

Jaarstukken Duiven 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Jaarverslag - Programmaverantwoording	7
Programma 1 Bestuur	8
Programma 2 Maatschappij	24
Programma 3 Omgeving	38
Algemene Dekkingsmiddelen	55
Onvoorzien	57
Onzekerheden	58
Verplichte Indicatoren	59
Jaarverslag - Paragrafen	61
Paragraaf 1 Lokale heffingen	63
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	73
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	81
Paragraaf 4 Financiering	85
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	91
Paragraaf 6 Verbonden partijen	95
Paragraaf 7 Grondbeleid	105
Jaarrekening - Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	119
Overzicht van baten en lasten per programma	121
Toelichting overzicht van baten en lasten	125
Inkomsten	133
Financiële positie	135
Jaarrekening - Balans	139
Activa	145
Passiva	151
Bijlagen behorende bij de jaarrekening	171
SISA	173
Baten en Lasten per Taakveld	175
Bijlagen niet behorende tot de jaarrekening	177
Kerngegevens	178
Beleidsnota's per programma	180
Producten per programma	182
Geactiveerde kredieten	184
Controleverklaring en besluiten	191
Controleverklaring	193
Besluit tot vaststelling van de jaarrekening	195

Inleiding

Veel beweging

Met deze jaarrekening kijken we terug op het jaar 2018, een bewogen jaar. Een verkiezingsjaar waarbij we te maken hebben met het afsluiten van de oude raadsperiode en het opstarten van de nieuw gekozen raad en de nieuwe coalitie.

Maar ook een jaar waarin we voor het eerst zijn gaan werken vanuit 1Stroom als ambtelijke organisatie voor onze gemeente en de gemeente Westervoort. Een ingrijpende operatie voor de medewerkers van de beide gemeente die uiteraard ook impact heeft in het bestuurlijk ambtelijk samenspel. Waarbij het soms wennen was aan andere medewerkers, andere samenstelling van de teams, andere procedures en systemen en andere werkplekken in nu twee gemeentehuizen.

Deze jaarrekening geeft antwoord op de drie W-vragen. Wat willen we bereiken? Wat hebben we daarvoor gedaan? En Wat heeft het gekost? Zoals u bekend is heeft het beantwoorden van die laatste vraag veel energie en moeite gekost door de vele veranderingen die de ambtelijke fusie tot gevolg had. Dit heeft het proces van totstandkoming van dit document dan ook onder hoge druk gezet. Hierover heeft het college u zo zorgvuldig mogelijk geïnformeerd en u op de hoogte gehouden van de voortgang. Het college heeft er vertrouwen in dat deze aanloopproblemen nu achter ons liggen.

Met het sluiten van een coalitieakkoord in april namen we afscheid van de bekende driehoek die het vorige college gebruikte om de toekomstbestendigheid van onze gemeente te versterken. Het nieuwe college heeft op basis van het coalitieakkoord "Ruimte en Vertrouwen" het stokje overgenomen.

De nieuwe gemeenteraad heeft bij de start van deze periode de ambitie uitgesproken ook een raadsprogramma te willen opstellen. Dat programma is in december vastgesteld als ambitiedocument voor de komende raadsperiode en heeft als belangrijk voordeel dat het college zicht heeft op de ambities die breed leven in de gemeenteraad.

Al deze ontwikkelingen maken dat er sprake is van dynamiek; dat er veel in beweging was in dit jaar. Dat we veel hebben bereikt in 2018 maar dat we hier en daar ook dingen niet bereikt hebben omdat we daar in dit (hectische) jaar niet aan toe gekomen zijn. Oorzaken hiervan zijn onder andere prioritering en aandacht voor het opnieuw organiseren van het werk en inrichten van de teams. De verwachting dat het openhouden van de winkel gedurende de verbouwing af en toe ook gevolgen zou hebben voor onze resultaten is dus gedeeltelijk uitgekomen.

Terugkijkend was 2018 dus een jaar waarin de ambities van het oude college werden afgerond, waarin ambities van het nieuwe college en de nieuwe gemeenteraad werden geformuleerd. Waarin door de organisatie hard is doorgewerkt om zoveel mogelijk van die ambities vorm te geven. Dat het daarbij niet is gelukt altijd zicht te houden op de daadwerkelijke voortgang in de resultaten en de kosten die daarmee gemoeid waren is helaas niet te vermijden geweest. Het college vraagt hiervoor uw begrip.



Met deze jaarrekening willen we nog 1 maal gebruik maken van bovenstaande afbeelding. Ten eerste doen we dat om te benadrukken dat de titel van het nieuwe coalitieakkoord goed aansluit bij de pijl aan de linkerkant van de driehoek. Maar meer nog doen we dat omdat we pas bij het afsluiten van het jaar er achter kwamen dat we door de tekorten in het sociale domein risico's zijn gaan lopen op het vlak van de financiële duurzaamheid van onze gemeente. De onderkant van de driehoek is daarvoor relevant. Ontschotting, goed inschatting van de risico's, sturing op de open einde regelingen (voor zover dat mogelijk is) en zorgen voor het in ieder geval goed zicht hebben daarop, vragen nu en in de komende jaren dus onverminderd veel aandacht van zowel het college als de gemeenteraad.

Kijkend naar het *sociale domein* kunnen we concluderen dat de tekorten op de jeugdzorg en andere onderdelen van het sociale domein ons zorgen baren en dat we hier helaas op een te laat moment zicht op kregen. We hebben de raad hierover reeds eerder per kennisgeving geïnformeerd en zijn direct aan de slag gegaan om nader onderzoek te doen naar oorzaken en mogelijke beheersmaatregelen.

Bij het *fysieke domein* worden we de komende jaren ook geconfronteerd met een transformatie. Door de komst van de nieuwe omgevingswet zullen we dit domein op een andere wijze moeten inrichten. De eerste stappen zijn gezet voor een goede en bij Duiven passende wijze van invoeren en uitvoeren van deze wet per 2021.

We hebben de eerste stappen gezet op het vlak van de circulaire economie en hoe we daar als gemeente mee om willen gaan.

Voor wat betreft de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12 hebben we wederom met een proactieve en constructieve grondhouding veel energie gestoken in een zo goed mogelijke inpassing. Dit heeft tot een aantal concrete resultaten geleid die we bij het speerpunt in programma 3 nader toelichten.

Het vitale centrum van onze gemeente heeft in 2018 verder vorm gekregen. Minder op het fysieke vlak en meer op wat er gebeurt. De evenementen en ontmoetingen die er plaatsvinden. Optimale bezetting van met name de beschikbare winkelruimte in ons centrum blijft een aandachtspunt.

Met het vaststellen van de woonvisie 2025 en de woonagenda 2017-2022 heeft de gemeenteraad haar ambities op dit beleidsterrein geformuleerd. Ook hier zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een versnelling van de woningbouw in Duiven.

In de directe leefomgeving van onze inwoners hebben we met goede resultaten gewerkt aan een veiligere woon- omgeving. Aandacht voor ondermijning en daar waar dat mogelijk was hebben we ook passende maatregelen genomen. Door het werken en opzetten van nog meer buurtpreventieteams dragen onze inwoners ook zelf bij aan een veiligere woonomgeving.

Op het vlak van de *dienstverlening* zijn we blijven streven naar een professionele maar op de persoon gerichte houding. Het motto dat tijdens de verbouwing de winkel open blijft is hier zeker van toepassing. We zijn tevreden dat de hectiek en dynamiek van het eerste jaar van de ambtelijke fusie vrijwel geen nadelige effecten heeft gehad op onze dienstverlening aan de inwoners.

Op het vlak van de verbinding tussen onze inwoners, de gemeenteraad en onze organisatie hebben we verder gewerkt aan het verder invoeren van een bestuursstijl die meer ruimte biedt voor participatie van onze inwoners. Een stijl waarbij we als gemeente meer gelijkwaardig in gesprek zijn met de inwoners.

Het nieuwe stimuleringsbeleid is verder vormgegeven na de gesprekken met onze verenigingen. Zo hebben we op basis van veel mooie en realistische meerjarenplannen zicht kunnen krijgen op de toekomstbestendigheid van ons verenigingsleven.

We sluiten 2018 af met een negatief resultaat van € 1.317.395. De stijging van de uitgaven in de Jeugdzorg dragen hier in belangrijke mate aan bij. De overschotten op de "oude" Wmo (huishoudelijke hulp) en Wmo-AWBZ maken het totale tekort op het Sociaal Domein lager. De grondexploitatie levert ook verliezen op. Dit jaar hebben we weer geld moeten storten in onze voorziening verliesgevende complexen. Het saldo van onze Algemene Reserve is na aftrek van het resultaat, eind 2018 € 13,7 miljoen. Op basis van de actuele situatie van onze risico's is in 2018 een nieuwe ondergrens gesteld van € 8,4 miljoen. Door het onttrekken van het financiële resultaat van deze jaarrekening aan de Algemene Reserve blijven we onder de in de begroting 2019 vastgestelde bovengrens van € 13,9 miljoen.

Op basis van onze reservepositie lijkt onze situatie toekomstbestendig. Toch vinden wij het gepast om behoedzaam om te gaan met de opgebouwde reservepositie. Zowel op economisch als op sociaal terrein maar ook voor wat betreft de inkomsten die we gaan ontvangen van het Rijk zijn de vooruitzichten somber. De tekorten binnen het sociaal domein zijn structureel en lastig op te vangen. Aangezien ons ambitieniveau op allerlei gebieden ook groot is geeft dit automatisch ook druk op de exploitatie. We kunnen de structurele tekorten tijdelijk opvangen met onze reservepositie maar zullen uiteindelijk toch tot een structureel sluitend plaatje moeten komen. Onze huidige positie biedt de mogelijkheid incidentele tegenvallers op te vangen en ombuigingen meer geleidelijk tot stand te brengen.

We kunnen constateren dat we een jaar afsluiten waarin veel in beweging is geweest. Waarin hard gewerkt is om bestaande ambities waar te maken en nieuwe ambities te formuleren. Met vertrouwen gaan we aan de slag om onze gemeente toekomstbestendig te houden. Een gemeente waar het Goed Wonen/ Goed Werken en Goed Leven is.

Duiven, 17 september 2019

Burgemeester en wethouders van Duiven

Jaarverslag - Programmaverantwoording

Programma 1	Bestuur
Programma 2	Maatschappij
Programma 3	Omgeving
	Algemene dekkingsmiddelen
	Onvoorzien

Programma 1 Bestuur

1.1 Wat hebben we bereikt?

Programmadoel

Wij willen een bestuur zijn dat niet over de gemeenschap gaat maar er midden in staat.

Toelichting

De samenleving is aan zet. De gemeente faciliteert inwoners, wijken, dorpen, ondernemers en organisaties om elkaar te helpen. Hiermee verschuift het accent van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. De gemeente zorgt er voor dat er een basisniveau is en een vangnet voor hen die er niet zelf of samen uitkomen. Randvoorwaarde is continue bewustwording dat de samenleving zelf het initiatief kan en mag nemen. Wat daarnaast bijdraagt is een prettig/positief gevoel van veiligheid in de eigen omgeving. Daarom willen wij het positieve veiligheidsklimaat voor inwoners en ondernemers in Duiven vasthouden. Hiervoor dragen we samen de verantwoordelijkheid. Als gemeente versterken we de preventie en pro-activiteit.

Het werken aan een veilige gemeente is van oudsher een overheidstaak. Naast beleid en uitvoering op de wettelijke veiligheidstaken zijn ook initiatieven van inwoners van belang. De gemeente faciliteert deze initiatieven waar het kan. In onze dienstverlening zien we dit ook terug. De behoefte en de vraag van de inwoner staat centraal als het gaat om de inrichting van de dienstverlening. Dit betekent een integrale benadering van dienstverlening en eenduidige en kwalitatief hoogwaardige contacten met de inwoners.

Hoofddoelen

Wij willen dit bereiken door te werken aan:

- Een (veer)krachtige ambtelijke organisatie die bijdraagt aan een samenleving waar het goed wonen en werken is.
- Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor bewoners en ondernemers.
- Het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening.

Externe ontwikkelingen

"Overheidsbrede dienstverlening 2020" en "Digitale overheid 2017"

Landelijke ontwikkelingen, zoals "digitale overheid 2017" en "Overheidsbrede dienstverlening 2020" nopen tot het voortdurend uitbreiden van de digitale mogelijkheden en toepassingen voor inwoners. Daarnaast schept de medio 2018 in werking getreden Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer voor alle burgers het recht op elektronische verzending van berichten aan de overheid binnen formele procedures. Het is dus niet de vraag of maar hoe de gemeente bij deze ontwikkelingen moet aanhaken.

"Ambtelijke fusie Duiven-Westervoort"

Een van de opdrachten in het kader van de ambtelijke fusie is het verbeteren van de kwaliteit van dienstverlening. Klanttevredenheid is daarbij een belangrijk aspect. Dit betekent dat er aandacht moet zijn voor de vraag van de klant over het gewenste niveau van de dienstverlening. We kijken daarbij niet alleen naar wat onze klanten nu van ons verwachten maar ook wat onze klanten in de toekomst van ons verwachten. De ontwikkelingen in de samenleving gaan razendsnel. Dit betekent dat we moeten innoveren om tegemoet te kunnen blijven komen aan de behoeften uit onze samenleving.

Steeds meer mensen zijn digitaal actief en verwachten ook het contact met de gemeente via het digitale kanaal te kunnen leggen (nog buiten het recht dat zij daartoe krijgen op grond van de hiervoor reeds genoemde Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer die voor alle burgers het recht op elektronische verzending van berichten aan de overheid binnen formele procedures regelt). Het verbeteren van de kwaliteit van dienstverlening realiseren we dan ook door modernisering van de dienstverlening met een focus op digitale dienstverlening.

Daarnaast is er nog steeds een niet geringe groep inwoners/klanten die niet of minder zelfredzaam is. Ook het aantal digibeten en laaggeletterden is nog steeds groot. Hier houden we rekening mee bij de inrichting van onze dienstverlening, zodat we deze groepen ook tegemoet kunnen komen.

"Algemene Verordening Gegevensbescherming"

Op 25 mei 2016 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Deze Europese wetgeving heeft een directe werking en zal binnen twee jaar de basis zijn van de nationale wetgeving op het gebied van gegevensbescherming. Vanaf 25 mei 2018 moeten alle gemeenten aan de nieuwe regels voldoen.

1.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

A. "Krachtige overheid": Een (veer)krachtige ambtelijke organisatie die bijdraagt aan een samenleving waar het goed wonen en werken is.

Dit zijn de speerpunten:

1.A.1	Ruimte geven aan de samenleving
Doel	Ruimte bieden aan initiatieven en passende oplossingen.
Toelichting	De samenleving verandert voortdurend en daarmee verandert dat wat van de gemeente gevraagd wordt. Denk bijvoorbeeld aan de recente decentralisaties in het sociaal domein (programma maatschappij) en de komende decentralisatie in het fysieke domein (programma omgeving). We hebben steeds vaker de rol van partner in plaats van regisseur; een betrouwbare en betrokken partner in diverse netwerken. We acteren vanuit de overtuiging dat de samenleving alles in zich heeft om samenlevingsvraagstukken op te lossen en de gemeente alles in zich heeft om daar aan bij te dragen. Er komt een accentverschuiving van beleid naar proces en van binnen naar buiten. Om ruimte te bieden zetten we verschillende bestuursstijlen in: burgerparticipatie bij gemeentelijke initiatieven, overheidsparticipatie bij maatschappelijke initiatieven en co-creatie. Hiermee geven we invulling aan ontwikkellijn 5 van het stimuleringsbeleid. Om hier een goede ontwikkelslag in te kunnen maken starten we in de nieuwe organisatie 1Stroom met een nieuw team "Binnenste Buiten". Binnen dit team gaan we werken met een accounthouderschap gericht op verschillende groepen in de samenleving (burgers met burgerinitiatieven, verenigingen, bedrijven, wijk- en dorpsraden)
Bereikt/niet-bereikt	In 2018 is het team BinnensteBuiten gestart. Er is ingezet op het anders vormgeven van het accounthouderschap richting wijk- en dorpsraden en verenigingen in het kader van het stimuleringsbeleid. Er zijn veel gesprekken gevoerd over de andere subsidierelatie van de gemeente met deze verenigingen en stichtingen. Ook zijn er gesprekken gevoerd over het verder brengen van de bestaande wijk- en dorpsplannen. Binnen het taakveld APV vergunningverlening hebben we een start gemaakt met het meer proactief vergunnen en het inventariseren van de wensen. Hier gaan we in 2019 verder vorm aan geven. In het kader van de wens om te experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie is het proces om te komen tot een burgerbegroting gestart in 2018. Het eerste experiment is in februari 2019 tijdens de Dialoog- en Doorpakweken uitgevoerd. Er is nog onvoldoende ingezet op het stimuleren van grote initiatieven. Hiervoor was in de Voorjaarsnota voor 2018 een extra budget aangevraagd. De initiatieven die wel gehonoreerd zijn konden bekostigd worden uit reeds bestaande budgetten. Waarom we nog niet (voldoende) bereikt hebben is het meenemen van de hele organisatie in de veranderende rol van de gemeente richting de samenleving. Het betreft een veranderopgave voor de hele organisatie die tijd nodig heeft en hiervoor kan het team BinnensteBuiten niet alleen aan de lat staan.

1.A.2	Implementeren ambtelijke samenwerking Duiven-Westervoort
Doel	De ambtelijke fusie moet ertoe leiden dat de organisatie: 1 Robuuster wordt (minder kwetsbaar). 2 Voldoende flexibel kan zijn om twee zelfstandige gemeenten te bedienen en om mee te bewegen met veranderende taken en rollen van de overheid (kracht). 3 Optimale dienstverlening biedt aan inwoners, organisaties en bedrijven alsook aan de raden en colleges (kwaliteit). 4 Interessante loopbaanperspectieven biedt aan medewerkers en door zijn robuustheid in staat is om strategische kansen te benutten (kansen). 5 Niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de twee huidige organisaties gezamenlijk (kosten). Op basis van raadsbesluit 2016 geconcretiseerd tot een netto besparing van uiteindelijk € 600.000 in 2021.
Toelichting	Op 31 mei 2016 hebben de beide gemeenteraden de kaders voor de ambtelijke fusie vastgesteld en op 6 juli 2016 besloten tot de ambtelijke fusie en ook de uitgangspunten van de colleges bevestigd. Op basis van deze besluiten is door onze eigen organisatie in de tweede helft van 2016 een ontwerp gemaakt voor de nieuwe organisatie. In 2017 zijn alle noodzakelijke stappen gezet om de komst van de nieuwe organisatie voor te bereiden. Vanaf 1 januari 2018 kan de nieuwe organisatie 1Stroom daadwerkelijk van start gaan. Het eerste deel van het jaar 2018 zal vooral in het teken staan van het wennen aan de nieuwe organisatie en alle “kinderziektes” eruit halen. Voor de nieuwe organisatie moet de basis weer op orde worden gebracht. De kans is reëel dat er in die fase wel eens iets fout gaat en dat deze grote “verbouwing” niet zonder overlast zal gaan. Daarna gaan we de fase in dat we de eerste vruchten willen plukken van de fusie. Die vruchten zullen ook zichtbaar moeten worden in de voorbereiding van de begroting 2019, want dan moet de eerste schijf van de financiële taakstelling concreet worden ingevuld. De eerste kwaliteitsmeting wordt in de tweede helft van 2017 uitgevoerd en daarover zal uiterlijk in begin 2018 worden gerapporteerd.
Bereikt/niet-bereikt	De ambtelijke fusie is volledig geïmplementeerd, in zoverre kunnen we zeggen dat de ambitie van het speerpunt is bereikt. De verwachting die we hadden uitgesproken in de begroting 2018, dat “de verbouwing niet zonder overlast gepaard zou gaan”, is ook uitgekomen. Een fusie is toch een stevige veranderingsoperatie, die veel van de mensen vraagt. Alle automatisen zijn verdwenen en moeten opnieuw ontstaan. Ook de samenloop met de introductie van enkele nieuwe systemen heeft veel gevraagd. Daarom was “de basis op orde” niet alleen topprioriteit voor 2018, er was zelfs geen ruimte voor andere ontwikkelopgaven. Bij een aantal teams worden de eerste positieve resultaten van de fusie al zichtbaar, ook in de harmonisatie van werkprocessen zijn al flinke stappen gezet. Andere teams zitten ook in het goede spoor. Bij de teams in de toegang voor het sociaal domein en bij de financiële teams is de basis nog niet op orde. Daar wordt nog hard gewerkt om stappen te maken in het eerste halfjaar van 2019. Dit beeld geeft ons vertrouwen dat we in de komende jaren de doelen van de fusie gaan halen.
1.A.3	Een duurzaam financieel beleid voeren.
Doel	Een begroting die structureel en reëel in evenwicht is. Waarbij de Algemene Reserve minimaal de ondergrens van de gekwantificeerde risico's heeft.

1.A.3	Een duurzaam financieel beleid voeren.
Toelichting	Duurzaam financieel beleid kenmerkt zich door een inhoudelijk goed gewogen en samenhangend (economisch) beleid. Een zakelijke benadering van alle beleidsterreinen is hier op z'n plaats. De uitgangspunten liggen in lijn met de eisen die de Provincie stelt om in aanmerking te komen voor repressief toezicht. Duurzaam betekent ook dat wij op langere termijn 'kapitaalgoederen' op een benoemd kwaliteitsniveau houden. Basis hiervoor vormen de actuele meerjarig opgestelde onderhoudsplannen.
Bereikt/niet-bereikt	Het boekjaar 2018 is afgesloten met een verlies van € 1.317.395, te dekken uit de Algemene Reserve. Voor de jaren erna is, bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2019-2022, een structureel sluitende begroting gepresenteerd. Op basis van de kosten stijgingen in met name het Sociaal Domein is dit perspectief inmiddels bijgesteld. In de afgelopen jaren zijn voor een aantal risico's voorzieningen getroffen. De Algemene Reserve is op peil. In de vastgestelde nota reserves en voorzieningen is bepaald dat de weerstandratio tussen de 1,4 en 2.0 moet liggen. De ratio bedraagt per ultimo 2018 1,55. Verder is het streven om een solvabiliteitsratio te behalen van 35%. Dit is de vergelijking van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. Ultimo 2018 bedraagt deze ratio 31,2%. Voor het in stand houden van 'kapitaalgoederen' op het gewenste kwaliteitsniveau zijn middelen in daarvoor bestemde voorzieningen opgenomen.
1.A.4	Uitvoering Wet Banenafpraak
Doel	Het doel van de Wet Banenafpraak is mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt door een beperking aan de slag te helpen bij gewone werkgevers. De mensen waar het hier om gaat zijn opgenomen in een doelgroepenregister en bevatten de volgende groepen: 1 Wajongers met arbeidsvermogen 2 Mensen met WSW-indicatie 3 Mensen met een arbeidsbeperking die onder de Participatiewet vallen en die volgens UWV niet in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen. 4 Mensen met een WIW- of ID baan Het doel voor 1Stroom is in 2023 11 à 12 banen voor mensen uit de doelgroepen te hebben gerealiseerd. Het gaat hierbij om banen van 25,5 uur per week (= 1fte).
Toelichting	In het Sociaal akkoord in 2013 hebben kabinet en sociale partners, in het verlengde van de Participatiewet, afgesproken dat werkgevers extra banen creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. In totaal 125.000 banen (25.000 voor de overheid en 100.000 in de marktsector). Voor 2018 stond 1Stroom voor de opgave de doelstelling van 6,8 fte (van 25,5 uur) banen voor de Banenafpraak te behalen. Na een eerste aanzet begin 2016 heeft de organisatie het afgelopen jaar sterk ingezet op het creëren van plaatsen voor mensen uit de doelgroepen van de Wet Banenafpraak. Op dit moment zijn in Duiven al drie medewerkers uit de doelgroep aangetrokken. Een van deze medewerkers heeft inmiddels een vaste aanstelling gekregen bij het Team Buiten, een ander, bij hetzelfde team, een tijdelijke aanstelling van een jaar. De derde is tijdelijk (ook voor een jaar) benoemd bij het team Accommodaties, toezicht en handhaving.
Bereikt/niet-bereikt	Het doel voor 2018 is ruimschoots behaald. Aan het eind van 2018 heeft 1Stroom in totaal 8,4 fte voor de Banenafpraak gerealiseerd. Er zijn nu medewerkers werkzaam voor Team Buiten (5,2 fte), voor team Informatiebeheer (1,3 fte), voor team KCC (0,6 fte) en ook een medewerker bij de NME Zevenaar (1,3 fte) telt mee op het conto van 1Stroom. Van deze 8,4 fte is 4,6 fte binnen de formatie geregeld. De overige 3,8 fte wordt (nog) gefinancierd uit de extra middelen voor de Banenafpraak.

B. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor bewoners en ondernemers.

Dit zijn de speerpunten:

1.B.1	Aanpak Ondermijning / Veiligheid
Doel	Voorkomen en bestrijden van ondermijnende georganiseerde criminaliteit.
Toelichting	Ondermijning is één van de vijf prioriteiten in ons integraal veiligheidsbeleid 2016-2019. Ondermijning is een groeiend probleem en de bestuurlijke aandacht neemt sterk toe. Dat is een reden om in alle gemeenten van onze regio een ondermijningsbeeld te maken. In september 2017 zijn in samenwerking met het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC) op een speciale bijeenkomst signalen verzameld ten behoeve van het ondermijningsbeeld voor de gemeente Duiven. De rapportage hiervan is nog niet gereed. De acties die voortvloeien uit het ondermijningsbeeld zullen in 2018 samen met partners worden uitgevoerd. Dit betreft: a) aanpak van verschillende vormen van ondermijning die spelen binnen onze gemeente; b) integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit (signaaldossiers/casuïstiek/regievoering) binnen onze gemeente. Naast de aanpak van ondermijning constateren wij dat het beleidsterrein van openbare orde en veiligheid steeds breder is geworden. Dat is enerzijds veroorzaakt door de extra taken die naar gemeenten zijn toe gekomen en anderzijds door extra bevoegdheden die de burgemeester heeft gekregen, of binnenkort gaat krijgen. Ook is de caseload toegenomen. Voorbeelden hiervan zijn: invoering huisverbod, aanpak woninginbraken/donkere dagen offensief, buurtpreventie, aanpak drugspanden, aanpak woonoverlast, aanpak verwarde personen, complexe overlastsituaties. Met de huidige formatie is een adequate uitvoering van de nieuwe taken niet mogelijk.
Bereikt/niet-bereikt	De gevraagde formatie is begin 2018 direct ingevuld. Hiermee is als eerste een Plan van Aanpak ondermijning voor Duiven en Westervoort 2018 gemaakt. Dat plan is eind mei 2018 vastgesteld door de colleges. Het doel van het plan van aanpak was het aanpakken, terugdringen en waar mogelijk voorkomen van ondermijning en ondermijnende criminaliteit. De acties in het plan van aanpak waren vooral gericht op het vergroten van de bewustwording van inwoners, ondernemers en medewerkers, en het op orde brengen van het 'basisbeleid ondermijning'. Concrete voorbeelden van uitgevoerde acties zijn: het verspreiden van een hennepflyer bij de DuivenPost, inzet van een hennepcontainer bij Duuve te gek, bewustwordingssessies voor personeel, aanpak van drugspanden en drugswoningen via het Damoclesbeleid, integriteitstoetsen van nieuwe (horeca)ondernemers via de Wet Bibob en het houden van lokale integrale casusoverleggen. In de aanpak wordt nauw samengewerkt met de politie, belastingdienst en het Openbaar Ministerie.
1.B.2	Informatiebeveiliging en uitvoering geven aan de nieuwe Europese privacyverordening, de Algemene Verordening Gegevensbescherming AVG
Doel	Op 25 mei 2016 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Deze Europese wetgeving heeft een directe werking en zal binnen twee jaar de basis zijn van de nationale wetgeving op het gebied van gegevensbescherming. Op 25 mei 2018 zullen alle gemeenten aan de nieuwe regels moeten voldoen. Op grond van de VNG-resolutie uit 2013 moet de gemeente uiterlijk in 2018 BIG-proof zijn. ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit), de nieuwe verantwoordingssystematiek op het vlak van informatiebeveiliging gaat daar ook vanuit. Naast deze formele kant hechten wij sterk aan het vertrouwen dat onze burger in onze organisatie moet kunnen stellen als het gaat om informatiebeveiliging. Incidenten op dit vlak kunnen tot forse imagoschade voor de gemeente leiden. Het zorgvuldig opgebouwde vertrouwen van de burger in onze gemeente kan in korte tijd ernstig worden aangetast. En U kent het gezegde: vertrouwen komt te voet en gaat te paard.

1.B.2	Informatiebeveiliging en uitvoering geven aan de nieuwe Europese privacyverordening, de Algemene Verordening Gegevensbescherming AVG
Toelichting	De AVG zal een aanzienlijke impact hebben op gemeenten, aangezien het verwerken van persoonsgegevens tot de primaire taken van gemeenten behoort. De AVG vraagt om nieuw denken én handelen. Gemeenten worden verplicht actief beleid te voeren op privacy en maatregelen te treffen om burgers te informeren over hoe de gemeenten omgaan met de bescherming van persoonsgegevens. Niet alleen over welke gegevens we verwerken en op welke wijze we dat doen. Ook over hoe we persoonsgegevens gebruiken, hoe we ze verzamelen en welke noodzaak daaraan ten grondslag ligt. Daartoe zullen we Privacy Impact Analyses moeten uitvoeren. Dankzij deze nieuwe wetgeving dringt gegevensbescherming en privacy nu door in alle processen binnen de gemeentelijke organisatie. Korthedshalve verwijzen we u ook naar de door uw raad te bespreken rapportage hierover van de Rekenkamercommissie en de reactie van ons college daarop. Op een aantal punten zullen de wijzigingen in regelgeving ook tot structureel hogere kosten voor gemeenten leiden. Zo wordt het voor elke publiek-rechtelijke organisatie verplicht om een functionaris gegevensbescherming FG aan te stellen. De FG informeert en adviseert het college over de verplichtingen die de gemeente op grond van de AVG en de Wet bescherming persoonsgegevens Wbp heeft, ziet toe op de toepassing en uitvoering van het beleid met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens, adviseert in de opzet van een structuur van verantwoordelijkheden en ziet toe op juiste toewijzing van verantwoordelijkheden aan medewerkers binnen de gemeente, draagt zorg voor het opleiden en trainen van medewerkers die te maken hebben met gegevensverwerking en behandelt verzoeken van betrokkenen om inzage of correctie. Daarnaast is de FG de contactpersoon voor de Autoriteit Persoonsgegevens AP. In 2018 zal de Liemerse projectgroep de projectmatige implementatie van de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten (BIG) afronden. De maatregelen en protocollen zijn dan toegespitst op de lokale situatie en opgenomen in Scientia, het ISMS (Information Security Management Systeem). Vanaf dat moment is een structureel beheer, onderhoud en coördinatie in eigen huis noodzakelijk. Ingaande 2018 zal op het vlak van informatiebeveiliging de nieuwe verantwoordingssystematiek ENSIA moeten worden ingevoerd en gecoördineerd. Naast de verantwoording aan de landelijke toezichthouders wordt nu ook de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenteraad opgepakt en in de planning- en controlcyclus ingebed. 1Stroom zal de rollen van de FG en CISO voor de gemeenten Duiven en Westervoort gaan invullen.
Bereikt/niet-bereikt	Informatiebeveiliging Het project Invoering BIG is inmiddels officieel afgesloten. Het slotdocument is aangeboden aan de stuurgroep. Ongeveer 87% van de in de BIG genoemde maatregelen zijn uitgevoerd. Gelet op het feit dat met ingang van 2019 de BIG wordt vervangen door de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid), wordt de resterende 13% aan maatregelen in relatie tot de invoering van de BIO opgepakt. Door de invoering van de BIO ontstaat één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid (rijk, provincie, gemeente en waterschap). Het jaar 2019 staat in het teken van de overgang naar de BIO. Vanaf 1 januari 2020 moet volgens de BIO gewerkt en verantwoord worden. In 2018 is ook gestart met de Academie iBewustzijn. Er is gestart met een nulmeting en diverse workshops informatiebeveiliging voor bestuur, gemeenteraad, management en medewerkers. De medewerkers van 1Stroom kunnen via de Academie iBewustzijn online de training iBewustzijn volgen. Deze training bestaat uit zes modules die ieder met een afzonderlijke kennistoets worden afgesloten.

1.B.2	Informatiebeveiliging en uitvoering geven aan de nieuwe Europese privacyverordening, de Algemene Verordening Gegevensbescherming AVG
	Privacybescherming (AVG) In 2018 zijn de in de AVG voorgeschreven maatregelen voor een belangrijk deel gerealiseerd. Zo is er een Functionaris Gegevensbescherming aangesteld, is het Privacybeleid en Privacyreglement door beide colleges vastgesteld, is er een goedgekeurde Privacyverklaring beschikbaar op de website en zijn er procedures vastgesteld voor het registreren van datalekken, uitvoeren van een DPIA, een procedure inzagerecht voor onze inwoners en is er een model verwerkingsregister. In 2019 zal dit verwerkingsregister verder geactualiseerd worden, wordt er gewerkt aan de borging van de AVG en de informatiebeveiliging in de diverse werkprocessen. Tot slot wordt in 2019 ook gewerkt aan de borging van de AVG in de organisatie door gegevensbescherming en privacy te integreren in de planning- en controlcyclus van onze organisatie.

C. Het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening, die aansluit op de behoeften en verwachtingen van onze inwoners.

Dit zijn de speerpunten:

1.C.1	Aandacht voor wat nodig is.
Doel	Verbetering kwaliteit van dienstverlening.

1.C.1	Aandacht voor wat nodig is.
Toelichting	De diversiteit in behoeften en verwachtingen van onze klanten neemt toe. Als we de kwaliteit van dienstverlening willen kunnen waarborgen, moeten we handelen vanuit aandacht voor wat nodig is. Dit vraagt van onze organisatie flexibiliteit, verantwoordelijkheid (geven en nemen) en ruimte om in te kunnen spelen op dat wat nodig is. Dit betekent iets voor de cultuur van onze organisatie en de houding en het gedrag van medewerkers. De missie en visie van de fusieorganisatie sluiten hierop aan. 1Stroom wil een waarden gedreven organisatie zijn, waarbij de waarden "Vertrouwen, Aandacht en Verantwoordelijkheid" zijn benoemd als kernwaarden. Het proces om te komen tot het begrijpen, accepteren en doorleven van deze waarden is een belangrijk aandachtspunt voor 2018. Naast houding en gedrag vraagt het handelen vanuit aandacht voor wat nodig is ook aanpassingen in processen en werkwijzen binnen onze organisatie. Als we kijken naar de eerstelijns dienstverlening via website, balie, telefoon en sociale media, dan is van belang meer inzicht te hebben in de werkelijke behoefte van de klant. We willen dan ook monitoringtools inzetten om de inrichting van onze dienstverlening continu te kunnen bijstellen. Flexibiliteit in dienstverlening is daarbij het sleutelwoord. Met een continue monitoring laten we zien dat we oprechte interesse hebben in wat onze klant vindt en nodig heeft en dat we voortdurend willen werken aan de kwaliteit van onze dienstverlening.
Bereikt/niet-bereikt	Op basis van wekelijkse statistieken rondom websitebezoek en bezoekersgedrag (via de monitoringtool Pikwik) hebben we de zoekfunctie van de website verbeterd en worden toptaken beter gepositioneerd binnen de website. Daarnaast hebben we onze digitale dienstverlening uitgebreid door meer e-diensten beschikbaar te maken via de website. Waar eind 2017 al 17 e-formulieren beschikbaar waren via de website, waren dat er eind 2018 zelfs 31. Dit proces loopt in 2019 verder. Verder is Fixi in 2018 live gegaan, waarmee inwoners heel eenvoudig (en laagdrempelig) via de Fixi-app of via de website meldingen openbare ruimte kunnen doen en ook de afhandeling daarvan digitaal kunnen volgen. Hiermee komen we tegemoet aan de behoefte aan meer informatie over de afhandeling van meldingen, een behoefte die uit het onderzoek (eind 2017) naar de meldingen openbare ruimte naar voren kwam. Ten slotte hebben we onze sociale media-kanalen geoptimaliseerd en zien we een toename van het aantal klantcontacten via Facebook, Twitter en vooral WhatsApp.

Aanvullende punten

Digitaliseren APV aanvragen

Voor de vergunningverlening APV is op dit moment nog weinig gedigitaliseerd, met name voor het digitaal indienen van de aanvragen. De aanvragen worden vaak analoog en incompleet ingediend. Een aanvrager wordt hierdoor soms een aantal keren benaderd door de gemeente om de ontbrekende stukken aan te vullen. Daarnaast is voor de aanvrager ook niet altijd duidelijk welke andere vergunningen er aangevraagd moeten worden. Om het aanvragen van vergunningen klantvriendelijker te maken is het wenselijk een tool aan te schaffen waarmee aanvragen eenvoudiger en completer ingediend kunnen worden. De tool heet de Snelbalie Vergunningen. Deze tool is in zijn geheel te integreren binnen de website. Inwoners en bedrijven die iets willen ondernemen/organiseren kunnen 24/7 met deze Snelbalie Vergunningen aan de slag.

Er wordt advies op maat geleverd: bezoekers van de website kunnen online advies op maat krijgen voor de activiteit die zij willen ondernemen. De tool leidt tot een integrale klantvraag: op basis van de hoofdactiviteit worden relevante nevenactiviteiten afgelopen. Tezamen worden de vragen afgelopen die bepalen of er vergunningen vereist zijn, tevens wordt aangegeven welke documenten vereist zijn bij de aanvraag. Dit leidt tot één overzicht van alle benodigde

vergunningen en gegevens voor een ontvankelijke aanvraag. Het geeft een positieve bijdrage aan het stimuleringsbeleid: door het de aanvrager makkelijker en duidelijker te maken, wordt de weg naar de gemeente voor de aanvrager makkelijker. Met deze tool is een grote stap in klantvriendelijkheid en toegankelijkheid van de gemeente te maken. Met de harmonisatie van de APV's Duiven en Westervoort, kan een Snelbalie Vergunningen ingezet worden voor twee gemeenten. De eenmalige kosten voor het implementeren van de module zijn € 10.000. De jaarlijkse kosten (inclusief een koppeling met Squit XO) zijn € 9.000. Het aandeel van Duiven in de kosten is € 6.300.

Deze tool is in 2018 nog niet aangeschaft. Dat heeft te maken met de planning van de RID. Daarom is deze wens nu ook in de Voorjaarsnota 2019 weer opgenomen.

Bedrijfsauto BOA

In 2017 is het toezicht in de openbare ruimte uitgebreid met 1,5 fte. Hierdoor beschikt de gemeente Duiven op dit moment over drie BOA's. Deze BOA's hebben nu de beschikking over een bedrijfsauto (Ford Transit) welke is uitgerust met alle benodigdheden die bij de dagelijkse uitvoering van BOA-taken in de openbare ruimte nodig kunnen zijn.

Een BOA heeft een bedrijfsauto nodig om (met behorende uitrusting) op locatie zijn werkzaamheden te kunnen uitvoeren, snel ter plaatse te kunnen zijn bij incidenten en het relatief grote grondgebied te kunnen bestrijken.

Het dagelijks toezicht vond tot dusver plaats binnen de gemeente Duiven en voor het toezicht op basis van de Drank- en Horecawet bij horeca en evenementen binnen de vier Liemerse gemeenten.

Nu het team over twee extra BOA-s beschikt en er een verschil in taakverdeling is ontstaan tussen de drie BOA's, is er behoefte aan een 2e bedrijfsauto (Ford Fiesta) ontstaan:

De huidige auto (bus) is tot dusver grotendeels gebruikt voor toezicht op de Drank- en Horecawet binnen de vier Liemerse gemeenten. Voor het dagelijks toezicht binnen de openbare ruimte in de gemeente Duiven is dus veelal geen auto beschikbaar voor de andere twee BOA's.

Het is hierbij de bedoeling dat het team de bestaande Transit-bus nu vooral binnen onze gemeentegrenzen in gaat zetten omdat bij deze taakvoering de bijbehorende uitrusting ook daadwerkelijk noodzakelijk is. De tweede bedrijfsauto wil het team vervolgens inzetten voor het toezicht op de Drank- en Horecawet binnen de vier Liemerse gemeenten (waarbij een dergelijke uitrusting niet noodzakelijk is). De totale kosten bedragen per jaar € 6.500.

Doordat wij in 2018 in eerste instantie een deel van de boa-capaciteit tijdelijk hebben ingehuurd zijn wij in 2018 nog niet overgegaan tot aanschaf van een extra auto voor de toezichthouders. Dit gaat in 2019 wel gebeuren: de boa's zijn zich op dit moment aan het oriënteren op een extra (elektrische) auto.

Inwerken raadsleden

Op 5 september 2017 hebben de fracties aan een debat tafel zich positief uitgesproken over het voorstel van griffier en burgemeester om eenmalig het budget studie/cursussen te verhogen voor 2018 in het kader van het verkiezingsjaar. Deze eenmalige verhoging bedraagt € 7.500. Na de verkiezingen treedt een nieuwe raad aan en worden de diverse commissies opnieuw samengesteld. Voor de nieuwe raad en commissies wordt een inwerkprogramma opgesteld. Een deel van dit inwerkprogramma kan intern vormgegeven worden of in samenwerking met de omliggende gemeenten. Voor een deel zal ook externe deskundigheid ingehuurd moeten worden. Denk daarbij aan zaken als een voorzitterstraining voor de nieuwe Agendacommissie en/of een debattraining voor de gehele raad. Met een eenmalige verhoging van het budget studie/cursussen is er meer armslag om het inwerkprogramma body te geven en daarnaast de andere zaken (congressen, workshops, externe begeleiding) die uit dit budget betaald worden te kunnen blijven uitvoeren. Of de gewijzigde vergaderstructuur leidt tot meer uitgaven binnen dit budget kan na verloop van tijd pas aangegeven worden.

In de periode april tot september 2018 heeft de raad een intensief inwerkprogramma gevolgd. Onderdelen van dit programma zijn verzorgd door externe trainers. Voorbeelden hiervan zijn de debattraining die de raad aangeboden heeft gekregen, de voorzitterstraining die de tafelvoorzitters hebben gevolgd en hebben bijeenkomst over Grip op Verbonden partijen.

1.3 Wat heeft het ons gekost?

Hieronder een tabel waarin de cijfers worden vergeleken van de jaarrekening 2017, de begroting voor wijziging, de begroting na wijziging, de werkelijke cijfers 2018 en het verschil tussen de begroting na wijziging met de werkelijke uitgaven.

Resultaat programma Bestuur

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	14.660	13.060	13.936	12.847	1.089
Baten	42.472	41.370	41.524	41.485	-38
Gerealiseerde totaal saldo	27.812	28.310	27.588	28.639	1.051
Resultaatbestemming	398	-571	1.524	170	- 1.354
Gerealiseerde resultaat	28.210	27.739	29.112	28.809	- 303

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Het positief resultaat op het programma Bestuur bedraagt vóór bestemming € 1.051.000. Voor een verklaring van de grote verschillen verwijzen we naar de verschillenanalyse op pagina 124 en verder.

Directe kosten (€ 414.000)

Voordelen waren er bij de taakvelden: Bestuur (€ 162.000), Burgerzaken (€ 20.000), Beheer overige gebouwen en gronden (€ 458.000), Overhead (€ 457.000), OZB woningen (€ 3.000), Overige belastingen (€ 39.000), Algemene Uitkering (€ 47.000) en Openbare orde en veiligheid (€ 8.000). Nadelen waren er bij de taakvelden Treasury (€ 718.000), OZB niet-woningen (€ 15.000), Overige baten en lasten (€ 35.000) en Crisisbeheer en brandweer (€ 12.000).

Doorbelasting (€ 637.000)

Dit was het eerste jaar waarin we alle bedrijfsvoeringskosten via de Gemeenschappelijke regeling 1Stroom doorbelast kregen. We hebben alle lasten conform de ramingen in onze exploitatie geboekt. In totaal is er € 637.000 minder aan kapitaallasten op dit programma geboekt.

Bestuur	162.000
Burgerzaken	20.000
Beheer overige gronden en gebouwen	458.000
Overhead	457.000
OZB niet-woningen	- 15.000
Overige belastingen	39.000
Algemene Uitkering	47.000
Overige baten en lasten	- 35.000
Crisisbeheer en brandweer	- 12.000
Openbare orde en veiligheid	8.000
OZB woningen	3.000
Treasury	- 718.000
Doorbelasting kapitaallasten	637.000
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.051.000

*Bedragen in €***Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)**

Het saldo op de resultaatbestemming op dit programma is -€ 1.354.000. Het begrotingsresultaat en de resultaten van de tussenrapportages zijn niet aan de Algemene Reserve toegevoegd of onttrokken (-€ -688.000). In het kader van de ambtelijke fusie Duiven/Westervoort zijn minder kosten geboekt (-€ 92.000). In de Bestemmingsreserve Vastgoed is het exploitatiesaldo (-€ 60.000) van het vastgoed in het centrum gestort. Het krediet voor ontwikkeling onderwijsvastgoed is nog niet volledig besteed (- € 94.000). Het krediet voor de sloop Tempelstraat/Loostraat is nog niet gebruikt (- € 253.000). Tenslotte zijn er nog kredieten waar op is geboekt of waarvan het saldo is overgeboekt naar 2019 omdat ze in 2018 nog niet zijn uitgegeven (-€ 166.000).

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.051.000
Begroting/Voorjaarsnota/Najaarsnota	- 688.000
Ambtelijke fusie	- 92.000
Saldo vastgoed centrum	-60.000
Ontwikkeling onderwijsvastgoed	-94.000
Sloop Tempelstraat/Loostraat	- 253.000
Kredieten (o.a. beachveld, ambitiedocument circulaire economie, herontwikkeling rijksweg, breedband buitengebied en kleur uw buurt)	- 166.000
Gerealiseerde resultaat	- 303.000

*Bedragen in €***1.4 Welke verbonden partijen waren betrokken?**

	Samenwerking de Liemers
Doel	Het vergroten van de gemeentelijke slagkracht (met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid) door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken met betrekking tot sociale dienst, ict en inkoop.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten en de uitvoering en ontwikkeling van het beleid wordt door de samenwerking opgepakt. Afstemming in deze is georganiseerd middels periodieke overleggen op verschillende niveaus waarin afstemming met elkaar wordt gezocht.

	Samenwerking de Liemers
Resultaat in 2018	RID: Invoering van de Algemene Verordening gegevensbescherming (AVG) afgerond. De ontwikkelingen binnen het programma Digitaal 2017 en de Digitale agenda 2020 opgepakt, wordt gezien als een belangrijk fundament voor de informatievoorziening van de gemeente voor de toekomst. Uitvoeren van het informatiebeleidsplan 2018-2020. Uitvoering en afronding van diverse projecten. Inkoop: Vanuit inkoop zijn twee pilots gestart om onderzoek te doen welke (extra) diensten RID inkoop zou kunnen ontwikkelen om haar opdrachtgevers, Gemeente Zevenaar en de GR 1stroom (nog) beter van dienst te kunnen zijn. Bij 7 Europese aanbestedingen is een vorm van Social Return toegepast. De RID inkoop is bij 42 aanbestedingen betrokken geweest. Concreet is over gehele contract periode het inschrijfbedrag 4 miljoen lager dan de raming. Er is voor ongeveer € 270.000 social return afgesproken in de gesloten contracten. RSD: In juli 2018 heeft de RSD een nieuwe bestuurlijke opdracht gekregen. De RSD heeft hiervoor een businesscase en implementatieplan opgesteld. Het aantal uitkeringsgerechtigde is met 3,9% gedaald in 2018.

	1Stroom
Doel	De ambtelijke fusie moet ertoe leiden dat de organisatie: 1 Robuuster wordt (minder kwetsbaar). 2 Voldoende flexibel kan zijn om twee zelfstandige gemeenten te bedienen en om mee te bewegen met veranderende taken en rollen van de overheid (kracht). 3 Optimale dienstverlening biedt aan inwoners, organisaties en bedrijven alsook aan de raden en colleges (kwaliteit). 4 Interessante loopbaanperspectieven biedt aan medewerkers en door zijn robuustheid in staat is om strategische kansen te benutten (kansen). 5 Niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de twee huidige organisaties gezamenlijk (kosten). Op basis van raadsbesluit juli 2016 geconcretiseerd tot een netto besparing van uiteindelijk € 600.000 in 2021.
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken voor de gemeenten Duiven en Westervoort.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten en de uitvoering en ontwikkeling van het beleid wordt door 1Stroom opgepakt. Afstemming in deze is georganiseerd middels periodieke overleggen op bestuurlijk niveau waarin afstemming met elkaar wordt gezocht.

Resultaat in 2018	De ambtelijke fusie is volledig geïmplementeerd, in zoverre kunnen we zeggen dat de ambitie van het speerpunt is bereikt. De verwachting die we hadden uitgesproken in de begroting 2018, dat “de verbouwing niet zonder overlast gepaard zou gaan”, is ook uitgekomen. Een fusie is toch een stevige veranderingsoperatie, die veel van de mensen vraagt. Alle automatismen zijn verdwenen en moeten opnieuw ontstaan. Ook de samenloop met de introductie van enkele nieuwe systemen heeft veel gevraagd. Daarom was “de basis op orde” niet alleen topprioriteit voor 2018, er was zelfs geen ruimte voor andere ontwikkelopgaven. Bij een aantal teams worden de eerste positieve resultaten van de fusie al zichtbaar, ook in de harmonisatie van werkprocessen zijn al flinke stappen gezet. Andere teams zitten ook in het goede spoor. Bij de teams in de toegang voor het sociaal domein en bij de financiële teams is de basis nog niet op orde. Daar wordt nog hard gewerkt om stappen te maken in het eerste halfjaar van 2019. Dit beeld geeft ons vertrouwen dat we in de komende jaren de doelen van de fusie gaan halen.
--------------------------	--

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	
Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweezorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Taak	In stand houden van een brandweer, in stand houden van een geneeskundige hulpverleningsorganisatie bij rampen (GHOR), voorzien in de meldkamerfunctie, aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel, het inventariseren van en adviseren over risico's, voorbereiden op de bestrijding van branden, het organiseren van de crisisbeheersing, het bevorderen van medisch milieukundige zorg, het bevorderen van technische hygiënezorg, het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen, het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders, taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg en algemene infectieziektenbestrijding.
Beleidsrisico's	Om de financiële en beleidsrisico's in beeld te hebben en te beperken is er een regionaal controllersoverleg actief dat regelmatig overlegt met VGGM over de financiële positie. Dat heeft de afgelopen jaren tot forse besparingen geleid en tot beleidsarme begrotingen.

	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
Resultaat in 2018	De nieuwe meldkamer in Apeldoorn is gepland open te gaan in 2022. Belangrijke mijlpaal in 2018 was dat het uitwerkingskader van de nieuwe meldkamer door alle betrokken partijen is vastgesteld. In 2018 is het multidisciplinair coördinatieplan natuurbrand vastgesteld. Dit plan is opgesteld om de maatregelen en acties van de betrokken diensten in het geval van een ontruiming als gevolg van natuurbrand op elkaar af te stemmen. In het jaar 2018 is 8 keer een GRIP 1 gemaakt binnen onze regio. Er zijn geen GRIP 2 of 3 incidenten geweest. In het jaar 2018 is Brandweer Gelderland-Midden 5.080 keer gealarmeerd. Het totaal aantal alarmeringen is ten opzichte van het jaar 2017 met circa 1,6% gedaald. Hiermee zet de dalende trend van de voorgaande jaren zich voort. In het jaar 2018 heeft de brandweer regionaal een opkomstpercentage behaald van 60%. Dat is gelijk aan de afgelopen twee jaren. Op 31 december 2018 bedroeg het totaal aantal repressieve vrijwilligers bij de brandweer binnen onze regio 819. Het lukt nog steeds om vrijwilligers te werven, maar er moeten wel steeds meer inspanningen voor verricht worden. Er zijn 81 bijeenkomsten in het kader van Brandveilig Leven georganiseerd. We hebben dat onder andere gedaan naar aanleiding van branden. Tijdens deze bijeenkomsten wordt naar aanleiding van een brand die nadrukkelijk impact heeft gehad op de omgeving, uitleg gegeven over het optreden van de brandweer en het brandonderzoek. Tevens wordt voorlichting gegeven inzake brandpreventie. Uit de reacties blijkt dat dit zeer gewaardeerd wordt. In het voorjaar 2018 is de GHOR betrokken geweest bij de landelijke voorbereiding van de te realiseren nooddistributie van jodium in geval van een ramp met een kerncentrale. De GHOR is 33 keer bij calamiteiten met mogelijke maatschappelijke onrust betrokken geweest, zoals zedenzaken. Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 24 oktober 2018 besloten tot een intensivering van de bevolkingszorg. Concreet komt dit neer op het ten dele onderbrengen van de coördinatie van gemeentelijke taken bij crises bij VGGM. De implementatie hiervan wordt voorzien per begin 2019. Bij gemeenten roept de invoering van de Omgevingswet extra vragen op over de relatie tussen leefomgeving en gezondheid. In 2018 kon deze toenemende vraag nog met de huidige formatie worden opgevangen. Als de trend doorzet, is het aannemelijk dat de komende jaren meer capaciteit nodig is om samen met gemeenten te werken aan een veilige en gezonde leefomgeving. Het afgelopen jaar heeft de GGD gemeenten ondersteund met advisering over gezondheidsaspecten rondom ruimtelijke plannen, veehouderij, overlast gevende bedrijven, houtrookoverlast, gewasbeschermingsmiddelen, transformatorhuisjes, bodemverontreiniging, luchtkwaliteit, asbest, eikenprocessierups, kwik, hitte en windmolens. Naast inhoudelijke advisering over casuïstiek en ten behoeve van beleid ondersteunen de adviseurs 'gezonde leefomgeving' gemeenten. De OGGZ richt zich met name op (dreigend) dak- en thuislozen, (dreigend) dakloze gezinnen, zwerfjongeren en zorgwekkende zorgmijders. VGGM voert voor (dreigend) dak- en thuisloze individuen en (dreigend) dakloze gezinnen in de regio Arnhem de centrale intake uit. Het zorgdragen voor diverse meldpunten (het Centraal Meldpunt, het Meldpunt Ontruiming, het Meldpunt vroegsignalering voor risicovolle schulden en het Meldpunt onverzekerden) draagt bij aan het in beeld hebben en houden van deze doelgroep.

	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
	SluiS is een digitaal systeem waarin professionals uit zeven domeinen kunnen aangeven dat zij betrokken zijn bij iemand die hulp of ondersteuning nodig heeft. In de VIRA zijn alleen signalen opgenomen van jongeren van 0 tot 23 jaar. In Rotterdam is gestart met een verwijsindex voor cliënten van 0-100 jaar. Ook VGGM wil in deze regio de verwijsindex uitbreiden. Niet alleen komen dan de andere zorgvragers in beeld, maar het heeft ook een positief effect op de groep van 0-23 jaar omdat dan zorgvragen vanuit een heel gezin in beeld komen. De verkenning is in 2018 uitgevoerd en zal begin 2019 resulteren in een projectvoorstel en subsidieaanvraag voor een pilot. In het werkgebied van GGD Gelderland-Midden zijn 1835 kinderopvanglocaties: 349 kinderdagverblijven, 1208 gastouders (aangesloten bij 28 gastouderbureaus) en 278 locaties voor buitenschoolse opvang. Zowel de kinderopvanglocaties als de gastouderbureaus worden regelmatig geïnspecteerd. Voor personen met verward gedrag is in Gelderland-Midden een goed werkende netwerkstructuur tot stand gekomen waaraan partijen uit veiligheid, zorg en gemeenten deelnemen. Om dit proces te borgen heeft het Algemeen Bestuur van VGGM een regionaal platform en een regionale stuurgroep verward gedrag in het leven geroepen. Ten behoeve van een goed werkende aanpak personen met verward gedrag worden op regionaal niveau inmiddels meerdere projecten/pilots uitgevoerd. In de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) stonden 3 jaardoelen centraal in 2018: 1. Stabiele en efficiënte 'going concern', 2. Multidisciplinaire JGZ teams 0-18, samen verantwoordelijk voor continuïteit van zorg en 3. Flexibilisering en vernieuwing JGZ aanbod. Sinds 1 april 2017 is Veilig Thuis ondergebracht, in een zelfstandige stichting, onder bestuurlijke aansturing van VGGM en beschikt zij daarom over een eigen jaarverslag. In 2019 zal Veilig Thuis Gelderland Midden te maken krijgen met de taakuitbreiding en taakverandering als gevolg van de aanscherping van de Wet Meldcode. Heel 2018 stond in het teken van de voorbereidingen op het nieuwe dienstenaanbod. Inclusief de ritten van buurregio's is in 2018 het regionale prestatiecijfer van de regionale ambulancevoorziening voor A1-ritten in Gelderland-Midden 92,5%. Dat betekent dat in 92,5% van de spoedritten de ambulance binnen 15 minuten aanwezig was. In 2017 was dit cijfer iets beter: 94,3%.

	Streekarchief
Doel	Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers ten aanzien van het beheer van hun archiefbescheiden conform de Archiefwet. Daarnaast het bevorderen van publicaties over de streek aan de hand van de aanwezige archiefbescheiden.
Taak	Beheren van de archiefbescheiden van de deelnemers, adviseren over de archiefbewaarplaatsen en het verstrekken van informatie over de archiefbescheiden.
Beleidsrisico's	Niet van toepassing.

	Streekarchief
Resultaat in 2018	Net als in de voorgaande jaren is er veel tijd (door werknemers en vrijwilligers) besteed aan: • het zuurvrij verpakken van archieven van verschillende gemeenten • het inventariseren van enkele archieven en collecties • digitaliseren van indexen en inventarissen • het bijhouden van de Facebookpagina • advisering gemeenten met betrekking tot substitutie archiefbescheiden, overdracht archieven, ambtelijke samenwerking en het opzetten van een e-depot • het scannen van bouwtekeningen, kaarten, foto's, dia's, fotonegatieven en ansichtkaarten Aan het merendeel van deze projecten en werkzaamheden zullen we proberen de komende jaren verder te werken. Daarnaast is er gewerkt aan het vullen van de nieuwe website.

	Euregio
Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.
Taak	Grensoverschrijdende samenwerking in het algemeen - en van de deelnemers in het bijzonder - ondersteunen en coördineren. Zij voert hiertoe projecten uit. Zij vraagt aan en ontvangt financiële middelen van derden. Zij adviseert de deelnemers bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.
Beleidsrisico's	Beperkt. De Euregio voert nauwelijks eigen beleid.
Resultaat in 2018	Waar nodig is de Euregio ingeschakeld bij de uitvoering van beleid.

Programma 2 Maatschappij

2.1 Wat hebben we bereikt?

Programmadoel

Wij willen een waardevolle bijdrage leveren aan een vitale samenleving (veerkrachtig, flexibel, gezond en sociaal samenhangend) en een leefbare omgeving. We doen dat door de stevige basis van Duiven te benutten en waar nodig te versterken, waarmee de zelfredzaamheid en de samenredzaamheid van onze inwoners wordt verbeterd. We investeren in preventie en verbinding. Waar nodig organiseren wij een vangnet voor inwoners waarmee zij ondersteund worden om te kunnen participeren.

Toelichting

We gaan uit van de kracht in de samenleving en de eigen kracht van onze inwoners, bedrijven en verenigingen. In Duiven zijn de meeste inwoners goed in staat om vanuit eigen kracht hun leven te organiseren. Zij organiseren zelf ondersteuning wanneer dat nodig is en bieden die ook aan anderen. Een kleine groep inwoners heeft (tijdelijk) behoefte aan extra ondersteuning bij zorg en participatie.

Nog betere verbindingen tussen verenigingen, organisaties en gemeente willen we bevorderen. In de Dialoog- en Doorpakweken hebben we ervaren dat de samenleving primair in staat is zelf verantwoordelijkheid te nemen en kansen te pakken. Maar ook dat door het verbeteren van de samenwerking en het ondersteunen van nieuwe vormen van samenwerking de basis van het verenigingsleven versterkt kan worden. Er is in de gemeente Duiven een sterke maatschappelijke basis aanwezig in de vorm van onze maatschappelijke partners en het verenigingsleven.

Wij willen deze basis behouden, beter benutten en versterken. Wij stimuleren dat zij initiatieven nemen in de dialoog met elkaar en met de gemeente. Samen met deze partners bepalen we op welke wijze de gemeente faciliteert. We ondersteunen hiermee de samenleving in het bedenken en uitvoeren van hun eigen oplossingen. Zo maken we het samen voor iedereen mogelijk om in verbinding te zijn met de omgeving en mee te doen in de samenleving. Daarmee bieden we vooral ook ruimte om elk probleem en elke uitdaging zo simpel en duurzaam mogelijk op te lossen, wat er toe kan leiden dat we meer kunnen doen met minder geld.

We willen de preventieve voorzieningen in Duiven versterken om aan de voorkant lichte hulpvragen te kunnen beantwoorden. De vraag naar zwaardere zorg en maatwerkvoorzieningen kan mogelijk hiermee worden voorkomen of in ieder geval uitgesteld. Daarnaast zijn deze voorzieningen in het preventieve veld dicht bij de inwoner en laagdrempeliger georganiseerd dan maatwerkvoorzieningen. Ook willen wij stimuleren dat professionals anderen, bijvoorbeeld vrijwilligers, leren hoe zij hulpvragen kunnen signaleren.

Er is een vangnet voor de inwoners die ondersteuning van derden nodig hebben om op eigen kracht het leven te organiseren en naar eigen kunnen te participeren. Voor deze kwetsbare inwoners behouden en versterken we de voorzieningen die het vangnet vormen. Het vangnet bestaat uit voorzieningen die niet als algemene, voorliggende voorzieningen worden geboden. Het vangnet bestaat uit voorzieningen die van overheidswege worden georganiseerd. Daar waar specialistische zorg nodig is, wordt deze ook geboden.

In 2015 en 2016 hebben we voornamelijk ingezet op de maatwerkvoorzieningen. In 2017 zijn er stappen gezet in het versterken van de maatschappelijke basis. Deze inspanningen zetten we voort in 2018. Op dit moment zijn er in die maatschappelijke basis verschillende structuren, het Basisteam/netwerk en BOSS, waarin verenigingen, maatschappelijke partners en andere organisaties samenwerken. Deze komen terug in de speerpunten. De geformuleerde speerpunten tonen een overeenkomst in de aanpak en beweging die we willen bereiken. Omdat de manier van werken, de snelheid van werken en de mate van zelfstandigheid tussen deze structuren nog erg ver uit elkaar liggen, houden we deze structuren voorlopig vast. Door deze te voorzien van impulsen willen we de maatschappelijke basis verder versterken en dicht bij elkaar brengen.

In september 2017 is de transformatie agenda voor het sociaal domein vastgesteld. Aan de hand van deze dynamische agenda werken we verder aan de doelstellingen zoals ze in dit programma zijn opgenomen. We willen veel meer dan in het verleden aansluiten op de beweging en kansen die de samenleving in zich heeft. Dat betekent dus ook iets voor de kaders die we stellen. Daarin moet immers ruimte zitten om samen met onze partners zaken op te pakken en in te vullen.

Hoofddoelen

Daarom zetten we in op:

- A. Het vergroten van verbinding en participatie.
- B. Het versterken van het preventieve veld.
- C. Het versterken van het vangnet.

Externe ontwikkelingen

Samenwerking in beweging

De transities in de zorg (verantwoordelijkheid en uitvoering van Rijk naar gemeente) brengen een vorm van (regionale) schaalvergroting met zich mee waarbinnen we steeds de aansluiting op de lokale situatie in het vizier hebben. Regionale samenwerking is nodig om te kunnen blijven voorzien in een passend zorgaanbod en om de transformatie, het anders vorm geven aan zorg, op een effectieve wijze te organiseren. Omdat we beter willen inspelen op de vraag en om een passende oplossing voor de veranderende vraag te vinden. Samenwerking met maatschappelijke partners, met de Raad voor het Sociaal Domein, samenwerking in de regio Centraal Gelderland alsook samenwerking met minder voor de hand liggende partners (vrijwilligersorganisaties, lokale initiatieven, en maatschappelijk betrokken ondernemers bijvoorbeeld). En ook zeker samenwerking met onze inwoners. Transformatie van zorg is een continu proces, waarbij iedere samenwerkende gemeente een productverandering kan starten en kansen kan pakken door bij de gewenste ontwikkelingen aan te schuiven. Samenwerking is ook nodig om het vangnet, de zorg en de leefbare omgeving betaalbaar te houden.

Groeiende tweedeling

De eisen die onze samenleving aan ons stelt nemen steeds toe. Van werknemers wordt meer flexibiliteit en lerend vermogen verwacht; de toelatingseisen van sommige onderwijsvormen zijn verzaamd (Een Leven Lang Leren). In de nabije toekomst verdwijnen banen door digitalisering van processen. Er wordt een groter beroep gedaan op zelfsturing, dit sluit aan bij de voortgaande individualisering. Niet iedereen zal aan deze hogere eisen kunnen voldoen waardoor de verwachting is dat er een steeds grotere kloof ontstaat tussen mensen die wel meekunnen en mensen die afhaken. Binnen de verschillende segmenten van de Participatiewet waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, neemt het aantal personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt toe. Ook de toenemende laaggeletterdheid zorgt voor een verdere tweedeling. Het voorkomen en verkleinen van deze tweedeling zien wij als een belangrijke opdracht. In het sociale domein is er dan ook altijd aandacht voor de vangnetfunctie die wij als gemeente hebben voor onze kwetsbare inwoners.

Transformatieagenda

Nu we meer bekend zijn met alle nieuwe taken, bevoegdheden en doelgroepen die de decentralisaties met zich mee brengen, kunnen we inzetten op de transformatie van het sociaal domein. Dit doen we aan de hand van de Transformatie-agenda. Via vier maatschappelijke opgaven werken we richting het hoofddoel van programma 2. Deze opgaven zijn:

- De basis op orde;
- Zelfstandig thuis wonen;
- Meedoen naar vermogen;
- Zelfredzaamheid naar vermogen.

We doen dit volgens de principes: innoverend ontwikkelen, ruimte bieden voor kansen, samen ontwikkelen met partners en inwoners en zoeken naar slimme verbindingen. We koppelen

de afzonderlijke beleidsterreinen van programma 2 aan elkaar, zodat we inhoudelijke slimme verbindingen kunnen leggen.

Ontschotten budgetten taakvelden Programma 2

Om deze verbindingen ook financieel mogelijk te maken halen we de schotten tussen de verschillende financieringsstromen en taakvelden weg en beschouwen de budgetten van programma 2 als een totaalbudget, waardoor het mogelijk wordt om financiële middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten om de uiteindelijke doelstelling van transformatie van het sociaal domein te halen.

Krimpende overheidsbudgetten

De middelen voor het bereiken van de doelen uit programma Maatschappij zijn schaars en de vraag om ondersteuning verandert. Enerzijds zijn de macrobudgetten bij de decentralisaties fors gekort, anderzijds is het objectief verdeelmodel ingevoerd. De budgetten worden op grond van objectief meetbare indicatoren verdeeld. Dit pakt voor onze gemeente op termijn negatief uit. In 2015 en 2016 is er een overschot geweest en de kans is groot dat het Rijk de budgetten nog eens naar beneden bijstelt. Zo blijft het budget voor de Participatiewet gelijk bij een aanwassend cliëntenbestand. Het budget Jeugdwet wordt ook in 2018 gekort terwijl er sprake is van een toenemende zorgvraag. Ook ligt er meer druk op het budget Wmo doordat meer mensen langer zelfstandig thuis wonen. Belangrijk daarbij is dat mensen zoveel als mogelijk zelfredzaam en samenredzaam zijn en dat goede zorg daarbij een grote rol speelt. Ruimte bieden aan inwoners, verenigingen en maatschappelijke partners is daarbij nodig om de vraag zo simpel en duurzaam mogelijk op te lossen.

2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

A. Het vergroten van verbinding en participatie

Nog betere verbindingen tussen verenigingen, organisaties en gemeente willen we bevorderen. Er is in de gemeente Duiven een sterke maatschappelijke basis aanwezig in de vorm van onze maatschappelijke partners en het verenigingsleven. Wij willen deze basis behouden, beter benutten en versterken. Wij stimuleren dat zij initiatieven nemen in de dialoog met elkaar en met de gemeente. Samen met deze partners bepalen we op welke wijze de gemeente faciliteert. We ondersteunen hiermee de samenleving in het bedenken en uitvoeren van hun eigen oplossingen.

Dit zijn de speerpunten:

2.A.1	Experimenteerruimte stimuleringsbeleid-kanteling naar werkpraktijk
Doel	Doel van het stimuleringsbeleid is te komen tot nieuwe, eigentijdse en meer effectieve vormen van steun en stimulans door de gemeente aan het maatschappelijk initiatief en het maatschappelijk middenveld, passend bij de behoefte van alle partijen, inclusief de maatschappelijke opgave van de gemeente zelf. Uw raad heeft daartoe in juli 2017 vijf ontwikkellijnen aangegeven: 1. Ontwikkelgericht ondersteunen. 2. Het ondersteunen van allianties. 3. De gemeente als partner. 4. Helder samenspel met professionals. 5. Investeren in initiatieven.

2.A.1	Experimenteerruimte stimuleringsbeleid-kanteling naar werkpraktijk
Toelichting	Het nieuwe stimuleringsbeleid is een blijvende zoektocht naar effectievere ondersteuning via een doorlopende en structurele dialoog met de samenleving. Dit vergt een investering op meerdere fronten: • implementatie in 2018 van de vijf hierboven genoemde lijnen uit het Stimuleringsbeleid; met uitzondering van ontwikkellijn 5: bekostigingsregeling Kleur Uw Buurt, hetgeen is beschreven in Programma 1 onder speerpunt 1.A.1 Ruimte geven aan de samenleving; • het opzetten van initiatievenknooppunten; fysieke plekken (pop-up locaties) en ook netwerken of verbinders waar initiatieven samenkomen en kunnen groeien • het op gang brengen van werkzame allianties; professionals, inwoners en gemeenten verbinden, samen kijken waar kansen liggen voor samenwerking • de kanteling van de ambtelijke werkpraktijk in de Doe-lijn; doen, meten en leren: stapsgewijs ontwikkelen en in de praktijk uitvoering geven aan het Stimuleringsbeleid • het bieden van procesbegeleiding in de ontwikkeltrajecten (verenigingsconsulent en daarmee verbinding met Actief Verbinden); meekijken waar kansen liggen om partijen (nog) meer te versterken, bijvoorbeeld dialoog als continu proces organiseren, samenwerking met professionals aanscherpen.
Bereikt/Niet-bereikt	In 2018 zijn alle verenigingen aan de slag gegaan met het meerjarenplan met daarin beschreven hun uitdagingen en ondersteuningsbehoeften voor de komende jaren. Dit heeft opgeleverd dat een tiental verenigingen ondersteund is of wordt ondersteund door verenigingsconsulten van de SESAM Academie en de Gelderse Sport Federatie. Daarnaast is invulling gegeven aan de vraag van verenigingen voor ondersteuning op het gebied van communicatie in de vorm van diverse workshops en de verenigingspagina die sinds oktober wordt aangeboden. Deze vormen van ondersteuning zijn directe resultaten uit de gesprekken en de meerjarenplannen. Deze ondersteuning is betaald uit het budget Stimuleringsbeleid, de zogenoemde frictiekosten. Verder is het budget gebruikt voor de pop-up locaties in het centrum en op het Eilandplein en zijn nieuwe initiatieven ondersteund en op weg geholpen. De kanteling van de ambtelijke werkpraktijk heeft vorm gekregen in de twee wekelijkse Doe-lijn. Hierin zijn betrokken ambtenaren met elkaar aan de slag gegaan met de meerjarenplannen, intervisie en de nieuwe werkpraktijk. In 2019 worden de gesprekken met verenigingen voortgezet en de gemaakte afspraken met verenigingen geëvalueerd. Ook zal er opnieuw worden ingespeeld op de ondersteuningsbehoeften van verenigingen in de vorm van workshops. Ondanks de investeringen heeft niet iedere vereniging een meerjarenplan ingediend of meerjarige afspraken gemaakt. Bij enkele verenigingen was er wel een meerjarenplan, maar ontbrak een meerjarige begroting. Hierdoor konden er slechts voor 1 jaar afspraken worden gemaakt. Een aantal verenigingen heeft aangegeven dat zij afzien van het schrijven van een meerjarenplan en daarmee ook afzien van ondersteuning en subsidie. Dit zijn voornamelijk verenigingen die de gemeentelijke subsidie niet nodig hebben. We zien dat de afhankelijkheid van de gemeentelijke subsidie (lijn 1 Toekomstbestendigheid) nog niet bij alle verenigingen is afgenomen, dit zien we met name terug bij verenigingen die een (gemeentelijke) accommodatie huren. Zij beschikken niet over een eigen clubhuis en zijn dus geld kwijt aan huur en missen hier een stuk eigen inkomsten. De verenigingen hebben laten zien dat zij mee willen in de nieuwe manier van denken en samenwerken, alleen deze verandering heeft wel de tijd nodig. Hierop zal ook in de komende jaren geïnvesteerd moeten worden.

2.A.2	Actief verbinden
Doel	Het maatschappelijk kapitaal versterken om met Bewegen, Ontmoeten, Sport en Spelen (BOSS) te groeien naar een vitale samenleving, het reeds actieve deel versterken en verbinden.
Toelichting	BOSS staat voor een netwerk van samenwerkende partners gericht op de ontwikkeling en participatie van alle inwoners van Duiven waar het gaat om Bewegen, Onmoeten, Sport & Spelen en cultuur. BOSS biedt een podium voor actieve burgers, verenigingen, onderwijs en verbindende professionals om samen te werken naar een vitale samenleving. BOSS draagt daarmee als netwerk bij aan de realisatie van de maatschappelijke opgaven, met name aan de Basis op Orde.
Bereikt/Niet-bereikt	Het aanjagen, faciliteren, ondersteunen en verbinden van diverse initiatieven en projecten hebben bijgedragen aan het groeien naar een vitale samenleving. Project BOSS was in 2018 goed zichtbaar op diverse plekken binnen de gemeente. Zo zijn in samenwerking met de Gelderse Sport Federatie sportverenigingen ondersteund bij het opstellen van meerjarenplannen en het omarmen van de Open Club gedachte. Dit heeft geleid tot de start van het schoolsportarrangement. Een samenwerking tussen voetbalvereniging DVV, basisschool de Kameleon en het Astrum College (MBO sport en bewegen). Het succes van dit project heeft ook andere sportaanbieders en basisscholen bewogen om de mogelijkheden voor een zelfde project te onderzoeken. De gemeente heeft, samen met de GSF en de combinatiefunctionaris, geprobeerd deze partijen bij elkaar te krijgen. Met het vernieuwen en toekomstbestendig maken van diverse sportaccommodaties zijn nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan tussen de sportverenigingen binnen de gemeente Duiven, met nieuwe (maatschappelijke) activiteiten op de planning. Ook is in 2018 een succesvolle pilot gedraaid met gratis fruit in de kantines van sportaccommodaties, in het kader van de gezonde leefstijl. In de eerste seizoenshelft van 2018/2019 hebben we in de meeste sportkantines binnen de gemeente fruit geleverd. In totaal zijn er meer dan 20.000 appels en andere stukken fruit geleverd. Onderzocht wordt of dit in het seizoen 2019/2020 een vervolg gaat krijgen. Door samenwerking binnen het basisonderwijs is met behulp van de Gelderse Sport Federatie een vakdocent bewegingsonderwijs begonnen op 7 basisscholen. BOSS heeft de werkgeverslasten op zich genomen om de basisscholen te ontlasten. Hiermee is invulling gegeven aan één van de BOSS routes. Op het gebied van spelen zijn dit jaar 4 nieuwe BOSS-speeltuinen mede mogelijk gemaakt. Voor de doelgroep 12+ is aansluiting gezocht met de Jeugdagenda en is in een sessie met leerlingen van het Candea bekeken hoe voor deze doelgroep nieuwe speelgelegenheden gerealiseerd kunnen worden. Tot slot heeft project BOSS verbinding gemaakt met diverse initiatieven en projecten zoals de Duivense Sportprijs, de Liemerse Sportprijs en Olympia's Tour. Niet het gehele budget is in 2018 benut. De onderbenutting is met name te verklaren doordat sportverenigingen in 2018 nog bezig waren met het opstellen van hun meerjarenplannen en daarbij werden ook diverse accommodaties vernieuwd. Hierin hebben de verenigingen veel tijd geïnvesteerd. Daarnaast hebben projecten vertraging opgelopen of zijn deze helemaal niet uitgevoerd. Dit is te verklaren aan personele wisselingen. Diverse (combinatie)functionarissen zijn in 2018 gestopt en nieuw begonnen. Een van de projecten die niet is gerealiseerd in 2018 is de rookvrije accommodatie. De verwachting is dat in 2019 het Triominos en andere accommodaties volledig rookvrij zullen zijn.

2.A.3	Maatschappelijk vastgoed in combinatie met onderwijshuisvesting
Doel	Toekomstbestendige onderwijsaccommodaties in Duiven, Groessen en Loo.
Toelichting	Onderwijshuisvesting is belangrijk voor kwalitatief goed onderwijs. Daarbij zijn goede, frisse en duurzame gebouwen erg belangrijk. Een aantal onderwijsaccommodaties staat de komende jaren voor behoorlijke investeringen vanwege hun leeftijd en onderwijstechnische veroudering. Daarnaast is de doorlopende krimp van het aantal leerlingen ook nog een belangrijke factor om rekening mee te houden. Ook wordt gekeken op welke wijze onderwijsaccommodaties multifunctioneel kunnen worden ingezet in relatie tot het totale accommodatiebeleid van de gemeente. Om goede keuzes te kunnen maken is het noodzakelijk een integraal huisvestingsplan primair onderwijs op te stellen. Voor dit huisvestingsplan is gebouwtechnisch en onderwijskundig onderzoek naar de huidige onderwijsaccommodaties noodzakelijk.
Bereikt	Een door de schoolbesturen gedragen integraal huisvestingsplan primair onderwijs is in uw raad van 20 november 2018 unaniem vastgesteld. Daarmee is de planning gehaald en kan er verder gewerkt worden aan toekomstbestendige onderwijsaccommodaties in onze gemeente. Aansluitend aan de besluitvorming in uw raad is derhalve gestart met de uitvoering van het integraal huisvestingsplan (waaronder de renovatie-/ bouwvoorbereiding van schoolaccommodaties). Voor deze uitvoering is met de voorjaarsnota 2018 door uw raad reeds een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld.

B. Het versterken van het preventieve veld

We willen de preventieve voorzieningen in Duiven versterken om aan de voorkant lichte hulpvragen te kunnen beantwoorden. De vraag naar zwaardere zorg en maatwerkvoorzieningen kan mogelijk hiermee worden voorkomen of in ieder geval uitgesteld. Daarnaast zijn deze voorzieningen in het preventieve veld dicht bij de inwoner en laagdrempeliger georganiseerd dan maatwerkvoorzieningen. Ook willen wij stimuleren dat professionals anderen, bijvoorbeeld vrijwilligers, leren hoe zij hulpvragen kunnen signaleren.

Dit zijn de speerpunten:

2.B.1	Verder uitbouwen en consolideren van basisnetwerk
Doel	Verbinding tussen vraag en aanbod op lokaal niveau en nieuw lokaal ondersteuningsaanbod gebaseerd op de vraag van inwoners.

2.B.1	Verder uitbouwen en consolideren van basisnetwerk
Toelichting	Het basisnetwerk is een netwerk van professionals en burgers dat erop gericht is om vragen uit de samenleving met de samenleving te beantwoorden. Dit met zoveel mogelijk inzet van de maatschappelijke basis (0e lijn) en preventieve voorzieningen (0e en 1e lijn). In 2016 en 2017 is het basisnetwerk tot stand gekomen: in het dienstencentrum bemensen diverse vrijwilligersorganisaties samen de telefonische toegang en zoeken samen naar oplossingen voor de vragen die hier binnenkomen. MEE, Algemeen Maatschappelijk Werk en RIBW draaien regelmatig als achterwacht spreekuren mee, en kunnen te allen tijden geraadpleegd worden. Het sociaal domein is blijvend in beweging en hierop speelt het basisnetwerk flexibel in. Door de verbinding van deze professionals aan het dienstencentrum valt deze beweging onder de maatschappelijke opgave de Basis op Orde. Ook in 2018 ontwikkelt het basisnetwerk zich door. Daarbij organiseert het basisnetwerk telkens een antwoord op de vraag rondom zorg, bijvoorbeeld het gezamenlijk organiseren van een passende vorm van zorg, of het organiseren van een aansluitende doorgaande zorglijn 0e, 1e en 2e lijnszorg. Steeds wordt gezocht om inwoners zo "normaal" mogelijk te laten deelnemen in onze samenleving. Verbinding wordt gezocht tussen initiatieven zoals de BOSS beweging en de combinatiefuncties. BOSS vormt het platform en de structuur waarin de combinatiefunctionarissen actief zijn door partijen aan elkaar te verbinden en samenwerking te stimuleren.
Bereikt/Niet-bereikt	In 2018 is samen met inwoners of op basis van gerichte vraag van inwoners het volgende bereikt: de verschillende toegangen zoals het Dienstencentrum, loket WWZ, Maatschappelijk Werk hebben wekelijks afstemmingsoverleg over vragen waar elkaars expertise voor nodig is. De werkwijze van Anke Siegers "De nieuwe route" is via een een bijeenkomst en een cursus aangeboden aan inwoners, ambtenaren, medewerkers van loket WWZ en partners, zodat er wederzijds kennis is over deze aanpak, en men deze aanpak in de praktijk in kan zetten. In het kader van opvoedondersteuning is een opvoedwijzer opgesteld, aan de hand waarvan professionals elkaar goed kunnen vinden. Voor mensen met psychische kwetsbaarheid is er een ontmoetingsplek door henzelf ontwikkeld genaamd Connection. Met maatwerkaanbieders zijn afspraken gemaakt dat zij niet alleen vaststaande arrangementen aanbieden, maar ook in het gezin op afroep aanwezig zijn. Er is een oudergroep voor ouders met autistische kinderen gestart, geleid door een ervaringsdeskundige. Met bekende aanbieders zijn subsidie-afspraken gemaakt die recht doen aan samenwerking en partnership: meer resultaatgericht en minder gericht op PxQ. Er zijn nieuwe aanbieders ingezet die hun werkwijze en inzet echt afstemmen op de vraag van de inwoner. Er is een nieuwe manier van ouderenhuisbezoek ontwikkeld samen met een vrijwillige ouderenvoorlichter. In een specifieke buurt heeft het wijkopbouwwerk een complex van vraagstukken aangepakt met inwoners en professionals tegelijk volgens de methode van De nieuwe route. De werkwijze van het basisteam, samen met inwoners, klein beginnen, al doende ontwikkelen is een werkwijze die voor ontwikkeltrajecten in het sociaal domein goed inzetbaar is gebleken. Wat niet bereikt is: Vereniginging hebben vaak een gebrek aan "handjes" om alle taken in de vereniging uit te voeren. Een idee was om vrijwilligers er mensen met afstand tot de arbeidsmarkt te koppelen aan deze verenigingen. Dit is echter niet gelukt, doordat er veel partijen zijn op dit vlak bewegen, het niet duidelijk is wie wat doet en samenwerking moeite en tijd kost.
2.B.2	Aanpak laaggeletterdheid
Doel	De aanpak van laaggeletterdheid krijgt structureel vorm binnen het kader van het Liemers Taalhuis (de samenwerkingsvorm) en de Taalpunten (fysieke plekken per gemeente waar mensen terecht kunnen voor advies en informatie over educatie en basisvaardigheden alsmede het volgen van de taallessen). Het starten van een Zomerschool voor allochtone leerlingen is een prachtig middel om de taalvaardigheid te blijven ondersteunen.

2.B.2	Aanpak laaggeletterdheid
Toelichting	De vier Liemerse gemeenten, Caleidoz Welzijn Zevenaar, Kunstwerk!, de bibliotheek, Mikado Duiven/Westervoort, het ROC Rijn IJssel en RSD de Liemers hebben een convenant Liemers Taalhuis afgesloten om laaggeletterdheid structureel aan te pakken. Laaggeletterdheid is een maatschappelijk probleem waar vaak nog een taboe op rust. De term "laaggeletterdheid" lijkt alleen te verwijzen naar het probleem dat er groepen mensen zijn die moeite hebben met taal. In 2012 heeft de minister van OCW de definitie laaggeletterdheid verbreed: "Geletterdheid omvat luisteren, spreken, schrijven, gecijferdheid en in dat kader gebruiken van alledaagse technologie". In Nederland is 1 op de 9 mensen tussen de 16 en 65 jaar laaggeletterd.
Bereikt/Niet-bereikt	De beschreven doelen zijn bereikt. Van het zomerschoolbudget van Duiven van € 10.000, resteert € 4.930. Er is, samen met Mikado, in oktober 2018 een bijeenkomst georganiseerd voor de herkenning van laaggeletterdheid. Er zijn geen extra activiteiten laaggeletterdheid uitgevoerd.

C. Het versterken van het vangnet.

Er is een vangnet voor de inwoners die ondersteuning van derden nodig hebben om op eigen kracht het leven te organiseren en naar eigen kunnen te participeren. Voor deze kwetsbare inwoners behouden en versterken we de voorzieningen die het vangnet vormen. Het vangnet bestaat uit voorzieningen die niet als algemene, voorliggende voorzieningen worden geboden. Het vangnet bestaat uit voorzieningen die van overheidswege worden georganiseerd. Daar waar specialistische zorg nodig is, wordt deze ook geboden.

Dit zijn de speerpunten:

2.C.1	Aansluiting maatwerkvoorzieningen op het basisnetwerk
Doel	Effectieve aansluiting van de vraag van de inwoners op het aanbod in de maatwerkvoorzieningen en op het ondersteuningsaanbod vanuit de professionals in het basisnetwerk gebaseerd op de afstemming tussen deze vormen van aanbod. We zetten in op de ontwikkeling van nieuwe, passende producten.

2.C.1	Aansluiting maatwerkvoorzieningen op het basisnetwerk
Toelichting	Deze vorm van productontwikkeling vindt plaats op regionaal niveau binnen de inkooporganisatie IAS. Door het organiseren van een effectieve samenwerking tussen de professionals in maatwerkvoorzieningen en het basisnetwerk wordt betere zorg op maat ingezet voor de inwoners. De lokale toegang heeft hier een regisserende rol in. Een inwoner kan met een indicatie gebruik maken van gespecialiseerde zorg binnen de maatwerkvoorzieningen. Een zorgtraject kan indien mogelijk verkort worden met inzet van een vorm van lichte ondersteuning, of er kan een passende vorm van nazorg worden geboden waardoor het resultaat van de zorg beter geborgd wordt. Deze afstemming kan tevens een waakvlamfunctie bieden met als doel een vorm van terugvalpreventie.
Bereikt/Niet-bereikt	Dit speerpunt heeft een grote overlap met het speerpunt van het consolideren van het basisnetwerk. In 2018 is aandacht geweest voor de afstemming WLZ en Wmo. Door goede afspraken tussen wijkverpleging en loket WWZ en wederzijds flexibeliteit zijn voor zover onze signalen reiken geen mensen tussen wal en schip gevallen. Ook op het gebied van maaltijdvoorziening zijn afspraken op maat gemaakt met de wijkverpleging, huishoudelijke hulp en vrijwilligers. Dit probleem is niet echt opgelost omdat de landelijke regelgeving nog steeds niet is aangepast. Vanuit Connection (ontmoetingsfunctie en herstel gemeenschap) is de ontwikkeling ingezet om vanuit mensen met een psychische kwetsbaarheid te werken naar een goede samenwerking met professionele partijen zoals GGNET en RIBW. Er zijn voorbereiden gesprekken gevoerd met ketendementie de Liemers om voor 2019 een sluitende aanpak voor dementerenden te ontwikkelen. Het activerend werk heeft zijn plek gekregen in het Duivense. Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, mensen met een beperking vinden via activerend werk een zinvolle dagbesteding die in sommige gevallen leidt tot het weer deelnemen aan het arbeidsproces. waardoor mensen met een beperking niet zonder meer in de reguliere dagbesteding terecht komen. De POH jeugd GGZ heeft in 2018 een vaste plaats gekregen in de preventie van het gebruik van Jeugd GGZ. Er is een Transformatieplan Jeugdhulp 2018-2020 regio Centraal Gelderland opgesteld. Er is al een goede beweging in gang gezet richting de beoogde transformatie, maar er moet verder gewerkt worden aan verbeteringen in de jeugdhulp. Dit plan is een leidraad voor de verdere ontwikkelingen en geeft ruimte voor nieuwe initiatieven door middel van de uitvoering langs 4 ontwikkellijnen, waaronder transformatietafels. Niet bereikt Er zijn een zijn vele ontmoetingsactiviteiten voor ouderen georganiseerd door vrijwilligers. Daarnaast is er een geïndiceerde dagbesteding voor ouderen in Loo. Er is een aantal ontmoetingsplekken voor ouderen. Maar het is nog niet gelukt om hier een goed samenhang in te krijgen. De discussie rondom deze ontmoetingsplekken is nog gaande.
2.C.2	Nieuwe uitvoeringsstructuur Participatiewet
Doel	Nader uitwerken van de gestelde kaders voor de uitvoering van de Participatiewet. De uitvoerende organisaties daarop aanpassen en de gewenste wijzigingen in de uitvoering implementeren.

2.C.2	Nieuwe uitvoeringsstructuur Participatiewet
Toelichting	In juli 2017 heeft de gemeenteraad de kaders gesteld voor een nieuwe uitvoeringsstructuur voor de Participatiewet, dit besluit heeft ingrijpende gevolgen voor de huidige gemeenschappelijke regeling Presikhaaf bedrijven, voor de Regionale Sociale Dienst de Liemers en voor de regionale samenwerking op het vlak van de werkgeversbenadering. Inwoners van onze gemeente die vallen onder de doelgroep WSW-oud zullen overgaan van Presikhaaf Bedrijven naar het op te richten Scalabor. In dat bedrijf zullen wij niet langer eigenaar zijn en dus ook niet delen in het te behalen (positief dan wel negatief) bedrijfsresultaat. De taak om voor andere inwoners die ondersteuning nodig hebben (additioneel) werk te vinden leggen we bij de RSD de Liemers neer die hiervoor uitgebouwd en versterkt zal worden in 2018.
Bereikt/Niet-bereikt	De medewerkers WSW-oud zijn werkzaam via Scalabor. In een aanwijzingsbesluit met Scalabor zijn de hierover gemaakte afspraken vastgelegd. Het werkgeverschap van deze medewerkers is via een dienstverleningsovereenkomst belegd bij Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) sociaal domein centraal Gelderland. Medio 2018 is de Businesscase RSD de Liemers 'Netwerkorganisatie voor Werk en Inkomen' door uw raad vastgesteld. Momenteel wordt gewerkt aan de implementatie hiervan. De RSD de Liemers ontwikkelt zich tot een netwerkorganisatie op het terrein van Werk en Inkomen. In het 4e kwartaal van 2019 zal een tussenevaluatie plaatsvinden. De resultaten hiervan zullen met uw raad worden gedeeld.

Aanvullende punten

Het faciliteren van het maatschappelijk initiatief voor realisering van beachaccommodaties

De beachsport is in ontwikkeling. Naast het bekende beachvolleybal is nu ook beachhandbal, beachkorfbal, footvolley en beachtennis in opkomst. Beachsporten zijn dynamisch, spreken jong en oud aan en geven een nieuwe dimensie aan de sport.

Verschillende Duivense sportclubs (Korfbalvereniging Duko, Volleybalvereniging LIVO (voorheen Reflex) en SC Groessen) hebben het initiatief genomen om aanvullend op de huidige activiteiten, beachsport te gaan aanbieden. Een verrijking van het sportaanbod, maar ook een verruiming van de mogelijkheden voor samenwerking en de ontwikkeling van activiteiten. Om dit in Duiven mogelijk te maken, vroegen verschillende verenigingen ons hun initiatief voor de realisering van een beachaccommodatie te faciliteren.

In overleg met verschillende partijen is gekeken naar geschikte locaties, omvang en soort veld.

Uitgangspunt was om de beachvelden op een bestaand sportpark te realiseren, de club zelf bijdraagt aan het initiatief, het (zoveel mogelijk) in eigen beheer realiseert, beheert en exploiteert, door samenwerkingsverbanden tussen clubs en andere partijen de Open-Club gedachte breed uitdraagt en dat de gemeente hierin vooral faciliteert.

Vanuit het Stimuleringsbeleid wordt ingezet op ondersteuning van allianties en het investeren in initiatieven. Zo investeren we samen in een vitale samenleving en sterke levensvatbare sportverenigingen. Vanuit BOSS draagt het bij aan de Open-Club gedachte.

Uitgaande van een multibeachveld op twee locaties is, ter ondersteuning van het initiatief, een bedrag beschikbaar gesteld van € 60.000.

In 2018 en 2019 is hard gewerkt aan het realiseren van twee beachaccommodaties op de bestaande accommodaties van DUKO en SC Groessen. Aan het begin van het seizoen 2018/2019 is de beachaccommodatie bij DUKO feestelijk geopend in samenwerking met DUKO en LIVO. Samen met de Gelderse Sport Federatie zijn zij op dit moment bezig met het opzetten van nieuwe activiteiten. Deze zullen zich voornamelijk richten op Beachkorfbal en Beachvolleybal.

Op de accommodatie van SC Groessen is ook een beachveld aangelegd. Activiteiten worden op dit moment ontwikkeld en zijn onderdeel van de gesprekken over het meerjarenplan. Op de accommodatie ligt de focus op handbal en voetbal en de samenwerking wordt gezocht met de

HCL en HV Duiven. De verwachting is dat in de zomerstop de eerste activiteiten georganiseerd gaan worden.

Tot slot is op de accommodatie van SV Loo en kunstgrasveld aangelegd. Dit veld is aan het begin van het seizoen in gebruik genomen en wordt onder andere gebruikt voor handbal en het nieuwe Walking Football initiatief.

2.3 Wat heeft het ons gekost?

Hieronder een tabel waarin de cijfers worden vergeleken van de jaarrekening 2017, de begroting voor wijziging, de begroting na wijziging, de werkelijke cijfers 2018 en het verschil tussen de begroting na wijziging met de werkelijke uitgaven.

Resultaat programma Maatschappij

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	31.287	31.432	32.744	34.990	- 2.246
Baten	7.464	6.603	7.225	7.151	- 74
Gerealiseerde totaal saldo	- 23.823	- 24.829	- 25.518	- 27.839	- 2.321
Resultaatbestemming	210	32	-71	1.598	1.669
Gerealiseerde resultaat	- 23.613	- 24.797	- 25.589	- 26.241	- 652

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Het resultaat op het programma Maatschappij bedraagt vóór bestemming € 2.321.000 nadelig. Voor een verklaring van de grote verschillen verwijzen we naar de verschillenanalyse op pagina 124 en verder.

Directe kosten (-€ 2.402.000)

Voordelen waren er bij Onderwijshuisvesting (€ 55.000), Sportbeleid en activering (€ 35.000), Media (€ 2.000), Openbaar groen en recreatie (€ 142.000), Samenkracht en Burgerparticipatie (€ 280.000), Inkomensregelingen (€ 148.000), Arbeidsparticipatie (€ 77.000), Maatwerkdienstverlening 18+ (€ 167.000), Geescaleerde zorg 18- (€ 304.000) en Volksgezondheid (€ 19.000). Nadelen waren er bij Openbaar onderwijs (€ 15.000), Onderwijsbeleid (€ 162.000), Sportaccommodaties (€ 57.000), Cultuur (€ 52.000), Musea (€ 1.000), Cultureel erfgoed (€ 21.000), Begeleide participatie (€ 650.000), Maatwerkdienstverlening 18- (€ 2.501.000) en Maatwerkvoorziening (Wmo) (€ 172.000).

Doorbelasting (€ 81.000)

Dit was het eerste jaar waarin we alle bedrijfsvoeringskosten via de Gemeenschappelijke regeling 1Stroom doorbelast kregen. We hebben alle lasten conform de ramingen in onze exploitatie geboekt. In totaal is er € 81.000 minder aan kapitaallasten op dit programma geboekt.

Openbaar basisonderwijs	- 15.000
Onderwijshuisvesting	55.000
Onderwijsbeleid	-162.000
Sportbeleid en activering	35.000
Sportaccommodaties	- 57.000
Cultuur	-52.000
Musea	-1.000
Cultureel erfgoed	-21.000
Media	2.000
Samenkracht en burgerparticipatie	280.000
Arbeidsparticipatie	77.000

Maatwerkvoorziening Wmo	-172.000
Geescaleerde zorg 18-	304.000
Openbaar groen en recreatie	142.000
Inkomensregelingen	148.000
Begeleide participatie	- 650.000
Maatwerkdienstverlening 18-	- 2.501.000
Maatwerkdienstverlening 18+	167.000
Volksgesondheid	19.000
Doorbelasting kapitaallasten	81.000
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-2.321.000

Bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)

Het saldo op de resultaatbestemming op dit programma is € 1.669.000. Het tekort op het Sociaal Domein is deels (€ 1.332.000) gedekt door een onttrekking uit de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Het tekort op WSW Presikhaaf (€ 359.000) is onttrokken. Er was geen dekking nodig uit de BR Combinatiefuncties (€ 17.000). Tenslotte zijn er nog kredieten waar op is geboekt of waarvan het saldo is overgeboekt naar 2019 omdat ze in 2018 nog niet zijn uitgegeven (-€ 5.000).

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	- 2.321.000
Onttrekking combinatiefuncties	- 17.000
Onttrekking BR Sociaal Domein	1.332.000
Onttrekking tekort Presikhaaf	359.000
Overboeken kredieten	-5.000
Gerealiseerde resultaat	- 652.000

Bedragen in €

2.4 Welke verbonden partijen waren betrokken?

	Presikhaaf Bedrijven
Doel	Het bieden van (aangepast) werk aan inwoners van de 10 gemeenten in de regio midden Gelderland die een WSW-indicatie hebben op grond van hun arbeidshandicap. Daarbij streven naar zoveel mogelijk passende werkplekken bij reguliere bedrijven en tevens streven naar het maximaal benutten van de verdien capaciteit van deze doelgroep. Daarbij intensief samenwerken met de werkgevers in de regio, het werkgeversservicepunt en de gemeenten.
Taak	Zorgen voor passende werkplekken. Begeleiding van de bij hun werkzame personen. Uitvoeren van de WSW-oud en zorgen voor betaling van deze personen conform de Cao WSW.
Beleidsrisico's	Presikhaaf Bedrijven zit in een ingrijpend veranderingsproces. Naar verwachting zullen alle activiteiten overgaan in het zogenaamde Scalabor. Als dat definitief wordt zal deze gemeenschappelijke regeling opgeheven worden. Het besluitvormingsproces hierover loopt nog. Duidelijk is wel dat er in 2018 veel zal gaan veranderen. Wij streven ernaar om onze WSW-ers die nu werkzaam zijn bij Presikhaaf onder te brengen bij Scalabor zodat zij in de vertrouwde werkomgeving werkzaam kunnen blijven. Doordat we niet deelnemen in Scalabor hebben we geen ondernemingsrisico meer.

	Presikhaaf Bedrijven
Resultaat in 2018	Het transitieproces is afgerond. De WSW-ers zijn werkzaam bij Scalabor en het werkgeverschap is overgedragen aan de MGR midden Gelderland die de verloning verzorgt. Daarmee is Presikhaaf Bedrijven bijna zo ver afgebouwd dat er tot liquidatie van de gemeenschappelijke regeling kan worden overgegaan. We verwachten dat dit proces na het opmaken van de jaar en eindafrekening in gang kan worden gezet medio 2019.

	Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)
Doel	De gemeenten Duiven, Zevenaar en Montferland werken sedert 1997 samen in de Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL). Binnen deze gemeenschappelijke regeling worden de kosten voor huisvesting, die door de samenwerkende gemeenten zijn geaccepteerd, verdeeld. Achterliggende gedachte bij de totstandkoming van deze regeling is geweest om het voortgezet onderwijs in het voedingsgebied De Liemers op een adequate wijze in te richten en de kosten beheersbaar te houden voor de deelnemende gemeenten.
Taak	Het zorgdragen voor een gevarieerd aanbod voortgezet onderwijs.
Beleidsrisico's	Doordat de GRHVOL geen eigen middelen heeft en geen rechtspersoonlijkheid heeft, is het risico klein. Een financieel risico voor de deelnemende gemeenten is wel dat het leerlingenaantal terugloopt en er dus minder inkomsten zijn, terwijl de kapitaallasten hetzelfde blijven.
Resultaat in 2018	Het resultaat over 2018 bedroeg € 0.

	Gemeenschappelijke Regeling voor Onderwijszaken (GRO)
Doel	Het vormgeven van een intergemeentelijke samenwerking op de gebieden volwasseneducatie, leerplicht en RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie).
Taak	Het zorgdragen voor een adequate uitvoering van de Leerplichtwet en coördinatie volwasseneducatie.
Beleidsrisico's	Doordat de GRO geen eigen begroting heeft en geen eigen besluiten kan nemen, is het risico relatief klein.
Resultaat in 2018	Is per 1 januari 2018 vervallen en opgenomen in de M(odulaire) G(emeenschappelijke) R(egeling).

	Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen
Doel	De BVO DRAN is de regionale samenwerking waarbinnen het doelgroepenvervoer is ondergebracht.
Taak	Duiven neemt deel aan de BVO DRAN met het leerlingenvervoer en het vervoer onder de WMO (sociaal-recreatief vervoer en vervoer naar dagbesteding) en de Jeugdwet (vervoer naar jeugdhulp).
Beleidsrisico's	Doordat de organisatie een eigen begroting heeft en eigen besluiten kan nemen, kunnen wij achteraf met de gevolgen van deze besluiten worden geconfronteerd.
Resultaat in 2018	De BVO DRAN verzorgt (onder de productnaam Avan) het leerlingenvervoer, het sociaal-recreatief vervoer onder de Wmo en het vervoer naar dagbesteding (Wmo) en jeugdhulp.

	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland
--	---

Doel	De regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De reden tot samenwerking en de doelstelling verschilt per module. Duiven neemt deel aan 4 modules.
Taak	Het concept van de MGR maakt het mogelijk dat ieder van de 11 gemeenten zelf besluit aan welke modules en submodules wordt deelgenomen. Daarmee is de dienstverlening vanuit de MGR ondersteunend en faciliterend aan de uitvoering van het totale beleid in het sociaal domein van de betreffende gemeente.
Beleidsrisico's	Doordat de organisatie een eigen begroting heeft en eigen besluiten kan nemen, kunnen wij achteraf met de gevolgen van deze besluiten worden geconfronteerd.
Resultaat in 2018	Met ingang van 2019 bestaat de MGR uit de modules Inkoop Sociaal Domein, Onderwijszaken, Werkgeversservicepunt en Werkgeverschap SW.

VGGM

Zie programma 1.

Programma 3 Omgeving

3.1 Wat hebben we bereikt?

Programmadoel

In Duiven is het goed leven en werken. Wij willen een aantrekkelijke werk- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. Er is ruimte voor gerichte ontwikkeling, initiatief en innovatie.

Toelichting

We willen de bestaande economische structuur behouden en versterken op zowel de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Hiermee zijn we in staat te zorgen voor behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau. Wij willen de regionale vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het beroepsonderwijs op elkaar afstemmen. Wij willen potenties in de vrijetijdseconomie verder benutten. Voor een goed ondernemings- en vestigingsklimaat zijn duurzaamheid en bereikbaarheid van Duiven belangrijke randvoorwaarden. Wij willen een aantrekkelijke leefomgeving in Duiven, Groessen, Loo en het buitengebied. Hierbij gaat het in de basis om schoon, heel, veilig en gezond. De nadruk ligt op behoud van de bestaande kwaliteit van de leefomgeving en het daarbij passende voorzieningenniveau, het benutten van bestaande (natuur-)waarden en een (aanvullend) woonaanbod dat is gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoefte.

Wij stimuleren en faciliteren en zijn hiervoor uitnodigend naar bewoners, ondernemers en bedrijven, bezoekers en andere partners in vele samenwerkingsverbanden binnen en buiten Duiven. Wij verbinden en doen mee. Zo maakt Duiven het waar. Wij zijn ons bewust van bestaande waarden, kwaliteiten en potenties van Duiven. Wij zorgen er samen voor dat deze evenwichtig worden benut óf worden beschermd.

Hoofddoelen

Daarom zetten we in op:

- Het versterken van goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
- Het waarborgen van een aantrekkelijke fysieke leefomgeving.
- Het implementeren van nieuwe wetgeving die op ons afkomt.

Externe ontwikkelingen

Verdere economische groei

Uit gegevens van het Centraal Planbureau blijkt dat de economische groei zich voortzet. De investeringsbereidheid bij bedrijven neemt toe alsook de consumptieve bestedingen bij de inwoners. Er is daarom een toename van economische activiteit te verwachten. Vanuit dit perspectief blijft onze focus sterk gericht op het stimuleren van de kaveluitgifte voor onze bedrijventerreinen en de ontwikkeling en realisatie van een Vitaal Centrum Duiven. Deze ontwikkeling biedt ook kansen voor de vrije tijdseconomie. De verwachting is een verdere toename van initiatieven die leiden tot nieuwe ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.

RPW (Regionaal Programma Werklocaties)

Begin 2017 is het concept-RPW vrijgegeven voor reacties vanuit de gemeenten in de regio Arnhem Nijmegen. Dit concept houdt onder andere in dat voor bepaalde bedrijventerreinen, waaronder Seingraaf, Graafstaete en De Nieuweling mogelijk op termijn (2020) plancapaciteit geschrapt zou worden. Uw raad heeft unaniem een kritische zienswijze ingediend. Eind 2017 volgt de besluitvorming bij de gemeenten en de Provincie.

Richting circulaire economie

Een opvallende ontwikkeling is de verandering naar een 'circulaire economie'. De noodzaak hiertoe groeit. In een circulaire economie staat het hergebruik van producten en grondstoffen centraal en worden afval en schadelijke emissies zo veel mogelijk voorkomen. Dat vraagt om een '**grondstoffentransitie**'. Dit heeft een plek gekregen in het nationale 'grondstoffen-akkoord'. Circulaire economie vraagt als tweede ook om een '**energietransitie**': het geleidelijk beëindigen

van het gebruik van fossiele energie, zoals olie en aardgas en het gelijktijdig omschakelen naar gebruik van hernieuwbare energie zoals zonenergie en windenergie. In de recente 'energie-agenda-Kamp' heeft het Rijk lange termijn ambities tot 2050 vastgelegd als opmaat naar een nationaal energie- en klimaatplan. Als derde gaat het ook om '**klimaatadaptatie**': het verminderen van de kwetsbaarheid als gevolg van klimaatverandering. Wij hebben daarbij een rol als het gaat om het zorgen voor ruimtelijke ontwikkeling, openbare ruimte en het groen-, water- en rioolbeheer. In het nationale waterakkoord zijn daarvoor aanzetten gegeven. Belangrijk is het ondersteunen van initiatieven vanuit burgers en bedrijven. De verandering naar een werkelijke circulaire economie is een flinke gemeenschappelijke uitdaging en het biedt ook economische kansen door nieuwe markten, innovaties en samenwerkingen. Het vraagt om forse inspanningen van bedrijven en overheid. Beleid en acties vanuit de gemeente zijn nodig om belemmeringen te overwinnen en om allianties en innovaties te stimuleren. Ook voorbeeldgedrag is een vereiste. Wij focussen ons daarom steeds meer op het samen creëren van verandering richting een circulaire economie.

Naar een nieuwe Omgevingswet

Op 1 juli 2015 heeft de Tweede Kamer de Omgevingswet aangenomen. De beoogde invoering is op dit moment medio 2019. Deze omvangrijke stelselwijziging met geheel andere planologische instrumenten, procedures, werkwijze en ict, vraagt ook om een andere rol van de overheid en van partners. Deze transitie en de tijdige voorbereiding daarop is een stevige opgave en raken meerdere domeinen binnen het fysieke domein en de organisatie 1Stroom. Deze ontwikkeling wordt samen met Westervoort opgepakt. In 2017 is koersdocument "Implementatie Omgevingswet" vastgesteld, op basis waarvan in 2018 de implementatie verder wordt voorbereid en uitgevoerd.

Gezondheid en Veiligheid richtinggevend in beleid en ontwikkeling

Ook binnen het fysieke domein zien we de trend om de kwaliteit van onze leefomgeving en ruimtelijke veranderingen, af te zetten tegen een breder kader zoals veiligheid en effecten op gezondheid. Een schoon, heel, veilig én gezonde leefomgeving. Deze trend is ook zichtbaar in het beleid en de werkwijze van bijvoorbeeld de VGGM dat nu in ontwikkeling is. Ook in de Omgevingsvisie zal dit meer dan voorheen een meer richtinggevend kader kunnen zijn. Bij de voorbereiding op de Omgevingswet is een nadere oriëntatie op deze ontwikkeling zinvol.

Doortrekking A15 en verbreding A12

Het project "ViA15" is een externe ontwikkeling die op ons af komt. Het is een ontwikkeling die de komende jaren de grootste impact heeft op de leefomgevingskwaliteit van Duiven en waarover veel mensen zich zorgen maken. Op 24 februari 2017 heeft de minister het Tracébesluit genomen, dat naar verwachting in 2018 onherroepelijk wordt. Het project gaat daarmee richting uitvoeringsfase. Een ontwikkeling met zo'n impact, blijft ook om stevige aandacht en inzet vragen.

3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

A. Het verstrekken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.

Dit zijn de speerpunten:

3.A.1	Continueren van het Programma Stimulering Kaveluitgifte en Kostenreductie Grondexploitaties (SKKG)
Doel	De verkoop van bedrijfs- en woonkavels en het verlagen van de kosten verbonden aan de grondexploitaties.

3.A.1	Continueren van het Programma Stimulering Kaveluitgifte en Kostenreductie Grondexploitaties (SKKG)
Toelichting	Met de inzet van een programmateam is een dynamisch actieplan in uitvoering. De extra inspanningen worden zichtbaar gemaakt met specifieke promotie en marketing. Als bijzondere profilering wordt gewerkt onder de noemer "Duiven maakt het waar". Er wordt gewerkt met herkenbare profielen, bijvoorbeeld: 'Slim Seingraaf' en 'Duurzaam InnoFase'. Sterke punten worden benadrukt. Contacten met het zittend bedrijfsleven worden tevens benut voor gezamenlijke promotie van het product bedrijventerreinen. Extra inzet wordt gepleegd met een wervende en toegankelijke website. Daarnaast blijft fysieke zichtbaarheid van belang. Een laagdrempelig Bedrijven Contacten Bureau zorgt voor korte externe en interne lijnen. Eventueel benodigde planologische inpassing wordt met voorrang gefaciliteerd.
Bereikt/Niet-bereikt	Er is met een aantal marktpartijen, ontwikkelende partijen en bedrijven, optie-, samenwerkings- en koopovereenkomsten aangegaan. Deze zullen de komende periode resulteren in de realisatie van bouwplannen op de betreffende gronden. Voor de uitgifte van Seingraaf zijn voor alle kavels mogelijke gebruikers of ontwikkelingen in beeld. Gesprekken en planontwikkelingen lopen volop. Ook voor de bedrijventerreinen Graafstaete en De Nieuweling zien we in 2018 een toenemende vraag en concrete aanvragen die ook tot concrete vestiging leiden. Realisatie van nieuwe bedrijfsbebouwing is zichtbaar op deze terreinen. Een directt zicht op de actuele stand van zaken van uit te geven kavels is te vinden op www.duivenmaakhetwaar.nl.
3.A.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
Doel	Het verduurzamen van de lokale economie en verstevigen van het vestigingsklimaat van Duiven.

3.A.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
Toelichting	De gemeente Duiven heeft de afgelopen jaren stappen gezet door mee te werken aan stadsverwarming, toepassing van warmte-koude centrales, zonneboilers op Triominos, zonnepanelen op het gemeentehuis, ondertekening van het Gelders Energie Akkoord, facilitering realisatie windmolens en het zonnepark, enzovoort. Ook met aanpassingen van ons afvalbeleid worden stappen gezet naar meer afvalpreventie en afval-hergebruik. Op InnoFase wordt in nauwe samenwerking met bestaande en nieuwe bedrijven gewerkt aan een circulaire economie. We staan in verbinding met andere circulaire hotspots in de regio Arnhem Nijmegen ('Groene Hubs'). Sinds kort werken we ook actief samen met de Groene Allianties de Liemers. Wij zijn daarbij geen regisseur, maar participeren als partner naast andere deelnemers. Naast ondersteuning van dergelijke initiatieven geven wij de circulaire economie ook zelf een directe impuls door eigen beleid of handelen. Een sprekend voorbeeld is de recente keuze voor een regionale aanbesteding voor de inkoop van duurzame energie voor het gemeentelijk elektriciteitsverbruik. Vanaf 2018 is een meer programmatische aanpak nodig, met een gerichte uitvoeringsparagraaf (roadmap). Hierbij trekken we samen op met de gemeente Westervoort of doen mee in een regionale aanpak. Voorgesteld wordt om mee te doen met de zogeheten 'Regionale Routekaart Arnhem Nijmegen'; het gezamenlijk opstellen en uitvoeren van een regionale agenda 'Klimaat&Energie'. Hierdoor verwachten we voordeliger projecten te realiseren. We streven naar een samenhangende aanpak en ambitie op de drie onderscheiden opgaven: de grondstoffentransitie, de energietransitie en de klimaatadaptatie. Op 5 september 2017 is de raad geïnformeerd over de belangrijkste eerste stap, het komen tot een ambitiedocument dat verder richting geeft aan deze drie opgaven, waarbij keuzes in ambities, doelstellingen, tempo en projecten en de daarvoor benodigde inzet van middelen nader worden bezien. In 2018 wordt het ambitiedocument aan de gemeenteraad voorgelegd. Om het programma met het gewenste lokale ambitieniveau, inclusief nulsituatie, vorm te geven en te kunnen presenteren, is deskundig advies en/of product nodig. Nieuwe opgaven en verdergaande ambities kunnen niet binnen de bestaande formatie worden geborgd.
Bereikt/Niet-bereikt	Het programma Circulaire Economie bestaat uit 3 programmalijnen: Energietransitie, Klimaat adaptatie en Circulariteit In 2018 hebben we het volgende bereikt: • Energietransitie: Door onder andere de Regionale Energie Strategie (RES), had deze programmalijn in 2018 absolute prioriteit. In zowel Duiven als Westervoort is een ambitiedocument opgeleverd en vastgesteld. Op basis van dit document hebben Duiven en Westervoort de ambitie uitgesproken dat zij in 2050 energieneutraal willen zijn. Op hoofdlijnen, en op basis van de huidige inzichten, is tevens bekend welke maatregelen noodzakelijk zijn om deze ambitie te verwezenlijken (de zgn. Energiemix). Daarnaast is in 2018 een start gemaakt met het inzichtelijk maken van de financiële consequenties en de programmering. Eveneens is er een start gemaakt met de communicatie- en participatiestrategie. • Klimaat adaptatie: In 2018 is een start gemaakt met de zogenaamde stresstest. Dit is een beschrijving van de nul-situatie op de onderdelen: wateroverlast, hitte, droogte en overstroming. De stresstest wordt in 2019 afgerond. • Circulariteit: In 2018 is een aanvang gemaakt met een ambitiedocument- en programmering Circulariteit. Vanwege de grote druk op de programmalijn Energietransitie is dit nog niet afgerond.
3.A.3	Realisatie van Vitaal Centrum Duiven
Doel	Het realiseren van een aantrekkelijk "Vitaal Centrum Duiven".

3.A.3	Realisatie van Vitaal Centrum Duiven
Toelichting	De nieuwe inrichting van de openbare ruimte is met uitzondering van de directe omgeving van de nog te ontwikkelen vierde fase van het project gerealiseerd. In 2018 ligt onze focus op het afronden van de centrumontwikkeling in het winkelgebied. In 2017 is een proces tot vervreemding van het opstal fase 2 gestart. Gewerkt wordt aan een zorgvuldig vervolgproces. Dit traject kent mogelijk een samenhang met het ontwikkelen van fase 4. Het woonpark, achter het gemeentehuis, wordt voorzien na 2020. Hiervoor vindt tijdige en zorgvuldige voorbereidende plan- en besluitvorming plaats.
Bereikt/Niet-bereikt	Gelet op de beoogde afronding van het winkelgebied is in opdracht van het college een marktverkenning uitgevoerd. In deze verkenning werd door partijen een combinatie van de verkoop van fase II met de ontwikkeling van fase IV gesuggereerd om de kans op verkoop van het pand te optimaliseren en tevens het centrum af te ronden. Dit heeft geresulteerd in het uitwerken van twee scenario's: "Samen" en "Op eigen kracht". De essentie van het scenario "Samen" betreft een nauwe samenwerking met de eigenaar van de Passage, waarbij naast de ontwikkeling van fase IV ook de kop van passage wordt geherstructureerd. In 2018 heeft nauw overleg plaatsgevonden met vertegenwoordigers namens de eigenaar van de Passage om een samenwerking inzake het afstoten van fase II, het herstructureren van de kop van de Passage en de ontwikkeling van fase IV te onderzoeken. De beoogde samenwerking bleek niet haalbaar. Eind 2018 heeft het college besloten zich de komende periode te richten op uitwerking van het scenario "Op eigen kracht". Uitgangspunt voor dit scenario is een solitaire ontwikkeling van fase IV die los van de Passage kan plaatsvinden gecombineerd met de verkoop van fase II. Voor deze ontwikkeling is een tender gestart die doorloopt in 2019. In het kader van publiekrecht is het eerste kwartaal 2018 het bestemmingsplan "Supermarkten Centrum Duiven" vastgesteld door de gemeenteraad. Vervolgens is de beroepsprocedure gestart, door twee partijen is beroep ingesteld tegen het bestemmingsplan. Derde kwartaal 2018 is verweer aangereikt bij de Raad van State. Zitting en uitspraak in deze zaak zijn voorzien in 2019.

B. Het waarborgen van een aantrekkelijke fysieke leefomgeving.

Dit zijn de speerpunten:

3.B.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Doel	Een zo goed mogelijke inpassing van de A15 en A12 voor de gemeenschap van Duiven.

3.B.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Toelichting	In 2018 komt het project ViA15 in een andere fase terecht, namelijk van planvorming naar -uitvoering. Het Tracébesluit is dan naar verwachting onherroepelijk en de aanbesteding in volle gang. Ook in deze fase zetten we onze pro-actieve en constructieve grondhouding voort. Samen met onze regiopartners (gemeenten Lingewaard, Overbetuwe en Zevenaar, waterschap Rijn en IJssel en provincie Gelderland) en het Bewonersoverleg A15 blijven we ons richting Rijk en in samenwerking met Rijkswaterstaat hard maken voor maatwerkoplossingen en meekoppelkansen. Ook de één-loket-aanpak vraagt van onze organisatie een inspanning. Een meekoppelkans is de snelfietsroute parallel aan de A15 tussen de snelfietsrouten De Liemers in Duiven en Rijn-Waalpad in Lingewaard. Voor deze snelfietsroute (SFR15) is op 8 maart 2017 een samenwerkingsovereenkomst tussen Rijkswaterstaat, de Provincie en de gemeenten Duiven en Lingewaard gesloten. De Provincie subsidieert 90% van de kosten en de aannemer van Rijkswaterstaat legt de SFR15 aan. Voor een klein onderdeel van het Duivense SFR15-tracé, circa 500 meter van de circa 4.200 meter, moet het bestemmingsplan Buitengebied worden herzien. De planherziening wordt vastgesteld uiterlijk eind februari 2018. Ons streven is om op 1 december 2018 een onherroepelijk bestemmingsplan te hebben.
Bereikt/Niet-bereikt	Informatievoorziening: In maart 2018 heeft de toenmalige portefeuillehouder de raad geïnformeerd via een kennisgeving (Z/18/032998/201353942). Op 27 november 2018 is de raad bijgepraat over besluitvorming, voorbereiding, aanbesteding en realisatie door de heren Smulders en Van 't Hoog van Rijkswaterstaat. Bestuurs- en uitvoeringsovereenkomst: In maart 2018 hebben we ook de Bestuursovereenkomst Contractfase ViA15 en de Uitvoeringsovereenkomst met Rijkswaterstaat ondertekend. Op 3 juli 2018 (motie) heeft de raad besloten de bijdragen die we als gevolg van deze overeenkomsten van Rijkswaterstaat hebben ontvangen niet naar vier verschillende vakinhoudelijke bestemmingsreserves en voorzieningen te boeken maar binnen de bestemmingsreserve A15 te oormerken. Het geoormerkte budget binnen die reserve komt zo op € 848.195: • beheer en onderhoud toename weg areaal: € 287.637; • beheer en onderhoud toename groen areaal: € 76.505; • aanleg, beheer en onderhoud peilbuizen: € 104.053; • aanleg, beheer en onderhoud selectieve afsluiting Helhoek: € 100.000; • bijdrage aanlegkosten snelfietsroute (raadsbesluit d.d. 25 september 2018): maximaal € 180.000; • bovenwettelijke geluidsmaatregelen / inpassingsmaatregelen (amendement d.d. 20 december 2017): € 100.000. Daarnaast hebben we als samenwerkende gemeenten met Rijkswaterstaat een aantal principeafspraken gemaakt over de vergunningsverlening voor met name civiele kunstwerken tijdens de uitvoeringsfase. In 2019 werken we dit nader uit. Onze bemiddeling tussen Rijkswaterstaat en de CV De Deurdreiers heeft tot resultaat dat De Deurdreiers sinds 1 april 2018 beschikken over een mooie opslaglocatie voor de (af)bouw en opslag van praalwagens en aanverwante zaken als mede opslag voor andere verenigingen. De locatie kan ook het komende seizoen worden gebruikt. Eind eerste kwartaal 2020 start de sloop. Inmiddels zijn we in overleg voor een alternatieve locatie.

3.B.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
	Tracébesluit en planning: In juni 2018 heeft Rijkswaterstaat de aanbestedingsprocedure gestart. Ook is de planning herzien, de openstelling van de snelweg staat nu voor 2022-2024 gepland. Eind 2018 namen twee consortia aan de aanbesteding deel. De definitieve gunning vindt begin 2020 plaats. Op 25 juli 2018 heeft het Europees Hof van Justitie de door de Raad van State in mei 2017 gestelde prejudiciële vragen over de Programmatische Aanpak Stikstof beantwoord. De PAS-partners hebben dit antwoord bestudeerd en hebben geconcludeerd dat het Europese Hof de programmatische aanpak accepteert maar een zware wetenschappelijke onderbouwing vraagt. Om de kans op verdere vertraging te minimaliseren heeft de minister van Infrastructuur & Waterstaat besloten om het project ViA15 los te koppelen van de PAS. Zodoende heeft de minister in februari 2019 een gewijzigd tracébesluit vastgesteld. Onderdeel hiervan is de projectspecifieke ADC-aanpak waarbij de gevolgen voor de Natura2000-gebieden worden gemitigeerd en gecompenseerd. Het Project A24 Blankenburgverbinding heeft deze projectspecifieke ADC-aanpak ook gehanteerd en de Raad van State heeft dat tracébesluit onherroepelijk verklaard. Zodoende verwachten wij dat de Raad van State nog eind dit jaar een inhoudelijke uitspraak kan doen over de beroepen tegen de Tracébesluit ViA15 uit 2017 en 2019. SFR15: Eind 2018 is het op 25 september 2018 vastgestelde bestemmingsplan voor de snelfietsroute parallel aan de A15 onherroepelijk geworden. Inmiddels beschikt Rijkswaterstaat ook over de gronden rondom Huis Rijswijk en bereiden we voor een optimalisatie in het tracé een wijzigingsplan voor. Aanvullende inpassingsonderzoeken: In 2018 hebben we conform het amendement op de tweede tussenrapportage 2017 een onderzoek gestart naar mogelijke aanvullende maatregelen in het gebied tussen de Aanlanding Oost en de Schraleweidsestraat. Ook zijn we begonnen met het afstemmingstraject tussen de verschillende landschapsplannen. Over beide zaken hopen we later in 2019 een inhoudelijke terugkoppeling te kunnen geven. Adequate schadeafhandeling: Eind februari 2018 hebben we bij Rijkswaterstaat bestuurlijk aandacht gevraagd voor een adequate schadeafhandeling tijdens uitvoeringsfase project ViA15. Eind november ontvingen wij een uitvoerige reactie van de Hoofdinspecteur Directeur. De wijze waarop de verdiepte ligging mag worden uitgevoerd is aanzienlijk beperkt waardoor de kans op schade afneemt. Daarnaast ziet Rijkswaterstaat er op toe dat de DBFM-aannemer het schade-herstel op een adequaat wijze invulling geeft. Hiermee is in onze beleving in voldoende mate tegemoet gekomen aan de zorgen die bij bewoners spelen rondom schade als gevolg van bronbemaling. BOG-A15: Over de bovenstaande onderwerpen heeft ook overleg plaatsgevonden met het Bewonersoverleg Groessen A15 en/of een vertegenwoordiging hiervan.
3.B.2	Uitvoeren Woonagenda 2017-2022
Doel	De omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Duiven sluiten aan bij de hedendaagse behoefte en initiatieven en ontwikkelingen vanuit de samenleving. Dit draagt bij aan het behouden van een aantrekkelijke en duurzame leef- en woonomgeving.

3.B.2	Uitvoeren Woonagenda 2017-2022
Toelichting	Op 8 mei 2017 heeft de gemeenteraad de Woonvisie 2025 en de Woonagenda 2017 tot 2022 vastgesteld. In de woonvisie is samen met partners in de samenleving tot een ambitieuze woonagenda gekomen. De vastgestelde agenda past bij onze nieuwe rol en de woonallianties geven aan wat partners van ons vragen en wat zij zelf kunnen bijdragen aan de gestelde doelen. We gaan in 2018 concreet uitvoering geven aan het monitoren en opnieuw maken van prestatieafspraken, bijdragen aan het verder ontwikkelen en uitvoeren van gemaakte woonallianties (zoals extra woonruimte creëren zonder permanente toevoeging en het opzetten van een energiecorporatie in Loo), onderzoek naar verschillende leningsinstrumenten (starterslening, blijverslening) en regionale samenwerking. Daarnaast wordt er gewerkt aan het zo lang mogelijk kunnen blijven wonen in eigen woonomgeving. Dit onderdeel van de Woonagenda krijgt gestalte via programma 2. Om de woonagenda waar te kunnen maken dienen de ambtelijke inzet en benodigde financiële middelen gewaarborgd te zijn. De ambitie is uitgesproken om voortvarend met de uitvoering van de agenda en reeds tot stand gekomen woonallianties te starten. Hiervoor is extra ambtelijke inzet nodig. In 2018 zal binnen 1Stroom bekeken worden welke aanvullende structurele invulling nodig is. Bij de vaststelling van de Woonvisie 2025 is bepaald dat de bestemmingsreserve 'Betaalbare Woningbouw' door het college kan worden ingezet voor de realisatie van de woonagenda. De reserve dient als 'slim' aanvullend dekkingsmiddel (bijvoorbeeld cofinanciering, subsidiering, revolving fund) voor de realisatie van inhoudelijke doelstellingen.
Bereikt/Niet-bereikt	In 2018 heeft in samenwerking met Vivare een tussentijdse monitoring van de prestatieafspraken plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot nieuwe prestatieafspraken voor 2019 en verder. In het najaar van 2018 is gestart met de verkenning van leningsinstrumenten (starterslening, blijverslening en duurzaamheidslening). Dit traject loopt door in 2019. In regionaal verband (zowel Liemers als regio Arnhem-Nijmegen) vindt periodiek overleg en afstemming plaats over het thema wonen. De notitie Woningbouwprogramma Duiven 2018-2027 is opgesteld en is vastgesteld door de gemeenteraad op 12 juni 2018. Vervolgens is gestart met een vervolgnitie "versnelling" woningbouw Duiven met daarin aandacht voor de haalbaarheid van de in de notitie woningbouwprogramma opgenomen ambities. Hiervoor behoefde slechts deels de middelen vanuit de VJN 2018 te worden ingezet. Deze vervolgstap heeft in januari inmiddels geleid tot een tussentijdse presentatie in de gemeenteraad.
3.B.3	Faciliteren herontwikkelingslocaties Rijksweg Duiven
Doel	Het realiseren van een kwaliteitsimpuls aan de Rijksweg als entree van het vernieuwde centrum en als herkenbaar en beleefbaar historisch lint door Duiven.

3.B.3	Faciliteren herontwikkelingslocaties Rijksweg Duiven
Toelichting	In 2016 zijn we gestart om te komen tot een 'ontwikkelperspectief op de Rijksweg'. Deze eerste verkenning geeft inzicht in kansrijke mogelijkheden tot verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied en de opwaardering van de Rijksweg als karaktervol historisch lint en als entree van het vernieuwde centrum. Directe aanleiding vormt de wens tot herinrichting van de Rijksweg (oostelijk deel) alsmede de uitdaging om de dreigende leegstand van markante en beeldbepalende panden aan te pakken. Er zijn lopende initiatieven bij particulieren en de gemeente zelf die het gehele gebied een nieuw perspectief kunnen bieden dat goed aansluit bij het Vitaal Centrum Duiven. De focus op dit gebied wordt daarom als meest belangrijk gezien. Op 11 april 2017 zijn de resultaten van het 'ontwikkelperspectief Rijksweg' aan de raadscommissie gepresenteerd. Het 'ontwikkelperspectief' is vertaald naar een 'strategische uitwerking Rijksweg'. Deze uitwerking voorziet in een integrale benadering door een visie- en kwaliteitskader (ruimtelijke richtlijnen voor de aanpak van de weg zelf alsmede de aangeduide panden en ontwikkellocaties). Uitgangspunt hierbij is een faciliterende rol richting particuliere initiatieven en eigen initiatief en regie richting gemeentelijke eigendommen. De uitwerking biedt de mogelijkheid af te wegen om in 2018 het gedeelte van de Rijksweg in aansluiting op het vernieuwde centrum, te herinrichten. De middelen hiervoor zijn reeds opgenomen in de programmabegroting 2017-2020. De strategische uitwerking geeft een indicatie van de haalbaarheid van deze opgaven. Dit is ook nodig om mogelijk tot een gerichte en kansrijke provinciale subsidieaanvraag te komen. Een gebiedsgerichte, integrale aanpak, met betrokkenheid van belangrijke partners, sluit aan bij het provinciaal beleid, zoals onder andere het subsidieprogramma 'SteenGoed Benutten'. Hierop wordt verder ingezet. Desalniettemin is de verwachting dat de ontwikkelingen vragen om aanvullende financiële middelen, afhankelijk van de opbrengstpotentie, uitgangspunten en ambitie (kwaliteit, programma etc.). In het najaar 2017 wordt de 'strategische uitwerking Rijksweg' ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Los van middelen voor de inhoudelijke ambitie, is voor de voorbereiding en verdere planuitwerking extra ambtelijke inzet nodig. Het gaat om de volgende deelprojecten en ontwikkellocaties: • Verkoop en herontwikkeling locatie Rijksweg 53 (voormalige bibliotheek en gebouw Schoolstraat 9). • Restauratie en functie locatie Rijksweg 62 (monumentale boerderij). • Verkoop en herontwikkeling locatie Rijksweg 56 (gebouw Regina Pacis). • Mogelijke herontwikkeling locatie Pastoriestraat 2. • Mogelijke herontwikkeling locaties Rijksweg 41- 45. • Mogelijke herbestemming locatie Rijksweg 60. • Gedeeltelijke herinrichting Rijksweg en/of parkeerterrein. • Coördinatie traject subsidieaanvraag SteenGoed Benutten.
Bereikt/Niet-bereikt	In 2018 is een zg. Koers- en kwaliteitskader opgesteld. Deze is met name bedoeld als richtinggevend visie op de gewenste herontwikkeling van drie beeldbepalende panden aan de Rijksweg én de herinrichting van het openbaar gebied. Belangrijke steun in de rug voor het kunnen uitvoeren van deze gebiedsgerichte aanpak vormde het besluit van de provincie Gelderland om in het kader van SteenGoed Benutten een bijdrage te reserveren van € 1,12 miljoen. Deze bijdrage is gekoppeld aan de verplichting om binnen drie jaar zowel de drie betrokken panden te herontwikkelen alsmede de betrokken openbare ruimte te herinrichten. Op 25 september 2018 heeft de raad ingestemd met de voorgestelde gebiedsgerichte aanpak uit het Koers- en kwaliteitskader. Ook heeft de raad € 3,2 mln. budget gevoteerd onder voorbehoud van de definitieve beschikking over de provinciale subsidie. Deze is inmiddels begin 2019 formeel vastgesteld.

3.B.3	Faciliteren herontwikkelingslocaties Rijksweg Duiven
	Als eerste mijlpaal heeft de beoogde herontwikkeling van de voormalige Bibliotheeklocatie en het gebouw aan de Schoolstraat, geleid tot verkoop aan de Kerk voor Nu met een positief financieel resultaat. De mogelijkheden voor herontwikkeling van de locatie Pastoriestraat 2, krijgt zijn vervolg in het proces van het Vitaal Centrum Duiven. Voor de herontwikkeling van de locaties Rijksweg 41-45 lopen op dit moment geen initiatieven. Op de locatie Rijksweg 60 hebben zich nieuwe gebruikers gevestigd, passend binnen de visie. Tussen 2019 en 2021 volgt de verdere uitvoering: de restauratie van rijksmonument Rijksweg 62, de herontwikkeling van Regina Pacis en de herinrichting van de openbare ruimte.
3.B.4	Opstellen integraal beleid beheer openbare ruimte
Doel	Efficiënter omgaan met beschikbare middelen tegen aanvaardbare risico's.
Toelichting	Toenemende complexiteit en krimpende budgetten dwingen gemeenten in het beheer van stedelijk gebied om scherpere en beter onderbouwde keuzes te maken. De kunst is om met de middelen die beschikbaar zijn zo efficiënt en doelmatig mogelijk te presteren. Door beheertaken integraal te benaderen en in meerjarenplanningen te ramen kan efficiëntie behaald worden. Door daarnaast risicogestuurd te werken kan meer differentiatie worden aangebracht in het beheer. Dit alles vatten we samen onder het invoeren van Asset Management. Asset Management helpt bij het behalen van de optimale prestatie uit de gebruiksmiddelen binnen acceptabele risico's en tegen aanvaardbare kosten gemeten over de levensduur.
Bereikt/Niet-bereikt	In 2018 hebben we geïnventariseerd wat er nodig is om het traject te starten. Een belangrijk onderdeel is het op orde hebben van de beheerdata. De beheerdata op orde brengen is onderdeel van het project BGT/BOR dat breed in de Liemers in uitvoering is en in de laatste fase zit. Naar verwachting is het invoeren van de data in het systeem in het derde kwartaal van 2019 gereed. Daarna starten we met het traject.

C. Het implementeren van nieuwe wetgeving, de op ons afkomt.

Dit zijn de speerpunten:

3.C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Doel	Tijdige voorbereiding en implementatie van de Omgevingswet.

3.C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Toelichting	De Omgevingswet brengt een omvangrijke operatie met zich mee voor gemeenten en raakt alle domeinen binnen de fysieke leefomgeving en meerdere organisatieonderdelen van 1Stroom. Het is meer dan een wetswijziging. Een belangrijk onderdeel is dat elke gemeente over een Omgevingsvisie en een Omgevingsplan moet beschikken. Deze vervangen de huidige structuurvisie en bestemmingsplannen. Het gaat dan vooral ook om het verder integreren en harmoniseren van bestaande beleidskaders. Daarnaast gaat het ook om een andere gemeentelijke rol (eenvoudig beter en meer lokaal maatwerk en bestuurlijke afwegingsruimte). Dit vraagt in brede zin ook aanpassingen in organisatie, werkwijze, processen en procedures, inzet en opleiding van medewerkers en daarom om een goede gezamenlijke voorbereiding. In 2017 is met betrokkenheid van de gemeenteraden een koersdocument "Implementatie Omgevingswet" opgesteld (fase 1: Bewustwording). Dit startdocument heeft de raad op 11 juli 2017 vastgesteld. In het document staat de impact en de opgave verwoord, evenals het beoogde proces op hoofdlijnen voor de implementatie. De koers of het ambitieniveau is geschetst als <i>"de beweging van consoliderend naar vernieuwd"</i>. In het koersdocument zijn het proces en de deelprojecten beschreven. In 2017 en 2018 vindt de verdere voorbereiding (fase 2) plaats. In 2018 ligt het accent met name op het realiseren van de verandering (start fase 3) en het komen tot nieuwe instrumenten en processen. Ter afronding van fase 2 worden in 2018 hiervoor aan de gemeenteraden procesvoorstellen voorgelegd. Daarbij worden per thema concrete keuzen (bijvoorbeeld wijze van participatie) aangegeven. De implementatie van de nieuwe Omgevingswet, vloeit voort uit wijziging van wetgeving en is in die zin geen keuze. Deze opgave vereist een brede prioriteit en een stevige ambtelijke inzet en verdere noodzakelijke advies-, onderzoeks- en andere implementatiekosten om tot nieuwe processen, beleidskaders, instrumenten en opgeleide medewerkers te komen.
Bereikt/Niet-bereikt	In 2018 is nieuwe energie gevonden om op de deelprocessen verdere voorbereiding te treffen voor de implementatie van de Omgevingswet. Het project en de projectorganisatie zijn op de verschillende deelprocessen concreet voorbereid en in de steigers gezet. Zie tekst speerpunt Begroting 2018-2021. Een en ander heeft nog niet geleid tot gerichte procesvoorstellen richting de gemeenteraad. Wel zijn bijeenkomsten georganiseerd voor de gemeenteraden, onder andere een presentatie door een vertegenwoordiger van de VNG. Ook zijn er voorbereidingen getroffen voor het organiseren van een Festival Omgevingswet voor alle medewerkers en bestuurders van beide gemeente in januari 2019. Tussentijds zijn ook pilots en experimenten voorbereid, daarnaast is ingezet op kennisoverdracht binnen en buiten het projectteam.

Aanvullende punten

Structurele inzet voor Vrijtijdseconomie

We zien een toenemende vrijetijdsbesteding bij mensen en ondernemers. Juist op dit terrein liggen er volop kansen om hierop verder in te zetten. Zo zijn er tal van initiatieven en activiteiten die kansen bieden om Duiven te promoten en op de kaart te zetten en die Duiven in meerdere opzichten extra waarde geven. Daarnaast gaat het om het benutten en versterken van de potenties en de kracht die Duiven en de Liemers al bieden. Voorbeelden zijn: de potentie van vele bezoekers die onze bedrijventerreinen jaarlijks trekken, een aantrekkelijk winkelcentrum met toenemende activiteiten, de aanwezige natuurwaarden en de mogelijkheden voor recreatieve ontwikkelingen en activiteiten in het Buitengebied en de gebleken potentie en mogelijkheden die het Horsterpark biedt voor vrijetijdsbesteding en zeer diverse, prachtige jaarlijks terugkerende evenementen.

Wij willen de vrijetijdseconomie daarom verder laten ontwikkelen. Hiervoor is blijvende gerichte inzet nodig, om de afgelopen jaren opgebouwde relaties en contacten en de ingang gezette

werkwijze en activiteiten verder te benutten en voort te zetten. Wij richten ons op het faciliteren, ondersteunen en met name verbinden van: informatie, ondernemers, initiatieven en evenementen. Met deze werkwijze en gerichte aandacht stimuleren en creëren we mogelijkheden bij anderen om verdergaande initiatieven te ontplooiën. Daarnaast blijven wij inzetten op een gezamenlijke marketing en promotie in de Liemers met De Liemers Helemaal Goed! en haken aan bij regionale of Liemerse samenwerkingsverbanden.

De werkzaamheden voor vrijetijdseconomie betreft op dit moment nog een tijdelijke functie van 0,61 formatie (22 uur per week). Deze functie is vanaf 1 januari 2018 binnen de werkorganisatie 1Stroom voorzien binnen het team Binnenste Buiten. Bovenstaande doelstellingen en werkwijze passen bij uitstek binnen de bedoeling van dit team. Het voorstel is daarom nu om deze tijdelijke functie vanaf 2018 om te zetten in een vaste formatie. De structurele kosten hiervoor bedragen € 23.000, zijnde het aandeel van Duiven in de begroting 1Stroom.

In de begroting is voor de activiteit Vrijetijdseconomie (6296) structureel een budget geraamd van € 30.000. Hiervoor is reeds € 15.000 bestemd voor een bijdrage aan het RBT-KAN. Het budget is verder bedoeld voor de financiële ondersteuning en stimulering van initiatieven op gebied van vrijetijdseconomie en evenementen. Overeenkomstig het voorstel en raming 2017 en gelet op het verwoorde belang om structureel in te blijven zetten op vrijetijdseconomie, wordt voorgesteld om structureel een budget van € 60.000 op te nemen.

In 2018 zijn diverse initiatieven, activiteiten en evenementen ondersteund en gefaciliteerd door de gemeente Duiven. Deze evenementen zijn vaak gericht op de inwoners van de gemeente Duiven, maar er waren ook diverse evenementen die een bovenlokaal of soms zelfs bovenregionaal karakter hadden, met als hoogtepunt de Olympia's Tour. Verder is er in 2018 veel aandacht besteed aan Liemersbrede zaken, zoals De Liemers Helemaal Goed!, Korte Ketens in het Liemers Landschap en het onderdeel vrijetijdseconomie in de Liemerse Economische Visie. Vanaf het voorjaar 2018 tot en met oktober 2018 heeft het team BinnensteBuiten geen medewerker beschikbaar gehad op het onderwerp Vrijetijdseconomie. Het team heeft de taken van deze medewerker opgepakt waar mogelijk.

Meedoen met het opstellen van de economische visie De Liemers

Initiatieven hiertoe in Liemersverband, samen met externe partners, zullen naar verwachting eind 2017 leiden tot een vervolg en verdere uitwerking in 2018. Gelet op onze positie in de regio met onze bedrijventerreinen, willen wij hieraan graag deelnemen en bijdragen. In de Begroting 2016 was hiervoor incidenteel € 10.000 opgenomen. In 2016 en 2017 zijn hiervoor nog geen kosten gemaakt. Wel is het budget incidenteel aangesproken voor gerelateerde regionale economische samenwerkingsverbanden, zoals onze bijdrage aan de Gelderse Corridor. Het resterende bedrag van € 7.600 is in de jaarrekening 2016 vrijgevallen. Voorgesteld wordt om voor 2018 opnieuw incidenteel € 10.000 op te nemen in de begroting.

De samenwerkende Liemerse gemeenten hebben in 2018 samen een startnotitie opgesteld om tot een gezamenlijke economische visie te komen. Dit heeft in 2018 geleid tot diverse werksessies met deelname en in samenwerking met Lindus en ondernemers in de Liemers. Dit heeft eind 2018 geresulteerd in een uitgebreide analyse en een concept Economische Visie De Liemers 2040. De wethouders Economie in de Liemers hebben de visie begin 2019 omarmd. Inmiddels is ook een uitvoeringsagenda gereed. De daarvoor benodigde middelen worden opgenomen in de voorjaarsnota 2019. De Economische Visie De Liemers 2040 wordt inhoudelijk ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad 1e helft 2019.

Aanhaken bij realisatie glasvezelnetwerk (breedband Buitengebied) binnen samenwerkingsverband Regio Arnhem Nijmegen

Er loopt binnen de regio een initiatief om realisatie van een beter glasvezelnetwerk, inclusief breedband in het buitengebied, te versnellen. De Provincie Gelderland stimuleert dit. In 2017 is samenwerkingsverband De Liemers gevraagd aan te haken. De deelname en betrokkenheid kan verder vorm krijgen in 2018. Dit is een langjarig traject dat extra ambtelijke capaciteit zal vragen. De bijdrage en extra inzet van de gemeente Duiven wordt incidenteel voor 2018, vooralsnog geraamd op € 43.000. Het belang van glasvezel in het buitengebied wordt onderschreven door

agrarische ondernemers die in toenemende mate in hun bedrijfsvoering worden beperkt door het ontbreken van een goede internetverbinding. De mogelijkheden op afstand allerlei diensten en zorg aan te bieden komen bij een goede ontsluiting binnen bereik voor de inwoners van het buitengebied.

Er zijn in 2018 diverse regionale gesprekken geweest, waaraan wij hebben deelgenomen. In dit traject hebben andere gemeenten vooropgelopen en de mogelijkheden om samen tot een glasvezelnet in het Buitengebied te komen, verder onderzocht. Eind 2018 is ambtelijk geconcludeerd dat een regionale aanpak vanuit het initiatief van samenwerkende gemeenten, niet haalbaar is. Binnen de samenwerking was geen breed draagvlak en veel hierbij is met name afhankelijk van de aanbieders in de markt. Een verdere samenwerking binnen de Regio Arnhem-Nijmegen krijgt geen vervolg. We oriënteren ons nu binnen de Liemers wat een eventueel vervolg zou kunnen zijn. De geraamde middelen van € 43.000 voor 2018 zijn niet aangewend.

Deelname aan gemeenschappelijke regelingen, in casu Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem Nijmegen/Economic Board

In 2015 is de Stadsregio Arnhem Nijmegen opgeheven. Daarvoor in de plaats zijn twee nieuwe samenwerkingsvormen gekomen: één gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke Regelingen met een gemeenschappelijk orgaan met beperkte bevoegdheden, geflankeerd door een viertal portefeuillehouders-overleggen waar regionale afstemming van beleid plaatsvindt. Daarnaast is een bijzonder, zg. 'triple helix' samenwerkingsverband opgericht, werkend onder de naam Economic Board. Dit is gegoten in een stichtingsvorm waarbij naast gemeenten ook ondernemers en kennisinstellingen bestuurlijk vertegenwoordigd zijn. De Economic Board jaagt op verschillende manieren de economische ontwikkeling in de regio aan. De Board heeft een directeur, bijgestaan door een kleine staf. Gemeenten dragen € 1 per inwoner bij. De gemeente Duiven heeft deze bijdrage in 2015 vooralsnog tot twee jaar beperkt en mogelijke voortzetting vanaf 2018 onder voorwaarden gesteld. De eerste voorwaarde betrof de financiële bijdragen van andere deelnemende partijen buiten de gemeenten. Blijkens de begroting 2017-2019 vertoont de derde-bijdragen een stijgende lijn en lopen tot 2019 op tot € 250.000. De andere voorwaarde betrof de mate van realisatie van doeleinden. De Board heeft na een jaar van opbouw van haar organisatie een aansprekend strategisch plan opgesteld dat volop in uitvoering is. De Board werkt zeer gericht binnen het gekozen profiel van de regio Arnhem Nijmegen met de speerpunten 'Food, Health & Energy'. De Board is een ware verbindingsofficier tussen partijen en vertelt in Den Haag, Brussel en Duitsland het 'verhaal van de regio'. De gedachte van de Board waarbij de overheidsrol meer als verbinder optreedt past goed bij de ook door ons gewenste bestuursstijl van overheidsparticipatie. Duiven is een belangrijke economische speler in de regio en de Economic Board dient met steun van Duiven zijn werk te kunnen voortzetten.

Binnen de 4 PFO's zijn er in 2018 veel activiteiten ontplooid welke gericht zijn op hernieuwde kennismaking door de raadsverkiezing en nieuwe samenstelling van de colleges. Enkele voorbeelden van belangrijke stappen zijn de opstart van de Regionale Energie Strategie (RES) en het winnen van de ABNAMRO Circular Economy Award. Binnen het PFO Mobiliteit is er uitwerking gegeven aan de regionale bereikbaarheid en samenwerking in de regio. Als laatste is er binnen het PFO Wonen onder andere invulling gegeven aan de regionale en subregionale woonagenda. Verder zijn er op het gebied van Economie 3 ambities geformuleerd, te weten:

1. Profilering, vitale binnensteden, citymarketing (inclusief retail), vrijetijdseconomie (recreatie en toerisme).
2. Arbeidsmarkt en werkgelegenheid.
3. Circulair en duurzaam.

3.3 Wat heeft het ons gekost?

Hieronder een tabel waarin de cijfers worden vergeleken van de jaarrekening 2017, de begroting voor wijziging, de begroting na wijziging, de werkelijke cijfers 2018 en het verschil tussen de begroting na wijziging met de werkelijke uitgaven.

Resultaat programma Omgeving

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	13.707	13.174	14.656	13.052	1.604
Baten	14.570	10.428	11.817	10.293	-1.524
Gerealiseerde totaal saldo	864	- 2.747	- 2.839	- 2.759	80
Resultaatbestemming	- 417	- 196	- 684	- 1.127	- 443
Gerealiseerde resultaat	447	- 2.943	- 3.523	- 3.886	- 363

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Het resultaat op het programma Omgeving bedraagt vóór bestemming € 80.000. Voor een verklaring van de grote verschillen verwijzen we naar de verschillenanalyse op pagina 124 en verder.

Directe kosten (€ 68.000)

Voordelen waren er bij de taakvelden Verkeer en Vervoer (324.000), Openbaar vervoer (€ 12.000), Bedrijvenloket (€ 3.000), Economische promotie (€ 88.000) en Ruimtelijke Ordening (€ 806.000). Nadelen waren er bij de taakvelden Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 125.000), Riolering (€ 230.000), Afval (€ 208.000), Milieubeheer (€ 9.000), Begraafplaatsen (€ 18.000), Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) (€ 544.000) en Wonen en bouwen (€ 31.000).

Doorbelasting (€ 12.000)

Dit was het eerste jaar waarin we alle bedrijfsvoeringskosten via de Gemeenschappelijke regeling 1Stroom doorbelast kregen. We hebben alle lasten conform de ramingen in onze exploitatie geboekt. In totaal is er € 12.000 minder aan kapitaallasten op dit programma geboekt.

Verkeer en vervoer	324.000
Openbaar vervoer	12.000
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-125.000
Economische promotie	88.000
Milieubeheer	- 9.000
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	- 544.000
Ruimtelijke ordening	806.000
Bedrijvenloket	3.000
Riolering	- 230.000
Afval	- 208.000
Begraafplaatsen	- 18.000
Wonen en bouwen	- 31.000
Doorbelasting kapitaallasten	12.000
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	80.000

Bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)

Het saldo op de resultaatbestemming op dit programma is -€ 443.000. Er was geen storting in de BR vastgoed VCD (€ 116.000). Er zijn stortingen gedaan in de BR A15 (-€ 511.000). Er was een lagere onttrekking voor landschapsontwikkeling (-€ 18.000). Er was geen onttrekking voor het stimuleren van vitale wijken/dorpen (-€ 30.000).

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	80.000
---	---------------

Vastgoed VCD	116.000
A15	- 511.000
Vitale wijken/dorpen	- 30.000
Landschapsontwikkeling	- 18.000
Gerealiseerde resultaat	- 363.000

Bedragen in €

3.4 Welke verbonden partijen zijn betrokken?

	Omgevingsdienst Regio Arnhem
Doel	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers terzake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Middels de ODRA worden de krachten gebundeld zodat sprake is van minder versnippering, een grotere mate van deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Taak	Het uitvoeren van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht voor gemeenten in de regio Arnhem en Provincie Gelderland. Ook is Omgevingsdienst Regio Arnhem voor deze overheden het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Beleidsrisico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn derhalve zeer beperkt. Uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Onze inzet in 2018	In 2018 is 8% meer dan het afgesproken werkprogramma uitgevoerd. Deze overschrijding is met name toe te schrijven aan de toenemende vraag op het gebied van bodem en nieuwvestiging van een bedrijf waarbij het aspect afval een grote rol speelde. Tevens zijn een aantal aanvullende opdrachten buiten het werkprogramma om uitgevoerd door de ODRA.

	Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen (voormalige Stadsregio)
Doel	Verbeteren van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, in zowel nationaal als internationaal perspectief.
Taak	Overleg te voeren gericht op afstemming van beleid op de terreinen wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid. Daarnaast wordt het Bureau Brussel (EU-lobby) op strategisch-inhoudelijk niveau aangestuurd.
Beleidsrisico's	Het orgaan is een afstemmingsplatform dat geen beslissingen kan nemen voor de afzonderlijke gemeenten. Beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.

	Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen (voormalige Stadsregio)
Onze inzet in 2018	Binnen de 4 PFO's zijn er in 2018 veel activiteiten ontplooid welke gericht zijn op hernieuwde kennismaking door de raadsverkiezing en nieuwe samenstelling van de colleges. Enkele voorbeelden van belangrijke stappen zijn de opstart van de Regionale Energie Strategie (RES), het winnen van de ABNAMRO Circular Economy Award en het formuleren van drie ambities op het gebied van economie, te weten: 1. Profileren, vitale binnensteden, citymarketing (inclusief retail), vrijetijdseconomie (recreatie en toerisme) 2. Arbeidsmarkt en werkgelegenheid 3. Circulair en duurzaam Binnen het PFO Mobiliteit is er uitwerking gegeven aan de regionale bereikbaarheid en samenwerking in de regio. Als laatste is er binnen het PFO Wonen onder andere invulling gegeven aan de regionale en subregionale woonagenda.

VGGM – Zie programma 1.

Algemene Dekkingsmiddelen

In de nieuwe opzet van onze programmabegroting zijn de diverse onderdelen van de Algemene Dekkingsmiddelen onder Programma 1 Bestuur opgenomen. Omdat de opsomming van Algemene Dekkingsmiddelen een verplicht onderdeel van de BBV is hebben we deze als aanvullend hoofdstuk in het Programmaplan opgenomen. Tevens zijn in dit hoofdstuk verplichte onderdelen over de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting opgenomen.

Als Algemeen Dekkingsmiddel worden de volgende onderdelen aangemerkt:

- Belastingen.
- Uitkering uit het Gemeentefonds.
- Beleggingen.
- Overige Algemene Dekkingsmiddelen.

Belastingen

Hieronder vallen de gemeentelijke belastingen, voor zover zijnde Algemene Dekkingsmiddelen. In Duiven zijn dat de onroerende-zaakbelastingen, de toeristenbelasting, de precariobelasting, de reclamebelasting en de hondenbelasting. De toelichting op deze belastingen is opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen.

Uitkering uit het Gemeentefonds

De uitkering uit het Gemeentefonds bestaat uit de volgende onderdelen: de Algemene Uitkering (waar het Sociaal Domein inmiddels in is opgenomen), de Integratie-uitkeringen en de Decentralisatie-uitkeringen. De opbrengst van de uitkering uit het Gemeentefonds is ten opzichte van de Najaarsnota afgerond € 631.000 hoger. Dat heeft voornamelijk te maken met de gevolgen van de correctie van de maatstaven, wat heeft geleid tot een nabetaling in december. Bovendien zijn de gevolgen van de decembercirculaire hierin verwerkt. Tenslotte zijn er ook nog afrekeningen van de jaren 2016 en 2017 geweest. Uitgangspunt voor de jaarrekening is de betaalspecificatie gemeentefonds van januari 2019.

Uitkering Gemeentefonds 2018

	Rekening2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Algemene Uitkering	18.385	19.613	19.973	19.641	- 332
Integratie-uitkering Wmo	1.756	1.731	1.723	1.843	119
Overige Integratie-uitkeringen	0	0	0	0	0
Decentralisatie-uitkeringen	578	278	278	287	9
Integratie-uitkering Sociaal Domein	10.143	10.575	10.575	10.826	252
Totaal	30.862	32.197	32.550	32.597	47

Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)

Gemeentefonds

Door met name de aanpassing van maatstaven komen de uitkeringen uit het Gemeentefonds per saldo € 47.000 hoger uit. In dit totaal zijn de aanpassingen van de maatstaven voor 2016 -€ 16.000 en 2017 € 17.000 ook verwerkt alsmede de gevolgen van de decembercirculaire.

Integratie-uitkering Wmo en decentralisatie-uitkeringen

De decentralisatie-uitkering is een variant op de integratie-uitkering. Het tijdstip van overheveling hoeft in het geval van een decentralisatie-uitkering nog niet bekend te zijn en daarnaast kan het ook om tijdelijke middelen gaan.

In 2018 heeft de gemeente Duiven een aantal uitkeringen ontvangen: de integratie-uitkering Wmo, de decentralisatie-uitkering Brede scholen Combinatiefuncties, de decentralisatie-uitkering voorschoolse voorziening peuters, de decentralisatie-uitkering Armoedebestrijding kinderen, de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke begeleiding, de decentralisatie-uitkering Referendum, de decentralisatie-uitkering Schulden en Armoede, de decentralisatie-uitkering Informatie energie maatregelen en de integratie-uitkering voor VTH provinciale taken. Ten opzichte van de Najaarsnota 2018 is de decentralisatie-uitkering Informatie energie maatregelen toegevoegd.

Beleggingen

Het rendement van deelname in maatschappelijk kapitaal van instellingen en ondernemingen heeft in 2018 € 189.664 opgeleverd.

Overige Algemene Dekkingsmiddelen

Het gaat om de volgende producten:

- Algemene baten en lasten.
- Lasten van belastingheffing en uitvoering Wet WOZ.
- Rente interne financiering.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 zijn gemeenten voor een aantal activiteiten, zoals de grondexploitatie, vennootschapsbelastingplichtig. Tot voor kort was nog veel onduidelijk. Eind 2018 en begin 2019 zijn door de belastingdienst een aantal uitgangspunten gedefinieerd om eenduidigheid, met name over de resultaatbepaling bij de grondexploitaties, te creëren. Men probeert gemeenten te verleiden middels een zogenoemde vaststellingsovereenkomst deze uitgangspunten te onderschrijven. Niet op alle punten gaan wij mee in deze uitgangspunten. In overleg met onze adviseur zijn wij bij de aangifte over het jaar 2016 uitgegaan van onze eigen parameters. Eind februari hebben wij de aangifte over het jaar 2016 gedaan. De aangifte kwam uit op een verlies van ruim € 238.000. Ook voor de komende jaren is de verwachting dat we nog niet tot betaling over hoeven te gaan. Op basis van de aangifte 2016 en de prognose voor de komende jaren verwachten we pas voor het eerst in 2023 een daadwerkelijke betaling te moeten doen. De aangifte voor het jaar 2017 wordt in het tweede kwartaal van 2019 gedaan.

Onvoorzien

Deze post dient ter dekking van de in de loop van het begrotingsjaar optredende onvoorziene, onvermijdbare en onuitstelbare niet geraamde uitgaven. Dit budget is niet per programma verdeeld, maar als totaalpost in de ramingen opgenomen. In totaal werden 24.790 inwoners x € 1,18 = € 29.252 in de begroting 2018 voor de post Onvoorzien opgenomen.

Begrotingswijzigingen Onvoorzien in 2018

Onderwerp	Begrotingswijziging	Bedrag
Begroting 2018 Primitieve raming	Nr: 0 (raad 7 november 2017)	29.252
Afboeken onvoorzien	Najaarsnota (18 december 2018)	- 29.252
Totaal		0
<i>(- is een nadeel, + is een voordeel)</i>		

Wat heeft het gekost?

Resultaat Onvoorzien

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	0	29	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo	0	- 29	0	0	0
Resultaatbestemming	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	- 29	0	0	0

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Er is in principe geen resultaat op Onvoorzien.

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)

Er kan geen resultaatbestemming plaatsvinden op Onvoorzien.

Onzekerheden

Onzekerheid verantwoording jeugdzorg en Wmo

De verantwoorde lasten op Programma 2 Maatschappij in het Sociaal Domein kennen een aantal onzekerheden voor wat betreft de jeugdzorg en Wmo die wij aanvullend toelichten.

Op het gebied van jeugdzorg is het declaratie- en betalingsproces tussen de gemeenten en zorgaanbieders verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar. Desondanks kunnen we van een aantal posten niet de juistheid en volledigheid vaststellen, vanwege:

- geen goedkeurende controleverklaringen bij de productieverantwoordingen zijn ontvangen waardoor het onzeker is of de gefactureerde zorg geleverd is;
- controleverklaringen die zijn ontvangen niet voldoen aan het geldende Algemeen accountantsprotocol financiële productieverantwoording Wmo en Jeugdwet 2018; en
- de in de jaarrekening opgenomen trekkingsrechten PGB van Sociale Verzekeringsbank (SVB) nog steeds schattingsposten zijn en de SVB geen goedkeurende controleverklaring kan overhandigen.

Sociaal domein / decentralisaties

Voor een juiste en volledige verantwoording van de lasten inzake Jeugdzorg en Wmo is de gemeente afhankelijk van informatie van derden te weten productieverantwoordingen met controleverklaringen van de accountant van de betreffende zorgverlener en de controleverklaring over de besteding van de PGB-budgetten van de auditdienst van de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

De lasten en baten zoals verantwoord in de jaarrekening zijn als volgt:

- Zorg in natura (ZIN), Wmo begeleiding en Jeugdzorg € 8.818.804. Na ontvangst van actuele informatie van een zorgaanbieder, onderbouwd met een goedkeurende controleverklaring;
- Persoonsgebonden Budgetten (PGB) € 365.087; en
- Bijdragen CAK € 230.765.

Tot een bedrag van € 8.304.830 hebben wij van de zorgaanbieders goedkeurende accountantsverklaringen ontvangen. We merken daarbij op dat we voor € 513.974 geen (goedkeurende) verklaringen hebben ontvangen. We kunnen daarmee stellen dat 5,83% van de lasten als onzeker kan worden beschouwd.

Verplichte Indicatoren

Indicator	Duiven 1-8-2017	Nederland 1-8-2017	Duiven 3-4-2019	Nederland 3-4-2019
Formatie fte per 1.000 inwoners	6,74	gegevens niet beschikbaar	6,79	gegevens niet beschikbaar
Bezetting fte per 1.000 inwoners	6,25	gegevens niet beschikbaar	6,31	gegevens niet beschikbaar
Apparaatskosten per inwoner	€ 588	gegevens niet beschikbaar	€ 549	gegevens niet beschikbaar
Externe inhuur als % van totale loonsom + inhuur externen	0,84%	gegevens niet beschikbaar	0,87%	gegevens niet beschikbaar
Overhead als % van totale lasten	13,39%	gegevens niet beschikbaar	12,73%	gegevens niet beschikbaar
Woonlasten eenpersoonshuishouden	574	644	580	649
Woonlasten meerpersoonshuishouden	729	723	740	721
WOZ-waarde woningen	200	209	209	230
Nieuwbouw woningen	1,4	6	0,8	7,2
Huishoudelijk restafval	204	200	100	174
Hernieuwbare elektriciteit	110,4%	11,8%	104,7%	13,5%
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2,0	2,3	1,5	2,2
Geweldmisdrijven per 1.000 inwoners	2,4	5,3	2,4	5,1
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	3,3	3,3	1,8	2,9
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	3,9	5,6	3,3	6,3
Verwijzingen HALT	68,1	137,4	27	131
Hardekern jongeren	0,5	1,3	0,5	1,3
Jongeren met delict voor rechter	0,87%	1,45%	0,87%	1,45%
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	8%	8%	8	8
Ziekenhuis nsv vervoersongeval met een fietser	15%	9%	15	9
Demografische druk	68,8%	69,0%	68,7%	69,6%
Niet-sporters	-%	46,6%	45,7%	48,7%
Banen	935,9	744	866,2	663,0
Vestigingen	116,9	134	108,3	125,0
Netto arbeidsparticipatie	68,0%	65,8%	70,4%	66,6%
Bruto gemeentelijk product	100	100	100	100
Functiemenging	60%	52,1%	60,9%	52,4%
Bijstandsuitkeringen	28,0	41,3	28,5	40,1

Lopende re-integratievoorzieningen	14,1	25,5	15,3	26,1
Wmo-clienten met een maatwerkarrangement	n.b.	62	gegevens niet beschikbaar	58
%kinderen in uitkeringsgezin	4,26	6,58	4,26	6,58
% achterstandsleerlingen	n.b.	n.b.	3,9	11,61
% werkloze jongeren	0,83	1,52	0,83	1,52
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO+MBO)	1,5	2,0	1,3	2,0
Absoluut verzuim	0,7	2,01	0	1,82
Relatief verzuim	21,46	26,88	21,88	26,58
Jongeren met jeugdhulp	10,9	10,7	11,1	9,2
Jongeren met jeugdreclassering	0,2%	0,5%	n.b.	0,3%
Jongeren met jeugdbescherming	0,6%	1,2%	0,7%	1,0%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Bovenstaande indicatoren worden op deze site verversd zodra er nieuwe informatie beschikbaar is.

Jaarverslag - Paragrafen

Paragraaf 1	Lokale heffingen
Paragraaf 2	Weerstandsvermogen
Paragraaf 3	Onderhoud kapitaalgoederen
Paragraaf 4	Financiering
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering
Paragraaf 6	Verbonden partijen
Paragraaf 7	Grondbeleid

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

Deze paragraaf bevat informatie over gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke belastingen zijn te onderscheiden in drie typen belastingen. De algemene belastingen, de bestemmingsheffingen en de retributies. Na de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds zijn dit de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Het aandeel van de gemeentelijke belastingen in het totaal van de inkomsten is 21%.

Algemene belastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet voor een specifiek en wettelijk bepaald doel maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen mogen worden ingezet. De onroerende-zaakbelastingen (hierna: OZB), hondenbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting behoren tot deze categorie. De reclamebelasting feitelijk ook maar daar is in de gemeente Duiven wel een specifiek doel aan gekoppeld.

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Retributies zijn belastingen die worden geheven als er door of namens de gemeente een specifiek product of een specifieke dienst wordt verleend. De leges, lijkbezorgingsrechten en marktgelden behoren tot deze categorie.

Voor bestemmingsheffingen en retributies geldt dat er geen winst mag worden gemaakt. De opbrengst mag daarom niet hoger zijn dan de kosten die worden gemaakt om het product of de dienst te verlenen.

In de gemeente Duiven worden diverse belastingen geheven, te weten OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, hondenbelasting, toeristenbelasting, reclamebelasting, precariobelasting en rechten (o.a. leges).

Financiële gegevens

Lokale heffingen 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
OZB	5.551.778	5.908.724	5.496.464	5.435.420	- 61.044
Afvalstoffenheffing	1.993.648	2.099.876	2.224.441	2.160.399	- 64.042
Rioolheffing	1.984.402	2.032.858	2.096.364	2.096.364	0
Rioolaansluitrecht	2.766	8.520	8.656	8.656	0
Hondenbelasting	172.686	157.413	165.432	178.968	13.536
Toeristenbelasting	174.179	151.814	154.243	162.057	7.814
Precariobelasting	264.725	264.725	264.725	266.069	1.344
Reclamebelasting	52.750	54.000	54.864	53.063	- 1.801
Sportaccommodaties	218.103	221.184	223.616	216.661	- 6.955
Lijkbezorgingsrechten	64.203	77.798	79.043	53.312	- 25.731
Marktgelden	5.429	6.500	104	- 1.309	- 1.413
Leges	1.252.376	1.242.565	1.147.326	1.102.210	- 45.116
Totaal	11.737.044	12.225.977	11.915.278	11.731.871	- 183.407

Bedragen in €, - is een nadeel, + is een voordeel)

Bovenstaand overzicht vindt u ook terug in de programmarekening, maar dan als onderdeel van de totale inkomsten. Ten opzichte van de begroting na wijziging zijn de opbrengsten uit lokale heffingen afgerond € 183.000 lager.

De inwoners van de gemeente krijgen jaarlijks een aanslag gemeentelijke belastingen. Voor de beoordeling van de lastendruk zijn de tarieven dan ook van groot belang.

Naast volumeontwikkelingen (toename aantal woningen met 15) en kostenontwikkelingen (bijvoorbeeld inzameling- en verwerkingsprijzen afval) is uitgegaan van een indexering van de tarieven 2018 met 1,6% voor loon- en prijsontwikkelingen overeenkomstig het percentage BBP (Bruto Binnenlands Product) uit de septembercirculaire gemeentefonds 2017.

Verder is het uitgangspunt gehanteerd dat afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges omgevingsvergunning en leges kostendekkend zijn. Voor lijkbezorgingsrechten en marktgelden is het uitgangspunt om zoveel mogelijk kosten te verhalen.

Hieronder zijn de belastingtarieven voor het jaar 2018 vermeld. De tarieven van de rechten, waaronder de leges en tarieven huur sportaccommodaties zijn divers. Daarom zijn deze tarieven niet opgenomen in het overzicht. De tarieven, met uitzondering van OZB, zijn in €.

Belastingsoort	Tarief 2018
OZB eigenarenbelasting:	
- woningen, % van vastgestelde waarde	0,1499
- niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1842
OZB gebruikersbelasting niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1398
Afvalstoffenheffing vastrecht	176,52
Afvalstoffenheffing variabel:	
- per lediging 140 liter container restafval	2,03
- per lediging 240 liter container restafval	4,19
- per storting ondergrondse container	0,70
Rioolheffing, per m2	1,62
Hondenbelasting:	
- 1e hond	62,04
- 2e hond	114,08
Toeristenbelasting:	
- hotel, hostel, pension en B&B	1,85
- kampeerterrein en camperplaats	1,05
Reclamebelasting, Centrum Duiven	750,00
Precariobelasting, per strekkende meter	2,27

Gemeenten kennen een gesloten belastingstelsel. Dit betekent dat een gemeente een belasting alleen kan heffen als een wet daar nadrukkelijk de bevoegdheid toe geeft. Het beleid betreffende de gemeentelijke belastingen is opgenomen in landelijke wet- en regelgeving.

De belastingtarieven zijn opgenomen in onderstaande belastingverordeningen.

- "Verordening onroerende-zaakbelastingen 2018".
- "Verordening afvalstoffenheffing 2018".
- "Verordening rioolheffing 2018".
- "Verordening rioolaansluitrecht 2018".
- "Verordening hondenbelasting 2018".
- "Verordening toeristenbelasting 2018".
- "Verordening reclamebelasting 2018".
- "Verordening precariobelasting 2018".

- "Verordening lijkbezorgingsrechten 2018".
- "Verordening marktgelden 2018".
- "Verordening leges omgevingsvergunning 2018".
- "Legesverordening 2018".

In de verordeningen zijn verder bepalingen opgenomen ter uitvoering van de heffing en de invordering van gemeentelijke belastingen.

Belastingen

Onroerende-zaakbelastingen

Tarieven OZB 2018

	Woningen	Niet-woningen
Gebruiker		0,1398%
Eigenaar	0,1499%	0,1842%
Totaal	0,1499%	0,3240%

De tarieven zijn ten opzichte van het tarief 2017 gedaald omdat er een amendement inzake verlaging belastingdruk is aangenomen.

Rekentarief

De inkomsten van de OZB worden door het Rijk gekort. Het Rijk rekent met de zogenaamde vaste rekentarieven. Voor 2018 bedroeg dat voor woningen 0,1000%, voor niet-woningen gebruikers 0,1265% en voor niet-woningen eigenaren 0,1569%. De systematiek is als volgt:

OZB waarde woningen x 80% x 0,1000%.

OZB waarde niet-woningen gebruikers x 70% x 0,1265%.

OZB waarde niet-woningen eigenaren x 70% x 0,1569%.

Onroerende-zaakbelastingen 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
OZB gebruikers	819.012	893.414	847.146	838.421	- 8.725
OZB eigenaren	4.732.766	5.015.310	4.649.318	4.596.999	- 52.319
Totaal	5.551.778	5.908.724	5.496.464	5.435.420	- 61.044

Bedragen in €, - is een nadeel, + is een voordeel)

Naar aanleiding van de bezwaren tegen de WOZ-beschikkingen 2018 is er een behoorlijk aantal bezwaren van niet-woningen gegrond verklaard. De verlagingen hebben betrekking op lagere huurprijzen in de winkelbranche vanwege aanzienlijke leegstand en ook op wijziging van bestemmingsplannen. Dit heeft een verlaging van € 55.135 tot gevolg. Verder is er wat meer leegstand dan voorzien bij het opstellen van de raming. Daarom is de opbrengst op deze taakvelden in totaliteit € 61.044 lager dan geraamd.

In de gemeente Duiven is de gemiddelde waardestijging per 1 januari 2017 (waardepeildatum) ten opzichte van de waarden per peildatum 1 januari 2016 voor woningen 3,541%. De gemiddelde waardestijging voor niet-woningen eigenaren is 3,510% en voor niet-woningen gebruikers 1,724%. De vastgestelde landelijke waardestijging is 6,0% voor woningen en voor niet-woningen is 1,0%.

De WOZ-waarde 2018 is eind januari 2018 gelijktijdig met de aanslag gemeentelijke belastingen 2018 aan de burgers kenbaar gemaakt.

De bezwaren die worden ingediend tegen de WOZ-beschikkingen worden door Belastingen in eigen beheer afgehandeld. In 2018 zijn er 94 bezwaarschriften ontvangen. Dit is 0,76% van de door de gemeente Duiven verzonden WOZ-beschikkingen. Landelijk gezien is er tegen 1,50% van

de beschikkingen bezwaar ingediend. Voor alle bezwaren is door de gemeente uitspraak gedaan. Voor 99% van de bezwaren is uitspraak gedaan vóór 1 juli 2018. Het aantal gegrond verklaarde bezwaren blijft binnen de door de Waarderingskamer gestelde norm. Er is geen beroep ingesteld bij de rechtbank tegen ongegrond verklaarde bezwaren.

Hondenbelasting

Opbrengsten hondenbelasting 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Hondenbelasting	172.686	157.413	165.432	178.968	13.536
Totaal	172.686	157.413	165.432	178.968	13.536

Bedragen in €, - is een nadeel, + is een voordeel)

In de afgelopen jaren is er in de gemeente Duiven meerdere keren een controle hondenbelasting uitgevoerd. Het laatste gedeelte van de gemeente is gecontroleerd in 2018. Dit heeft geresulteerd in een toename van het aantal honden. Daarom is de opbrengst € 13.536 hoger dan geraamd.

Tarieven hondenbelasting 2018

	Tarief
1e hond	62,04
2e hond	114,08

Bedragen in €

De tarieven zijn ten opzichte van het tarief 2017 gestegen. Er is een inflatiecorrectie van 1,6% toegepast.

Toeristenbelasting

Opbrengsten toeristenbelasting 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Toeristenbelasting	174.179	151.814	154.243	162.057	7.814
Totaal	174.179	151.814	154.243	162.057	7.814

Bedragen in €, - is een nadeel, + is een voordeel

Het aantal overnachtingen in de hotels in Duiven is hoger dan verwacht. Dit is waarschijnlijk het resultaat van een aantrekkelijke economie. Daarom is de opbrengst € 7.814 hoger dan geraamd.

Precariobelasting

Opbrengsten precariobelasting 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Precariobelasting	264.725	264.725	264.725	266.069	1.344
Totaal	264.725	264.725	264.725	266.069	1.344

Bedragen in €, - is een nadeel, + is een voordeel

Er is een wetsvoorstel ingediend tot afschaffing van de precariobelasting. In verband met de voorgenomen afschaffing heeft de landelijke overheid de gemeentelijke tarieven bevroren op de hoogte van het tarief voor 2016. Gemeenten krijgen maximaal tien jaar de tijd om de effecten van de inkomensderving op te vangen. Er mag in die periode maximaal het tarief in rekening worden gebracht dat voor het belastingjaar 2016 gold. Het tarief voor 2018 is dan ook niet verhoogd.

Reclamebelasting

Opbrengsten reclamebelasting 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Reclamebelasting	52.750	54.000	54.864	53.063	- 1.801
Totaal	52.750	54.000	54.864	53.063	- 1.801

Bedragen in €, - is een nadeel, + is een voordeel

Om het free-rider gedrag van een aantal ondernemers in het centrum van Duiven te voorkomen heeft de gemeente in 2015 een reclamebelasting ingevoerd. De gemeente is hiertoe overgegaan op verzoek van het bestuur van Ondernemingsvereniging Centrum Duiven (OCD). De opbrengst van de belasting wordt na aftrek van de gemeentelijke kosten als subsidie uitbetaald aan de OCD. In overleg met de ondernemers is een gelijkblijvend tarief voor de reclamebelasting bepaald.

Afvalstoffenheffing

Tarieven 2018

Afvalstoffenheffing is een kostendekkende heffing. Loon- en prijsstijgingen alsmede (vervangings)investeringen hebben invloed op de stijging van het tarief. In 2016 is een nieuwe vorm van afvalinzameling ingevoerd namelijk DIFTAR. Er wordt onderscheid gemaakt tussen grondgebonden huishoudens en hoogbouwaansluitingen.

Verder wordt er onderscheid gemaakt in een vastrecht en een variabel tarief. Het variabele tarief is een tarief dat per aanbieding van de container of per storting van een zak in een ondergrondse container moet worden betaald. De kosten van kwietschelding zijn in de tarieven afvalstoffenheffing verdisconteerd. Ook alle aanbestedingsvoordelen zijn verwerkt in de tarieven. Er wordt uitgegaan van een gemiddelde van 15 aanbiedingen en 40 stortingen per jaar.

Tarieven afvalstoffenheffing 2018

Soort heffing	Tarief per jaar
Afvalstoffenheffing vastrecht	€ 176,52

Tarieven afvalstoffenheffing 2018

Soort heffing	Tarief per lediging/ storting
Afvalstoffenheffing lediging 140 liter container restafval	€ 2,03
Afvalstoffenheffing lediging 240 liter container restafval	€ 4,19
Afvalstoffenheffing storting ondergrondse container	€ 0,70

Opbrengsten Afvalstoffenheffing 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Afvalstoffenheffing	1.993.648	2.099.876	2.224.441	2.160.399	- 64.042
Totaal	1.993.648	2.099.876	2.224.441	2.160.399	- 64.042

Bedragen in €, (- is een nadeel, + is een voordeel)

In 2018 zijn er minder ledigingen en stortingen geweest dan verwacht. Dit resulteert in een verlaging van € 35.745. Er zijn verminderingen doorgevoerd voor een bedrag van € 40.530. Daarnaast is er nog een compensatie voor het GFT ten laste gebracht van de opbrengst. Voor het vastrecht zijn juist iets meer aanslagen opgelegd dan voorzien. Per saldo is de opbrengst € 64.042 lager dan geraamd.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2018

Soort heffing	Begroting 2018 na wijz	Rekening 2018
Opbrengsten	2.224.441	2.160.399
Kosten	2.234.310	2.160.399
Kostendekkendheid	99%	100%

Bedragen in €

Voor het huis aan huis inzamelen zijn de inzamelkosten licht gestegen. Er is een voordeel op de perceptiekosten. De ingezamelde hoeveelheid *Plastic, Metaal en Drankkartons (PMD)* is lager waardoor de vergoeding van Nedvang ook lager is uitgevallen. De verwerkingskosten op het afvalaanbiedstation zijn gestegen met name voor restafval, gft en hout en puin. De opbrengst voor het oud papier, metaal en *AEEA (afgedankte elektrische en elektronische apparaten)* zijn licht gestegen. Ook het aantal bezoekers is licht gestegen ten opzichte van 2017. De totale kosten voor inzameling van het huis aan huis afval en het afvalaanbiedstation zijn lager dan de totale opbrengst voor de afvalstoffenheffing waardoor er een bedrag van € 94.329 is gestort in de voorziening afvalinzameling.

Rioolheffing

Tarieven 2018

Het tarief voor rioolheffing bedroeg in 2018 € 1,62 per m³. De tarieven zijn ten opzichte van 2017 verhoogd conform het Watertakenplan de Liemers 2017-2021 en 1,6% inflatiecorrectie.

Rioolheffing 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Opbrengsten	1.984.402	2.032.858	2.096.364	2.096.364	0
Totaal	1.984.402	2.032.858	2.096.364	2.096.364	0

Bedragen in €, (- is een nadeel, + is een voordeel)

Kostendekkendheid

De gerealiseerde opbrengst en de mate van kostendekkendheid is als volgt:

Kostendekkendheid Rioolheffing 2018

Soort heffing	Begroting 2018 na wijz.	Rekening 2018
Opbrengsten	2.096.364	2.096.364
Kosten	2.096.364	2.096.364
Kostendekkendheid	100%	100%

Bedragen in €

Op rekeningbasis zijn de kosten gelijk aan de opbrengsten. Het verschil tussen de kosten en de opbrengsten wordt gestort in de voorziening "riolering artikel 44 lid 2". Voor 2018 gaat het om een bedrag van € 796.869. Er was een storting van € 570.821 voorzien. De storting is € 226.048 hoger doordat er per saldo een voordeel op kapitaallasten is door uitstel van werkzaamheden en de onderzoekskosten.

Kosten en opbrengstenontwikkeling

Het tarief rioolheffing is een kostendekkend tarief. Het tarief wordt geheven per m³ waterverbruik. De stijging in het tarief wordt veroorzaakt door de afspraken die zijn gemaakt in het in december 2016 door de raad vastgestelde Watertakenplan de Liemers 2017-2021. In het Watertakenplan zijn het met name de verscherpte milieueisen die leiden tot meer investeringen. Deze extra investeringen omvatten in grote lijnen ombouw van gescheiden rioolstelsels in woongebieden, verbeteringsmaatregelen Vitaal Centrum.

Ook worden er vervangingen en reparaties uitgevoerd van riolering en gemalen. Die investeringen worden gedekt uit de rioolheffing.

Daarom is bij vaststelling van het Watertakenplan besloten dat het tarief de komende jaren met 2,4% moet stijgen. De stijging bestaat uit de inflatiecorrectie (voor 2018: 0,9%, voor 2019: 1,1% en voor 2020: 1,3%) en alle jaren 1,5% in verband met het Watertakenplan. Tevens zal inzet van de voorziening "Riolering artikel 44 lid 2" nodig zijn om de tariefstijgingen te matigen.

Rioolaansluitrecht

Tarieven 2018

Het tarief voor rioolaansluitrecht was in 2018 € 216. Ten opzichte van 2017 een stijging van 1,6%.

Opbrengsten Rioolaansluitrecht 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Opbrengsten	2.766	8.520	8.656	8.656	0
Totaal	2.766	8.520	8.656	8.656	0

Bedragen in €, (- is een nadeel, + is een voordeel)

Lijkbezorgingsrechten

Tarieven 2018

De tarieven Lijkbezorgingsrechten 2018 zijn gedifferentieerd. Ten opzichte van 2017 zijn de tarieven met 1,6% gestegen.

Kostendekkendheid

Lijkbezorgingsrechten 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 1e wijz.	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Opbrengsten	64.203	77.798	79.043	53.312	-25.731
Kosten	90.923	85.145	88.145	80.510	7.635
Kostendekkendheid	71%	91%	90%	66%	-18.096

Bedragen in €, (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het dekkingspercentage bedraagt op basis van de rekeningcijfers 66%. De opbrengsten blijven achter omdat meer mensen kiezen voor een crematie in plaats van een begrafenis.

Marktgelden

Tarieven 2018

De tarieven 2018 zijn 1,6% gestegen ten opzichte van 2017.

Vaste standplaats: € 0 per m¹ per kwartaal met een minimum van € 0.

Losse standplaats: € 0 per m¹ per dag, met een minimum van € 0 per standplaats.

Marktgelden 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Opbrengsten	5.429	6.500	104	- 1.309	- 1.413
Kosten	20.915	13.055	13.055	8.712	4.343
Kostendekkendheid	26%	50%	0%	0%	2.930

Bedragen in €, (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het dekkingspercentage bedraagt 0%. Conform het amendement bij het vaststellen van de begroting is er in 2018 geen markteld geheven.

Leges en retributies

Leges en retributies zijn vergoedingen die worden gevraagd voor het verrichten van bepaalde diensten. Uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn.

Tarieven 2018

Leges bouwvergunningen: gedifferentieerd.

Overige legestarieven: gedifferentieerd.

Verhoging ten opzichte van de tarieven 2017: 1,6%.

Leges en retributies 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Leges omgevingsvergunning	593.402	654.596	549.950	525.635	- 24.315
Overige leges	658.974	587.969	597.376	576.575	- 20.801
Totaal	1.252.376	1.242.565	1.147.326	1.102.210	- 45.116

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

In tegenstelling tot de verwachting zijn er een aantal minder grote plannen in 2018 voor een omgevingsvergunning ingediend.

Sportaccommodaties

Tarieven 2018

Onoverdekte sportaccommodaties: gedifferentieerd.

Overdekte sportaccommodaties (gehele zaal): € 38,77 per uur.

Verhoging ten opzichte van de tarieven 2017: 1,6%.

Huuropbrengst sportaccommodaties 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Overdekte accommodaties	153.406	152.250	154.682	149.654	- 5.028
Onoverdekte accommodaties	64.697	68.934	68.934	67.007	- 1.927
Totaal	218.103	221.184	223.616	216.661	- 6.955

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

Ten opzichte van 2017 zijn de huuropbrengsten licht gedaald. De onoverdekte sportaccommodaties blijven iets achter op de raming.

Kwijtschelding en lastenverlichting

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke heffingen te verlenen. In de gemeente Duiven kan door belastingplichtigen (particulieren en zzp'ers) kwijtschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing en de hondenbelasting (1e hond). Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. Ligt het netto besteedbare inkomen op of onder het bijstandsniveau, dan wordt volledige kwijtschelding verleend. Bij een gering hoger inkomen kan sprake zijn van een gedeeltelijke kwijtschelding. In al deze gevallen zal het beschikbare vermogen beneden de toegestane norm moeten liggen. Na invoering van de maatregelen uit de Kadernota is in het kwijtscheldingsbeleid een prikkel opgenomen om minder te vervuilen. Zeer incidenteel wordt er ook kwijtschelding voor OZB verleend. In 2018 is voor een totaalbedrag van € 105.825 kwijtschelding verleend.

Kwijtschelding

Rekening 2014	Rekening 2015	Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018
109.492	120.550	81.142	91.488	105.825

*Bedragen in €***Ontwikkeling van de lokale lastendruk**

Voor het jaar 2018 zijn de tarieven OZB gedaald met 0,63%. Die daling was nodig om de lastendrukstijging voor een gemiddeld gezin voor de onderdelen afvalstoffenheffing en OZB op het inflatiepercentage van 1,6% te laten uitkomen. Via een amendement bij de begrotingsvergadering is hier een korting op gekomen van 2% waardoor de werkelijke daling 2,63% bedroeg. In onderstaande tabel is nog gerekend met de voor het amendement berekende percentages. Voor de rioolheffing is het tarief verhoogd met 3,1%. De 3,1% is als volgt opgebouwd: 1,6% als inflatiecorrectie en 1,5% als dekking voor investeringen uit het Watertakenplan. De totale lastendruk ten opzichte van 2017 steeg op begrotingsbasis met 2,04%.

Het uitgangspunt van de gemeente Duiven voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de lijkbezorgingsrechten blijft kostendekkendheid. Dat betekent voor de afvalstoffenheffing een stijging van 5,84% en voor de rioolheffing een stijging van 3,18% (€ 1,62 per m³). Voor de andere heffingen werd een stijging wegens inflatiecorrectie voorzien. Deze was voor 2018 bepaald op 1,6%.

Aanname: waarde woning per 1 januari 2018: € 233.000 waterverbruik gezin (4 personen): 140 m³. Onderstaand staatje is overgenomen uit de begroting 2018.

Ontwikkeling lastendruk 2018

Onderdeel	2017 (in €)	2018 (in €)	(stijging in %)
OZB-eigenaar	371,87	369,53	- 0,63%
Afvalstoffenheffing	195,55	206,97	5,84%
Rioolheffing	219,80	226,80	3,18%
Totaal	787,22	803,30	2,04%

Bedragen in €

In onderstaand overzicht is de lastendruk van de gemeente Duiven weergegeven in vergelijking tot een aantal andere Gelderse gemeenten. Hiervoor maken we gebruik van cijfers uit de Provinciale databank. Hierin wordt de gemiddelde totale belastingdruk per inwoner berekend. Om een vergelijk te kunnen maken zijn de cijfers voor 2017 ook weergegeven.

Vergelijking lokale lastendruk per inwoner 2018 met een aantal andere Gelderse gemeenten

Gemeente	2017	positie 2017	2018	positie 2018
Nijmegen	550	1	554	1
Arnhem	537	2	541	2
Doetinchem	397	16	402	17
Duiven	387	25	400	18
Zevenaar	389	23	389	23
Doesburg	380	28	377	29
Brummen	382	26	371	32
Montferland	361	36	362	38
Rheden	357	39	362	40
Westervoort	340	44	349	43
Aalten	279	52	284	51

Bron: <http://ftgelderland.databank.nl/>

De gemeente Nijmegen is in dit vergelijk over 2018 en 2017 de duurste gemeente. De gemeente Duiven is op de lijst zeven plaatsen gestegen. Duiven blijft echter onder het Gelderse gemiddelde (€ 411) zitten. In de begroting 2018 was een lastendrukstijging van 2,04% voorzien.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Stand van zaken

Het weerstandsvermogen van een gemeente bestaat uit de relatie tussen de componenten risico's en de weerstandscapaciteit. De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan hoe robuust het weerstandsvermogen is. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Door een goed inzicht in het weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller onmiddellijk dwingt tot bezuinigingen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op een specifiek jaar. Men spreekt dan van het statische weerstandsvermogen. Er kan ook op een meer dynamische manier naar het weerstandsvermogen worden gekeken. De aandacht richt zich dan op de effecten op middellange termijn (dynamisch weerstandsvermogen). De gemeente Duiven kiest ervoor op dynamische wijze met het weerstandsvermogen om te gaan. Er wordt onderscheid gemaakt in de structurele en incidentele weerstandscapaciteit. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de resterende belastingcapaciteit en de in de begroting opgenomen raming voor onvoorziene uitgaven. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de Algemene Reserve, reserves waaraan de raad een bestemming heeft gegeven die nog veranderd kan worden en stille reserves.

Achtereenvolgens komen aan de orde: de onbenutte belastingcapaciteit, de stille reserves, de stand van de Algemene Reserve en de risico's van het afgelopen jaar.

A. Structurele weerstandscapaciteit

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is te berekenen door de opbrengst die gegenereerd kan worden door het rektarief te verminderen met de huidige opbrengst. Berekening van de onbenutte belastingcapaciteit kan beperkt blijven tot de onroerende-zaakbelastingen. Afvalstoffenheffing en rioolrecht zijn ook belangrijke heffingen, maar zijn in principe kostendekkend.

De maximum- en drempeltarieven van de onroerendezaakbelastingen zijn door het Rijk losgelaten. De stijging van tarieven is in principe onbeperkt. Als referentie voor berekening van de onbenutte belastingcapaciteit gebruiken we het artikel 12 tarief uit de Wet Financiële Verhoudingen. De Duivense tarieven liggen beneden het artikel 12 tarief. Op basis van deze vergelijking was er in 2018 een vrije ruimte van € 1.217.455. In 2017 was de vrije ruimte € 1.380.400. De Provincie gaat, in het kader van hun toezicht, ook uit van de artikel 12 Financiële Verhoudingswet tarieven.

Belastingtarieven

	Artikel 12 tarief 2018	Tarief Duiven 2018
OZB woningen (eigenaren)	0,1952%	0,1499%
OZB niet-woningen (eigenaren)	0,1952%	0,1842%
OZB niet-woningen (gebruikers)	0,1952%	0,1398%

B. Incidentele weerstandscapaciteit

1. Stille reserves

Bij stille reserves moet worden gedacht aan bezittingen die beneden de marktwaarde in de boeken staan en die zonder bezwaar direct te verkopen zijn. De gemeente heeft geen panden of andere bezittingen waarop een stille reserve zit.

De gemeente bezit een klein aantal aandelen die voor de aanschaffingsprijs in de balans staan. Dat zijn aandelen van Vitens, de BNG en het netwerkbedrijf van Alliander. Deze aandelen mogen niet verkocht worden. De conclusie van het voorgaande is dat er geen stille reserves zijn.

2. Stand Algemene Reserve

	Stand
--	-------

Stand per 31 december 2017	17.070
Stortingen 2018	221
Onttrekkingen 2018	2.267
Stand per 31 december 2018	15.024

Bedragen x € 1.000

De ondergrens van de Algemene Reserve is in de begroting 2019 bepaald op € 8,4 miljoen, de bovengrens op € 13,9 miljoen. De stijging van ondergrens en bovengrens hangt samen met ontwikkelingen in de grondexploitatie. Ultimo 2018 komt de stand van de Algemene Reserve boven de bovengrens. De komende jaren zal de Algemene Reserve vooral gebruikt worden om de tekorten binnen het Sociaal Domein op te vangen en onze ambities op het gebied van duurzaamheid en Circulaire Economie te kunnen bekostigen.

3. Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves worden niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. De reserves zijn geoormerkt of geblokkeerd. Dit betekent dat de bestemmingsreserves niet voor het afdekken van risico's gebruikt kunnen worden zonder dat dit afbreuk doet aan het vastgestelde beleid en de lopende gemeentelijke exploitatie.

Risico's

In de Nota Weerstandsvermogen worden de risico's onderverdeeld in vier categorieën:

- 1 Risico's van de bedrijfsvoering.
- 2 Risico op eigendommen.
- 3 Aansprakelijkheidsrisico's.
- 4 Financiële risico's.

Niet alle risico's worden uitputtend behandeld. Een volledig overzicht staat in de begroting.

1. Risico's van de bedrijfsvoering

Apparaatskosten Grondexploitatie

Een deel van onze apparaatskosten worden afgewend op de grondexploitatie. De winstmarge op het beperkte aantal resterende complexen staat onder druk. Indien complexen verlies laten komen die ten laste van de gemeente-exploitatie.

Deskundigheid personeel

Er wordt binnen de organisatie van 1Stroom bewust gewerkt aan de kwaliteit van het personeel. Jaarlijks worden er opleidingsfaciliteiten beschikbaar gesteld ter hoogte van 2% van de loonsom. Het probleem van de vergrijzing speelt op dit moment ook bij 1Stroom. De grootste groepen personeel bevinden zich tussen 40 en 60 jaar. De problematiek zal de komende jaren gerichte aandacht krijgen door middel van het aantrekken van jongeren, gezondheidsmanagement en strategische personeelsplanning.

Wachtgelden bestuurders

Voor de pensioenvoorziening van wethouders is de rekenrente een belangrijke variabele. Bij de huidige lage rentestand kost het de gemeente Duiven meer geld om de voorziening op peil te houden. Bij de eerstvolgende verkiezingen kan de situatie zich voordoen dat er nieuwe wethouders worden benoemd. Ook dan zullen we er voor moeten zorgen dat de voorziening toereikend is. Zie ook de nota reserves en voorzieningen.

Algemene risico's

Bij de risico-inventarisatie gaat het om risico's met een materieel belang. Dat neemt niet weg dat veel kleine risico's samen toch een substantieel bedrag kunnen worden. Daarom is in de kwantificering een bedrag opgenomen voor algemene risico's. Daarbij wordt uitgegaan van de

norm van 6% van de Algemene Uitkering en de belastingcapaciteit die door de toezichthouder wordt gehanteerd voor de vrij aanwendbare reserve.

Renterisico

Het uitgangspunt voor de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen.

Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen in een keer opnieuw moet worden afgesloten met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt berekend als percentage van de totale vaste schuld. Uit de paragraaf Financiering blijkt dat wij op grond van deze norm in 2018 € 11.478.000 aan leningen opnieuw hadden mogen afsluiten. In 2018 is er 1 nieuwe lening afgesloten van € 10.000.000 tegen een rentepercentage van 0,518.

2. Risico op eigendommen

Grondexploitatie

Gelet op de planperiode (einddatum van het langstlopende complex is ultimo 2030) en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico's verbonden. Afhankelijk van het stadium waarin de exploitatie c.q. uitvoering van het betreffende complex zich bevindt, zal het risico afnemen naarmate de einddatum van de grondexploitatie nadert.

Te onderscheiden zijn:

- Algemene economische risico's.
- Projectgebonden risico's.

De risico's die het exploiteren van gronden met zich meebrengt, zijn in de paragraaf Grondbeleid beschreven en gekwantificeerd. In onderstaand overzicht wordt de vertaling van de gewogen risico's naar het gemeentelijk weerstandsvermogen weergegeven.

Risico's grondexploitatie

	Min. risico	Max. risico	Kans	Gewogen max. risico	Gewogen gem. risico
<i>Algemene risico's</i>					
Rentestijging (2,4% i.p.v. 1,4%)	0	1.399.399	80%	1.119.519	559.760
Drie jaar vertraging in uitgifte bedrijventerreinen	0	1.631.248	80%	1.304.998	652.499
Voorraadrisico bedrijfsgronden in exploitatie na 2025	0	7.674.777	20%	1.534.955	767.478
Voorraadrisico bedrijfsgronden nog niet in exploitatie na 2025	0	475.161	80%	380.129	190.064
<i>Projectgebonden risico's</i>					
Ontoereikend plankostenbudget grex- complexen	0	340.000	80%	272.000	136.000
Bodem-/grondwaterverontreiniging/ archeologie	0	400.000	40%	160.000	80.000
Grondwaarde Vitaal Centrum Duiven fase 4 na herprogrammeren	0	667.060	80%	533.648	266.824
Grondwaarde Vitaal Centrum Duiven Woonpark na mogelijk herprogrammeren	0	911.106	80%	728.885	364.442
Waarde onroerend goed Vitaal Centrum Duiven	0	175.000	80%	140.000	70.000
Eén jaar vertraging gronduitgifte Vitaal Centrum Duiven	0	57.906	80%	46.325	23.162
Waarde onroerend goed Innofase	0	3.733.080	40%	1.493.232	746.616

Voorraadrisico RPW	0	14.484.070	20%	2.896.814	1.448.407
Totalen	0	31.948.807		10.610.505	5.305.253

Het gewogen maximum risico is toegenomen van € 7.989.690 naar € 10.610.505 met € 2.620.815 ten opzichte van de begroting 2018. Het gewogen gemiddeld risico is met € 1.310.408 toegenomen van € 3.994.845 naar € 5.305.253. De daling is in grote lijnen toe te rekenen aan het voorraadrisico RPW en het risico op waarde onroerend goed Innofase.

De cijfers in de tabel zijn louter een momentopname. In de begroting 2020 zullen we de consequenties van de nu gekwantificeerde risico's van de grondexploitatie geactualiseerd op basis van voortschrijdende inzichten voor zowel de ondergrens als de bovengrens van de Algemene Reserve verwerken. Uiteindelijk wordt dit verrekend met toekomstige (nog te realiseren) winsten vanuit de Grondexploitatie.

Bodemverontreiniging

Voor bekende verontreinigingen zijn de saneringskosten meegenomen in de kosten van de complexen van de Grondexploitatie.

3. Aansprakelijkheidsrisico's

Gewaarborgde geldleningen

In 2018 stonden we garant voor het betalen van rente en aflossing voor een totaalbedrag van € 27.304.164. Het grootste deel hiervan, namelijk € 25.408.500 wordt gegarandeerd in de achtervang van het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw). Voor deze laatste groep leningen kan de gemeente Duiven voor 50% worden aangesproken. Van het restant van € 1.895.664 staat de gemeente borg voor verenigingen tot een bedrag van € 470.869 en voor leningen aan woningstichting Vivare € 1.296.360 en Vitens € 128.435.

Schadeclaims

Het algemene beeld is dat de burgers de overheid vaker aansprakelijk stellen en schade claimen. De afgelopen vier jaar was er geen stijging in het aantal claims en ook geen stijging van het geclaimde bedrag. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid en voor het eigen risico is in de begroting een budget opgenomen. Toch kunnen zich schadeclaims voordoen waar we niet voor verzekerd zijn.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente Duiven participeert in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Eventuele tekorten kunnen ten laste komen van de participerende gemeenten.

4. Financiële risico's

Open-einde regelingen

Wij kennen de volgende open-einde regelingen:

- De drie grote decentralisatie's voor de Participatiewet, de AWBZ/Wmo en de Jeugdzorg. Voor een analyse zie programma 2.
- De ingecalculeerde risico's voor het Sociaal Domein, de Bijzondere Bijstand en de Wmo worden gedekt via de bestemmingsreserves. In deze jaarrekening hebben we de volledige Bestemmingsreserve Sociaal Domein moeten inzetten om het tekort op het Sociaal Domein op te vangen.
- Wet voorzieningen gehandicapten (WVG, onderdeel van de Wet maatschappelijke ondersteuning): voor analyse zie programma 2.
- De uitvoeringskosten door de RSD zijn hoger uitgevallen.

Algemene Uitkering

Het nominale accres ligt vast. In totaliteit was de uitkering uit het gemeentefonds € 47.000 hoger dan geraamd bij de Najaarsnota. Inbegrepen zijn ook de afrekeningen van voorgaande jaren, de integratie-uitkering Wmo en de bijstelling van de decentralisatie-uitkeringen.

Beleggingen

Hoewel veel bedrijven streven naar een stabiel dividendniveau kan het jaarlijkse dividend toch mee- of tegenvallen. Hierdoor zal het toekomstig risico op fluctuaties in de jaarlijkse dividenduitkeringen verminderen.

Dubieuze debiteuren

De vorderingen zijn gecontroleerd op invorderbaarheid. De inschatting voor de belastingdebiteuren is gemaakt op basis van ervaringscijfers en de publieke debiteuren op basis van een ouderdomsanalyse. Het resultaat is dat de voorziening in 2018 met € 18.000 is toegenomen.

Kanstabel

Kans	Score	Kansscore
Komt gemiddeld meer malen per jaar voor	5	100%
Komt gemiddeld eenmaal per jaar voor	4	80%
Komt gemiddeld eenmaal per twee jaar voor	3	60%
Komt gemiddeld eenmaal per vijf jaar voor	2	40%
Komt gemiddeld minder dan eenmaal per vijf jaar voor	1	20%

De kans dat een risico zich voordoet, wordt voor een deel bepaald door de kwaliteit van de maatregelen die zijn genomen om risico's te beheersen. Naast de kans dat een risico zich voordoet, is het voor het berekenen van het risicoprofiel nodig een veronderstelling te maken over het financiële gevolg. Dat is per definitie een subjectieve beoordeling. Om die onzekerheid nadrukkelijk tot uitdrukking te brengen, zal worden gewerkt met een minimum- en een maximumwaarde. Wel is duidelijk geworden dat het werken met een risicomatrix waarin kans en schade moet worden aangegeven in de praktijk zeer lastig wordt gevonden.

Kwantificering risico's

Onderstaande tabel is ook in de begroting 2019 opgenomen, maar vooruitlopend op de actualisatie van deze tabel bij de komende begroting zijn de onderdelen Grondexploitatie aangepast.

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
<i>Risico's omtrent de bedrijfsvoering</i>							
Apparaatskosten grondexploitatie	1fte-3fte	60.000	180.000	60%	36.000	108.000	72.000
Deskundigheid personeel		10.000	50.000	20%	2.000	10.000	6.000
Wachtgeld ambtenaren	1fte-3fte	60.000	180.000	60%	36.000	108.000	72.000
Bovenformatieven	1fte	0	60.000	40%	0	24.000	12.000
Vennootschapsbelasting		0	1.000.000	20%	0	200.000	100.000
Algemeen risico	norm Gld 6% au / bel.cap.	2.431.000	2.431.000	100%	2.431.000	2.431.000	2.431.000
Renterisico	10 mln rente 0%-0,5%	0	50.000	80%	0	40.000	20.000
<i>Risico's omtrent eigendommen</i>							
Grondexploitatie rente	0-1%	0	1.399.399	80%	0	1.119.519	559.760

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Drie jaar vertraging in uitgifte bedrijventerreinen		0	1.631.248	80%	0	1.304.998	652.499
Voorraadrisico bedrijfsgronden in explotatie na 2025		0	7.674.777	20%	0	1.534.955	767.478
Voorraadrisico RPW		0	14.484.070	20%	0	2.896.814	1.448.407
Voorraadrisico bedrijfsgronden NIEGG na 2025		0	475.161	80%	0	380.129	190.064
Ontoereikend plankostenbudget grex-complex		0	340.000	80%	0	272.000	136.000
Bodem-/ grondwaterverontreiniging/ archeologie		0	400.000	40%	0	160.000	80.000
Grondwaarde fase 4 na herprogrammeren		0	667.060	80%	0	533.648	266.824
1 jaar vertraging uitgifte VCD		0	57.906	80%	0	46.325	23.162
Grondwaarde VCD woonpark na mogelijk herprogrammeren		0	911.106	80%	0	728.885	364.442
Waarde onroerend goed VCD		0	175.000	80%	0	140.000	70.000
Waarde onroerend goed Innofase		0	3.733.080	40%	0	1.493.232	746.616
Bodemverontreiniging (onbekende)	1-5 saneringen	100.000	500.000	40%	40.000	200.000	120.000
<i>Aansprakelijkheids risico's</i>							
Gewaarborgde geldleningen		100.000	1.000.000	40%	40.000	400.000	220.000
Schadeclaims		10.000	1.000.000	40%	4.000	400.000	202.000
Gem. regelingen		25.000	1.000.000	60%	15.000	600.000	307.500
<i>Financiële risico's</i>							
Open-einde regelingen:							
-Bijzondere bijstand	1-10% budget	5.790	57.900	60%	3.474	34.740	19.107
-Leerlingenvervoer	1-10% budget	5.728	57.283	60%	3.437	34.370	18.903
-WVG	1-10% budget	5.970	59.700	80%	4.776	47.760	26.268
-RSD	50-100%	50.000	100.000	100%	50.000	100.000	75.000
Algemene Uitkering		200.000	1.200.000	80%	160.000	960.000	560.000
Beleggingen	10-25% dividend	9.100	22.750	60%	5.460	13.650	9.555
Afvalinzameling		0	225.000	80%	0	180.000	90.000
Referendum		64.000	70.000	20%	12.800	14.000	13.400

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Inburgering nieuwkomers		50.000	100.000	20%	10.000	20.000	15.000
						bovengrens	ondergrens
Totaal		3.186.588	41.292.440		2.853.947	16.536.025	9.694.986

Als alle risico's die we tot nu toe hebben gekwantificeerd zich ook daadwerkelijk zouden voordoen, dan zou er sprake zijn van minimaal € 3,2 miljoen en maximaal € 41,3 miljoen schade (ongewogen risico's). Maar de kans dat dit zich allemaal in één jaar voordoet, is zeer klein. Vandaar dat wordt uitgegaan van een gewogen risico: de kans dat een risico zich voordoet maal de hoogte van het bedrag dat daarmee gemoeid is. Deze kwantificering van risico's waarbij rekening is gehouden met de kans dat een risico zich voordoet, komt uit op een gemiddeld bedrag van afgerond € 9,7 miljoen. Het gaat om het gemiddelde van het gewogen minimumrisico (€ 2,9 miljoen) en het gewogen maximumrisico (€ 16,5 miljoen).

Ratio weerstandsvermogen

> 2	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de Algemene Reserve en bedraagt op rekeningbasis per 31 december 2018 € 15.023.799. Hierin is het negatieve resultaat over 2018 nog niet verwerkt. Wanneer we dit afzetten tegen de risico's dan blijkt dat de ratio bij zowel het maximale als het gemiddelde risico is afgenomen.

Het ratio is bij een maximaal risico: $15.023.799 / 16.536.025 = 0,91$

Het ratio is bij een gemiddeld risico: $15.023.799 / 9.694.986 = 1,55$

Bij een maximaal risico is de ratio matig. Bij een gemiddeld risico is de ratio ruim voldoende.

Als we het negatieve resultaat onttrekken aan de Algemene Reserve zouden deze ratio's respectievelijk onvoldoende en voldoende zijn.

Onder- en bovengrens Algemene Reserve

Op basis van de nota Weerstandsvermogen 2005 zijn de onder- en de bovengrens van de Algemene Reserve vastgesteld. Aan de hand van de herziening van de kwantificeringen kan een nieuwe onder- en bovengrens worden bepaald. Om schommelingen te voorkomen, zullen wij deze grenzen niet meteen aanpassen. Wel zullen we het vergelijk opnemen en bij grote verschillen de grenzen aanpassen. Bij de begroting 2019 is besloten om de onder- en bovengrens van de Algemene Reserve aan te passen, de ondergrens is verhoogd naar € 8,4 miljoen, de bovengrens naar € 13,9 miljoen. Bij de begroting 2020 zullen de effecten van de geactualiseerde gekwantificeerde risico's opnieuw worden verwerkt.

Berekende grenzen	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Ondergrens	7.000.000	6.900.000	8.400.000
Bovengrens	12.500.000	12.300.000	13.900.000

Vastgestelde grenzen	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Ondergrens	7.000.000	6.900.000	8.400.000
Bovengrens	12.500.000	12.300.000	13.900.000

Kengetallen

In onderstaande tabel ziet u het verloop van de kengetallen zoals deze zijn voorgeschreven door de provinciale toezichthouder. Na vaststelling van de jaarrekening 2018 door de raad zal de toezichthouder opnieuw de kengetallen gaan beoordelen en een advies uitbrengen.

Verloop van de kengetallen	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2017	Begroting 2019
Netto schuldquote	63,0%	63,5%	23,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	53,1%	54,7%	68,4%
Solvabiliteitsratio	31,2%	25,3%	33,3%
Structurele exploitatieruimte	-3,2%	10,5%	-0,5%
Grondexploitatie	53,7%	40,3%	23,7%
Belastingcapaciteit	107,7%	108%	107,8%

De netto schuldquote zegt iets over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Heeft een gemeente ruimte om te investeren of moet het juist voorzichtig zijn? Bij een score onder de 100% is er financiële ruimte, bij een score boven de 130% moet de gemeente voorzichtig zijn met haar financiën. Duiven scoort met een netto schuldquote van 63,0% goed. Er is een kleine verbetering ten opzichte van 2017.

Bij netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen worden schulden die de gemeente heeft gecorrigeerd met gelden die zijn doorgeleend aan scholen, woningstichtingen of verenigingen. Dit zorgt voor een beter beeld van de financiële vermogenspositie van de gemeente dan de ongecorrigeerde netto schuldquote omdat de gemeente schulden op de balans heeft staan waartegenover vorderingen staan op deze organisaties. Deze schulden hebben namelijk geen invloed op de beoordeling of de gemeente in staat is te investeren of dat ze juist moeten oppassen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is voor Duiven 53,1% in 2018 ten opzichte van 54,7% in 2017.

De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de gemeente. Dit is voor gemeente Duiven gestegen naar 31,2%. Dit percentage is onvoldoende. Dit heeft te maken met het grote aantal verstrekte leningen aan andere organisaties zoals ook in de vorige alinea is beschreven. Zonder deze leningen zou de solvabiliteitsratio hoger uitvallen. Er is ten opzichte van 2017 wel een verbetering zichtbaar en verwacht wordt dat deze verbetering doorzet richting verdere jaren.

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoeveel ruimte er is in de jaarrekening tussen structurele uitgaven en structurele inkomsten van gemeenten. Dit getal zegt iets over of de gemeente in staat zal zijn aan haar verplichtingen te voldoen. Dit is van 10,5% (goed) afgenomen naar -3,2% (onvoldoende).

Het kengetal grondexploitatie is de verhouding tussen de bouwgronden in de balans en de totale baten van de gemeente. Deze ratio is van 40,3% in 2017 gestegen naar 53,7% in 2018.

De belastingcapaciteit is de verhouding tussen de belastingen die er geheven zijn in 2018 in de gemeente Duiven voor een gemiddeld gezin ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit is afgenomen van 108% in 2017 naar 107,7% in 2018.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Beleid en beheer van kapitaalgoederen is vastgelegd in negen nota's, die actueel worden gehouden. Conform die nota's wordt het onderhoud uitgevoerd. Hierin is geen achterstallig onderhoud.

Wegen

Beleidskader

In 2016 zou een nieuw beleidsplan onderhoud verhardingen worden opgesteld. Vanwege gebrek aan capaciteit is dit uitgesteld. Daarnaast willen we integraal het beleid van de gehele openbare ruimte benaderen en een start maken met asset management. Vanwege gebrek aan capaciteit is het opstellen van een nieuw beleidsplan uitgesteld. Daarnaast willen we integraal het beleid van de gehele openbare ruimte benaderen. Dat is inmiddels opgestart onder de noemer Assetmanagement. Naar verwachting zal in 2019 integraal beleid worden opgesteld. Dit in samenhang met de ontwikkelingen rondom de omgevingswet.

Uitvoering wegonderhoud

In 2011 is het nieuwe beleidsplan onderhoud verhardingen vastgesteld. Hiermee is gekozen voor het scenario 'geen kapitaalvernietiging'. Dit betekent dat het asfalt op kwaliteitsniveau 'Basis' wordt onderhouden en de elementen verhardingen op 'Laag'. Vanwege gebrek aan personele capaciteit is het geplande groot onderhoud voor 2018 niet allemaal uitgevoerd. Het klein onderhoud is wel volledig uitgevoerd. Zo is bij de half verhardingen nog een kleine inhaalslag gedaan. Ook naar aanleiding van het steeds toenemende aantal (Fixie)meldingen is behoorlijk wat onderhoud uitgevoerd.

Asfaltdeklaag Tullenersweg en asfaltonderhoud aan Looveerweg, Nieuwgraafsestraat en fietspad Iepenlaan is uitgevoerd. Een deel van de asfalt fietsstrook Eltensestraat was zo slecht dat het in afwachting op eventuele reconstructieplannen toch nog is hersteld. Aan de elementenverharding is onderhoud gepleegd aan delen van Westsingel, Heiliglandsestraat, Eltensestraat, Vrieschestrat, Commenderijstraat, Nieuweling, Goudenregenstraat, voetpad naar TNT.

Kwaliteitsniveau verhardingen

Het niveau wordt getoetst aan de CROW norm en de kwaliteit van het asfalt is stabiel en op niveau. Het niveau van de elementen zijn redelijk laag maar stabiel. De conclusie is dat dit overeenkomt met het beleid.

Voorziening onderhoud wegen	2018	2019	2020	2021
Stand per 1 januari	5.631	6.382	7.214	8.083
Toevoeging aan de voorziening	1.113	1.128	1.144	1.237
Onttrekking aan de voorziening	362	296	275	434
Stand per 31 december	6.382	7.214	8.083	8.886

Bedragen x € 1.000

Groen

Gezien de financiële situatie is het uitgangspunt het sobere beeld vast te houden. Bij renovatie- werkzaamheden wordt daarom gekozen voor goedkopere en efficiëntere beheervormen, aansluitend op de systematiek van beeldgericht werken. Enkele locaties die meer onderhoudsachterstand hadden zijn opgeknapt.

Het opstellen van een groenplan is verder in tijd naar achteren geschoven. Dit wordt meegenomen in het traject Asset Management. Naar verwachting wordt nieuw integraal beleid voor de openbare ruimte in 2019 opgesteld. Dit in samenhang met de ontwikkelingen rondom de omgevingswet.

Het afgelopen jaar is er minder werk uitgevoerd aan bomenonderhoud. Dat kwam voornamelijk door veel uitval bij het personeel. Gelukkig hadden we vorig jaar na de invoering van het nieuwe beheerpakket Kikker al een flinke inhaalslag gemaakt. Ook de onkruidbestrijding is door de uitval

van personeel minder opgepakt. Het noodzakelijke onderhoud is gedaan en er is geen achterstallig onderhoud ontstaan.

Groen

	Begroting 2018	Rekening 2018
Voorcalculaties	1.215	1.084
Totaal	1.215	1.084

bedragen x € 1.000

Riolering, gemalen en randvoorzieningen

Beleidskader

De basis voor het onderhouden van het totale rioleringssysteem is te vinden in het Watertakenplan dat éénmaal in de vier tot zes jaar wordt geactualiseerd. Eind 2016 is het nieuwe Watertakenplan vastgesteld door de Raad.

Uitvoering

In 2018 is de rioolreconstructie/afkoppelpject zijnde 't Buske, 't Weike en de Van Schaikstraat afgerond. Het gemaal aan de Voermanstraat is i.v.m. hoge onderhoudskosten vervangen.

De focus voor 2018 ligt op de fusie en de samenwerking binnen de Liemerse gemeenten en Waterschap Rijn en IJssel. Het samenwerken heeft een hoge prioriteit omdat het een besparing zal opleveren welke vanuit het bestuursakkoord water opgedragen is.

Om invulling te kunnen geven aan de bezuinigingen in de Kadernota is in 2015 besloten om risico gestuurd rioolbeheer in te voeren. In 2018 zal hier verdere invulling aan worden gegeven door middel van Asset Management.

Voorziening Riolering artikel 44 lid 2 BBV	2018	2019	2020	2021
Stand per 1 januari	7.523	8.320	8.932	9.714
Toevoeging aan de voorziening	797	612	782	873
Onttrekking aan de voorziening	0	0	0	0
Stand per 31 december	8.320	8.932	9.714	10.587

Bedragen x € 1.000

Onderhoud gebouwen

Beleidskader

Het planmatig Groot-Onderhoud-Gebouwen (GOG) geschiedt volgens de opzet en systematiek zoals omschreven in het Beleidsplan en vastgesteld door de Gemeenteraad op 16 april 2012.

Beheerplan

Voor het planmatig Groot-onderhoud wordt onderscheid gemaakt in de volgende twee categorieën:

- Groot-onderhoud met een cyclus van 2-25 jaar: te dekken uit de Voorziening;
- Groot-onderhoud met een cyclus van > 25 jaar: kapitaliseren; (rente en afschrijving)

Uitgangspunt is dat de voorzieningen op peil gehouden worden met dotaties, en een rentetoekenning (voor inflatie/prijsstijgingen). Met de onttrekkingen voor het gepland Groot-Onderhoud wordt gezorgd dat het niveau van de voorziening over een periode van de (komende) 25 jaar niet onder de 0-grens komt. Jaarlijks worden de individuele onderhoudsplannen (MJOP) van de gebouwen voor de komende vier jaar geactualiseerd en de consequenties/mutaties hiervan verwerkt. De mutaties zijn samengevat het gevolg van:

- inmiddels uitgevoerd groot-onderhoud/renovatieonderhoud;
- wijzigingen van een onderhoudscomponent (b.v. materiaalkeuze);

- verwerking van schouw-/opnameresultaten;
- geplande onttrekking en gerealiseerde sloop van accommodaties;
- wijziging in onderhoudsverantwoordelijkheid (eigenaar-verhuurder/huurder-gebruiker).

Mutaties leiden veelal tot een gewijzigde dotatie in de Voorziening GOG en zijn als zodanig verwerkt in de voorcalculaties.

Bij de actualisatie van de MJOP's blijkt dat met de voorgestelde dotaties en geplande onderhoudsactiviteiten het niveau van de 3 Voorzieningen GOG voor de komende periode van 25 jaar niet onder de 0-grens daalt.

Uitvoering

Onderwijsaccommodaties

Voor wat betreft de onderwijsaccommodaties is de gemeente alleen nog verantwoordelijk voor het Groot Onderhoud (G-component) en de functionele verbeteringen van de gymzalen van de Joannesschool en de Bernadetteschool.

Vastgoedbeheer

Medio 2018 zijn de voormalige bibliotheek en het voormalige schoolgebouw Schoolstaat 9 in eigendom overgedragen aan de Kerk van Nu.

In een gedeelte van schoolgebouw De Timp zit thans nog Vluchtelingenwerk gehuisvest. In het kader van het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs zal deze accommodatie ook in de toekomst niet meer voor onderwijs worden bestemd. Zodra voor Vluchtelingenwerk een andere locatie is gevonden zal na verwacht dit gebouw gesloopt gaan worden.

Besloten is om de voormalige artspraktijk a.d. Tempelstraat te Groessen, en het voormalige kleutergebouw van de Bernadetteschool te Loo te gaan slopen.

Verder is in 2018 het verenigingsgebouw aan de Visserlaan (35,37,39,41) in het kader van de privatisering overgedragen aan de verenigingen.

Aan de thans nog leegstaande gebouwen (Regina Pacis en vm. PSZ Mondriaanstraat) wordt slechts beperkt en alleen het noodzakelijk onderhoud uitgevoerd.

Op basis van het adviesvoorstel (15BW0076) wordt voor deze accommodaties pas een MJOP opgesteld nadat een Visie op gebruik en herbestemming bekend is en wordt het bouwkundig- en installatie-onderhoud zoveel mogelijk uitgesteld en alleen uitgevoerd indien dit echt noodzakelijk is.

Voortgang Uitvoeringsprogramma GOG 2018-2021

Onderstaand een overzicht van de voortgang en het uitgevoerd groot-onderhoud in 2018:

Gemeentehuis.

In 2018 is gestart met de voorbereiding en het besteksgereed uitwerken van de asbestsanering van de dakleien op de 1e fase van het gemeentehuis.

Joannesschool / gymzaal.

In het kader van Groot-Onderhoud is de dakbedekkingsconstructie van het hoge dak van de gymzaal vervangen.

Gemeentewerf:

De dakbedekkingsconstructie van de daken van het dienstengebouw gemeentewerf is gerenoveerd. Tevens zijn de daken (incl. bouwdeel brandweergarage) voorzien van een wettelijk verplicht dakbeveiligingssysteem.

Triominos:

Aan deze accommodatie is partieel binnenschilderwerk uitgevoerd aan kozijnen en wanden.

Voorziening Groot onderhoud algemene accommodaties	2018	2019	2020	2021
Stand per 1 januari	337	402	371	362

Voorziening Groot onderhoud algemene accommodaties	2018	2019	2020	2021
Toevoeging aan de voorziening	108	32	31	30
Onttrekking aan de voorziening	43	63	40	71
Stand per 31 december	402	371	362	321

Voorziening Groot onderhoud sportaccommodaties	2018	2019	2020	2021
Stand per 1 januari	768	881	1.019	1.167
Toevoeging aan de voorziening	150	152	155	158
Onttrekking aan de voorziening	37	14	7	6
Stand per 31 december	881	1.019	1.167	1.319

Voorziening Groot onderhoud culturele accommodaties	2018	2019	2020	2021
Stand per 1 januari	379	413	492	576
Toevoeging aan de voorziening	82	82	84	12
Onttrekking aan de voorziening	48	3	0	0
Stand per 31 december	413	492	576	588

Bedragen x € 1.000

Paragraaf 4 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie streeft naar een optimaal evenwicht tussen de uitgaven en inkomsten. Bij het uitzetten van gelden is met inachtneming van de regels het optimaliseren van het rendement het doel. Voor het aantrekken van geld is het doel andersom, namelijk het minimaliseren van de kosten. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Het risico is inherent aan het rendement. Het laatste beleid hiervan is door de raad vastgelegd op 29 februari 2016 in het treasurystatuut van de gemeente Duiven. De publieke taak was reeds vastgesteld in de raad van 25 januari 2010. Opgenomen in de publieke taak zijn:

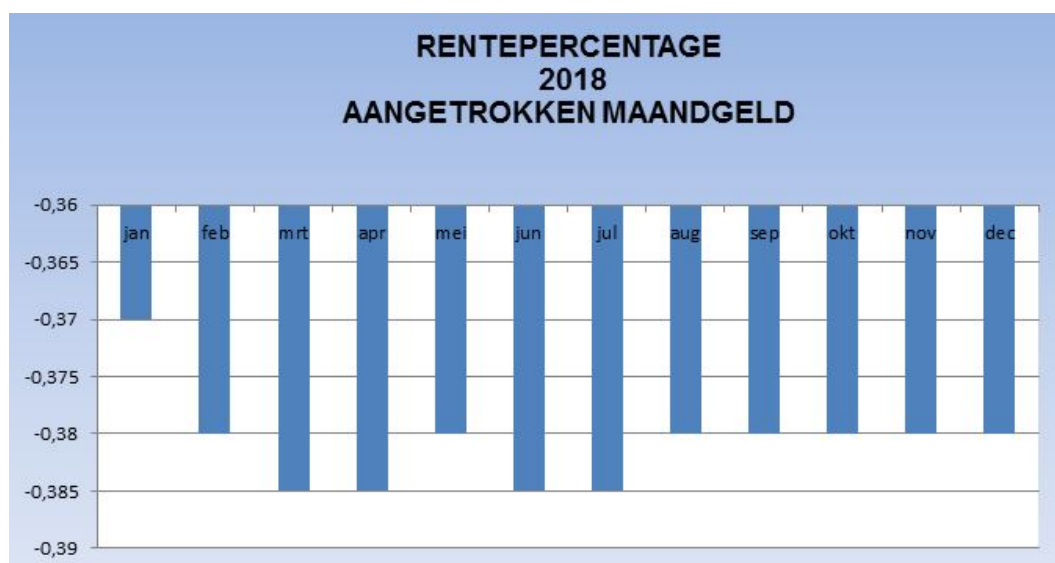
- Het verstrekken van garanties aan plaatselijke verenigingen en instellingen met het doel om met deze zekerheid geld te kunnen lenen bij reguliere banken en andere financieringsinstellingen.
- Het blijven verstrekken van waarborgen en geldleningen tot (her)financiering van sociale woningbouw conform het hiervoor reeds eerder (1997) genomen besluit Raamovereenkomst tot (her)financiering van de sociale woningbouw.

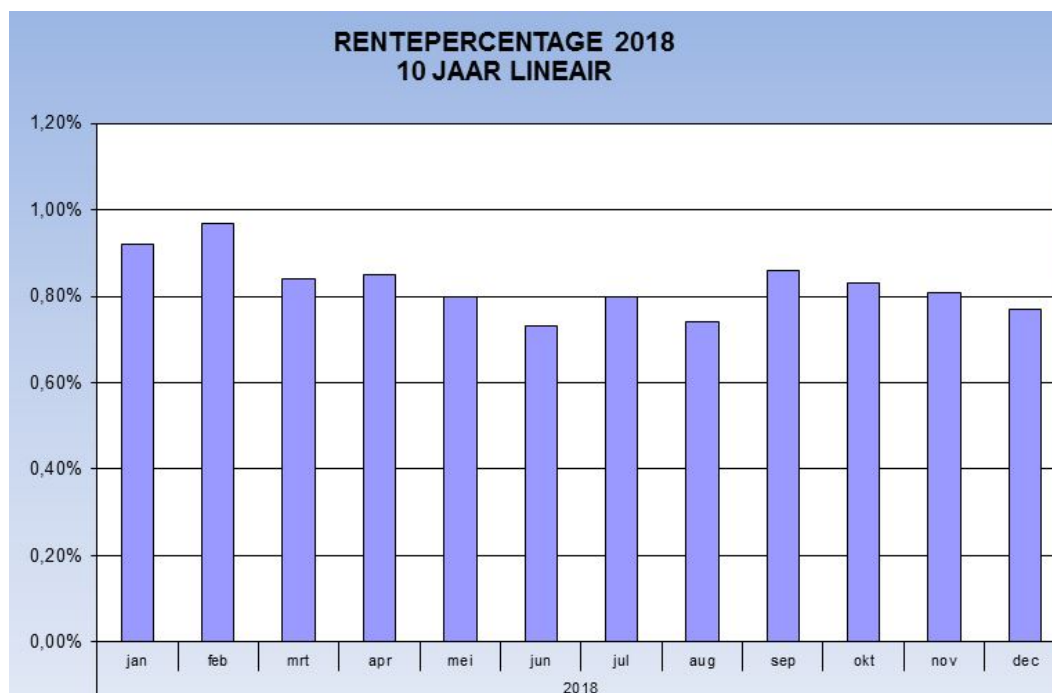
In het nieuwe treasurystatuut zijn de kaders opnieuw vastgelegd van financiële instellingen waarbij de gemeente Duiven geld kan lenen of uitzetten. Begin 2016 is het treasurystatuut opnieuw geactualiseerd en vastgesteld. Voor het aantrekken van geld is de rating verdwenen omdat de gemeente Duiven daar geen risico voor loopt. Het uitzetten van geld is niet meer toegestaan door de invoering van het schatkistbankieren. Wel is het nog toegestaan aan een andere decentrale overheid geld te lenen. Dit is alleen mogelijk als er geen verticale toezicht relatie bestaat tussen beide decentrale overheden.

Rentebeleid

In de financieringsparagraaf van de begroting 2018 is van een licht stijgende rente uitgegaan. De visie van een licht stijgende rente zoals die is uitgesproken in de begroting 2018 is niet terug te vinden in de onderstaande tabellen. De tienjarige lineaire lening is stabiel laag geweest. De korte rente is weer het hele jaar negatief geweest.

De gemeente Duiven heeft het hele jaar positief gestaan op de banken. Dit heeft geleid tot beperkte rentebaten in 2018 voor kort geld.





Renterisico's

De specifieke risico's die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan voornamelijk uit renterisico's, die worden getoetst aan twee normen.

- 1 De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan een jaar) mag opnemen.
- 2 De renterisiconorm. Hiermee wordt bedoeld het renterisico dat gelopen wordt op toekomstige renteniveaus. Per jaar mag maximaal op 20% van de leningen renterisico worden gelopen.

1. Kasgeldlimiet

Het uitgangspunt van de kasgeldlimiet is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten door een grens te stellen aan korte financiering (korter dan één jaar). Juist voor korte financiering kan het renterisico aanzienlijk zijn. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van de jaarbegroting en geldt voor het gehele begrotingsjaar.

Berekening kasgeldlimiet

	1 januari 2018
Omvang begroting	57.392
Toegestane kasgeldlimiet	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	4.878
Gemiddeld korte middelen 2018	1.670

Bedragen x € 1.000

Berekening kasgeldlimiet

Gemiddeld 2018 ruimte	6.548
-----------------------	-------

Bedragen x € 1.000

Berekening ruimte t.o.v. kasgeldlimiet

2018	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	gemiddeld
------	-------------	-------------	-------------	-------------	-----------

Gemiddelde vlottende middelen	1.1	3.2	2.5	-0.1	1.7
Kasgeldlimiet per 1 januari 2018	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9
Ruimte boven de limiet	6.0	8.1	7.4	4.8	6.6

Bedragen x € 1 miljoen

De gemeente Duiven is in 2018 in het gehele jaar ruim onder de kasgeldlimiet gebleven.

2. Renterisiconorm

Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt berekend als percentage van de totale vaste schuld.

Berekening renterisiconorm

	2018
Omvang begroting	57.392
Renterisiconorm (in %)	20
Renterisiconorm (in €)	11.478

Bedragen x € 1.000.

Uit dit overzicht blijkt dat wij op grond van deze norm in 2018 € 11.478.000 aan leningen opnieuw hadden mogen afsluiten. In 2018 is er 1 nieuwe lening afgesloten van € 10.000.000 tegen een rente percentage van 0,518%

Kredietrisico

Naast bovengenoemd renterisico wordt door onze gemeente ook kredietrisico gelopen over de door ons uitgeleende gelden en de door ons aan plaatselijke verenigingen en instellingen, in het kader van onze publieke taak, gegarandeerde geldleningen. Het kredietrisico betreft het risico dat de leningen niet worden terugbetaald. In 2018 is het restant bedrag van een lening aan Vivare van € 5.246.341 afgelost. Wel is in 2018 een lening verstrekt aan de kredietbank Leeuwarden voor € 360.000 die gebruikt wordt als werkkapitaal.

Het saldo van de verstrekte hypotheekleningen aan ambtenaren was op 31 december 2017 € 11.885.590. In 2018 is dat saldo afgenomen met € 906.135.

Gewaarborgde geldleningen

In 2018 stonden we garant voor het betalen van rente en aflossing voor in totaal € 27.304.164. Het grootste deel hiervan, namelijk € 25.408.500 wordt gegarandeerd in de achtervang van het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw). Voor deze laatste groep leningen kan de gemeente Duiven voor 50% worden aangesproken. Van het restant van € 1.895.664 staat de gemeente borg voor verenigingen tot een bedrag van € 470.869 en voor leningen aan woningstichting Vivare € 1.296.360 en Vitens € 128.435.

Interne financiering

Onder interne financiering wordt verstaan het gebruikmaken van eigen reserves en voorzieningen voor de financiering van de gemeente Duiven. Op 1 januari 2018 was het bedrag aan reserves € 34.333.971 en aan voorzieningen € 23.136.846. In totaal € 57.470.817. Dit bedrag werd in 2018 gebruikt als financieringsmiddel voor inkomsten en uitgaven van de gemeente Duiven.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat lagere overheden zoals gemeenten, provincies en waterschappen hun geld niet meer kunnen onderbrengen bij reguliere banken, maar verplicht zijn dit bij het Rijk

dan wel medeoverheid te doen. Dit geldt vanaf 2013. Het tijdelijk uitzetten van geld bij derden is verleden tijd.

Alle overtollige middelen in de schatkist moeten we aanhouden. Er zijn vier uitzonderingen; nazorgfondsen zoals die zijn ingesteld op basis van de wet Milieubeheer, middelen op een geblokkeerde rekening bij de belastingdienst, bestaande beleggingen (peildatum 4 juni 2012) en een drempelbedrag. Het drempelbedrag is een minimumbedrag (dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag voor onze omvang is 0,75% (dit percentage wordt gehanteerd bij een begrotingstotaal lager dan € 100 miljoen) Voor 2018 was het drempelbedrag € 430.000. Dagelijks wordt het overschot van onze liquide middelen gestort naar het Rijk middels een rekening-courantrekening. Voor 2018 zijn we binnen het drempelbedrag gebleven. Hieronder de kwartaalcijfers van gelden die buiten de BNG worden aangehouden. Bij de BNG wordt er automatisch geld afgeroomd naar de schatkist.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen * € 1.000)

1 Drempelbedrag		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
2	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	22	35	51	61
3a=1>2	Ruimte onder het drempelbedrag	408	395	379	369
3b=2>1	Overschrijding van het drempelbedrag				

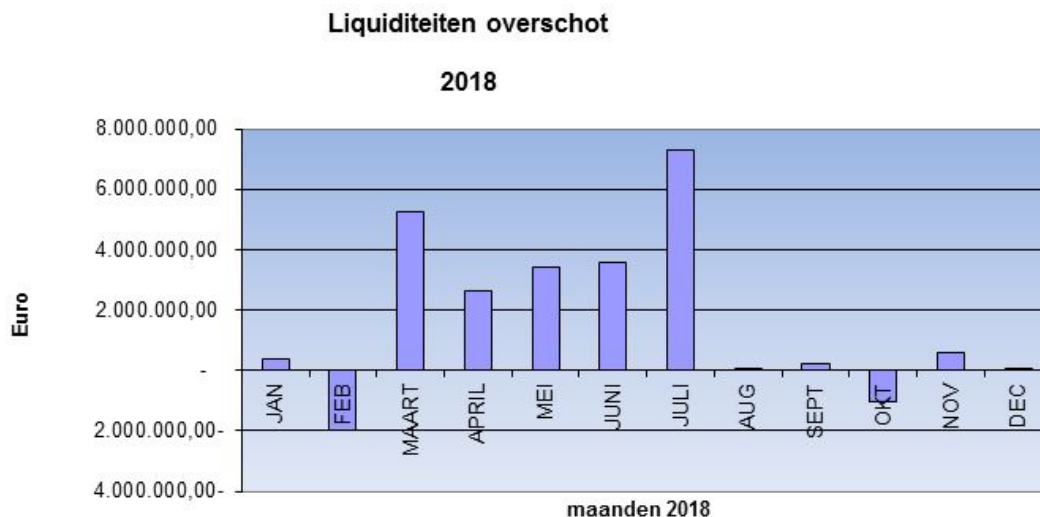
Berekening drempelbedrag

4	Begrotingstotaal verslagjaar	57.392
4b	Deel van de begroting dat kleiner is dan 500 miljoen	57.392
4c	Deel van de begroting boven de 500 miljoen	
1	Drempelbedrag 0,75% van de begroting met een minimum bedrag van 250	430

Liquiditeit

Om te komen tot een goede en effectieve financiering voor de gemeente voor de korte en lange termijn is een goede en volledige liquiditeitsprognose noodzakelijk. De liquiditeitsprognose in de begroting 2018 voorspelde een negatief saldo van € 2.3 miljoen eind 2018. In werkelijkheid was het saldo 0.1 miljoen positief.

Hieronder treft u de werkelijke liquiditeit aan van de gemeente Duiven per maand in 2018: Het verschil wordt verklaard door het opnieuw afsluiten van een lening van € 10 miljoen en ruim € 7 miljoen minder verkoop van gronden door de grondexploitatie.



Renteschema

Renteschema 2018

A.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	998.285	
B.	Externe rente baten	-15.360	
	Saldo van rentebaten en rente baten		982.925
C1.	Rente baat van grondexploitatie	-301.945	
C2.	Rente baat voorzieningen	-142.315	
C3.	Rente baat van lening hypotheek	-330.970	
C4.	Rente baat diverse kleine bedragen	-1.128	
	Totaal aan inkomsten		-776.358
	Saldo		206.567
D1.	Rente over het eigen vermogen	-	
D2.	Rente over de voorzieningen		142.315
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		348.882
E.	Aan taakvelden toe gerekende rente		-892.839
F.	Rente resultaat		-543.957

Debiteuren- en crediteurenbeheer

Onze organisatie is erop gericht dat haar vorderingen tijdig, dus uiterlijk op de vervaldatum, worden geïnd. Wanneer dit niet wordt gerealiseerd, worden kort na de vervaldatum, volgens een vaste procedure, invorderingsmaatregelen genomen. Zogenaamde dubieuze debiteuren worden op basis van een kosten/baten-analyse en op juridische haalbaarheid beoordeeld waarna óf verdere invordering via de gerechtsdeurwaarder plaatsvindt óf de vordering oninbaar wordt verklaard.

Debiteuren financieel beheer

Het grootste bedrag aan openstaande debiteuren op balansdatum is reeds in 2018 ontvangen. Er loopt een aantal invorderingsmaatregelen bij diverse debiteuren.

Debiteuren belastingen

De invordering van de belastingdebiteuren 2018 is reeds opgestart. Het totale saldo aan belastingdebiteuren bij de gerechtsdeurwaarder per 31 december 2018 bedraagt € 119.662. Het

betreft 241 vorderingen. Deze zijn in behandeling bij het incassobureau dat de invordering verzorgt voor de gemeente.

De overige belastingdebiteuren komen binnen via een betalingsregeling.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf besteden wij aandacht aan de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering van de gemeente Duiven. Bedrijfsvoering heeft met name betrekking op de onderdelen personeel, informatisering, communicatie, organisatie en financieel beleid en beheer. De bedrijfsvoering is met ingang van 2018 ondergebracht in de werkorganisatie 1Stroom. De bedrijfsvoeringsaspecten inzake ICT en Inkoop zijn ondergebracht in Samenwerking de Liemers (een ambtelijk samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar).

Intergemeentelijke samenwerking

Op drie schaalniveaus is voor de gemeente Duiven sprake van relevante ontwikkelingen in de intergemeentelijke samenwerking, de schaal van de “city region Arnhem-Nijmegen”, de schaal van de regio Arnhem en de schaal van de Liemers.

Op de schaal van de city Region Arnhem Nijmegen, is de eerste fase van de samenwerking eind 2017 geëvalueerd. Op basis daarvan is geconcludeerd dat toch wat meer structuur nodig is voor een slagvaardige regio. Eén van de daaruit voortvloeiende maatregelen is dat er meer capaciteit nodig is om de verschillende overleggen (AB en portefeuillehouders overleggen) te faciliteren. Bovendien is afgesproken dat die facilitering een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Dat heeft zich vertaald in een kleine verhoging van de inwonerbijdrage voor dit samenwerkingsverband. Bij de Voorjaarsnota 2018 heeft de gemeenteraad hierover een besluit genomen.

Dat wil niet zeggen dat we daarmee klaar zijn. De vraag blijft urgent of we met de huidige vormgeving van onze regio Arnhem Nijmegen een voldoende krachtige uitstraling hebben in vergelijking met concurrerende regio's. De discussie daarover wordt vervolgd.

Op de schaal van de regio Arnhem, zijn de ontwikkelingen vooral gericht op het sociaal domein. De regionale inkoop van jeugdzorg en Wmo hebben geleid tot de oprichting van een modulaire Gemeenschappelijke Regeling. Een lichte regeling, dus met lichte toe- en uittredingscriteria en een modulaire regeling en dus de mogelijkheid van de afname van verschillende pakketten door gemeenten. Ook het Werkgeversservicepunt, het Regionaal Bureau Leerplicht en de werkgeversrol voor het personeel van Presikhaaf heeft in 2017 formeel onderdak gekregen bij deze MGR. De governance van de MGR heeft in de periode 2017/2018 verdere aandacht gekregen met een scheiding van de “eigenaarsrol” en de “opdrachtgeversrol” van de gemeenten. De eigenaarsrol komt vooral tot uiting in het algemeen bestuur en de opdrachtgeversrol in de portefeuillehouders overleggen. Na de verkiezingen in 2017 is wethouder Goossen verkozen tot voorzitter van het AB en DB van de MGR.

Op de schaal van de Liemers hebben de twee fusies het beeld gedomineerd. De bestuurlijke fusie van Rijnwaarden en Zevenaar en de ambtelijke fusie van Duiven en Westervoort.

Daarnaast is de GR Samenwerking de Liemers een al jaren succesvol functionerend samenwerkingsverband van de (nu) drie Liemerse gemeenten. Daaronder functioneren, de RSD (regionale sociale dienst) en RID (regionale ict en inkoop dienst).

In 2018 hebben de gemeenten ingestemd met de uitvoering van een nieuwe businesscase voor de RSD, waarvoor extra middelen beschikbaar zijn gesteld.

De RID heeft stappen gezet om de dienstverlening op het gebied van inkoop verder door te ontwikkelen. De gesprekken daarover zijn gaande. De vervanging van de grote basisapplicaties is weer een belangrijke stap verder gekomen. Per 1/1/2018 werd een nieuw financieel systeem geïmplementeerd en eind 2018 werd een aanbesteding voor een nieuwe belastingapplicatie afgerond. In beide gevallen heeft de samenwerking in de Liemers met/door de RID een fikse besparing op de kosten met zich meegebracht. Door de overheveling van kosten van de gemeenten naar de RID, zorgt dit wel voor een kostenstijging van de begroting van de RID.

Alle ambtelijke aandacht voor de fusies in de Liemers, laat onverlet dat de samenwerking op Liemerse schaal op inhoudelijke dossiers onverminderd door is gegaan. Portefeuillehouders en vakambtenaren spreken elkaar vaak en stemmen de inbreng en beleid onderling af.

Informatiebeleid

Onder regie van de Regionale ICT dienst hebben de gemeenten samen een informatiebeleidsplan opgesteld. De onderwerpen die in het informatiebeleidsplan worden besproken hebben betrekking op een brede waaier van onder andere de informatiearchitectuur, de organisatie van de informatievoorziening, applicaties en projecten.

Binnen RID-verband streven we naar 'convergentie', hetgeen wil zeggen dat gemeenten die deelnemen aan RID de Liemers van dezelfde software gebruik gaan maken. In de aanloop naar 1Stroom en de herindeling Rijnwaarden/Zevenaar, hebben er in 2018 weer een aantal convergenties plaatsgevonden. De financiële applicatie en de applicatie van waaruit de omgevingsvergunningen verleend worden, zijn inmiddels uniform. Ook heeft er een Liemerse aanbesteding plaatsgevonden ter vervanging van de belastingapplicatie. Deze applicatie wordt in 2019 geïmplementeerd.

In Liemers verband is in 2018 de werkplekapparatuur aanbesteed. Deze apparatuur is eind 2018 en begin 2019 in gebruik genomen.

Technologische ontwikkelingen bieden steeds meer kansen voor informatie- of datagestuurde werken. We verkennen deze kansen en experimenteren met toepassingsmogelijkheden.

Informatiebeveiliging

De drie belangrijkste doelstellingen van informatiebeveiliging zijn het beschermen van de beschikbaarheid, de integriteit en de vertrouwelijkheid van informatie van de gemeente, c. q. de organisatie. Daarbij spelen de kwaliteit van de techniek, de houding en het gedrag van de medewerker en de inrichting van de organisatie een grote rol.

In de Liemers werken de gemeentelijke beveiligingsfunctionarissen van 1Stroom, de SDL De Liemers en Zevenaar nauw samen om de maatregelen uit de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten) in te voeren. In 2018 is het project 'invoering BIG' afgesloten. Bijna 83% van de BIG-maatregelen zijn ingevoerd.

Vanaf 2019 wordt de BIO, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid stapsgewijs ingevoerd. Door de invoering van de BIO ontstaat er één uniforme norm voor de informatiebeveiliging voor het rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap. 2019 is een soort van overgangsjaar en in 2020 wordt de BIO officieel als uniforme norm voor informatiebeveiliging van kracht.

In 2019 zal het informatiebeveiligingsbeleid voor onze organisatie (Duiven, Westervoort en 1Stroom) worden geactualiseerd. Het informatiebeveiligingsbeleid wordt aangepast aan de nieuwe norm, de BIO, en de nieuwe organisatiestructuur van de Gemeenschappelijke Regeling 1Stroom. Uit het dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten 2019-2020 van de Informatie Beveiligingsdienst Gemeenten (de IBD) blijkt dat bewuste medewerkers een zeer belangrijke bijdrage leveren aan de informatiebeveiliging. Daarom is in 2018 ook gestart met de bewustwordingscampagne iBewustzijn onder medewerkers, bestuursleden en raadsleden van Westervoort, Duiven en 1Stroom. De bewustwordingscampagne bestaat uit de volgende onderdelen: uitvoering nulmeting, opstellen iBewustzijnplan, een aantal workshops informatiebeveiliging voor bestuur, raad en medewerkers en de Academie iBewustzijn (zes e-learning modules).

Privacybescherming

Op 25 mei 2018 is de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming in werking getreden. De implementatiefase van de AVG binnen 1Stroom (Duiven en Westervoort) is in 2018 vooral gericht geweest op het voldoen aan de formele verplichtingen die de AVG met zich meebrengt. Dan gaat het vooral om de volgende maatregelen:

- aanstellen van een Functionaris Gegevensbescherming;
- inrichten verwerkingsregister, inclusief verwerkersovereenkomsten;
- inrichten register datalekken;

- actualiseren diverse bestaande procedures rondom incidentenmeldingen, datalekken en verzoeken tot inzage;
- inrichten procedure gegevensbeschermingseffectbeoordeling (PIA);
- opstellen privacyverklaring website;
- opstellen van het Privacy beleid en het Privacyreglement.

In 2018 zijn er zes datalekken geregistreerd, waarvan 1 datalek ook officieel gemeld is bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Het jaar 2019 zal vooral in het teken staan van een actualisering van het verwerkingsregister, het vergroten van de bewustwording en het goed borgen van de AVG in de ambtelijke organisatie.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen waarin de gemeente Duiven een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang

Betreft zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Financieel belang

Betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidelijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij deelname in een vennootschap betreft het financiële belang het bezit van aandelen en het ontvangen van bijbehorend dividend.

De gemeente Duiven maakt binnen de verbonden partijen onderscheid tussen gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regelingen bestaan uit publieke partijen die samenwerken, vaak op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) of Wgr-plus. In het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling wordt gekozen als een gemeente het voorgestane beleid niet zelf wenst uit te voeren, maar in samenwerking met andere gemeenten of instellingen. Bij deelnemingen heeft de gemeente een pakket van aandelen van een vennootschap in bezit. De deelname in het aandelenkapitaal vloeit vaak voort uit de van oudsher aanwezige maatschappelijke belangen, die door de vennootschappen werden of worden nagestreefd.

In onderstaand overzicht wordt een overzicht van de verbonden partijen voor de gemeente Duiven weergegeven, inclusief het financiële belang betreffende de jaarrekening 2017, de begroting 2018 en de jaarrekening 2018. Dit geeft inzicht in de risico's die de gemeente Duiven loopt door de betrokkenheid aan de verbonden partij. Vervolgens wordt elke verbonden partij nader toegelicht. Inhoudelijke beleidsinformatie over verbonden partijen is opgenomen in de relevante programma's.

Verbonden partij*	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
<i>Gemeenschappelijke regelingen</i>			
Samenwerking De Liemers (SDL)	€ 2.261.490	€ 2.416.482	€ 2.534.098
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	€ 1.104.278	€ 1.120.510	€ 1.411.247
Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	€ 930.052	€ 876.480	nnb
Presikhaaf Bedrijven	€ 2.237.000	€ 2.122.000	€ 2.159.000
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD)	€ 44.116	€ 37.436	€ 43.311
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	€ 128.929	€ 120.000	€ 191.400
Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen	€ 38.156	€ 38.000	€ 38.100
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)	€ 613.560	€ 636.496	€ 780.801,85
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland te Arnhem	n.v.t.	€ 307.236	€ 279.106
Euregio	€ 6.700	€ 6.700	€ 6.600
1Stroom	n.v.t.	€ 15.279.428	€ 14.996.290
<i>Deelnemingen (dividend)</i>			
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ 5.756	€ 3.580	€ 8.880

Vitens N.V.	€ 89.729	€ 85.990	€ 88.127
Alliander N.V. (voorheen Nuon)	€ 115.187	€ 94.324	€ 159.702

* Alleen verbonden partijen met een financieel belang van meer dan € 10.000 worden vermeld

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Arnhem Nijmegen (opvolger van de stadsregio)

Doel	Als opvolger van de stadsregio is het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Arnhem Nijmegen opgericht. Deze richt zich op dezelfde terreinen als de stadsregio, te weten Wonen, Duurzaamheid, Mobiliteit en Economie. Gemeenten stemmen hun beleid op elkaar af. Hiervoor bestaan afzonderlijke portefeuillehoudersoverleggen. Bij wijze van algemeen bestuur komt het GO, het gemeenschappelijk orgaan, een aantal malen per jaar bijeen. Het orgaan heeft geen zelfstandig beleidsbevoegdheden.
Partijen	18 gemeenten nemen deel in het GO Arnhem-Nijmegen.
Bestuurlijk belang	Elke gemeente heeft één vertegenwoordiger in het algemeen bestuur van het GO.
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage aan het GO bedraagt € 1,50 per inwoner. Hiervan is € 0,50 bestemd voor secretariële ondersteuning en € 1,00 voor Bureau Brussel.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het GO heeft geen vermogen.
Resultaat	Niet van toepassing.
Risico's	De risico's zijn nihil.
Verantwoording	De begroting en rekening worden ter zienswijze overgelegd aan de gemeenten. De gemeente Westervoort beoordeelt voor de Liemerse gemeenten de rapportages op financieel vlak.
Ontwikkelingen	De behoefte aan regionale afstemming blijft onverminderd groot. Naast de formele momenten van bestuurlijk overleg zullen er ook meer momenten komen waarop raadsleden elkaar treffen.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) gevestigd te Arnhem

Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweezorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Partijen	15 gemeenten nemen deel in de VGGM: Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur kent 32 leden. Elke gemeente levert twee leden: de burgemeester en de wethouder volksgezondheid. De stemverhouding van Duiven is twee van de 32 oftewel 6,25%. In het Dagelijks Bestuur worden de Liemerse gemeenten vertegenwoordigd door de burgemeester van Westervoort.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven bestaat uit een brandweerdeel en een deel voor publieke gezondheid. De brandweerbijdrage is gebaseerd op de gemeentelijke bijdrage zoals die was voordat de brandweer werd geregionaliseerd. Voor 2018 was dat bedrag € 782.195. De bijdrage voor publieke gezondheid is gebaseerd op een bedrag per inwoner. Dat was in 2018 € 629.051.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 was € 8.239.483 en per 31 december 2018 was het € 7.368.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was € 37.035.595 en per 31 december 2018 was dit € 36.944.000.
Resultaat	Het resultaat over 2018 was € 1.437.000. Dit is het gerealiseerde resultaat. Er zijn nog enkele te besluiten resultaatmutaties die invloed kunnen hebben op het resultaat.
Risico's	De risico's zijn redelijk beperkt. Om de financiële en beleidsrisico's in beeld te hebben en te beperken is er een regionaal controllersoverleg actief dat regelmatig overlegt met VGGM over de financiële positie. Dat heeft de afgelopen jaren tot forse besparingen geleid en tot beleidsarme begrotingen.

Verantwoording	De jaarrekening wordt in april aan de gemeenten aangeboden voor een consultatieronde. In de juni-vergadering van het Algemeen Bestuur wordt de jaarrekening vastgesteld.
Ontwikkelingen	De organisatie Veilig Thuis is in 2017 bij VGGM ondergebracht. Alle budgetten van VGGM zijn in 2017 (drie jaar na de regionalisering) tegen het licht gehouden.

Samenwerking De Liemers (SDL) gevestigd te Duiven

Doel	Het vergroten van de gemeentelijke slagkracht (met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid) door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Partijen	De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de drie deelnemende gemeenten. Elke gemeente had in 2018 in het bestuur één stem.
Financieel belang	Op basis van de afgesproken verdeelsleutels worden de kosten van de samenwerkingsorganisatie aan de drie gemeenten doorbelast. Voor de gemeente Duiven bedroeg de bijdrage voor het jaar 2018 € 2.534.098.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Samenwerking de Liemers heeft geen eigen vermogen. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 bedroeg € 15.287.490. Per 31 december 2018 was dit € 14.791.548.
Resultaat	Het resultaat over 2018 was € 73.610.
Risico's	Slechte financiële resultaten kunnen leiden tot een hogere bijdrage die de gemeente beschikbaar moet stellen.
Verantwoording	De begroting en rekening worden ter zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden.
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.

Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) gevestigd te Zevenaar

Doel	De gemeenten Duiven, Zevenaar en Montferland werken sedert 1997 samen in de Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL). Binnen deze gemeenschappelijke regeling worden de kosten voor huisvesting, die door de samenwerkende gemeenten zijn geaccepteerd, verdeeld. Achterliggende gedachte bij de totstandkoming van deze regeling is geweest om het voortgezet onderwijs in het voedingsgebied De Liemers op een adequate wijze in te richten en de kosten beheersbaar te houden voor de deelnemende gemeenten.
Partijen	Gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Er is een Gemeenschappelijk Orgaan opgericht, bestaande uit de daartoe door de colleges van B&W aangewezen bestuurders. Voor Duiven is dat wethouder Knuiman. De stemverhouding van Duiven is 1 van de 3 (33,3%).

Financieel belang	De bijdrage van Duiven aan de GRHVOL is voor 2018 begroot op € 876.480. De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen begroting en jaarrekening. Daardoor zijn er geen eigen baten en lasten. De baten en lasten komen voor de rekening van de deelnemende gemeenten. Aan het einde van het jaar vindt er een afrekening plaats tussen de deelnemende gemeenten. De gemeenten worden door het Rijk via de Algemene Uitkering van het Gemeentefonds gecompenseerd middels een bedrag per leerling. Ten bate van de GRHVOL wordt er een gemeenschappelijke reserve aangehouden door de deelnemende gemeenten. Deze reserve wordt aangehouden door de gemeente Zevenaar ten bate van de GRHVOL en is ook zodanig opgenomen in de jaarrekening van de gemeente Zevenaar. Omdat de reserve niet aan te spreken is door de gemeente Duiven zonder medewerking van de overige deelnemende gemeenten is deze niet opgenomen in de balans van de gemeente Duiven. De afrekening en verantwoording van de GRHVOL over 2018 wordt in het eerste kwartaal 2019 opgesteld. In het jaar 2018 zijn geen extra investeringen gedaan. Wel is de gemeentelijke bijdrage aan/ ontvangst van de GRHVOL onderhevig aan schommelingen als gevolg van het wisselend leerlingenaantal.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het GRHVOL heeft geen eigen of vreemd vermogen. De kosten worden gedekt door de deelnemende gemeenten. Wel wordt er een gemeenschappelijke reserve aangehouden door gemeente Zevenaar ten bate van de GRHVOL.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedroeg € 0.
Risico's	Doordat de GR geen eigen middelen heeft en geen rechtspersoonlijkheid heeft, is het risico klein. Een financieel risico voor de deelnemende gemeenten is wel dat het leerlingenaantal terugloopt en er dus minder inkomsten zijn, terwijl de kapitaallasten hetzelfde blijven.
Verantwoording	Het Gemeenschappelijk Orgaan stelt een informele begroting vast die is samengesteld uit de afzonderlijke begrotingen van de drie gemeenten. De samengestelde begroting en verantwoording worden ter instemming voorgelegd aan de deelnemende gemeenten.
Ontwikkelingen	Voor de komende jaren is de amovatie van de locatie Zonegge van het Liemers College voorzien.

Gemeenschappelijke Regeling voor Onderwijszaken vervallen per 1 januari 2018 en opgenomen in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling MGR)

Doel	Het vormgeven van een intergemeentelijke samenwerking op de gebieden volwasseneducatie, leerplicht en RMC (Regionale Meld- en coördinatiefunctie).
Partijen	Gemeenten Arnhem, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Gemeente Duiven levert één van de tien leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is € 2.000 voor het perceel Volwasseneducatie.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Niet van toepassing.
Resultaat	Niet van toepassing.
Risico's	Doordat de GRO geen eigen begroting heeft en geen besluiten kan nemen is het risico relatief klein.
Verantwoording	Niet van toepassing.
Ontwikkelingen	De Gemeenschappelijke Regeling voor Onderwijszaken is per 1 januari 2018 vervallen en opgenomen in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR).

Presikhaaf Bedrijven gevestigd te Arnhem

Doel	Het bieden van een passende werkplek en werkomgeving aan inwoners van Duiven met een arbeidsbeperking die onder de Wet Sociale Werkvoorziening vallen.
-------------	--

Partijen	Dit is een gemeenschappelijke regeling van 9 gemeenten rondom Arnhem.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven levert één vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur in de persoon van wethouder Knuiman.
Financieel belang	De bijdrage is gebaseerd op de kosten van verloning, de resultaten van de exploitatie en de kosten van begeleiding 3,36%.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 was € 0 en per 31 december 2018 € 0. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was € 10.010.000 en per 31 december 2018 was dit € 5.441.100.
Resultaat	Nihil.
Risico's	Met de overdracht van de activiteiten en de huidige opzet is er in deze GR geen risico meer te benoemen.
Verantwoording	Alle financiële stukken worden voor het geven van een zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad.
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2018 zijn de bedrijfsactiviteiten overgedragen aan Scalabor. Presikhaaf bevat daardoor alleen nog de verloning van WSW-ers en het afbouwen van de laatste verplichtingen waarna de gemeenschappelijke regeling geliquideerd zal worden.

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD) gevestigd te Doesburg

Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers ten aanzien van het beheer van hun archiefbescheiden conform de Archiefwet. Daarnaast het bevorderen van publicaties over de streek aan de hand van de aanwezige archiefbescheiden.
Partijen	De gemeenten Duiven, Doesburg, Westervoort en Zevenaar, de RID en de RSD.
Bestuurlijk belang	Gemeente Duiven levert een van de vijf leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is € 43.311 en is berekend op basis van het inwoneraantal en op basis van afgenomen uren.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 en 31 december 2018 is nihil. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was € 41.101 Per 31 december 2018 was dit € 48.453.
Resultaat	Het resultaat over 2018 was € 0.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt op nihil ingeschat.
Verantwoording	Begroting, jaarrekening alsmede het jaarverslag (inclusief inspectieverslagen) worden voorgelegd aan de deelnemende partijen.
Ontwikkelingen	Het onderhouden van een volwaardige website en verder werken aan een beeldbank voor het hele werkgebied. Het digitaal ontsluiten van alle archieven en het beter bekend maken van de archiefdienst bij aangesloten gemeenten en het publiek.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) gevestigd te Arnhem

Doel	De gemeenschappelijke regeling zorgt voor de behartiging van de belangen van de deelnemers inzake vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Middels de ODRA worden de krachten gebundeld zodat sprake is van minder versnippering, een grotere mate van deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Partijen	10 gemeenten en de Provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Wethouder Spaargaren maakt onderdeel uit van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	Deze is gebaseerd op de inbreng van de taken in het kader van de Wet VTH (basistaken).
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 was € 771.300. Per 31 december 2018 was dat € 783.100. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was € 3.122.000. Per 31 december 2018 was dit € 4.883.300.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedroeg € 11.736.

Risico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn daarom zeer beperkt. Uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Verantwoording	De meerjarenbegroting en jaarrekening worden conform DVO ieder jaar opgeleverd.
Ontwikkelingen	Eind 2018 is besloten om per 2020 over te gaan naar outputfinanciering. 2019 is een overgangsjaar waarin de ODRA zich voorbereid op outputfinanciering. Dit is een grote omslag waaraan een wijziging van de PDC (producten en diensten catalogus), herberekening van de kostprijs en een nieuwe verdeelsleutel voor de collectieve diensten aan ten grondslag liggen.
Vervoersorganisatie BVO DRAN (doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen)	
Doel	Doelstelling is om te komen tot een goede en efficiënte regionale samenwerking op het gebied van doelgroepenvervoer in de stedelijke regio Arnhem Nijmegen, inclusief Druten, door de oprichting van de lichtste vorm van een gemeenschappelijke regeling; een bedrijfsvoeringsorganisatie. Artikel 4 van de regeling geeft aan: 1. De DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers. 2. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de DRAN.
Partijen	Alle gemeenten van de regio Arnhem en Nijmegen en Druten (19 gemeenten).
Bestuurlijk belang	Deze regeling is vooral bedoeld voor de samenwerking tussen de betrokken gemeenten voor taken die geen zware bestuurlijke aansturing nodig hebben, maar waarvoor rechtspersoonlijkheid wel van belang is voor een efficiënte uitvoering. Dit was nodig vanwege de opheffing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Elke gemeente levert één wethouder aan het Algemeen Bestuur van de GR.
Financieel belang	Door het bundelen van de verschillende vervoersstromen met een groot aantal gemeenten zou een efficiënter vervoerssysteem mogelijk worden gemaakt waardoor een betere beheersbaarheid van de vervoerskosten ontstaat. Hiermee kunnen de dreigende tekorten in het vervoer (door toename vervoer wegens vergrijzing, langer thuis wonen etc.) in de regio worden opgevangen.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Niet van toepassing. De BVO wordt gedekt via voorschotten die iedere verbonden gemeente betaalt.
Resultaat	Nog niet bekend.
Risico's	Het risico voor de gemeente Duiven is van financiële aard, als de beoogde efficiencyvoordelen niet worden behaald of als meerdere gemeenten uit deze regio vervoersstromen gaan onttrekken aan deze regeling.

Verantwoording	Artikel 11 Informatie en verantwoordingsplicht (regeling bvo) 1. Het Bestuur verstrekt een deelnemer halfjaarlijks een rapportage over de verrichte werkzaamheden en de verlangde inlichtingen. Een lid van het Bestuur geeft de deelnemer, die hij vertegenwoordigt, mondeling of schriftelijk de door één of meer leden, overeenkomstig het reglement van orde van dat college, verlangde inlichtingen. 2. Een verzoek om inlichtingen kan schriftelijk worden ingediend bij het Bestuur. 3. Het Bestuur verstrekt de gevraagde inlichtingen schriftelijk of mondeling zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen acht weken na ontvangst van het verzoek. 4. Een lid van het Bestuur voorziet de deelnemer, die hij vertegenwoordigt, van alle informatie die, in relatie tot het door het gevoerde en te voeren beleid en de daarbij door het aangewezen lid ingenomen dan wel in te nemen standpunt, noodzakelijk is. 5. Een lid van het Bestuur is aan de deelnemer, die hij vertegenwoordigt, verantwoording verschuldigd voor de wijze waarop het lid de deelnemer in het Bestuur heeft vertegenwoordigd, naar de door de deelnemer, die hij vertegenwoordigt vastgestelde dan wel te stellen regels. 6. De leden 1 tot en met 5 zijn van overeenkomstige toepassing jegens de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. 7. Het Bestuur stelt de Rekenkamer of rekenkamercommissie van de deelnemende gemeenten afzonderlijk en in gezamenlijkheid in staat om alle informatie te verkrijgen die voor de wettelijke uitoefening van de rekenkamer- of rekenkamercommissietaak nodig is.
Ontwikkelingen	Op 1 september 2016 is het vervoer aanbesteed en van start gegaan voor het vraagafhankelijke vervoer (Wmo) en leerlingenvervoer. In 2017 is geleidelijk het vervoer voor dagbesteding Jeugd en Wmo ingevoerd. Er zijn geen verdere ontwikkelingen.
Euregio	
Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.
Partijen	De Euregio bestaat uit 55 lidorganisaties uit de grensregio Nederland-Duitsland. Dat zijn gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in het werkgebied Arnhem-Nijmegen, West-Veluwe, Zuid-West-Gelderland, delen van Noordoost-Brabant, het noordelijke deel van de provincie Limburg, de Kreis Kleve, de Kreis Wesel en de steden Duisburg en Düsseldorf. In dit werkgebied wonen 4,2 miljoen mensen.
Bestuurlijk belang	Gemeente Duiven levert drie leden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is € 6.700 en is berekend op basis van het inwoneraantal.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Nog niet bekend.
Resultaat	Nog niet bekend.
Risico's	Geen.
Verantwoording	De jaarrekening wordt aangeleverd voor de vergadering van de Euregioraad op 6 juni 2019.
Ontwikkelingen	Geen.
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland te Arnhem	
Doel	Het behartigen van belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein.
Partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 1 wethouder of burgemeester per gemeente. Het dagelijks bestuur bestaat uit 1 voorzitter en 2 leden, aan te wijzen door het Algemeen Bestuur.

Financieel belang	Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling op basis van de bij het openbaar lichaam ondergebrachte taken.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Nog niet bekend.
Resultaat	Nog niet bekend.
Risico's	Geen.
Verantwoording	De begroting en rekening worden ter zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden.
Ontwikkelingen	Geen.

Gemeenschappelijke Regeling 1Stroom te Westervoort

Doel	Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door het openbaar lichaam van de door de gemeenten aan het openbaar lichaam overgedragen of gemandateerde taken.
Partijen	Gemeenten Duiven en Westervoort.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de voltallige college's van b&w van de gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit 4 leden, twee van elke gemeente: een wethouder en de burgemeester.
Financieel belang	De kosten van de fusieorganisatie worden voor 63% ten laste gebracht van Duiven en voor 37% ten laste van Westervoort.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 en 31 december 2018 is nihil. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was nihil en per 31 december 2018 € 5.308.761.
Resultaat	Nihil.
Risico's	Geen.
Verantwoording	De begroting en rekening worden ter zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden.
Ontwikkelingen	Geen.

Deelnemingen

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) gevestigd te Den Haag

Doel	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Partijen	Aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden, provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene vergadering van aandeelhouders. Vertegenwoordiging door de verantwoordelijke portefeuillehouder binnen het college.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 3.510 aandelen à € 2,50 nominaal. Dit betekent een belang van € 8.775. Dat is 0,0063% van het totale vermogen.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 was € 4.953.000.000. Per 31 december 2018 was dit € 4.991.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was € 135.072.000.000. Per 31 december 2018 was dit € 132.518.000.000.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedraagt € 337.000.000.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag.
Verantwoording	De gemeente ontvangt jaarlijks de jaarrekening met daarbij een uitnodiging voor de Algemene vergadering van aandeelhouders.
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.

Vitens N.V. gevestigd te Zwolle

Doel	Het leveren van drinkwater en de instandhouding van het leidingnetwerk.
Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Vitens N.V. kent een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. Gemeente Duiven is één van de aandeelhouders.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 26.705 aandelen. De verkrijgingsprijs van dit pakket bedraagt € 4.538.

Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 was € 533.700.000. Per 31 december 2018 was dit € 533.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was € 1.194.400. Per 31 december 2018 was dit € 1.233.500.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedraagt € 13.000.000.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag.
Verantwoording	Vitens presenteert na afloop van het jaar een jaarrekening.
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.

Alliander N.V. gevestigd te Arnhem

Doel	Distributie van energie via energienetwerken.
Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Alliander heeft een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. De gemeente Duiven is een van de aandeelhouders en heeft stemrecht per aandeel.
Financieel belang	Gemeentelijk aandelenpakket van 151.801 aandelen op 1 januari 2015. 31.879 aandelen hiervan zijn verkocht aan Vattenfall conform het aandeelhoudersbesluit dat genomen is in april 2009. Op het totaal van de uitstaande en volgestorte aandelen is dat een belang van 0,001%.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 was € 3.942.000.000. Per 31 december 2018 was dit € 4.129.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was € 4.127.000.000. Per 31 december 2018 was dit € 4.216.000.000.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedraagt € 334.000.000.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag. In de begroting is een dividenduitkering geraamd van € 84.000. De werkelijke uitkering over 2018 was € 166.981.
Verantwoording	Alliander presenteert na afloop van het jaar een jaarrekening.
Ontwikkelingen	Per 31 december 2015 bezit de gemeente Duiven geen aandelen meer in N.V. Nuon Energy. Het netwerkbedrijf N.V. Alliander wordt niet verkocht en blijft in handen van de huidige aandeelhouders. De energietransitie betekent een toename van zonnepanelen, warmtepompen, elektrisch vervoer en windmolens. Het aantal klanten in het verzorgingsgebied van Alliander dat zelf duurzame elektriciteit opwekt en teruglevert is in 2017 verder toegenomen naar 190.000 (2016: 144.000). Deze klanten kunnen samen duurzame energie produceren voor twee miljoen huishoudens. Voor 2018 heeft Alliander al circa 300 aanvragen voor de aansluiting van grootschalige zonneweides. Deze ontwikkelingen hebben grote impact op het elektriciteitsnet. Dat is niet aangelegd voor deze nieuwe ontwikkelingen en zal daarom fors uitgebreid moeten worden. Alliander probeert met technische innovaties en nieuwe marktmodellen de netinvesteringen en het bijbehorende extra werk zoveel mogelijk te verminderen. Zo is Alliander in 2017 een pilot begonnen met een buurtbatterij in Rijsenhout en recent is in Nijmegen met de organisatie van een flexibiliteitsmarkt begonnen waardoor bijvoorbeeld het leggen van een extra kabel de komende jaren wordt voorkomen.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Aanleiding, opbouw en sturingsmogelijkheid van de paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Jaarlijks rapporteren we in deze Paragraaf grondbeleid over de gemeentelijke -actieve- grondexploitatie: er wordt vooral inzicht gegeven in hoe de grondexploitatie zich financieel heeft ontwikkeld. Ook het actuele toekomstperspectief wordt gepresenteerd.

De gemeentelijke grondexploitatie is een instrument voor de ontwikkeling en realisatie van ruimtelijke plannen. Het is de financiële vertaling van het ruimtelijke plan en wordt in de initiatieffase gebruikt om de economische haalbaarheid van een plan te kunnen vaststellen. In het vervolg van het traject is de bestuurlijk vastgestelde grondexploitatieberekening het kader voor de uitvoering.

In de actieve grondexploitatie voert de gemeente de regie. Het is een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd door gronduitgifte worden terugverdiend. Aan de actieve grondexploitatie zijn substantiële risico's verbonden.

Kader

Het lokale kader waarbinnen wordt geopereerd is de Nota grondbeleid, vastgesteld bij raadsbesluit van 14 april 2008. De Nota kiest in beginsel voor "actief grondbeleid", maar biedt mogelijkheden voor een gemeentelijke faciliterende rol, waar het risico bij marktpartijen/initiatiefnemers ligt. Ons college staat een actualisatie van de Nota grondbeleid voor, waarbij ook de keuze voor dynamisch grondbeleid meer invulling krijgt. De gemeente kan meerdere rollen spelen bij een gebiedsontwikkeling. Van het louter faciliteren van particuliere initiatieven (reactieve rol) tot het zelf risicovol tot ontwikkeling brengen van gronden (initieënde rol).

Daarnaast geldt de "Notitie grondexploitaties 2016" van de Commissie BBV.

Het Coalitieakkoord 2018-2022 stelt dat *"We willen de bestaande economische structuur verder versterken op zowel de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Hiermee zijn we in staat te zorgen voor behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau"*.

Om deze doelstelling te verwezelijken is er binnen de gemeentelijke organisatie het project "Stimulering kaveluitgifte en kostenreductie grondexploitatie" (SKKG). Met dit project wordt beoogd een impuls te geven aan marketing en promotie en acquisitie met als resultaat dat de bouwgronden worden uitgegeven. Dit gaat gepaard met extra inzet van onze medewerkers alsmede de inschakeling van een extern communicatiebureau en bedrijfsmakelaar(s). Onze ambtelijke organisatie heeft dit met verve opgepakt. De impuls leidt daadwerkelijk tot toename van belangstelling voor en uitgifte van bouwgronden. Louter uit cijfers in deze jaarrekening blijkt de kentering nog niet. Immers *contacten* zijn geen *contracten* en in die zin nu nog geen waarderingsgrondslag.

Actualiteit

In 2016 deden de eerste tekenen van een (broos) herstel van de vastgoedmarkt zich voor. Anno 2019 blijkt dat het herstel daadwerkelijk is ingezet. Het beeld is ineens anders. Na de crisis is het tij gekeerd en zijn de woningverkoop en -prijzen fors toegenomen. De krapte op de koopwoningmarkt was in 2018 dusdanig dat de prijzen stijgen en het aanbod voor woningverkoop daalt.

Daarnaast zijn de bouwkosten vooral in 2018 fors gestegen en ook dit jaar (2019) is de verwachting dat de stijging zich voortzet. Stijgende personeelskosten zijn de belangrijkste oorzaak van de toenemende kosten in de bouwsector. Door het groeiende tekort aan medewerkers kunnen bouwbedrijven niet aan de stijgende vraag voldoen. Daardoor huren ze vaker duurere zelfstandigen in. Dit zet het rendement van bouwbedrijven onder druk. Ook de kosten van bouwmaterialen stijgen.

Een gevolg van deze stijgende bouwkosten is dat alleen projecten met hogere bouwbudgetten in de komende jaren doorgang vinden. Dit lijkt zich al voor te doen in de woningbouw, waar nu niet de woningen worden gebouwd waaraan het meest behoefte is, zoals kleinere appartementen. Deze woningen zijn minder aantrekkelijk om te bouwen, omdat sprake is van zeer kleine marges. De gemiddelde verkoopprijs van nieuwbouwwoningen ligt inmiddels € 105.000 boven die van bestaande koopwoningen.

In 2018 zijn drie kavels voor woningbouw in De Ploen-Zuid in eigendom overgedragen, evenals het kavel in de complex "Akkerwinde". Het kavel aan de Rijksweg (complex "Vergertlaan") wordt in 2019 overgedragen. In het complex Westreenen zijn twee kavels aan de gecontracteerde ontwikkelaar overgedragen. Per balansdatum zijn in Westreenen 5 kavels nog niet afgenomen. Inmiddels is het programma voor Westreenen aangepast.

Op de bedrijventerreinen is in de Nieuweling één kavel in 2018 overgedragen. Wij verwachten nu op basis van contacten, opties en reserveringen, dat in 2019 ruim 4 ha bedrijvenkavels kan worden overgedragen.

Planning uitgifte woningbouwgronden.

In regionaal verband zijn afspraken gemaakt om het regionaal woningbouwprogramma in de lijn te krijgen met de huishoudenprognoses. De raad heeft 9 februari 2015 de afspraken bekrachtigd. De woningbouwtaakstelling voor Duiven van 2015 tot 2025 bedraagt 365 woningen. De raming uit 2016 gaat uit van een behoefte aan 295 woningen in de periode van 2016 tot en met 2025. Vertaald naar de gemeentelijke actieve grondexploitatie is het aandeel daarvan ongeveer 50%. De huidige uitgifteplanning en de -toekomstige- voorraad uitgeefbare bouwgronden passen binnen de regionale afspraken.

Inmiddels is eind 2017 een nieuwe Woonvisie door de raad vastgesteld. Vooralsnog heeft die nu nog geen concrete gevolgen voor de actieve gemeentelijke grondexploitatie per balansdatum van deze jaarrekening.

Planning uitgifte bedrijventerreinen.

Eind 2013 is de behoefte naar bedrijventerreinen in de provincie Gelderland uitgebreid in beeld gebracht. Vastgesteld is dat de vraag naar bedrijventerreinen in Duiven ligt op gemiddeld 2,5 ha per jaar tot 2026.

De Provincie Gelderland heeft de regionale programmering werklocaties vastgesteld. Na deze vaststelling, is bepaald op welke kavels de bedrijfs-, kantoor- of PDV-bestemming vervalt. Hierbij is door ons een zienswijze ingediend. Het college van Gedeputeerde Staten betreft de ontvangen zienswijzen bij de vaststelling van de Ruimtelijke Uitwerking Werklocaties regio Arnhem Nijmegen. Het college stelt uiterlijk op 1 juli 2019 de Ruimtelijke Uitwerking vast. In afwachting van de besluitvorming hierop vinden wij het nu te prematuur onze plannings daarop aan te passen, mede gezien de huidige belangstelling voor de uitgifte van bedrijfsgronden, vooral het nu economisch weer voor de wind gaat. Vooralsnog houden wij nu nog vast aan de eerdere, hierna genoemde argumenten.

Segmentering: in de periode t/m 2025 is de gemiddelde uitgifte van terreinen voor de reguliere bedrijvigheid gemiddeld 1,7 ha/jaar, voor het gebied InnoFase gemiddeld 0,8 ha/jaar. InnoFase is een bedrijventerrein vanuit een aparte bestuursopdracht bovenregionaal in de hogere milieucategorieën met een duurzaamheidsaspect in de bedrijfsvoering en synergievoordelen met andere bedrijven in het gebied in de sfeer van energievoorziening en milieutechnologie en/of "biobased economy". InnoFase kijkt af van de reguliere bedrijvigheid.

Voor de periode 2026 t/m 2030 wordt uitgegaan van een gemiddelde uitgifte van 0,9 ha/jaar voor de reguliere bedrijvigheid en van 1,5 ha/jaar voor InnoFase.

Kwaliteit: ons standpunt is dat in het nieuwe onderzoek niet alleen het kwantitatieve aspect wordt meegewogen, maar nadrukkelijk het kwalitatieve aspect daarin wordt meegenomen. Het is algemeen bekend dat de Duivense bedrijventerreinen van oudsher goed scoren op kwalitatieve aspecten zoals ligging en ontsluiting, lokaal economisch beleid en vestigingsklimaat.

Marktvooruitzichten: na de mindere jaren is er een duidelijke kentering opgetreden. Er is in 2016 en 2017 totaal 2,7 ha verkocht en de belangstelling is in 2018 verder duidelijk toegenomen.

Lokaal economisch beleid: ons college geeft volop prioriteit aan het lokaal economisch beleid. Dit heeft al geresulteerd in aanmerkelijke terugdringing van leegstand op de bestaande bedrijventerreinen en revitalisering van het gebied Centerpoort-Nieuwgraaf. Vervolgens wordt een impuls gegeven door de planmatige aanpak van de stimulering van kaveluitgifte met daarbij de instelling van een gemeentelijk Bedrijventeam dat gegadigden begeleidt bij de vestigingsvraag in Duiven, kortom de "maatwerkbenadering".

Het is niet met zekerheid te stellen dat alle maatregelen daadwerkelijk zullen resulteren in de geplande uitgifte. Daarom is in de risicoparaagraaf het voorraadrisico van bedrijvenbouwgrond na 2025 als risico opgenomen.

Opbouw van de paragraaf Grondbeleid.

Allereerst wordt het financiële resultaat gekwantificeerd van de gezamenlijke grondexploitaties. Voor het bepalen van de vermogenspositie zijn twee zaken van belang. Ten eerste de uiteindelijke resultaten van de individuele complexen. De uitgangspunten voor de resultaatberekening worden verderop in deze paragraaf beschreven. Ten tweede de risico's van grondexploitatie. Ook hierop wordt verderop in deze paragraaf ingegaan. Er wordt een verschillenanalyse op hoofdlijnen gemaakt tussen de berekende exploitatieresultaten van 1 januari 2018 en van 1 januari 2019.

Sturingsmogelijkheid grondexploitaties

Op projectniveau

De bestuurlijk vastgestelde Grondexploitatie vormt het financiële kader voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van het project. Immers de Grondexploitatie is de vertaling van het ruimtelijk plan in:

- Grond- en ruimtegebruik.
- Programma (woningdifferentiatie, segmentatie bedrijventerrein etc).
- Kwaliteit en kosten inrichting openbare ruimte.
- Planning en fasering van het uitvoeringsprogramma.
- Opbrengsten (marktconformiteit, functioneel prijsbeleid).
- Rekenparameters (rente, kosten- en opbrengstenstijging).

Wijzigingen van één of meerdere van deze uitgangspunten leiden direct tot wijziging van het geprognosticeerde exploitatieresultaat. Bij het maken van keuzes worden de financiële consequenties daarom altijd in de afweging betrokken. De financiële bewaking, eventuele (bij)sturing en rapportage vindt dus plaats op projectniveau (per complex).

Op jaarverslagniveau

De paragraaf Grondbeleid van het jaarverslag geeft onder andere integraal inzicht in de resultaten van de gezamenlijke grondexploitaties. De op projectniveau gemaakte keuzes zijn, zoals hiervoor is aangegeven, in deze paragraaf Grondbeleid opgenomen.

De eerder vastgestelde projectkaders c.q. uitgangspunten van de betreffende projecten worden in beginsel niet ingrijpend gewijzigd opgenomen in de grondexploitatie of de paragraaf Grondbeleid, zonder dat hier (op projectniveau) een geautoriseerd besluit toe is genomen.

De cijfermatige jaarlijkse actualisering van de exploitatiebegrotingen van alle complexen wordt voor de samenstelling van deze paragraaf Grondbeleid dienovereenkomstig gedaan.

Allereerst worden de financiële mutaties over het verslagjaar in het rekenmodel verwerkt, actuele ontwikkelingen en inzichten financieel gekwantificeerd en vervolgens ingepland in de restantlooptijd van het complex. Dit resulteert in een geactualiseerd resultaat van het complex.

Financieel resultaat grondexploitaties

Opbouw en indeling grondexploitaties

De gemeentelijke grondexploitatie is een onderdeel van het Programma 3 Omgeving van de programmabegroting. De administratie vindt per complex plaats, verdeeld over twee producten:

- Bouwgrondexploitatie, woningbouw.
- Bouwgrondexploitatie, bedrijventerreinen.

Tot de producten “bouwgrondexploitatie woningbouw” en “bouwgrondexploitatie bedrijventerreinen” worden de in exploitatie genomen complexen gerekend waarin de gemeente de actieve grondexploitatie voert:

Woningbouwcomplexen:

- de Ploen-Zuid
- Westreenen
- Vitaal Centrum Duiven
- Vergertlaan
- Akkerwinde

Bedrijventerreinencomplexen:

- InnoFase
- Graafstaete
- Seingraaf
- De Nieuweling

De Ploen-Zuid omvat mede de bedrijvenlocatie op de hoek Rijksweg/Westsingel (terp 7). In de Nieuweling, van oorsprong een complex voor woningbouw en bedrijven, is de huidige voorraad uitgifbare bouwgrond bestemd voor bedrijven, overigens op een aantal posities met mogelijkheid voor de bouw van een bedrijfswoning.

Voor alle genoemde complexen in exploitatie geldt dat er een onherroepelijk bestemmingsplan van kracht is en dat een voorraad direct uitgifbare bouwgrond beschikbaar is.

Toekomstige ontwikkellocaties

Met het oog op mogelijke toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen bezit de gemeente een portefeuille strategisch grondbezit. Deze gronden zijn in 2016 overgeheveld van de grondexploitatie naar de materiële vaste activa (rbs. 9 mei 2016).

In de uitgifteplanning voor de bedrijventerreinen is aangenomen dat het gebied "Engsestraat" in de periode 2027 t/m 2030 wordt uitgegeven (4,0 ha).

Particuliere grondexploitaties

Door de gewijzigde BBV-regelgeving worden met ingang van 2016 particuliere grondexploitaties (onder het regime van een anterieure ontwikkelovereenkomst) niet meer verantwoord binnen de paragraaf Grondbeleid maar onder het programma Omgeving.

Afgesloten complexen

Bij het (administratief) afsluiten van een complex wordt zo nodig voor de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten vanuit het complex een storting gedaan in de “Voorziening afgewikkelde complexen”. Verantwoording en dekking van de nagekomen kosten en opbrengsten vindt daarna plaats binnen deze voorziening.

Per 31 december 2018 is het complex "Akkerwinde" administratief afgesloten.

Programmatistische uitgangspunten

Woningbouw

In onderstaande tabel staan de woningaantallen weergegeven die de komende jaren gepland staan in de *gemeentelijke* grondexploitaties. Het betreft het jaartal van de verwachte gronduitgifte waarvan is aangenomen dat deze samenvalt met de start van de bouw van de woningen. De opgenomen aantallen woningen sluiten aan bij de gronduitgifte afgeleid van de recent berekende behoefteraming in Duiven in de periode t/m 2030 en de regionale afspraken over het woningbouwprogramma tot 2020 (rbs. 9 februari 2015). Ook de huidige bestemming van de

bouwgronden is leidend. Ingeval de actualiteit leidt tot een gewijzigd bouwprogramma met nieuwe ruimtelijke kaders zal de gemeente binnen haar bevoegdheden van de Wro de gewijzigde invulling faciliteren (=herprogrammeren).

Tabel planning kaveluitgifte woningbouw gemeentelijke grondexploitatie

Complex/locatie	Totaal	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ploen-Zuid	1		1					
Nieuweling (bedrijfswoning)	7	1	1	1	1	1	1	1
VCD fase 4	27				27			
VCD woonpark	50						25	25
Vergertlaan	1	1						
(nog) Niet in exploitatie genomen complexen								
Ploen-Noord Broekstraat	17				8	9		
Spoorzone Welleveldsestraat	1		1					
Spoorzone Parallelweg	4			2		2		
Totaal	108	2	3	3	36	12	26	26

In aantallen woningen

Niet opgenomen in deze tabel zijn de volgende complexen:

Westreenen: de gemeentelijke bouwgronden zijn in 2012 aan de gecontracteerde ontwikkelaar verkocht. De afname en het notarieel transport vinden gefaseerd plaats, afgestemd op de nog te realiseren verkopen. Per eind 2017 zijn de gemeentelijke bouwgronden voor vijf woningen nog niet afgenomen. Inmiddels is gestart met een herprogrammering van de resterende 5 kavels.

Vitaal Centrum Duiven, commerciële en maatschappelijke functies

Naast de gronduitgifte voor woningbouw is in het Vitaal Centrum Duiven sprake van gronduitgifte voor commerciële functies volgens onderstaande tabel:

Tabel gronduitgifte commerciële functies Vitaal Centrum Duiven (m² te realiseren bvo)

	2019
Vitaal Centrum Duiven fase 4	1.641
Totaal oppervlakte bvo in VCD	1.641

De oppervlakten te realiseren bvo zijn gebaseerd op de actuele inzichten voor fase 4 (massastudie).

Bedrijventerreinen

In de gezamenlijke grondexploitaties is opgenomen de uitgifteprognose van bedrijventerreinen in de periode 2018 t/m 2030 zoals hieronder aangegeven.

Tabel geplande uitgifte m² bedrijventerreinen per jaar

Complex	Totaal	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026 t/m 2031
InnoFase	143.580			25.000		25.000		25.000	68.580
Seingraaf	96.000	30.510	55.410	10.080					
Graafstaete	28.385	5.940	12.650	2.737	7.058				
Nieuweling	28.131	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	2.775	7.356
Engsestraat	40.000								40.000
Totaal	336.096	39.450	71.060	40.817	10.058	28.000	3.000	27.775	115.936

De gemiddelde geplande uitgifte in de periode 2018 t/m 2031 is 2,5 ha per jaar.

Per complex is de uitgifte afgestemd op de uitkomsten van het onderzoek uit begin 2017, waarbij is vastgesteld dat “de uitbreidingsvraag in Duiven uitkomt op gemiddeld 2,4 ha per jaar en de vervangingsvraag op gemiddeld circa 0,1 ha per jaar tot 2025”. De uitgifte van InnoFase is in de lijn van het uitgevoerde onderzoek niet meer gelijkmatig per jaar opgenomen maar in een ritme van 2,5 ha eens per twee jaren.

De geplande uitgifte in de periode vanaf 2026 omvat de restvoorraad van 6,9 ha in InnoFase en 0,7 ha voor reguliere bedrijvigheid in de overige complexen die nu al in exploitatie zijn, alsmede 4,0 ha. in het complex Engsestraat. Vooralsnog zien wij dit als restcapaciteit voor de periode vanaf 2026, waarvan nu de noodzaak/behoefte (nog) niet is onderbouwd. In afwachting van valide onderbouwing van de marktvraag na 2025 na de uitkomsten van het nu lopende provinciaal onderzoek naar de regionale programmering van werklocaties is nu in de risicoparagraaf van het weerstandsvermogen een maatregel getroffen.

Uitgangspunten en parameters

In deze paragraaf worden de uitgangspunten en parameters beschreven die ten grondslag liggen aan de (actualisatie van de) grondexploitatieberekeningen van de complexen.

Rentepercentage

Er is gerekend met een rentepercentage van 1,4 over de gehele looptijd.

Parameter voor kostenstijging

In de berekeningen is de parameter voor kostenstijging gesteld op gemiddeld jaarlijks 2,03% (voor de inbrengwaarde). Dit sluit aan op het concernbrede gehanteerde percentage van de algemene uitkering voor de komende vier jaren.

Voor de berekeningen voor de overige kosten (o.a. civieltechnische werken) wordt een percentage van 3,0% gehanteerd. Dit sluit aan bij de inputprijsindex van het CBS inzake grond-, weg- en waterbouw (GWW).

Parameter voor opbrengstenstijging

Er is nu aangenomen dat in alle complexen gedurende de gehele looptijd geen ruimte is voor een jaarlijkse opbrengstenstijging.

Prijspeil

Uitgegaan is van het actuele prijspeil 1 januari 2019 voor alle kosten en opbrengsten.

Kostencalculaties

In de initiatieffase van plannen zijn de calculaties gebaseerd op samengestelde elementprijzen. Naarmate de voorbereiding en uitwerking vordert vindt op basis van definitief ontwerp een verfijning plaats op besteksniveau.

Planontwikkelingskosten

De opgenomen ramingen voor plan(ontwikkelings)kosten zijn afgestemd op het deel inzet van de gemeentelijke personeelsformatie die wordt ingezet voor de grondexploitatie zoals opgenomen in de gemeentelijke meerjarenbegroting en de te maken externe plan(ontwikkelings)kosten.

Gronduitgifteprijsen

Ingevolge de Nota grondbeleid worden uitgifteprijsen “marktconform bij de toekomstige bestemming” vastgesteld. Voor de grondprijzen voor bedrijventerreinen is er eind 2016 een studie gedaan naar de bepaling en onderbouwing van marktconforme en realistische grondopbrengsten, uitgesplitst en gespecificeerd naar de verschillende typen vastgoed. Bij de actualisatie van de complexen is nu gerekend met dezelfde uitgifteprijsen als in 2017 omdat is vastgesteld dat die nu ook representatief zijn.

Voor de woningbouw is begin 2019 een studie uitgevoerd naar de grondprijswaardering. De reden hier achter is dat de veranderende markt op dit moment grote fluctuaties laat zien in zowel de bouwkosten als verkoopwaarden van woningen.

Reserveringen/fondsafdrachten

Bij grondexploitaties wordt -als uitwerking van de Structuurvisie en de Nota grondbeleid rekening gehouden met fondsafdrachten. Het BBV is op dit punt aangepast. In tegenstelling tot voorheen worden de fondsafdrachten nu niet meer als kostenpost apart geraamd *in* de complexen. De fondsafdrachten zijn -voor zover nog niet gedaan- daarom in de toekomst bij het afsluiten van de individuele complexen een onderdeel van de resultaatbestemming.

In 2015 is een nieuwe Structuurvisie vastgesteld. Daarin is ook een nieuw regime van kostenverhaal/fondsafdrachten opgenomen. Dit nieuwe regime zal successievelijk worden toegepast in de nieuw vast te stellen grondexploitaties.

Voor uit te geven bedrijventerreinen is verplichte deelname aan *parkmanagement* voorgeschreven. Het parkmanagement wordt ondergebracht in aparte rechtspersonen. Vanuit de Grondexploitatie wordt hiervoor eenmalig € 1/m² gerealiseerde gronduitgifte als startkapitaal afgedragen.

Berekening financieel resultaat grondexploitaties**Inleiding**

In de vorige paragraaf zijn de uitgangspunten en parameters beschreven die ten grondslag liggen aan de actualisatie van de exploitatieopzetten van de diverse complexen. Hierdoor zijn alle grondexploitaties op een uniforme manier geactualiseerd.

Boekwaarden

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de boekwaarden van de complexen in exploitatie in het verslagjaar weergegeven. Daaruit blijkt dat de boekwaarde van de investeringen per saldo meer dan € 3,3 mln. is toegenomen van € 23,9 mln. naar € 27,2 mln. In deze tabel is geen rekening gehouden met het afsluiten van en de resultaatuitname van het complex Akkerwinde per balansdatum.

Complex in exploitatie in 2018	Boekwaarde 1-1-2018	mutatie 2018	Boekwaarde 1-1-2019
Woningbouw			
De Ploen Zuid	€ 2.864.695	-€ 315.243	€ 2.549.452
Vergertlaan	€ 195.960	€ 1.615	€ 197.575
Westreenen	€ 314.789	-€ 57.362	€ 257.427
Vitaal Centrum Duiven	€ 3.242.305	€ 247.372	€ 3.489.677
Akkerwinde	€ 55.579	-€ 177.191	-€ 121.612
Subtotaal	€ 6.673.328	-€ 300.809	€ 6.372.519
Bedrijventerreinen			
De Nieuweling	-€ 1.749.531	€ 2.235.861	€ 486.330
Graafstaete	€ 3.784.122	€ 148.345	€ 3.932.467
InnoFase	€ 3.231.859	€ 244.177	€ 3.476.037
Seingraaf	€ 11.976.429	€ 989.799	€ 12.966.228
Subtotaal	€ 17.242.880	€ 3.618.182	€ 20.861.062
Totaal in exploitatie	€ 23.916.208	€ 3.317.373	€ 27.233.581

Resultaten grondexploitatie complexen

Resultaat 2018 Er is resultaat van het per 31 december 2018 afgesloten complex Akkerwinde. Er is tussentijds winst genomen op complex De Nieuweling. De verliesvoorziening en de voorziening afgewikkelde complexen worden op peil gebracht. Het nadelige resultaat van de grondexploitatie over 2018 is € 697.147.

Vermeerdering verliesvoorziening	€ 938.759
----------------------------------	-----------

Toevoeging voorziening afgewikkelde complexen	€ 0
Afsluiten complex Akkerwinde	- € 121.612
Tussentijdse winstuitname de Nieuweling	- € 120.000
Resultaat grondexploitatie 2018	- € 697.147

Toekomstbeeld resultaten

In onderstaande tabel zijn per complex aangegeven de boekwaarde (saldo van reeds gemaakte kosten en opbrengsten per 31 december 2018) en de te verwachten kosten en opbrengsten vanaf 2019. Dit resulteert in een saldo c.q. resultaat op eindwaarde, ofwel het voorgerecalculeerde resultaat op de datum dat naar verwachting het totale complex gerealiseerd is. Aangezien de individuele complexen verschillende einddata kennen, zijn de resultaten naar 1 januari 2019 contant gemaakt (= op startwaarde) om ze onderling vergelijkbaar te maken.

Tabel resultaten in exploitatie genomen complexen

			Nominaal		-=voordelig	+ =nadelig
	Einddatum exploitatie	Boekwaarde 2018	Nog te realiseren		Resultaat 1-1-2019	
Woningbouw			kosten	opbrengster	Eindwaarde	startwaarde
de Ploen-Zuid	31-12-2021	2.549.452	687.923	515.760	2.856.624	2.739.928
Westreenen	31-12-2020	257.427	736.088	644.832	371.834	361.637
Vitaal Centrum Duiven	31-12-2025	3.489.677	1.694.155	4.501.548	1.146.847	1.040.494
Vergertlaan	31-12-2019	197.575	35.600	152.720	82.404	81.267
Subtotaal		6.494.131	3.153.766	5.814.860	4.457.709	4.223.326
Bedrijventerreinen						
InnoFase	31-12-2031	3.476.037	3.872.806	18.711.400	-11.259.939	-9.398.156
Seingraaf	31-12-2021	12.966.228	3.787.716	16.381.100	710.491	681.467
Graafstaete	31-12-2022	3.932.467	429.489	4.577.458	-87.186	-82.470
de Nieuweling	31-12-2028	486.330	680.763	2.676.295	-1.499.909	-1.305.225
Subtotaal		20.861.062	8.770.774	42.346.253	-12.136.543	-10.104.384
Totaal		27.355.193	11.924.540	48.161.113	-7.678.834	-5.881.058

Alle bedragen in €

In het resultaat staan de complexen de Ploen-Zuid, Westreenen, Vitaal Centrum Duiven, Vergertlaan en Seingraaf als verliesgevend opgenomen.

De resultaatpotentie van de totale grondexploitatie op lange termijn is nu berekend op een overschot van per saldo € 5,9 mln. (startwaarde). In het vorige jaarverslag was de vergelijkbare resultaatpotentie berekend op per saldo € 13,3 mln. In het hoofdstuk "verschillenanalyse" wordt dit nader geduid.

Verliesvoorziening

Voor exploitaties met een geraamd tekort wordt een voorziening (op startwaarde) conform BBV getroffen om de berekende toekomstige tekorten af te dekken. Dit is een wettelijk voorgeschreven maatregel. Het rentepercentage (disconteringsvoet) bij deze berekening is door de BBV gesteld op 2%. Voor deze exploitaties betekent dit dat de verliesvoorziening aangevuld moet worden met € 938.759 om het totale verlies van € 4.792.081 op te vangen.

Te treffen voorziening verliesgevende complexen

de Ploen Zuid	2.691.861
---------------	-----------

Westreenen	357.395
Vitaal Centrum Duiven	992.526
Vergertlaan	80.789
Seingraaf	669.511
Totaal benodigde voorziening	4.792.081
Te corrigeren met voorziening vorig jaarverslag	3.853.322
Vermeerdering voorziening per 31 december 2018	938.759

Alle bedragen in €

Niet in exploitatie genomen gronden

Met het vaststellen van de Structuurvisie Duiven 2015 is de ruimtelijke visie van de gemeente Duiven herzien. Ook is het BBV op het gebied van waardering van deze strategische gronden aangescherpt. Bij raadsbesluit van 9 mei 2016 is de portefeuille strategische gronden overgeheveld van de grondexploitatie naar de categorie "Materieel vaste activa strategische gronden". Daarmee maken de strategische gronden geen onderdeel meer uit van de gemeentelijke actieve grondexploitatie. Twee percelen -waarvan is besloten niet langer in eigendom te houden- zijn in 2018 verkocht; twee percelen worden in 2019 verkocht.

Risicoanalyse Grondexploitaties

Inleiding

De actieve grondexploitatie is voor de gemeente een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd vooral door gronduitgifte worden terugverdiend. Gelet op de planperiode (einddatum van het langstlopende complex is ultimo 2030) en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico's verbonden.

Te onderscheiden zijn:

- Algemene economische risico's.
- Projectgebonden risico's.

Uitgangspunt is dat de risico's zoals nu gepresenteerd, worden meegenomen in het gemeentelijk weerstandsvermogen. Hierna worden deze "bedrijfsrisico's" beschreven en nader gekwantificeerd. Bij de kwantificering wordt ook betrokken de mate waarin zich een eventueel risico kan voordoen.

Algemene economische risico's

Vooral bij het in exploitatie nemen van redelijk omvangrijke uitleg- en uitbreidingslocaties loopt de gemeente vanwege de relatief lange looptijd en hoge omzetten financiële risico's.

In het algemeen zijn aan het exploiteren van ruimtelijke plannen de volgende risico's verbonden:

- De uitgifte van bouwgronden start later, terwijl de voorinvesteringen al wel (deels) zijn gedaan. De fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor er renteverliezen optreden.
- Er dient zich een rentestijging aan, die niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop.

Een deel van deze risico's (o.a. de rentebijschrijving op de boekwaarde) is niet of nauwelijks beïnvloedbaar. De overige risico's zijn enigszins beïnvloedbaar door het bepalen van de investering- en uitgiftemomenten.

Uit bedrijfseconomisch oogpunt is het verstandig om uit te gaan van een "reëel en behoedzaam scenario", dat zich kenmerkt door de volgende zaken:

- Een stijging van het rentepercentage met 1,0 procentpunt.
- Stagnering in de gronduitgifte met drie jaar in de bedrijventerreinen.

Voorraadriscico bedrijfsgronden na 2025

De provinciale raming voor de behoefte aan bedrijfsgrond in Duiven gedurende de periode 2016 t/m 2025 is 2,5 ha per jaar. De uitgifteplanning is daarmee in overeenstemming. De prognose wordt door de opsteller, de Provincie Gelderland als optimistisch gekenmerkt.

In de periode daarna van 2026 t/m 2030 is gepland de uitgifte van 7,6 ha bedrijfsgrond in de complexen die nu al in exploitatie zijn genomen. De grondwaarde daarvan is een kleine € 9 mln. De aanname dat deze opbrengst niet wordt gerealiseerd, is als risicocomponent opgenomen.

Voorraadriscico nog in exploitatie te nemen bedrijfsgronden na 2025

In de periode van 2026 t/m 2030 is de uitgifte gepland van 4 ha in een nog in exploitatie te nemen ingenomen strategische grondpositie. Louter voor de risicobepaling wordt nu verondersteld dat het risico bestaat dat de strategische grondpositie niet in exploitatie wordt genomen.

Projectgebonden risico's

Hierna worden de specifiek projectgebonden risico's van de in exploitatie genomen gronden nader toegelicht en waar mogelijk gekwantificeerd.

Toereikendheid plankostenbudgetten

Het is reëel te veronderstellen dat er een risico bestaat dat noodgedwongen programmawijzigingen optreden. Ook kan sprake zijn van langere doorlooptijden van de in exploitatie genomen complexen. De ervaring leert dat er hierdoor een reële kans is dat in de complexen geraamde plankostenbudgetten niet toereikend zijn.

Bodem- en/of grondwaterverontreiniging en archeologische bodemschatten

In het traject van het opstellen van een ontwerp-bestemmingsplan wordt uitvoerig onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de bodem en het grondwater. Voor aangetroffen verontreinigingen worden de saneringskosten in de calculaties meegenomen. Er is echter bepaald geen zekerheid dat alle te saneren verontreinigingen bekend zijn. Hetzelfde geldt voor de mogelijke aanwezigheid van behoudenswaardige archeologische bodemschatten.

Vitaal Centrum Duiven

In het Vitaal Centrum Duiven zijn belangrijke vorderingen gemaakt.

Nu wordt ingeschat dat het realiseren van de geraamde grondwaarde voor fase 4 (commerciële - en woonfuncties) onder druk staat. Hetzelfde geldt voor het woonpark. De aanname nu is dat door mogelijk noodzakelijke herprogrammering een lagere grondwaarde wordt gerealiseerd.

Waarde onroerend goed

In de afgelopen jaren zijn er diverse contacten geweest met potentiële kandidaten, dit heeft echt niet geleid tot daadwerkelijke afnamen van gronden. Vorig jaar is voorzichtigheidshalve al gerekend met een lagere grondwaarde van uitgiftebare bouwgronden. Voor het bepalen van het risico is uitgegaan van 25% lagere grondwaarde.

Voorraadriscico RPW

Na vaststelling van het RPW, is bepaald op welke kavels de bedrijfs-, kantoor- of PDV-bestemming vervalt. Het resultaat staat in de concept-Ruimtelijke Uitwerking Werklocaties regio Arnhem Nijmegen. In deze ruimtelijke uitwerking is per gemeente aangegeven op welke plekken de bestemming verandert. Voor de gemeente Duiven zou dit betekenen dat de bouwgronden op Seingraaf niet meer uitgegeven kunnen worden na 1 januari 2021, indien het RPW alsnog doorgaat. Voor het bepalen van het risico is uitgegaan dat de huidige voorraad op Seingraaf niet is uitgegeven voor 1 januari 2021 en dat de bestemming vervalt.

Tabel risico's grondexploitatie

	Min. risico	Max. risico	Kans	Gewogen max. risico	Gewogen gem. risico

<i>Algemene risico's</i>					
Rentestijging (2,4% i.p.v. 1,4%)	0	1.399.399	80%	1.119.519	559.760
Drie jaar vertraging in uitgifte bedrijventerreinen	0	1.631.248	80%	1.304.998	652.499
Voorraadriscico bedrijfsgronden in exploitatie na 2025	0	7.674.777	20%	1.534.955	767.478
Voorraadriscico bedrijfsgronden nog niet in exploitatie na 2025	0	475.161	80%	380.129	190.064
<i>Projectgebonden risico's</i>					
Ontoereikend plankostenbudget grex-complexen	0	340.000	80%	272.000	136.000
Bodem-/grondwaterverontreiniging/ archeologie	0	400.000	40%	160.000	80.000
Grondwaarde Vitaal Centrum Duiven fase 4 na herprogrammeren	0	667.060	80%	533.648	266.824
Grondwaarde Vitaal Centrum Duiven Woonpark na mogelijk herprogrammeren	0	911.106	80%	728.885	364.442
Waarde onroerend goed Vitaal Centrum Duiven	0	175.000	80%	140.000	70.000
Eén jaar vertraging gronduitgifte Vitaal Centrum Duiven	0	57.906	80%	46.325	23.162
Waarde onroerend goed Innofase	0	3.733.080	40%	1.493.232	746.616
Voorraadriscico RPW	0	14.484.070	20%	2.896.814	1.448.407
Totalen	0	31.948.807		10.610.505	5.305.253

Bedragen in €

Op grond van de BBV is bij de berekening van de verantwoord tussentijdse winstuitname per balansdatum uit de Nieuweling al volledig rekening gehouden met de risico's voor de Nieuweling. Ter voorkoming van doublures zijn de in deze tabel gepresenteerde bedragen zonder de risico's voor de Nieuweling.

Bij het opstellen van de begroting 2020 wordt het risicoprofiel wederom geactualiseerd.

Verschillenanalyse actieve grondexploitatie ultimo 2017 met ultimo 2018

In de tabel hierna worden de verschillen van de uitkomsten van de paragraaf Grondbeleid 2018 vergeleken met het Jaarverslag 2017.

Tabel vergelijking resultaat per complex

	-=voordelig	+ =nadelig	+1,40% index	- = nadelig + = voordelig
Complex	Resultaat 1-1-2019 (Jaarrekening 2018)		Resultaat (Jaarrekening 2017)	Verschil
	Eindwaarde	Startwaarde 2018	Startwaarde 2017	2017- 2018
Woningbouw				
de Ploen-Zuid	2.856.624	2.739.928	2.960.523	220.595
Westreenen	371.834	361.637	302.312	-59.325
Vitaal Centrum Duiven	1.146.847	1.040.494	-502	-1.040.996
Vergertlaan	82.404	81.267	81.391	124

Bedrijventerreinen				
InnoFase	-11.259.939	-9.398.156	-12.993.183	-3.595.027
Seingraaf	710.491	681.467	344.511	-336.956
Graafstaete	-87.186	-82.470	-59.104	23.366
Nieuweling	-1.499.909	-1.305.225	-4.050.597	-2.745.372
Totaal	-7.678.834	-5.881.058	-13.414.650	-7.533.592

De verschillenanalyse vindt plaats tussen de grondexploitaties peildata 1 januari 2018 en 1 januari 2019. Om de resultaten onderling vergelijkbaar te maken, is het resultaat van de jaarrekening 2017 geïndexeerd met een jaar rentestijging van 1,4%.

Het eindresultaat op startwaarde bedraagt per saldo € 5.881.058 (positief) per 1 januari 2019. De afname van het totaalresultaat ten opzichte van vorig jaar is € 7.533.592.

De opgetreden wijzigingen zijn per complex:

Ploen-Zuid

In 2018 is er een extra kavel op de Ploen-Zuid verkocht, daarnaast zal er naar verwachting in 2020 nog een extra kavel worden verkocht. Deze 2 kavels zijn in de vorige jaarrekening per abuis niet opgenomen. Deze extra inkomsten zorgen voor een voordeel van ruim € 0,2 mln.

Vitaal Centrum Duiven

De exploitatie van het centrum komt nu uit op een negatief saldo. Hiervoor zijn een drietal oorzaken te benoemen, namelijk:

- De eenheidsprijzen voor grond-, weg- en waterbouw zijn de afgelopen 2 jaar bijzonder hard gestegen. Aan de hand van de nieuwe eenheidsprijzen is de begroting van het Woonpark opnieuw tegen het licht gehouden. Als gevolg hiervan is het budget voor het bouw- en woonrijp maken verhoogd met € 0,1 mln. en voor de groenvoorzieningen met 0,07 mln. Daarnaast zijn voor het Woonpark de onderzoekskosten voor archeologie en de planschadekosten bijgesteld. De verhoging van de kosten bedraagt € 0,06 mln.
- Op concernniveau is bepaald dat een deel van de ambtelijk kosten uit de grondexploitatie wordt betaald. Deze kosten belasten de grondexploitatie extra. Er is immers geen rekening gehouden dat deze extra ambtelijke kosten vanuit de grondexploitatie betaald zouden moeten worden. De extra kosten voor het Vitaal Centrum Duiven bedragen ruim € 0,3 mln.
- Een gevolg van de stijgende bouwkosten is dat de grondopbrengsten onder druk komen staan. Vooral de grondopbrengsten bij appartementen staan onder druk. Zo is voor een appartement in het middensegment de grondopbrengst met ruim 30% gedaald. Door deze nieuwe grondwaarden is de opbrengstpotentie in centrum afgenomen met € 0,47 mln.

Vergertlaan

Er zijn geringe voordelen opgetreden. Doordat de kaveluitgifte niet in 2017 maar in 2019 plaatsvindt, moet er een rentevergoeding betaald worden.

Westreenen

Voor het complex Westreenen zijn de gevolgen van de doorbelasting van het ambtelijke apparaat de oorzaak dat het complex nu € 0,06 mln. nadeliger is ten opzicht van vorig jaar. Op concernniveau is bepaald dat een deel van de ambtelijk kosten uit de grondexploitatie wordt betaald. Deze kosten belasten de grondexploitatie extra.

InnoFase

op basis van nieuwe inzichten is nu voorzichtigheidshalve gerekend met lagere grondwaarden van uitgeefbare bouwgronden. Daarnaast is ook gerekend met minder uitgeefbare grond. Er moet immers nog een weg worden aangelegd. Deze is in de vorige jaarrekening niet meegenomen. Als gevolg hiervan zijn er € 2,0 mln. minder inkomsten.

Ook aan de kostenkant is de doorbelasting van het ambtelijke apparaat de oorzaak dat het complex nu nadeliger is ten opzicht van vorig jaar. Op concernniveau is bepaald dat een deel van de ambtelijk kosten uit de grondexploitatie wordt betaald. Deze kosten belasten de grondexploitatie Innofase met ruim € 1,5 mln. extra.

Seingraaf

De verslechtering van het resultaat is het gevolg van het niet doorgaan van de verkoop van de gronden aan Atag. Het oorspronkelijk plan is nu het uitgangspunt geworden bij de doorrekening van de grondexploitatie Seingraaf. Wel is hierbij rekening gehouden met de reële verwachting dat alle gronden voor 2021 zijn uitgegeven. Een en ander als gevolg van de RPW discussie.

Graafstaete

De verbetering van het resultaat is het gevolg van de versnelde uitgifte van bouwgronden ten opzichte van eerdere planningen.

De Nieuweling:

Voor de grondexploitatie De Nieuweling is voorzichtigheidshalve de waarde van de grond onder de hoogspanning naar beneden bijgesteld. De waarde is bepaald op basis van de laatste inzichten. Daarnaast is de uitname van de winst van € 2.240.000 (over het jaar 2017) de voornaamste oorzaak dat het resultaat 'minder' is geworden.

Resultaatuitname Grondexploitatie boekjaar 2018

Naarmate de realisatie van de complexen van de grondexploitatie vordert, is het mogelijk te berekenen in hoeverre uitname van middelen aan de orde kan zijn. In de Nota Grondbeleid is de gedragslijn daarvoor vastgelegd. Kort samengevat is die:

"Indien het bedrijfsresultaat voldoende degelijk is en wanneer de negatieve boekwaarde van een complex groter is dan de betrouwbaar geraamde nog te maken kosten dan kan het meerdere tussentijds veilig als winst verantwoord worden."

Inmiddels is het BBV op dit punt aangepast en zijn we gehouden om tussentijdse winsten in de grondexploitatie volgens de "percentage of completion-methode" te bepalen. Nu is met die methode berekend dat uit het complex de Nieuweling per balansdatum € 120.000 tussentijds resultaat kan worden genomen.

Voor het complex InnoFase hebben de afgelopen 9 jaar geen verkopen plaatsgevonden. Gezien de omvangrijke onzekerheden in het project, zowel voor de verwachte lasten, als de verwachte baten, de lange looptijd (langer dan 12 jaar) en de specifieke bedrijvigheid voor InnoFase, is het toekomstige resultaat niet in te schatten en is winstneming derhalve achterwege gebleven.

Vanuit behoedzaamheid is -zoals de cie BBV adviseert- rekening gehouden met risico's en onzekerheden conform de "risico's grondexploitatie" in de paragraaf weerstandsvermogen.

Vennootschapsbelasting

De gemeente Duiven is belastingplichtig voor de heffing van Vennootschapsbelasting over winsten uit de grondexploitatie. De nu gepresenteerde cijfers van de grondexploitatie zijn resultaten "vóór belastingen". Hierin is *geen* rekening gehouden met de afdracht van deze belasting.

Winstbestemming

Resultaten uit de grondexploitatie vervallen aan de algemene middelen, i.c. de Algemene reserve, in voorkomende gevallen gecorrigeerd met de "fondsafdrachten".

Jaarrekening - Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

- 1 Overzicht van baten en lasten per programma
- 2 Toelichting overzicht van baten en lasten per programma
- 3 Inkomsten
- 4 Financiële positie

Overzicht van baten en lasten per programma

In onderstaande overzichten presenteren wij eerst de lasten en baten per programma vóór bestemming, vervolgens de resultaatbestemming (mutaties in de reserves) en daarna een totaaloverzicht met de resultaten per programma na bestemming.

Lasten, baten en saldo per programma en bestemming

In onderstaande tabellen staan achtereenvolgens aangegeven de cijfers van de jaarrekening 2017, de begroting 2018 voor wijziging (primitieve begroting 2018, zoals deze is vastgesteld door de raad op 07 november 2017), de begroting 2018 met de door de raad goedgekeurde bedragen, de begroting 2018 na wijziging (begroting na alle verwerkte begrotingswijzigingen), de jaarrekening 2018 en het saldo 2018 (begroting 2018 na wijziging minus rekening 2018).

Bestuur	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	cf raad	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	4.882	4.059	4.900	4.900	4.555	345
Baten	2.284	1.076	692	1.281	1.581	300
Gerealiseerd totaal saldo	- 2.598	- 2.983	- 4.208	- 3.619	- 2.973	645

(Bedragen x € 1.000)

Maatschappij	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	cf raad	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	31.287	31.432	32.744	32.744	34.990	- 2.246
Baten	7.464	6.603	7.752	7.225	7.151	- 74
Gerealiseerd totaal saldo	- 23.823	- 24.829	- 24.992	- 25.518	- 27.839	- 2.321

(Bedragen x € 1.000)

Omgeving	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	cf raad	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	13.707	13.174	14.383	14.656	13.052	1.604
Baten	14.570	10.428	11.543	11.817	10.293	- 1.524
Gerealiseerd totaal saldo	864	- 2.747	- 2.839	- 2.839	- 2.759	80

(Bedragen x € 1.000)

Algemene Dekkingsmiddelen	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	cf raad	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	2.206	1.666	1.666	1.666	790	876
Baten	39.210	40.294	40.243	40.243	39.556	- 687
Gerealiseerd totaal saldo	37.004	38.628	38.577	38.577	38.766	189

(Bedragen x € 1.000)

Overhead	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	cf raad	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	7.572	7.306	7.370	7.370	7.502	- 132
Baten	978	0	0	0	348	348
Gerealiseerd totaal saldo	- 6.594	- 7.306	- 7.370	- 7.370	- 7.154	216

(Bedragen x € 1.000)

Onvoorzien	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	cf raad	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	0	29	0	0	0	0

Onvoorzien	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	cf raad	2018 n.w.	2018	2018
Baten	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo	0	- 29	0	0	0	0

(Bedragen x € 1.000)

Mutatie reserve	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	cf raad	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	2.813	226	2.252	2.637	2.985	-348
Baten	3.004	62	3.818	3.818	3.626	-192
Gerealiseerd totaal saldo	191	- 163	1.566	1.181	641	-540

(Bedragen x € 1.000)

Totaal	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018 v.w.	cf raad	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	59.653	57.666	61.062	61.335	60.888	447
Baten	64.506	58.401	60.230	60.566	58.929	- 1.637
Gerealiseerd totaal saldo	4.853	734	- 832	- 769	- 1.959	- 1.189
Mutatie reserve	191	-163	1.566	1.181	641	- 540
Saldo na bestemming	5.044	571	734	412	- 1.317	- 1.729

(Bedragen x € 1.000)

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Er zijn echter situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uiteengezette beleid zijn gebleven, zoals compensatie van hogere kosten door direct gerelateerde hogere opbrengsten en kostenoverschrijdingen met openeinde regelingen.

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen verwijzen we naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten. De raad autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

Bedragen x € 1.000:

Programma	Begrotingsafwijking lasten			Verklaring	Conclusie
	begroot	realisatie	verschil		
01 - Bestuur	4.900	4.555	345	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
02 - Maatschappij	32.744	34.990	- 2.246	De verschillen zijn ontstaan bij de open einde regelingen in het Sociaal Domein.	Past binnen beleid
03 - Omgeving	14.383	13.052	1.331	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
Algemene dekkingsmiddelen	1.666	790	876	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid

Overhead	7.370	7.502	- 132	Het verschil is ontstaan doordat het verwachte BTW-regime niet is toegestaan.	Past binnen beleid
Onvoorzien	0	0	0	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid

Resultaatbestemming

In onderstaande tabel staat de Resultaatbestemming per programma. Dotaties zijn toevoegingen vanuit de exploitatie aan de reserves. Onttrekkingen zijn verminderingen van de reserves ten behoeve van de exploitatie. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar het onderdeel Reserves van de Balans.

Resultaatbestemming Programma Bestuur

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Algemene Reserve	172	403	231
Bestemmingsreserve Vastgoed	60	0	- 60
Totaal programma Bestuur	233	403	170

Bedragen * € 1.000

Resultaatbestemming Programma Maatschappij

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Algemene Reserve	48	488	440
Bestemmingsreserve Statushouders	189	0	-189
Bestemmingsreserve Transformatie Sociaal Domein	0	1.332	1.332
Bestemmingsreserve 3e kunstgrasveld hockey	0	15	15
Totaal programma Maatschappij	237	1.835	1.598

Bedragen * € 1.000

Resultaatbestemming Programma Omgeving

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Fonds bovenwijkse voorzieningen	1.326	0	- 1.326
Bestemmingsreserve A-15	1.079	0	- 1.079
Bestemmingsreserve Groenfonds	6	12	6
Bestemmingsreserve groenonderhoud en vervanging	104	0	- 104
Algemene Reserve	0	1.376	1.376
Totaal programma Omgeving	2.515	1.388	- 1.127

Bedragen * € 1.000

Totaal Resultaatbestemming

	2.985	3.626	641
--	--------------	--------------	------------

Bedragen * € 1.000

Resultaat per programma

In onderstaande tabel staat het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten en het gerealiseerde resultaat weergegeven per programma. Het verschil tussen beide is de resultaatbestemming ofwel

de mutaties reserves. Voor een overzicht van deze mutaties per programma zie het onderdeel Resultaatbestemming. Voor een overzicht per reserve zie het onderdeel Reserves van de Balans.

Saldo per programma 2018

Programma	Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	Mutaties reserves/ Resultaatbestemming	Gerealiseerd resultaat
Bestuur	- 2.973	170	- 2.803
Maatschappij	- 27.839	1.598	- 26.241
Omgeving	- 2.759	- 1.127	- 3.886
Overhead	- 7.154	0	- 7.154
Algemene dekkingsmiddelen	38.766	0	38.766
Heffing VPB	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totaal	- 1.959	641	- 1.317

Bedragen x € 1.000 (- is een nadeel, + is een voordeel)

In onderstaande tabel staat het resultaat per programma na bestemming weergegeven:

Saldo per programma 2018

Programma	Begroting 2018 (na bestemming)	Rekening 2018 (na bestemming)	Saldo 2018 (na bestemming)
Bestuur	-2.095	- 2.803	- 708
Maatschappij	- 25.589	- 26.241	- 652
Omgeving	- 3.523	- 3.886	- 363
Overhead	- 7.370	- 7.154	216
Algemene dekkingsmiddelen	38.577	38.766	189
Heffing VPB	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totaal	0	- 1.317	- 1.317

Bedragen x € 1.000 (- is een nadeel, + is een voordeel)

De programma's 2 en 3 sluiten met een negatief saldo. Zie voor toelichting op de saldi bij de desbetreffende programma's. Samenvattend ontstaat het volgende beeld van het saldo:

Saldo 2018

Resultaat	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	-1.958.781
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	641.386
Gerealiseerd resultaat 2018	- 1.317.395

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het gerealiseerde resultaat is € 1.317.395 negatief.

Toelichting overzicht van baten en lasten**Grote afwijkingen tussenrapportages 2018**

Hieronder worden de grootste voor- en nadelen uit de tussenrapportages genoemd. Het begrote resultaat in de begroting 2018 was € 78.000. Het resultaat van de Voorjaarsnota was € 488.000 negatief. En de Najaarsnota geeft een negatief resultaat van € 333.000. Tussentijds is er in raadsvoorstellen nog voor € 86.000 negatief aangepast.

Het geraamde resultaat

Het geraamde resultaat komt daarmee op -€ 829.000.

Voorjaarsnota 2018

In onderstaand overzicht staan de afwijkingen groter of gelijk aan € 20.000 uit de Voorjaarsnota 2018. Deze is op 3 juli 2018 door de gemeenteraad vastgesteld.

Grote afwijkingen Voorjaarsnota 2018

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Opschonen WOZ-objecten	-257.000		-257.000
Stimuleren actief burgerschap		-25.000	-25.000
Voor- en Vroegschoolse Educatie		-29.000	-29.000
Doelgroepenvervoer	-23.000		-23.000
Veilig Thuis	-41.000		-41.000
Uitvoeringsprojecten regio Arnhem-Nijmegen	-32.000		-32.000
Circulaire Economie		-63.000	-63.000
Stimuleren/faciliteren vitale dorpen/wijken		-30.000	-30.000
Invasieve exotische soorten		-88.000	-88.000
Uitvoering afvaltaken		-35.000	-35.000
Graven ruimen		-35.000	-35.000
Meicirculaire en BCF		412.000	412.000
Inwoners met afstand tot arbeidsmarkt		-101.000	-101.000
Schuldenpreventie		-25.000	-25.000
Afwijkingen ≤ € 20.000		-116.000	-116.000
Totaal resultaat na bestemming	- 353.000	-135.000	-488.000

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Najaarsnota 2018

De afwijkingen groter of gelijk aan € 20.000 uit de Najaarsnota staan in onderstaand overzicht vermeld. Deze is op 18 december 2018 vastgesteld door de gemeenteraad.

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Accountant		-40.000	-40.000
Bestuurlijke Samenwerking		-34.000	-34.000
Verkoop Rijksweg 53 en Schoolstraat 9		179.000	179.000
Uitkeringen gemeentefonds		-325.000	-325.000
Onvoorzien		29.000	29.000
Ontwikkeling onderwijsvastgoed		20.000	20.000
Openbaar groen		-147.000	-147.000
Openbare Gezondheidszorg		79.000	79.000
Inwoners met afstand tot arbeidsmarkt		101.000	101.000
Participatie		-229.000	-229.000
Kinderopvang		-99.000	-99.000
Statushouders		189.000	189.000
Hulp bij het huishouden		150.000	150.000
Persoonsgebonden budget		50.000	50.000

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Rolstoelen e.d.		50.000	50.000
Overheidsparticipatie		35.000	35.000
Wijkhuis van Droo		30.000	30.000
Inzameling en verwerking PMD		-39.000	-39.000
Ruimen van graven		35.000	35.000
Leges omgevingsvergunningen		-115.000	-115.000
Afwijkingen ≤ € 20.000		19.000	19.000
Onttrekking reserves		- 271.000	- 271.000
Totaal resultaat na bestemming		-333.000	- 333.000
<i>Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)</i>			

Verschillenanalyse Rekening 2018

Het resultaat van de Rekening 2018 bedraagt € 1.317.395 negatief.

Ontwikkeling rekeningsaldo 2018

Rapportage	Resultaat
Primitieve begroting 2018	78.120
Privatisering Visserlaan	-24.611
Inhuur griffie	-42.235
Structurele gevolgen 3e turap 2017	-19.000
Saldo Voorjaarsnota 2018	-487.948
Saldo Najaarsnota 2018	-333.083
Verwacht resultaat na de Najaarsnota 2018	-828.757
Werkelijk rekeningresultaat 2018	-1.317.395

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het positieve of negatieve resultaat van de tussentijdse rapportages is conform de betreffende raadsbesluiten verwerkt als een bijdrage of onttrekking aan de Algemene Reserve.

Het verwachte resultaat is € 828.757 negatief. Het werkelijke rekeningresultaat na bestemming bedraagt € 1.317.395 negatief. Het resultaat is dus slechter. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid zijn de grote overschrijdingen toegelicht bij de verschillenanalyse van de rekening 2018. Niet meegenomen zijn voordelen op investeringen die gedekt worden uit reserves. Per saldo zijn deze verschillen neutraal.

Voordelen en nadelen

Nr	Omschrijving voordelen	Voordeel	Structureel/incidenteel
1	Verkoop Van Dorth tot Medlerstraat 15	199.000	Incidenteel
2	Bijzondere Bijstand verstrekkingen	188.000	Incidenteel
3	Kapitaallasten	144.000	Incidenteel
4	Groenonderhoud	131.000	Incidenteel
5	Sloop Tempelstraat 1	130.000	Incidenteel
6	Mobiliteitsplan	129.000	Incidenteel
7	Sloop Loostraat 35	126.000	Incidenteel
8	Openbare verlichting	104.000	Incidenteel
9	Cliëntondersteuning MEE kosten	100.000	Incidenteel
10	Restant fusie krediet	92.000	Incidenteel

11	Implementatie Omgevingswet	86.000	Incidenteel
12	Candea bijdrage gem. regeling	80.000	Incidenteel
13	Ontwikkeling onderwijsvastgoed	74.000	Incidenteel
14	Ruimtelijke ontwikkeling met kostenverhaal	74.000	Incidenteel
15	Kosten griffie	66.000	Incidenteel
16	Overheidsparticipatie	66.000	Incidenteel
17	Initiatievenbudget	59.000	Incidenteel
18	Snippergroen	53.000	Incidenteel
19	Herontwikkeling Rijksweg	44.000	Incidenteel
20	Breedband buitengebied	43.000	Incidenteel
	Totaal	1.988.000	

Toelichting Voordelen

1. Verkoop Van Dorth tot Medlerstraat 15

In 2018 is de woning aan de Van Dorth tot Medlerstraat verkocht. Dit leverde een incidenteel voordeel op van € 199.000. De woning had geen boekwaarde meer.

2. Bijzondere bijstand verstrekkingen

Voordelen zijn er vanwege minder uitgaven op minimabeleid en ook door een lagere instroom van statushouders. Bovendien zijn de extra gelden voor armoedebelief en Schulden en armoede pas in de septembercirculaire beschikbaar gekomen. Hierdoor is het beleid pas laat aangepast en zijn de gelden niet volledig besteed.

3. Kapitaallasten

We hebben in het kader van de totaalfinanciering een lening afgesloten tegen een gunstiger tarief dan geraamd was. Dat levert een voordeel in de kapitaallasten op van € 144.000.

4. Onkruidbestrijding + boomonderhoud

De bestrijding van de invasieve soorten is nog niet uitgevoerd in afwachting van het te volgen beleid en mogelijke subsidie van de Provincie. Daarnaast is het noodzakelijke boomonderhoud uitgevoerd vanwege capaciteitsredenen. Hierdoor ontstaat er een voordeel van € 131.000.

5. Sloop Tempelstraat 1

Voor de sloop is in de raadsvergadering van december 2018 geld beschikbaar gesteld. Het pand wordt in 2019 gesloopt. Dat levert een voordeel in 2018 op van € 130.000.

6. Mobiliteitsplan

Ter uitvoering van het mobiliteitsplan worden er jaarlijks onderzoeken en projecten uitgevoerd. Een aantal projecten zijn doorgeschoven naar 2019 en onderzoeken zijn niet uitgevoerd vanwege capaciteit. Hierdoor ontstaat er een voordeel van € 129.000.

7. Sloop Loostraat 35

Voor de sloop is in de raadsvergadering van december 2018 geld beschikbaar gesteld. Het pand wordt in 2019 gesloopt. Dat levert een voordeel in 2018 op van € 126.000.

8. Openbare verlichting

De vervanging door led verlichting begint al door te werken in een voordeel (€ 52.000) op het energieverbruik. Daarnaast is er een voordeel van € 52.000 op het onderhoud omdat het noodzakelijke onderhoud is uitgevoerd.

9. Cliëntondersteuning MEE-kosten

De stichting MEE heeft een veel lager subsidiebedrag gekregen. Doordat we zelf het Basisnetwerk beter hebben georganiseerd besparen we kosten op dit onderdeel.

10. Restant fusie krediet

Het krediet dat beschikbaar is gesteld voor het fusietraject met de gemeente Westervoort is in 2018 niet volledig benut. Dat levert een voordeel op in 2018 van € 92.000. Het restant van het krediet is afgehandeld.

11. Implementatie Omgevingswet

2018 stond in het teken van het richten. Met richten wordt bedoeld het aanbrengen van overzicht en structuur. Wel heeft de implementatie van de Omgevingswet vertraging opgelopen. Dit mede door het vertrek van de programmamanager en vertraging in de landelijke besluitvorming. Wel zijn er in 2018 wel veel zaken voorbereid waar in 2019 de vruchten van zullen worden geplukt. Dit krijgt volop vervolg in 2019. Voor 2018 levert dit eenmalig een voordeel op van € 86.000.

12. Candea bijdrage gemeenschappelijke regeling

De rekening van de gemeenschappelijke regeling is positief uitgevallen waardoor onze bijdrage € 69.000 lager is geworden. Verder waren de huurkosten van de gymzalen € 11.000 lager.

13. Ontwikkeling onderwijsvastgoed

Het voorbereidingskrediet dat beschikbaar is gesteld voor de ontwikkeling van het onderwijsvastgoed is in 2018 niet volledig benut. Dat levert een voordeel op van € 74.000 in 2018. Het restant van het krediet is doorgeschoven naar 2019.

14. Ruimtelijke ontwikkeling met kostenverhaal

Er zijn advieskosten gemaakt voor te ontwikkelen plannen waar mogelijk een anterieure overeenkomst voor zal worden afgesloten. Daartegenover staan de middelen die anterieure overeenkomsten ontvangen bijdragen voor planontwikkelingskosten. Per saldo levert dat een voordeel op van € 74.000.

15. Kosten griffie

Er was een voordeel op de salariskosten van de griffie en de bijdrage van het uuv voor zwangerschapsverlof is hier geboekt. In totaal een voordeel van € 66.000.

16. Overheidsparticipatie

In 2018 is voor een aantal onderdelen inzake overheidsparticipatie geld vrij gemaakt. U moet dan denken aan zaken als Kleur uw buurt, opstarten burgerbegroting en actief burgerschap. Vooraf is een inschatting gemaakt van de benodigde kosten. Uiteindelijk zijn de kosten in 2018 € 66.000 lager uitgevallen.

17. Initiatievenbudget

Voor dit speerpunt is in de begroting 2018 een eenmalig budget van € 80.000 geraamd. De kosten bedragen uiteindelijk € 21.000. Dat levert een voordeel op van € 59.000. Het voordeel is ontstaan doordat er minder vraag was naar gemeentelijke ondersteuning bij de initiatieven.

18. Snippergroen

Naar aanleiding van de inventarisatie die is gemaakt zijn in 2018 de eerste groenstrookjes verkocht. Dit levert een voordeel op van € 53.000.

19. Herontwikkeling Rijksweg

Het project is halverwege het jaar opgestart en daardoor is niet het totale krediet uitgegeven. Dat levert in 2018 een voordeel op van € 44.000.

20. Breedband buitengebied

In de Programmabegroting is een extra bedrag opgenomen voor het realiseren van breedband in het buitengebied. Hier zijn in 2018 geen uitgaven voor geweest. Dit levert een voordeel op van € 43.000.

Nr	Omschrijving nadelen	Nadeel	Structureel/incidenteel
----	----------------------	--------	-------------------------

1	Sociaal Domein	949.000	Structureel
2	Grondexploitatie	697.000	Incidenteel
3	Presikhaaf	291.000	Incidenteel
4	Doelgroepenvervoer	137.000	Incidenteel
5	BTW-nadeel	96.000	Incidenteel
6	BBZ Buig	75.000	Incidenteel
7	Minimabeleid	65.000	Incidenteel
8	Overige kleine nadelen	167.000	Incidenteel
	Totaal	2.477.000	

Toelichting nadelen

1. Sociaal Domein

Ook Duiven merkt dat de zorgkosten behoorlijk zijn toegenomen. Vooral op het onderdeel Jeugdzorg ontstaan grote tekorten. Over het hele Sociaal Domein inclusief de "oude" Wmo en de WVG ontstaat een nadeel. Daarvan is een deel gedekt door de inzet van de bestemmingsreserve Sociaal Domein van € 1.332.000. Op de "oude" Wmo en de Wmo-AWBZ houden we geld over. Blijft een tekort van € 949.000.

2. Grondexploitatie

Vermeerdering verliesvoorziening	- € 938.759
Toevoeging voorziening afgewikkelde complexen	€ 0
Afsluiten complex Akkerwinde	€ 121.612
Tussentijdse winstuitname de Nieuweling	€ 120.000
Resultaat grondexploitatie	- € 697.147

3. Presikhaaf

De afwikkeling van de gemeenschappelijk regeling Presikhaaf is afgerond. Het aandeel Duiven in de kosten was € 650.000. Hiervan is een gedeelte (€ 359.000) gedekt uit de Algemene Reserve. Per saldo een nadeel van € 291.000.

4. Doelgroepenvervoer

De kosten van het doelgroepenvervoer zijn hoger geweest dan de ramingen. Er is meer gebruik gemaakt van de regeling dan we verwacht hadden. Bovendien zijn de kosten van het vervoer (benzine, personeelskosten, verzekering e.d.) ook gestegen. Alle doelgroepenvervoer is inmiddels onder gebracht bij de gemeenschappelijke regeling. De overschrijding levert in 2018 een nadeel op van € 137.000.

5. BTW-nadeel

Bij het vaststellen van de begroting 1Stroom en de bijdrage die wij als deelnemende gemeente moesten betalen zijn we uitgegaan van de koepelvrijstelling voor de BTW. De fiscus heeft deze constructie echter niet toegestaan. In plaats van 100% compensabel is nu een klein gedeelte van de BTW kostprijsverhogend. Dit levert een nadeel op van € 96.000.

6. BBZ Buig

De kosten voor de RSD zijn hoger geweest dan de ramingen. In totaal levert dit een nadeel op van € 75.000. Voor een onderbouwing van de hogere bijdrage verwijzen we naar de jaarrekening SDL waarin het onderdeel RSD is opgenomen.

7. Minimabeleid

De RSD heeft voor dit onderdeel een hogere bijdrage in rekening gebracht. In totaal levert dit een nadeel op van € 65.000.

8. Overige kleine nadelen

Diverse kleine overschrijdingen leveren in totaal een nadeel op van € 167.000.

Overzicht incidentele baten en lasten in €

Lasten	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Werkelijk
Programma 1			
Kosten 2e fase VCD	364.013	364.013	292.951
Storting BR Vastgoed	115.797	115.797	60.414
Aanpak ondermijning	23.500	23.500	23.500
Digitaliseren APV aanvragen	6.300	6.300	6.300
Inwerken Raad	7.500	7.500	7.500
Stimuleren van actief burgerschap	0	25.000	27.021
Burgerbegroting	0	15.000	0
Budget accountant	0	20.000	20.000
Programma 2			
Kleur uw Buurt	0	15.000	16.604
Werkbudget Kleur uw buurt	0	25.000	27.020
Initiatievenbudgetten	80.000	80.000	21.039
Actief verbinden	30.000	30.000	22.781
Positie basisnetwerk	150.000	150.000	121.502
Aanpak laaggeletterdheid	15.000	15.000	19.941
Vorbereidingskrediet ontwikkeling onderwijs vastgoed	170.000	150.000	76.325
Aanleg beachveld	60.000	60.000	29.321
VVE Programma	0	29.078	17.946
Boomonderhoud		50.000	50.000
Programma 3			
Advieskosten verwerking restafval en GFT	10.000	10.000	5.000
Advieskosten opslag PMD	10.000	10.000	0
Exploitatiekosten klimaatbeleid	3.500	3.500	5.768
Ambitiedocument circulaire economie	40.000	40.000	40.000
Faciliteren herontwikkelingslocatie's Rijksweg	62.560	62.560	19.805
Breedband buitengebied	43.000	43.000	43.000
Economische visie de Liemers 2030	10.000	10.000	4.631
Vrijetijdseconomie de Waay	0	12.000	12.933
Uitvoering ambitiedocument Circulaire Economie	0	63.000	39.123
Uitvoering woningbouwprogramma Duiven	0	18.900	18.900
Vervangen bomen Welleveldsestraat	0	78.000	45.185
Bestrijden invasieve exotische soorten	0	87.500	0
Projecten vanuit de samenleving	0	20.000	0
Uitvoering afvaltaken	0	35.000	35.000
Glascontainers Thuvinestraat	0	40.000	0

Onderzoek harmonisatie grondstoffenbeleid	0	15.000	0
Totaal	1.201.170	1.729.648	1.109.510

Baten	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Werkelijk
Programma 1			
Huur opstal VCD	479.810	479.810	464.998
Algemene reserve	472.860	472.860	0
Programma 2			
Bestemmingsreserve Combinatiefuncties	17.000	17.000	0
Bestemmingsreserve kosten transformatie Sociaal Domein	275.000	275.000	1.332.205
Statushouders		188.940	188.940
Programma 3			
Leges omgevingsvergunningen		-115.000	-115.000
Totaal	1.244.670	1.318.610	1.871.143

Inkomsten

Inkomstenverdeling 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Gemeentefonds	30.862	32.197	32.550	32.597	47
Specifieke uitkeringen	6.578	5.858	6.347	6.293	- 54
Lokale heffingen	11.737	12.226	11.915	11.732	- 183
Bijdrage reserves	3.004	859	3.818	3.626	- 192
Overige inkomsten	15.330	7.323	9.754	8.307	- 1.447
Totaal	67.511	58.463	64.384	62.556	- 1.828

Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)

Gemeentefonds

Zie voor een uitgebreid overzicht plus analyse het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen in het Jaarverslag. Hieronder een overzicht van de uitkering uit het Gemeentefonds.

Uitkering Gemeentefonds 2018

	Rekening2017	Begroting2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Algemene Uitkering	18.385	19.613	19.973	19.641	- 332
Integratie-uitkering Wmo	1.756	1.731	1.723	1.843	119
Overige Integratie-uitkeringen	0	0	0	0	0
Decentralisatie-uitkeringen	578	278	278	287	9
Integratie-uitkering Sociaal Domein	10.143	10.575	10.575	10.826	252
Totaal	30.862	32.197	32.550	32.597	47

Bedragen * € 1.000 (- is een nadeel, + is een voordeel)

Specifieke Uitkeringen

In onderstaande tabel is een overzicht van alle specifieke uitkeringen van de gemeente Duiven weergegeven.

Specifieke uitkeringen 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Maatschappelijke Zorg	6.578	5.858	6.347	6.293	- 54
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Totaal	6.578	5.858	6.347	6.293	- 54

Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)

Lokale heffingen

In onderstaande tabel staan de lokale heffingen uitgesplitst. Voor een analyse van de lokale heffingen wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen in het Jaarverslag.

Lokale heffingen 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
--	--------------------------	---------------------------	--------------------------------	--------------------------	-------------------

OZB	5.551.778	5.908.724	5.496.464	5.435.420	- 61.044
Afvalstoffenheffing	1.993.648	2.099.876	2.224.441	2.160.399	- 64.042
Rioolheffing	1.984.402	2.032.858	2.096.364	2.096.364	0
Rioolaansluitrecht	2.766	8.520	8.656	8.656	0
Hondenbelasting	172.686	157.413	165.432	178.968	13.536
Toeristenbelasting	174.179	151.814	154.243	162.057	7.814
Precariobelasting	264.725	264.725	264.725	266.069	1.344
Reclamebelasting	52.750	54.000	54.864	53.063	- 1.801
Sportaccommodaties	218.103	221.184	223.616	216.661	- 6.955
Lijkbezorgingsrechten	64.203	77.798	79.043	53.312	- 25.731
Marktgeden	5.429	6.500	104	- 1.309	- 1.413
Leges	1.252.376	1.242.565	1.147.326	1.102.210	- 45.116
Totaal	11.737.044	12.225.977	11.915.278	11.731.871	- 183.407

Bijdrage reserves

Onderstaand overzicht geeft de bijdragen uit de reserves aan.

Bijdrage reserves 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Bijdrage reserves	3.004	859	3.818	3.626	- 192
Totaal	3.004	859	3.818	3.626	- 192

Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)

Er is bijna € 0,2 miljoen minder onttrokken aan de reserves dan geraamd. Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt doordat de resultaten van de tussenrapportages niet daadwerkelijk zijn gestort/onttrokken aan de Algemene Reserve. Zie voor een specificatie het overzicht van de reserves en voorzieningen en de bijbehorende toelichtingen (onderdeel balans).

Overige inkomsten

Overige inkomsten 2018

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 n.w.	Rekening 2018	Saldo 2018
Bijdrage voorzieningen	371	0	151	124	- 27
Rente verstrekte leningen	0	1.576	1.576	1.058	- 518
Huuropbrengsten	661	589	607	523	- 84
Beleggingen	234	200	200	190	- 11
Vergoedingen	121	65	65	107	42
Omzet Grondexploitatie	7.190	4.340	4.411	2.797	- 1.614
Diversen	6.752	553	2.744	3.508	764
Totaal	15.330	7.323	9.754	8.307	-1.447

Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)

Ten opzichte van de begroting na wijziging een daling van deze inkomsten. Dit heeft grotendeels te maken met extra opbrengsten grondexploitaties en minder rente ontvangsten over leningen.

Financiële positie

Reserves

Per saldo was in 2018 een afname van de reserves voorzien van € 769.000. Per saldo was er echter een afname van € 641.000. Dit geeft verschil van € 128.000. De belangrijkste verschillen zijn:

Mutaties reservepositie

Mutatie	Bedrag
1. Fusie Duiven-Westervoort	92.000
2. Tekort Sociaal Domein	-1.332.000
3. Presikhaaf	-359.000
4. Bijdrage A-15	511.000
5. Sloop Tempelstraat/Loostraat	253.000
6. Mutatie saldo begroting, Voorjaarsnota en Najaarsnota	688.000
7. Vastgoed VCD	- 55.000
8. Ontwikkeling onderwijsvastgoed	94.000
Overige afwijkingen < € 50.000	236.000
Totaal	128.000

Bedragen in €

Ad 1. In het kader van de fusie Duiven-Westervoort zou een onttrekking worden gedaan aan de Algemene Reserve. Deze is lager uitgevallen.

Ad 2. Ter dekking van het tekort op het Sociaal Domein is de Bestemmingsreserve kosten transformatie Sociaal Domein ingezet.

Ad 3. Ter dekking van de afwikkelingskosten van Presikhaaf is een bedrag uit de Algemene Reserve onttrokken.

Ad 4. De geraamde onttrekking voor de ontwikkeling A-15 was hoger dan de werkelijke onttrekking.

Ad 5. Er zijn in 2018 nog geen kosten gemaakt waarvoor een onttrekking moet plaatsvinden. De onttrekking zal in 2019 worden gedaan.

Ad 6. De primitieve begroting, de Voorjaarsnota en de Najaarsnota 2018 hadden per saldo een negatief resultaat ad € 688.000. Daadwerkelijke onttrekking aan de Algemene Reserve heeft niet plaatsgevonden.

Ad 7. Er is een storting in de bestemmingsreserve gedaan die lager was dan de raming omdat het resultaat tegenviel.

Ad 8. De onttrekking aan de reserve was lager dan geraamd.

Zie ook de toelichting bij de reserves (zie balans).

Voorzieningen

De voorzieningen zijn per saldo met bijna € 2.642.000 toegenomen. In de voorziening voor pensioenverplichtingen wethouders is een storting gedaan van € 95.000 vanwege de nieuwe berekening van de hoogte van de pensioenen. Verder werd hier de pensioenverplichting voor 2018 van € 22.000 uit betaald. De voorziening Dubieuze debiteuren is gevoed met € 71.000. Er is € 53.000 onttrokken vanwege oninbaarheid. Aan de voorziening groot onderhoud algemene accommodaties is € 43.000 onttrokken voor onderhoudskosten. De voorziening Dubieuze debiteuren RSD is met € 51.000 afgenomen. De voorziening groot onderhoud sportaccommodaties werd per saldo gevoed met € 113.000. De voorziening groot onderhoud culturele accommodaties werd per saldo gevoed met € 33.000. De voorziening onderhoud wegen is per saldo toegenomen met € 751.000 doordat de bijdrage uit de exploitatie hoger was dan de onderhoudskosten in 2018. Aan de voorziening Riolerings artikel 44 lid 2 BBV is toegevoegd

de storting over het jaar 2018 ad € 797.000. De storting in de voorziening voor verliesgevende complexen bedraagt € 939.000. Aan de voorziening Afgewikkelde complexen is € 166.000 onttrokken.

Zie ook de toelichting bij de voorzieningen (zie Balans).

Conclusie

Er was voor het jaar 2018 na de Najaarsnota een negatief resultaat van € 828.757 verwacht. Het resultaat is € 488.638 slechter dan was verwacht en komt uit op € 1.317.395 negatief.

De ontwikkelingen in het Sociaal Domein drukken een belangrijke stempel op de financiële situatie van de gemeente. Vooral de tekorten op de Jeugdzorg zorgen er voor dat het resultaat in de jaarrekening negatief uitvalt. Landelijk is deze trend al eerder geconstateerd en in alle geledingen is men bezig om oplossingen te vinden voor dit probleem. Het Rijk heeft voor de jaren 2019 tot en met 2021 extra gelden toegezegd en start een onderzoek om te kijken of en hoeveel extra middelen er structureel nodig zijn om het probleem op te lossen. Intern zijn we ondertussen volop bezig met de taskforce Sociaal Domein om de transformatie te bewerkstelligen waardoor de kosten kunnen worden gedrukt. Dit alles zonder dat de zorg hieronder lijdt. Op de "oude" Wmo en Wmo-AWBZ houden we, mede dankzij een tijdig ingezette transformatie, nog geld over. De invoering van de abonnementstarieven kan hier in de komende jaren nog een nadeel voor opleveren. Voorlopig blijft het gehele Sociaal Domein een probleem en brengt dit voor de gemeente Duiven een grote claim op de Algemene Reserve met zich mee.

Het al vaker besproken lichte economische herstel begint binnen de grondexploitatie eindelijk zichtbaar te worden in de verkoop van bouwpercelen. Ook de inspanningen van de projectgroep Stimulering Kaveluitgifte en Kostenreductie Grondexploitatie hebben voor een positieve impuls gezorgd. Dat alles heeft ervoor gezorgd dat we in het afgelopen jaar het complex Akkerwinde konden afsluiten. Verder zijn alle exploitaties geactualiseerd en zijn de resultaten bijgesteld. Vooral de herziening van de 4e fase van het Vitaal Centrum Duiven levert een nadeel op. Er is ruim € 0,9 mln gestort in de voorziening Verliesgevende complexen. Er is een winstuitname van € 120.000 uit het complex De Nieuweling. We proberen de ingezette lijn door te zetten en de geprognosticeerde winsten ook daadwerkelijk te realiseren. Ook de risico's verliezen we niet uit het oog.

De reservepositie is in 2018 afgenomen met € 641.000. We hadden verwacht dat reservepositie met € 769.000 zou afnemen. Een aantal stortingen was niet geraamd. Daar tegenover staat de onttrekking aan de Bestemmingsreserve Sociaal Domein die niet was geraamd. Bovendien zijn een aantal kredieten overgeboekt naar 2018.

De stand van de Algemene Reserve ligt boven de in de begroting 2018 vastgestelde maximumgrens van € 12,3 mln. Het saldo per 31 december 2018 is € 15,0 mln. In dat saldo is nog geen rekening gehouden met het rekeningresultaat 2018. In de begroting 2019 is de maximumgrens naar boven bijgesteld (€ 13,9 mln) en bij de beoordeling voor deze jaarrekening is vastgesteld dat het gewogen risico € 9,7 mln groot is (zie paragraaf 2). In de begroting 2020 zullen deze grenzen worden bijgesteld naar aanleiding van de geactualiseerde risico's.

In aansluiting op het oordeel in de paragraaf Weerstandsvermogen zijn er belangrijke risico's en onzekerheden te melden met eventuele structurele gevolgen. Te noemen zijn in dat kader de risico's met betrekking tot het Sociaal Domein, de Grondexploitatie, onze vastgoedportefeuille en diverse gemeenschappelijke regelingen en overige risico's benoemd in de betreffende paragraaf.

Inmiddels is de belastingplicht van onze gemeente voor de vennootschapsbelasting ingegaan. In de loop van 2018 is de eerste aangifte gedaan. Die belastingplicht zorgt ervoor dat we over de fiscale winsten die vanaf nu in de grondexploitatie worden gerealiseerd 25% vennootschapsbelasting moeten betalen. In deze eerste aangifte over 2016 is € 0 aangegeven omdat we in dat jaar geen fiscale winst hebben gemaakt. Een exacte inschatting van de totale belastingplicht is moeilijk te geven. In de paragraaf Weerstandsvermogen wordt met het risico van een aanslag wel rekening mee gehouden.

Steeds meer gebouwen waar eerder scholen, peuterspeelzalen of ouderen in waren gehuisvest komen leeg te staan en vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dat betekent

dat ook de kosten voor rekening van de gemeente komen. Financiële risico's zullen ook zo goed mogelijk worden ingeschat.

Op begrotingsbasis was door het duurzame en verantwoorde financiële beleid in de afgelopen jaren financieel ruimte ontstaan. Vooral de tekorten in de Jeugdzorg zorgen nu voor een omslag in dit beeld. In combinatie met de te verwachten nadelen in de grondexploitatie zorgt dat voor het nadeel in deze jaarrekening. We moeten in deze jaarrekening een negatief resultaat presenteren van € 1.317.000. Als we dit bedrag aan onze Algemene Reserve onttrekken komen we boven de vastgestelde bovengrens uit. Daarmee zijn echter alle opgesomde risico's nu nog voldoende gedekt. Ook de weerstandsratio en de solvabiliteitsratio naderen de streefwaarden. Daarmee lijkt onze financiële situatie op orde. De structurele tekorten in het Sociaal Domein in combinatie met het ambitieniveau in onze gemeente zorgen er echter voor dat het structurele beeld in de komende jaren negatief is. Om op termijn dit beeld te kunnen omdraaien vraagt een flinke inspanning waarbij niet alleen getracht moet worden de kosten te beheersen alsook de opbrengsten te maximaliseren.

Jaarrekening - Balans

Activa		31-12-2017		31-12-2018
VASTE ACTIVA (A)				
- Immateriële vaste activa (A1)		459		417
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van disagio en disagio	5		0	
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	454		417	
- Materiële vaste activa (A2)		54.233		53.009
Investeringen met een economisch nut	40.114		38.738	
Investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	11.239		11.376	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.880		2.895	
- Financiële vaste activa (A3)		17.977		12.281
Kapitaalverstrekkingen: Deelnemingen	368		718	
Leningen aan: Lening aan woningbouwcorporatie	5.246		0	
Leningen aan: Overige langlopende leningen	12.363		11.338	
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer			225	
Totaal vaste activa		72.669		65.707
VLOTTENDE ACTIVA (B)				
- Voorraden(B1)		22.400		22.779
- Onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie	22.400		22.779	
-Vooruitbetalingen				
-Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar (B2)		9.156		11.541
-Vorderingen op openbare lichamen			4.911	
-Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd	4.066		453	
-Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen			1.876	
-Overige vorderingen	5.090		4.301	
- Liquide middelen (B3)		7.844		79
-Banksaldi	7.840		75	
-Kassaldi	4		4	
- Overlopende activa (B4)		2.955		77
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op de uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:				
-Europese overheidslichamen				
-Het Rijk				
-Overige Nederlandse overheidslichamen				

Activa		31-12-2017		31-12-2018
-Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	2.955		77	
Totaal vlottende activa		42.355		34.476
Totaal activa		115.024		100.183

Passiva		31-12-2017		31-12-2018
VASTE PASSIVA (C)				
Eigen vermogen (C1)		34.334		32.376
- Algemene reserve	12.026		15.024	
- Bestemmingsreserves	17.264		18.669	
- Gerealiseerd jaarresultaat (C2)	5.044		-1.317	
Voorzieningen (C3)		16.655		18.391
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's 1	1.990		1.897	
- Voorzieningen ter egalisering van kosten	7.116		8.078	
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven				
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	7.549		8.416	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		47.075		39.605
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen en waarborgsommen (C4)	47.047		39.569	
- Waarborgsommen	28		36	
Totaal vaste passiva		98.064		90.372
Vlottemde PASSIVA (D)				
- Netto vlottende schulden (D1)	4.381		6.092	
- Banksaldi (D2)	7.900		0	
- Overlopende passiva (D3)				
--De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:	776		1.798	
--Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	3.903		1.921	
Totaal vlottende passiva		16.960		9.811
Totaal passiva		115.024		100.183

Bedragen x € 1.000

Niet in de balans opgenomen zaken	31-12-2017	31-12-2018
- Gewaarborgde geldleningen voor woningen	180.000	161.000
- Gewaarborgde geldleningen toegelaten instellingen en sportverenigingen	28.165	27.304
Totaal niet in de balans opgenomen zaken	208.165	188.304

Bedragen x € 1.000

Toelichting op de balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

In 2017 is de nieuwe Nota Activerings- en afschrijvingsbeleid vastgesteld. In de Notitie materiele vaste activa van december 2017 (Commissie BBV) worden drie mogelijkheden geboden ten aanzien van hoe omgegaan dient te worden met het startmoment van afschrijven.

Voor de start van het moment van afschrijven wordt met ingang van boekjaar 2017 gekozen om af te schrijven vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgelerateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopend vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van eenmalige schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriele vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikname van het gerelateerde materiële vaste actief. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. De totale lijst van de gehanteerde afschrijvingstermijnen in jaren is op financiën aanwezig.

In grote lijnen hanteren we de volgende richtlijnen:

1. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling, agio en disagio schrijven we in maximaal 5 jaar af.
2. Kosten voor het afsluiten van geldleningen brengen we direct ten laste van de exploitatie.
3. Investeringen met een aanschafprijs onder de € 10.000, worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van het resultaat gebracht.
4. De materiele vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het BBV, schrijven we lineair af in een termijn die gelijk staat met de technische of economische levensduur. We hanteren de volgende afschrijvingstermijnen:

- 10-40 jaar: gebouwen, onderhoud en renovatie;
- 15-60 jaar: rioleringen;
- 6-10 jaar: vervoermiddelen;
- 15 jaar: technische installaties;
- 4 jaar: hardware
- 7 jaar: software;
- 10-15 jaar meubilair, inventaris en interieur
- 25 -60 jaar: grond, weg en waterbouwkundige werken;
- 25-40 jaar: openbare verlichting;
- 8-10 jaar: afval en afvalaanbiedstation
- 8-40 jaar: sportterrein
- niet: gronden en terreinen.

Vitaal Centrum Duiven

Het Vitaal Centrum Duiven wordt gewaardeerd tegen de actuele waarde.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf begrotingsjaar 2017 zijn gedaan.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de betaalde verkrijgingsprijs is als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting. Bijdragen aan activa aan derden worden geactiveerd als ze individueel een bedrag van € 50.000 te boven gaan. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak. Het drempelbedrag voor schatkistbankieren lag voor de gemeente Duiven op ongeveer € 435.000. Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Waarderingsgrondslagen

Als waarderingsgrondslag is voor de Grondexploitaties het **toerekeningsbeginsel** gehanteerd. Dit houdt in dat baten en lasten alsmede risico's, die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden verwerkt in de jaarrekening van het begrotingsjaar. Voor **verliezen** wordt een **voorziening** getroffen op het moment dat deze bekend zijn en **winsten** worden verwerkt zodra een complex geheel **gerealiseerd** is. Inmiddels is het BBV op dit punt aangepast en zijn we gehouden om tussentijdse winsten in de grondexploitatie volgens de "percentage of completion-methode" te bepalen.

Onderhanden werk is opgenomen tegen vervaardigingskosten inclusief de bijgeschreven rente en indirecte kosten. De overige balansposten zijn opgenomen voor de nominale waarde. De nominale waarde is voor de verantwoording in de rekening van baten en lasten als grondslag gehanteerd. De in de toelichting op de balans per complex (voor in exploitatie zijnde complexen) vermelde nog te realiseren opbrengsten en nog uit te geven bedragen zijn ontleend aan de nacalculaties en kostprijsberekeningen.

De bepaling van verwachte resultaten geschiedt op basis van de "**contante-waarde methodiek**". De opbrengsten voortvloeiende uit de reeds gesloten koopovereenkomsten voor woningbouw, die per 31 december nog niet notarieel waren verleden, worden in de jaarrekening opgenomen evenals de verplichtingen voortvloeiende uit reeds gegunde aannemingsovereenkomsten.

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden. De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarden. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statistisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatie voorziening stoelt op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van de Financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Activa**A: Vaste Activa****A1: Immateriële vaste activa**

Het totaal in de balans voor deze activa kan als volgt worden onderscheiden:

Omschrijving	31-12-2017	afschr.	inv.	31-12-2018
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	5	5	0	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	0	0	0	0
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	454	37	0	417
Totaal	459	42	0	417

Bedragen x € 1.000

Toelichting

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen: In 2005 is de rente van een geldlening omgezet naar 4,53%. De kosten van converteren zijn in 2005 ook geactiveerd en worden parallel aan de lening afgeschreven. In 2018 was de laatste afschrijving.

- Bijdrage aan activa in eigendom van derden: In 2017 is een bedrag betaald van € 220.000 als bijdrage in de opblaashal bij de hockeyvelden. Op de opblaashal is er in 2018 € 22.020 afgeschreven. Totaal is er € 36.929 afgeschreven op de boekwaarde van activa in eigendom van derden. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn aangesloten op de levensduur van het actief. Gebouwen 40 jaar en de opblaashal 10 jaar.

A2: Materiële vaste activa

Omschrijving	31-12-2017	Inv.	Desinv.	Afschr.	Bijdrage derden	Duurzame waarde vermindering	31-12-2018
1. Investerings met een economisch nut	42.223	953	721	1.608	0	0	40.847
2. Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.	11.239	518	0	381	0	0	11.376
3. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.880	283	0	268	0	0	2.895
Totaal materiële vaste activa	56.342	1.754	721	2.257	0	0	55.118
- Verliesvoorziening vastgoed ontwikkeling	-2.109						-2.109
Totaal materiële vaste activa (na aftrek verliesvoorziening)	54.233						53.009

Bedragen x € 1.000

1. Investerings met een economisch nut

Omschrijving	31-12-2017	Inv.	Desinv.	Afschr.	Bijdrage derden	Duurzame waarde vermindering	31-12-2018
--------------	------------	------	---------	---------	-----------------	------------------------------	------------

Gronden en terreinen	6.930		9	0	0	0	6.921
Bedrijfsgebouwen	29.908	171	699	1.019	0	0	28.361
Grond, weg en waterbouwkundige werken	1.459	527	0	165	0	0	1.821
Vervoermiddelen	264	0	0	54	0	0	210
Machines, apparaten en installaties	2.764	252	11	246	0	0	2.759
Overige materiele vaste activa	898	3	2	125	0	0	774
Totaal	42.223	953	721	1.608	0	0	40.847
Verrekening met voorziening vastgoed ontwikkeling	2.109						2.109
Totaal op balans	40.144	953	721	1.608	0	0	38.738

Bedragen x € 1.000

2: Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Omschrijving	31-12-2017	Inv.	Afschr.	Duurzaam waarde vermindere	31-12-2018
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	11.239	518	381	0	11.376

3: Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Omschrijving	31-12-2017	Inv.	Afschr.	Duurzaam waarde vermindere	31-12-2018
Grond weg en waterbouwkundige werken	2.624	116	253	0	2.487
Overige materiele vaste activa	256	167	16	0	407
Totaal	2.880	283	269	0	2.895

Bedragen x € 1.000

A3: Financiële vaste activa

Het totaal van deze activa kan als volgt worden onderscheiden:

Omschrijving	31-12-2017	Inv.	afl.	afsch.	31-12-2018
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	368	350		0	718
Leningen aan Vivare	5.246	0	5.246	0	0
Overige langlopende leningen	12.363	0	1.025	0	11.338
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer	0	225	0	0	225
Totaal	17.977	575	6.271	0	12.281

Bedragen x € 1.000

B: Vlottende Activa

B1: Voorraden

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	22.400	22.779
Totaal	22.400	22.779

Voorraad bouwgronden in exploitatie

Omschrijving	31-12-2017	Kosten	Baten	Winst	31-12-2018	Voorziening	Balans
Ploen-Zuid	2.962	149	464		2.647	2.692	- 45
Nieuweling incl. bedrijventerrein	490	84	88	120	606	0	606
Locatie Vergertlaan	196	2	0		198	81	117
Westreenen	315	156	214		257	357	-100
Vitaal Centrum Duiven	3.242	269	22		3.490	993	2.497
Akkerwinde	56	13	190	122	0	0	0
Bedrijventerrein InnoFase	3.232	244	0		3.476	0	3.476
Bedrijventerrein Seingraaf	11.976	1.095	105		12.966	670	12.296
Bedrijventerrein Graafstaete	3.784	148	0		3.932	0	3.932
Totaal	26.253	2.160	1.083	242	27.572	4.792	22.779

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Het verloop van de boekwaarde wordt per complex bijgehouden en gespecificeerd in een zogenoemde P-staat. Deze boekwaarde is in feite een tussenstand van het complex. Pas bij afsluiting van een complex kan worden opgemaakt wat het resultaat is geweest. In bovenstaande boekwaardes is wel een aantal resultaten verwerkt. De analyse van de resultaten, de eventuele verschillen met voorgaande exploitaties, het verloop in het boekjaar en de toegerekende rente worden in de paragraaf Grondbeleid behandeld.

Het complex Akkerwinde is afgesloten.

De voorziening Verliesgevende complexen is in bovenstaand overzicht al in mindering gebracht op de boekwaarde van de betreffende complexen zodat de juiste balanswaarde is weergegeven. De voorziening Verliesgevende complexen wordt daarom ook niet meer gepresenteerd op de balanspost voorzieningen (C3).

Voor het complex InnoFase hebben de afgelopen 8 jaar geen verkopen plaatsgevonden.

Momenteel vindt een heroriëntatie plaats op de te volgen koers.

Gezien de omvangrijke onzekerheden in het project, zowel voor de verwachte lasten, als de verwachte baten, de lange looptijd (langer dan 12 jaar) en de heroriëntatie die plaats vindt, is het toekomstige resultaat niet betrouwbaar in te schatten en is winstneming derhalve achterwege gebleven.

B2: Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar**Uitzettingen**

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Uitzettingen	9.156	11.540
Totaal	9.156	11.540

Bedragen x € 1.000

Toelichtingen

De uitzettingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Voor (eventuele) dubieuze debiteuren is een voorziening getroffen. Vanaf 2016 hebben we ook te maken gekregen met schatkistbankieren.

Uitzettingen

Omschrijving	Bedrag	Totaal
Vordering op openbare lichamen	4.910.572	4.910.572
Uitzettingen in de schatkist	453.260	453.260
Vorderingen	3.737.850	4.300.172
Debiteuren Samenwerking de Liemers	562.322	
Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen Westervoort	1.875.920	1.875.920
		11.539.924

Bedragen in €

Schatkistbankieren

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Saldo bij de schatkist	4.066	453
Totaal	4.066	453

Bedragen x € 1.000

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen * € 1.000)

1 Drempelbedrag	430	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
2	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	22	35	51	61
3a=1>2	Ruimte onder het drempelbedrag	408	395	379	369
3b=2>1	Overschrijding van het drempelbedrag				

Berekening drempelbedrag

4	Begrotingstotaal verslagjaar	57.392
4b	Deel van de begroting dat kleiner is dan 500 miljoen	57.392
4c	Deel van de begroting boven de 500 miljoen	
1	Drempelbedrag 0,0075% van de begroting met een minimum bedrag van 250	430

B3: Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Banken	7.840	75
Kas	4	4
Totaal	7.844	79

Bedragen x € 1.000

Banken saldo op 31-12-2018

Rabobank	62.230
BNG 285034820	2.421.890
BNG 285073087	0
BNG 285109472	255.322
BNG 285141643	302.630
ING 9866756	478
BNG 285002147	-2.957.558
BNG 285154354	-9.521
Totaal saldo banken	75.471

B4: Overlopende activa

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Overlopende activa	2.955	77
Totaal	2.955	77

Bedragen x € 1.000

Totaal staat er een bedrag van € 76.903 op overlopende activa.

Passiva**C: Vaste passiva****C1: Reserves**

	Beginstand 1-1-2018	Mutaties 2018	Eindstand 31-12-2018
Algemene Reserve	17.070.001	-2.046.201	15.023.799
<i>Bestemmingsreserves:</i>			
Bestemmingsreserve Vastgoed	0	60.414	60.414
Protocol agressie	10.000	0	10.000
Combinatiefuncties	41.509	0	41.509
Bijzondere bijstand	106.695	0	106.695
Statushouders	0	188.940	188.940
De Uitdaging	20.000	0	20.000
Bestemmingsreserve Sociaal Domein	1.332.205	1.332.205	0
Gevolgen grondwaterverontreiniging	281.124	0	281.124
Het Groenfonds	265.701	- 6.171	259.530
Ontwikkeling A15	165.378	1.078.920	1.244.298
Fonds bovenwijkse voorzieningen	709.333	1.326.148	2.035.481
Groenonderhoud en vervanging	195.204	103.900	299.104
Erfgoed- en archeologiefonds	3.300	0	3.300
Kwaliteit openbare ruimte	36.300	0	36.300
Betaalbare woningbouw	880.147	0	880.147
Totaal bestemmingsreserves	4.046.896	1.419.946	5.466.842
<i>Geblokkeerde reserves:</i>			
3e kunstgrasveld hockeyvereniging	204.863	-15.130	189.733
Stimuleringsfonds	347.418	0	347.418
Geblokkeerde reserves	12.664.793	0	12.664.793
Totaal geblokkeerde reserves	13.217.074	-15.130	13.201.944
Totaal reserves	34.333.971	-641.385	33.692.585

*Bedragen in €***Toelichting**

In de toelichting staat per reserve het doel, de rente, een analyse tussen de werkelijke en begrote stand en de besteding na 2018 weergegeven. De financiële toelichting bestaat uit de werkelijke beginstand per 1 januari 2018, de onttrekkingen en stortingen in 2018 en de eindstand van de reserve per 31 december 2018. In de beginstand van de Algemene Reserve is het positieve rekening saldo ad € 5.043.870 van 2017 meegenomen.

Algemene Reserve

Beheerder: Team Financiën

Doel

De Algemene Reserve dient als weerstandsvermogen van de gemeente. De risico's worden jaarlijks bij de begroting gekwantificeerd. Wijken de onder- en bovengrens op grond van deze kwantificering structureel af, dan zullen de onder- en bovengrens worden aangepast. Bij de begroting 2018 is de ondergrens bepaald op € 6,9 en de bovengrens op € 12,3 mln. De beginstand 2018 is inclusief het positieve saldo van 2017 namelijk € 5.043.870.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018.

Grotendeels veroorzaakt omdat de beginstand per 1 januari 2018 veel hoger was dan geraamd en er geen rekening was gehouden met het voordelig rekeningsaldo over 2017.

Besteding na 2018

De Algemene Reserve zal in de komende jaren vooral gebruikt worden om de exploitatietekorten op te vangen.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€17.070.001
<i>Onttrekkingen 2018:</i>	
Werkbudget Kleur uw buurt	€ 25.000
Aanpak ondermijning	€ 23.500
Digitaliseren APV aanvragen	€ 6.300
Ontwikkeling onderwijsvastgoed	€ 76.325
Aanleg beachveld	€ 29.321
Ambitiedocument circulaire economie	€ 16.123
Herontwikkeling Rijksweg	€ 19.805
Economische visie de Liemers 2030	€ 4.631
Inhuur griffie	€ 42.235
Fusiebudget Duiven Westervoort	€ 159.821
Veilig Thuis	€ 41.300
WSW Presikhaaf	€ 359.000
Privatisering Visserlaan	€ 87.395
Versnelling woningbouw	€ 50.000
Correctie BR Fonds bovenwijken	€ 1.326.148
<i>Storting 2018:</i>	
Verkoop Rijksweg/Schoolstraat	€ 172.474
Vrijval voorziening GOG Visserlaan	€ 48.229
Stand per 31-12-2018	€15.023.799
Geraamde stand per 31-12-2018	€12.454.995

Bestemmingsreserves programma Bestuur**Bestemmingsreserve "Protocol agressie"**

Beheerder: Griffie Duiven

Doel

Het treffen van een voorziening voor raads-, collegeleden en fractieassistenten tegen eventuele niet gedekte kosten voor psychosociale ondersteuning en nazorg als gevolg van agressie.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€ 10.000
<i>Onttrekkingen 2018:</i>	
<i>Storting 2018:</i>	
Stand per 31-12-2018	€ 10.000
Geraamde stand per 31-12-2018	€ 10.000

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Nieuw gevormde reserve.

Besteding na 2018

Onbekend.

Bestemmingsreserve "Vastgoed"

Beheerder: Team Ruimtelijke Ordening

Doel

Deze reserve is gevormd om nadelige resultaten op de exploitatie van het gebouw in het Vitaal Centrum te kunnen opvangen. De reserve wordt gevoed met positieve resultaten die zich voordoen in de exploitatie.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€ 0
<i>Onttrekkingen 2018:</i>	
<i>Storting 2018:</i>	
Resultaat 2018	€ 60.414
Stand per 31-12-2018	€ 60.414
Geraamde stand per 31-12-2018	€ 0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Nieuw gevormde reserve.

Besteding na 2018

Onbekend.

Bestemmingsreserves programma Maatschappij**Bestemmingsreserve Combinatiefuncties**

Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel

Deze bestemmingsreserve is bedoeld om te bewerkstelligen dat er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor het bereiken van de doelstelling van de combinatiefuncties.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	41.509
<i>Onttrekkingen 2018</i>	€	0
<i>Stortingen 2018:</i>	€	0
Stand per 31-12-2018	€	41.509
Geraamde stand per 31-12-2018	€	24.509

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

De uitvoeringskosten in 2018 waren lager dan de raming. Hierdoor was het niet nodig om geld uit de bestemmingsreserve te onttrekken. Daardoor is de werkelijke stand hoger dan de geraamde stand.

Besteding na 2018

De bestemmingsreserve zal de komende jaren worden aangewend voor de dekking van kosten van de combinatiefunctionarissen.

Bestemmingsreserve "Bijzondere bijstand"

Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel

Deze bestemmingsreserve is bedoeld ter egalisatie van het exploitatieoverschot of -tekort van de rijksbijdrage ten opzichte van de uitgaven bijzondere bijstand.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Er is geen afwijking.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	106.695
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
<i>Stortingen 2018:</i>		
Stand per 31-12-2018	€	106.695
Geraamde stand per 31-12-2018	€	106.695

Besteding na 2018

De bestemmingsreserve is bestemd ter egalisatie van het exploitatie overschot of tekort.

Bestemmingsreserve De Uitdaging

Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel

Deze bestemmingreserve is gereserveerd voor het werkgeversnetwerk De Duivense Uitdaging.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	20.000
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
<i>Stortingen 2018:</i>		
Stand per 31-12-2018	€	20.000
Geraamde stand per 31-12-2018	€	20.000

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Deze reserve dient ter dekking voor de uitgaven van de De Duivense Uitdaging.

Besteding na 2018

Ter dekking van de uitgaven van de Duivense Uitdaging.

Bestemmingsreserve kosten transformatie Sociaal Domein

Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel

Opvangen mogelijk toekomstige tekorten op budgetten Sociaal Domein en eventuele dekking incidentele beleidsinitiatieven.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	1.332.205
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
Dekking tekort Sociaal Domein	€	1.332.205
<i>Stortingen 2018:</i>		
	€	0
Stand per 31-12-2018	€	0
Geraamde stand per 31-12-2018	€	1.332.205

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Deze reserve dient ter dekking voor de uitgaven in het Sociaal Domein.

Besteding na 2018

Als zich in de toekomst weer overschotten voordoen in het Sociaal Domein dan kan deze reserve weer gevoed worden.

Bestemmingsreserve Statushouders

Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel

Er is extra geld ontvangen van het Rijk voor de zogeheten Statushouders. Deze gelden zijn nog niet uitgegeven en in deze reserve gestort zodat ze in de komende jaren ook aan de Statushouders besteed kunnen worden.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	0
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
	€	0
<i>Stortingen 2018:</i>		
Rijksgelden Statushouders	€	188.940
Stand per 31-12-2018	€	188.940
Geraamde stand per 31-12-2018	€	0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Deze reserve is nieuw gevormd.

Besteding na 2018

Deze reserve dient ter dekking voor de uitgaven voor Statushouders.

Bestemmingsreserves Omgeving

Bestemmingsreserve "Gevolgen grondwaterverontreiniging Nieuwgraaf"

Beheerder: Team Realisatie en beheer

Doel

Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de extra kosten in de toekomst bij de toepassing van bronbemaling bij werkzaamheden binnen het plangebied Nieuwgraaf en die direct te relateren zijn aan de in het eerste watervoerend pakket aanwezige verontreiniging afkomstig van

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	281.124
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
	€	0
<i>Stortingen 2018:</i>		
	€	0
Stand per 31-12-2018	€	281.124
Geraamde stand per 31-12-2018	€	281.124

stortplaats Westervoort en/of de wasserij op de locatie Nieuwgraaf 19 te Duiven. Deze bestemmingsreserve is in 2003 ontstaan door samenvoeging van de reserves "Vuilstort Westervoort" (gevormd uit een ontvangen afkoopsom) en "Wasserij Nieuwgraaf 19". Deze reserve is een verplichting uit hoofde van de tussen de Staat der Nederlanden, de Provincie Gelderland, Putman BV en de gemeenten Westervoort en Duiven gesloten overeenkomst inzake deze grondwaterverontreiniging.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Er waren geen mutaties voorzien.

Besteding na 2018

Aanwending van de reserve vindt naar behoefte plaats bij uitvoering van werken (o.a. riool vervangen, bouwrijp maken enz.).

Bestemmingsreserve "Het Groenfonds"

Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel

Het Groenfonds is in 2002 in het leven geroepen ter financiering van projecten die een relatie hebben met natuur, landschap en milieu. De bestemmingsreserve is vanaf toen gevoed vanuit de Grondexploitatie, de opbrengst verkoop aandelen Bouwfonds, grondverkoop in Centerpoort-Zuid en bijdragen van Rijk en Provincie Gelderland.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	265.701
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
Landschapsontwikkeling	€	12.067
<i>Stortingen 2018:</i>		
Bijdrage windpark	€	5.896
Stand per 31-12-2018	€	259.530
Geraamde stand per 31-12-2018	€	248.461

Daarnaast is er in 2009 een bedrag van € 300.000 van de Nederlandse Gasunie ontvangen ten behoeve van natuurcompenserende maatregelen in de nabijheid van het tracé Angerlo-Beuningen.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Er is uitvoering gegeven aan erfbeplantingsprojecten waarvoor ook subsidie is ontvangen.

Besteding na 2018

De resterende gelden worden conform raadsbesluit besteed aan het uitvoeren van projecten voortvloeiend uit het Uitvoeringsprogramma Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Afhankelijk van de projectkansen die zich voordoen zal het bijbehorende bedrag worden onttrokken aan deze reserve en middels rapportage worden verantwoord aan de raad. De hoogte van het bedrag is jaarlijks fluctuerend en afhankelijk van de financiële projectgrootte en kansen ten aanzien van cofinanciering. Daarnaast zijn er nog de vaste uitgaven voor vrijwilligersorganisaties en het lopende project 'gronden voor natuur'.

Bestemmingsreserve "Ontwikkeling A15"

Beheerder: Team Projectenbureau

Doel

Reserve is gevormd ter egalisatie van de kosten om proactief en constructief te kunnen participeren in de processen rondom het project ViA15. Hieronder vallen ook uitgaven voor (inpassings-) maatregelen ten gunste van bewoners. Het meerdere of mindere in de begroting opgenomen bedrag wordt dan wel toegevoegd of onttrokken aan deze reserve

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	165.378
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
<i>Stortingen 2018:</i>		
Saldo exploitatie	€	1.078.920
Stand per 31-12-2018	€	1.244.298
Geraamde stand per 31-12-2018	€	733.573

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Conform Raadsbesluit van 11 juli 2017 over de Nota reserves en voorzieningen wordt jaarlijks het meerdere of mindere onttrokken dan wel toegevoegd aan deze reserve.

Besteding na 2018

Het saldo van deze reserve wordt aangewend om de komende jaren extra kosten voor extern advies en ondersteuning te kunnen dekken.

Bestemmingsreserve "Fonds bovenwijkse voorzieningen"

Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Grondexploitatiewet per 1 juli 2008 ontstaat de mogelijkheid in de individuele grondexploitaties een kostencomponent "Bovenwijkse voorzieningen" op te nemen. Bij het administratief afsluiten van een complex wordt de bijdrage gestort in deze bestemmingsreserve.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	709.333
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
	€	0
<i>Stortingen 2018:</i>		
Raadsbesluit jaarrekening 2017	€	1.326.148
Stand per 31-12-2018	€	2.035.481
Geraamde stand per 31-12-2018	€	2.035.481

Het betreft een dekkingsmiddel in de aanlegkosten van voorzieningen die een functie hebben voor meerdere exploitatiegebieden. In beginsel worden individuele grondexploitaties belast met een afdracht van € 5 per m² uitgeefbaar terrein.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

De diverse afdrachten in deze reserve waren niet voorzien. Als gevolg van de nota reserves en voorzieningen heeft er een storting plaats gevonden vanuit de bestemmingsreserve Infrastructuur, welke is samengevoegd met deze reserve.

Besteding na 2018

Parallel aan de vaststelling van de nieuwe Structuurvisie in 2015 wordt een meerjarenbegroting Fonds Bovenwijks opgesteld met de te ontvangen bijdragen uit ruimtelijke ontwikkelingen, alsmede een investeringschema voor de uitvoering van voorgenomen en geplande projecten.

Bestemmingsreserve "Groen onderhoud en vervanging"

Beheerder: Team Realisatie en beheer

Doel

Het in enig jaar kunnen renoveren van het groen ter egalisatie van kosten.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	195.204
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
	€	0
<i>Stortingen 2018:</i>		
Bijdrage vanuit exploitatie	€	63.900
Bijdrage vanuit exploitatie	€	40.000
Stand per 31-12-2018	€	299.104
Geraamde stand per 31-12-2018	€	299.104

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Er heeft omvorming van het groen plaatsgevonden op de Hunneschansallee/Spoorallee. Deze reserve is gevormd door samenvoeging van de reserve "Renovatie Groen" en "Inboet bomen".

Besteding na 2018

Deze reserve wordt ingezet voor renovatieprojecten en boomonderhoud.

Bestemmingsreserve "Erfgoed en archeologiefonds"

Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel

Het optimaal benutten en beleefbaar maken van de cultuurhistorie, erfgoed en archeologie om zo een bijdrage te leveren aan het versterken van de identiteit van Duiven als geheel en het woon-, leef- en ondernemingsklimaat in het bijzonder.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	3.300
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
<i>Stortingen 2018:</i>		
Stand per 31-12-2018	€	3.300
Geraamde stand per 31-12-2018	€	3.300

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Bij het afsluiten van complexen wordt deze reserve gevoed. Voorlopig is de stand van de reserve te laag om projecten te financieren.

Besteding na 2018

Afhankelijk van projectkansen die zich voordoen zullen bedragen worden onttrokken aan deze reserve en middels rapportage worden verantwoord aan de Raad.

Bestemmingsreserve "Kwaliteit openbare ruimte"

Beheerder: Team Realisatie en beheer

Doel

Bekostigen van investeringen om de openbare ruimte aantrekkelijker, veiliger en aansprekender te maken. Dit komt ten nutte van het woon-, leef- en ondernemingsklimaat voor eenieder.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	36.300
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
<i>Stortingen 2018:</i>		
Stand per 31-12-2018	€	36.300
Geraamde stand per 31-12-2018	€	36.300

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Bij het afsluiten van complexen wordt deze reserve gevoed. Voorlopig is de stand van de reserve te laag om projecten te financieren.

Besteding na 2018

Jaarlijks vindt in dit kader een herprioritering plaats van de gemeentelijke investeringen op basis van de fondsomvang.

Bestemmingsreserve "Betaalbare woningbouw"

Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel

Aanvullend dekkingsmiddel voor het realiseren van projecten en activiteiten die voortkomen uit of bijdragen aan het woonbeleid en de woonagenda; in het bijzonder (of primair) het huisvesten van doelgroepen die aangewezen zijn op betaalbare (huur-) woningvoorraad.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	880.147
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
<i>Stortingen 2018:</i>		
Stand per 31-12-2018	€	880.147
Geraamde stand per 31-12-2018	€	880.147

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Deze reserve is met terugwerkende kracht per 1 januari 2016 gevormd door samenvoeging van de voorziening "Betaalbare woningbouw" met de voorziening "Subsidiegelden woningbouw Stadsregio Arnhem-Nijmegen". Afhankelijk van woningbouwontwikkelingen en te sluiten overeenkomsten, in de lijn van het nieuwe woonbeleid, vinden stortingen in deze reserve plaats.

Besteding na 2018

Op basis van inhoudelijke plannen, activiteiten of initiatieven, die concreet bijdragen aan de woonagenda en waarbij aanvullende ("slimme") middelen gewenst zijn en voor zover de middelen reiken. Bij raadsbesluit van 8 mei 2017 is het college bevoegd deze middelen in te zetten voor de uitvoering van de woonagenda.

Geblokkeerde reserves**Bestemmingsreserve "3e kunstgrasveld hockeyvereniging" (geblokkeerd)**

Beheerder: Team Financiën

Doel

Deze bestemmingsreserve is bestemd om de jaarlijkse kapitaallasten van het 3e kunstgrasveld te dekken. De kapitaallasten van het veld worden in 15 jaar betaald uit deze reserve. In 2025 is het veld afgeschreven en de bestemmingsreserve leeg.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	204.863
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
Kapitaallasten	€	15.130
<i>Stortingen 2018:</i>		
Stand per 31-12-2018	€	189.733
Geraamde stand per 31-12-2018	€	189.733

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Niet van toepassing.

Besteding na 2018

Tot het jaar 2025 zullen de jaarlijkse kapitaallasten van deze investering in het 3e kunstgrasveld uit deze reserve worden gedekt.

Bestemmingsreserve "Stimuleringsfonds" (geblokkeerd)

Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel

In 2000 is besloten vanuit de opbrengst aandelenverkoop Avira/Bouwfonds een bedrag van € 226.890 te storten in Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Vanuit dit fonds kan de gemeente subsidies verstrekken in de vorm van "zachte leningen".

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	347.418
<i>Onttrekkingen 2018:</i>	€	0
<i>Stortingen 2018:</i>	€	0
Stand per 31-12-2018	€	347.418
Geraamde stand per 31-12-2018	€	347.418

De zachte leningen kunnen alleen verstrekt worden aan volkshuisvestelijke projecten. Rente en aflossing vloeien terug in het fonds en kunnen weer voor andere projecten op dit terrein worden ingezet. De bestemmingsreserve wordt door derden beheerd en is derhalve een geblokkeerde reserve. De raad heeft in 2008 besloten om de beschikbare reserve volledig te bestemmen voor dekking van de "VROM startersregeling 2008".

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Het saldo van het stimuleringsfonds is in 2017 aangegroeid tot € 347.418.

Besteding na 2018

In totaal staan er eind 2018 nog 13 startersleningen open met een saldo van € 182.137.

Bestemmingsreserve "Geblokkeerde reserve" (geblokkeerd)

Beheerder: Team Financiën

Doel

Met deze reserve is voor een deel voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente. Daarnaast vormt de reserve een extra buffer.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Niet van toepassing nieuw gevormde reserve.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	12.664.793
<i>Onttrekkingen 2018:</i>	€	0
<i>Stortingen 2018:</i>	€	0
Stand per 31-12-2018	€	12.664.793
Geraamde stand per 31-12-2018	€	12.664.793

Besteding na 2018

Vanaf 2017 wordt er geen rente meer berekend en toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.

C2. Gerealiseerd jaarresultaat**Gerealiseerd jaarresultaat**

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Gerealiseerd jaarresultaat	5.044	-1.317
Totaal	5.044	-1.317

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Het gerealiseerde resultaat voor het jaar 2018 bedraagt € 1.317.395 negatief.

C3. Voorzieningen

	Beginstand 1-1-2018	Mutaties 2018	Eindstand 31-12-2018
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's			
Pensioenen wethouders	1.712.630	72.610	1.785.240
Afwikkeling complexen	277.747	-166.204	111.543
Vastgoed ontwikkeling	2.109.385	0	2.109.385
Verliesgevende complexen grondexploitatie	3.853.323	938.759	4.792.082
Dubieuze debiteuren RSD	464.247	-50.876	413.371
Dubieuze debiteuren	54.612	18.482	73.094
Voorzieningen ter egalisatie van kosten			
Groot onderhoud algemene accommodaties	336.717	65.464	402.181
Groot onderhoud sportaccommodaties	767.904	112.619	880.523
Groot onderhoud culturele accommodaties	379.709	33.292	413.001
Onderhoud wegen	5.631.444	750.514	6.381.958
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is			
Riolering artikel 44 lid 2	7.523.055	796.869	8.319.924
Kapitaallasten afvalinzameling	26.074	-22.934	3.140
Afvalinzameling	0	93.168	93.168
Totaal voorzieningen	23.136.847	2.641.763	25.778.610
Vastgoed ontwikkeling	2.109.385	0	2.109.385
Verliesgevende complexen grondexploitatie	3.853.323	938.759	4.792.082
Dubieuze debiteuren RSD	464.247	-50.876	413.371
Dubieuze debiteuren	54.612	18.482	73.094
Totaal voorzieningen te verrekenen op de balans	6.481.567	906.365	7.387.932
Voorzieningen op de balans	16.655.280	1.735.398	18.390.678

Bedragen in €

Toelichting

In de toelichting staat per voorziening het doel, de rente, een analyse tussen de werkelijke en begrote stand en de besteding na 2018 weergegeven. De financiële toelichting bestaat uit de werkelijke beginstand per 1 januari 2018, de onttrekkingen en stortingen in 2018 en de eindstand per 31 december 2018.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's**Toelichting op de voorzieningen****Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's****Pensioenen wethouders**

Beheerder: Afdeling Ondersteuning /Team Bedrijfsvoering

Doel

De gemeente is op grond van de voorschriften verplicht om een voorziening op te nemen voor de direct opeisbare verplichtingen toekomstige pensioenen van de wethouders. De storting is structureel en zal jaarlijks worden geactualiseerd.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	1.712.630
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
Uitbetaling pensioen	€	22.045
<i>Stortingen 2018:</i>		
Storting vanuit exploitatie	€	54.292
Pensioenpremie	€	40.363
Stand per 31-12-2018	€	1.785.240
Geraamde stand per 31-12-2018	€	1.746.663

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

De nieuwe berekeningen per 31 december 2018 van Raet/Deloitte zijn uitgegaan van een rekenrente van 1,577%.

Besteding na 2018

Er is rekening gehouden met de maximale verplichting.

Vastgoed ontwikkeling

Beheerder: team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel:

Het college heeft de intentie uitgesproken om het vastgoed in het Vitaal Centrum de komende jaren te verkopen. Voor de waardering van dit jaar betekent dit dat aangesloten moet worden bij de actuele waarde.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	2.109.385
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
<i>Stortingen 2018:</i>	€	0
Stand per 31-12-2018	€	2.109.385
Geraamde stand per 31-12-2018	€	2.109.385

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2018

Voor de bepaling van de actuele waarde is een taxatierapport opgesteld. De getaxeerde waarde is op de peildatum lager dan de vervangingskosten van het vastgoed. Bij verkoop van het vastgoed kan deze voorziening worden aangesproken als zich een boekverlies zou voordoen.

Verliesgevende complexen grondexploitaties

Beheerder: team Ruimtelijke Ontwikkeling

Deze voorziening is gevormd om de verwachte verliezen die uit de resultaatberekeningen van de exploitatie zijnde complexen, van de Grondexploitatie komen, op te kunnen vangen.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	3.853.323
<i>Onttrekkingen 2018: Diverse</i>		
<i>Stortingen 2018: Diverse</i>	€	1.334.114
Stand per 31-12-2018	€	4.792.081
Geraamde stand per 31-12-2018	€	4.435.065

De herziene exploitatieberekening van de complexen Seingraaf, De Ploen-Zuid, Vitaal Centrum, Vergertlaan 2 en Westreenen geven een verlies op einddatum van in totaal € 4.792.081. Jaarlijks zal na herziening van de exploitatieberekeningen worden gekeken of de voorziening nog toereikend is.

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2018.

De voorziening is aangevuld op basis van de geactualiseerde grondexploitaties.

Besteding na 2018:

Ploen-Zuid	2.691.861
Vitaal Centrum Duiven	992.526
Vergertlaan	80.789
Westreenen	357.395
Seingraaf	669.511

Totaal	4.792.081
--------	-----------

Dubieuze debiteuren

Beheerder: Team Financien

Doel:

Deze voorziening is gevormd voor het risico van oninbaarheid.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2018	€	54.612
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
Oninbaar 2018	€	52.751
<i>Stortingen 2018:</i>	€	0
Aanvulling vanuit exploitatie	€	71.233
Stand per 31-12-2018	€	73.094
Geraamde stand per 31-12-2018	€	54.612

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2018

De vorderingen zijn gecontroleerd op invorderbaarheid. De inschatting voor de belastingdebiteuren is gemaakt o.b.v ervaringscijfers en de publieke debiteuren o.b.v een ouderdomsanalyse. In de begroting was geen onttrekking opgenomen. Onderbouwing stand per 31-12-2018:

-oninbare debiteuren privaat en publiekrechtelijk €3.094

-oninbare debiteuren belastingen € 70.000

Besteding na 2018:

Wanneer blijkt dat deze voorziening te hoog of te laag is, wordt deze aangepast.

Dubieuze debiteuren RSD

Beheerder: Team Financien

Doel:

De invorderbaarheid van de debiteuren in het kader van artikel 69 participatiewet waarvan de uitvoering plaats vindt bij de RSD, worden jaarlijks beoordeeld op basis van invorderbaarheid. Voor het gedeelte dat dubieus is, wordt een bedrag in deze voorziening opgenomen. Het daadwerkelijk oninbare gedeelte wordt dan uit de voorziening onttrokken.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2018	€	464.247
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
Mutatie 2018	€	50.876
<i>Stortingen 2018:</i>	€	0
Stand per 31-12-2018	€	413.371
Geraamde stand per 31-12-2018	€	467.631

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2018

De vorderingen zijn gecontroleerd op invorderbaarheid. De inschatting voor de belastingdebiteuren is gemaakt o.b.v ervaringscijfers en de publieke debiteuren o.b.v een ouderdomsanalyse. In de begroting was geen onttrekking opgenomen.

Afwikkeling complexen

Beheerder: team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel

Deze voorziening is in het leven geroepen voor nog te maken kosten van reeds financieel afgewikkelde complexen. Het betreft investeringen voor relatief kleine afwikkelingen binnen het plangebied.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2018	€	277.747
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
Diverse	€	166.204
<i>Stortingen 2018:</i>	€	0
Stand per 31-12-2018	€	111.543
Geraamde stand per 31-12-2018	€	122.500

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2018

Er zijn kosten gemaakt inzake afwikkeling Welleveld.

Besteding na 2018

De voorziening zal toereikend zijn om de nagekomen kosten op enig moment te dekken. Bij afsluiten van complexen wordt zonodig geld in deze voorziening gestort.

Wrm/nazorg afgesloten complexen	21.000
Interne doorbelasting V&T afgesloten complexen	20.000
Procedurekosten planschadeverzoeken Wro	10.000
Diversen, onvoorzien en prijsstijgingen	5.000
Publiekrechtelijke heffingen	5.000
Aanleg keerlus Bloemendaal Groessen	3.895
Welleveld grex 2018 t/m 2020	46.648

Voorzieningen ter egalisatie van kosten**Groot onderhoud algemene accommodaties**

Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel

Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus t/m 25 jaar (raadsbesluit 8 maart 1999) voor Gemeentehuis, gebouw Regina Pacis, Gemeentewerf inclusief Brandweergarage en de eigen woning aan de Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 15.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	336.717
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
Onderhoudsmaatregelen	€	42.861
<i>Stortingen 2018:</i>		
Rente	€	6.734
Dotatie	€	101.591
Stand per 31-12-2018	€	402.181
Geraamde stand per 31-12-2018	€	392.841

Rente

Inflatiecorrectie 2%.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

De werkzaamheden mbt renovatie dakbedekkingen is voordeliger uitgevallen.

Besteding na 2018

De werkzaamheden worden conform de planning in meerjarenbegroting uitgevoerd.

Groot onderhoud sportaccommodaties

Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel

Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus t/m 25 jaar (raadsbesluit 8 maart 1999) van de twee sporthallen en de turnhal.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	767.904
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
onderhoudsmaatregelen	€	36.949
<i>Stortingen 2018:</i>		
Rente	€	15.358
Bijdrage vanuit exploitatie	€	134.210
Stand per 31-12-2018	€	880.523
Geraamde stand per 31-12-2018	€	865.432

Rente

Inflatiecorrectie 2%.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Er is een minimale afwijking. Er dient nog wat schilderwerk te worden uitgevoerd.

Besteding na 2018

De werkzaamheden conform de planning meerjarenbegroting 2018.

Groot onderhoud culturele accommodaties

Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel

Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus t/m 25 jaar (raadsbesluit 8 maart 1999).

Rente

Inflatiecorrectie 2%.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	379.709
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
Onderhoudsmaatregelen	€	0
Vrijval	€	48.229
<i>Stortingen 2018:</i>		
Rente	€	7.594
Bijdrage vanuit exploitatie	€	73.927
Stand per 31-12-2018	€	413.001
Geraamde stand per 31-12-2018	€	461.988

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

In verband met de verkoop van het pand aan de Visserlaan heeft er een vrijval plaatsgevonden.

Besteding na 2018

De werkzaamheden conform de planning meerjarenbegroting.

Onderhoud wegen

Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel

Het onderhouden van de wegen enz. conform het beleidsplan onderhoud wegen. De voorziening wordt jaarlijks vanuit de exploitatie gevoed, terwijl de geplande maatregelen op deze voorziening worden geboekt.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	5.631.444
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
Onderhoudsmaatregelen	€	362.115
<i>Stortingen 2018:</i>		
Rente	€	112.629
Bijdrage vanuit exploitatie	€	1.000.000
Stand per 31-12-2018	€	6.381.957
Geraamde stand per 31-12-2018	€	5.813.962

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Het groot asfalt onderhoud is doorgeschoven. Grotere werkzaamheden rondom de doortrekking van de A15 zijn uitgesteld tot hierover meer duidelijk is.

Daarnaast is er voor toekomstig onderhoud een bijdrage gestort in deze voorziening.

Besteding na 2018

Voorziening wegbeheer	2019	2020	2021	2022
Toevoeging aan de voorziening	1.000	1.000	1.075	1.075
Onttrekking aan de voorziening	296	275	434	0
Saldo	704	725	641	1.075

Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is**Riolering artikel 44 lid 2 BBV**

Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van groot onderhoud en lasten grootschalige investeringen in de toekomst. Met name ook bedoeld om lasten te "egaliseren".

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	7.523.055
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
	€	0
<i>Stortingen 2018:</i>		
Bijdrage vanuit exploitatie 2018	€	796.869
Stand per 31-12-2018	€	8.319.924
Geraamde stand per 31-12-2018	€	8.113.876

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Door uitgestelde investeringen zijn er minder kapitaallasten en minder onderzoekskosten is de toevoeging aan deze voorziening hoger.

Besteding na 2018

Deze voorziening zal worden ingezet om grootschalige vervangingen te kunnen bekostigen.

Kapitaallasten afvalinzameling

Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel

Deze voorziening wordt ingezet om de kapitaallasten van uitgestelde investeringen te bekostigen.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	26.074
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
Vrijval kapitaallasten	€	24.985
<i>Stortingen 2018:</i>		
Diverse kapitaallasten	€	2.051
Stand per 31-12-2018	€	3.140
Geraamde stand per 31-12-2018	€	0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Door het doorschuiven van een aantal investeringen zijn de kapitaallasten van de investeringen in deze voorziening gestort.

Besteding na 2018

Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten van de uitgestelde investeringen.

Afvalinzameling

Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel

Deze voorziening wordt ingezet om de kapitaallasten van uitgestelde investeringen te bekostigen.

Omvang en mutaties

Stand per 1-1-2018	€	0
<i>Onttrekkingen 2018:</i>		
<i>Stortingen 2018:</i>		
saldo exploitatie	€	93.168
Stand per 31-12-2018	€	93.168
Geraamde stand per 31-12-2018	€	0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2018

Door het doorschuiven van een aantal investeringen zijn de kapitaallasten van de investeringen in deze voorziening gestort.

Besteding na 2018

Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten van de uitgestelde investeringen.

C4 Vaste schulden en waarborgsommen

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	47.047	39.569
Waarborgsommen	28	36
Totaal	47.075	39.605

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

Onderhandse leningen binnenlandse banken en overige financiële instellingen

De totale rentelast voor 2018 is € 998.285. Gemiddeld heeft de gemeente Duiven in 2018 1,85% rente betaald voor de eigen financiering. In 2018 is er totaal € 17.477.522 afgelost. Dit laatste bedrag is inclusief aflossingen van leningen voor een totaal bedrag van € 5.231.599 die doorverstrekt waren aan Vivare. Daarnaast is er nieuw geld aangetrokken van € 10.000.000 tegen een rente percentage van 0,518 voor 10 jaar.

Waarborgsommen

In 2018 is er een waarborgsom ontvangen van € 8.000 voor de huur van een bedrijf op het Remigiusplein. Eind 2017 was het saldo reeds € 28.000.

D: Vlottende passiva

D1: Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Overige schulden	4.381	6.092
Totaal	4.381	6.092

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Crediteuren

Omschrijving	Bedrag
Crediteuren	5.524.168
Negatieve debiteuren	12.509
Negatieve crediteuren	556.286
Totaal	6.092.963

D2: Banksaldi

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Banksaldi	7.900	0
Totaal	7.900	0

Bedragen x € 1.000

D3 Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Rekening courant verhoudingen met 1stroom	0	1.518
Totaal	0	1.518

D4: Overlopende passiva

Overlopende passiva

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren :	776	1.798
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	3.903	2.788
Totaal	4.679	4.586

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:

Overheidslichaam	Saldo 1-1-2018	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen/ Terug betalingen	Saldo 31-12-2018
Provincie Gelderland	620	649		1.269
Centraal orgaan opvang asielzoekers	156		156	0
Rijksdienst uitkering uitkoop woningen		502		502
Rijkswaterstaat subsidie railverkeerlawaaier		27		27
Totaal beklemde middelen	776	1.178	156	1.798

Bedragen x € 1.000

Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.

Een bedrag aan nog te betalen kosten van € 1.759.908 voor Wmo 2018. Het restant bestaat uit een aantal minder grote bedragen.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen**Niet in de balans opgenomen verplichtingen**

Soort instelling	Aard lening	Som van bedrag lening	Max van verleende borg	Som per 31-12-2017	Som per 31-12-2018
Culturele instellingen	Gemeentegarantie	480	100%	154	149
Overige	Gemeentegarantie	51.765	100%	140	128
Sportverenigingen	Gemeentegarantie	896	100%	358	322
Woningcorporatie	Gemeentegarantie	2.005	100%	1.348	1.296
Woningbouw corporaties	WSW max. 50% aansprakelijk	62.480	50%	26.165	25.409
Particulieren woning bezitters	Nationale hypotheek garantie			180.000	161.000
Eindtotaal		117.626		208.165	188.304

Bedragen x € 1.000

De gemeente Duiven is in 2018 niet aangesproken inzake borg- en garantiestellingen.

Het BBV bepaalt dat in het jaarverslag een paragraaf moet worden opgenomen die informatie bevat over topinkomens, zoals bedoeld in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De wet normering topinkomens verbiedt dat bestuurders in de (semi)publieke sector meer verdienen dan het ministersalaris. De WNT-norm voor 2018 is € 189.000.

De WNT-norm is tot stand gekomen nadat er in de voorafgaande jaren een toenemende maatschappelijke verontwaardiging was ontstaan over de hoge salarissen (en ontslagvergoedingen) voor openbare bestuurders, vooral indien ook nog sprake was van slecht functionerende bestuurders.

De WNT definieert het begrip topfunctionaris voor instellingen in de (semi)publieke sector als:

1. de leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen;
2. de hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan en;
3. degene of degenen belast met de dagelijkse leiding.

De leden van de gemeenteraad van de gemeente Duiven ontvangen een vergoeding van de gemeente Duiven.

Voorts zijn bij de gemeente Duiven in 2018 geen functies of dienstverbanden en uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband geweest, die vermelding in dit verslag noodzakelijk maken.

Nedvang

Nedvang heeft aangekondigd dat er een onzekerheid is over de vermarktingsvergoeding over 2015 en 2016, onbekend is nog wanneer die duidelijkheid er wel is. Bij de VNG is aangedrongen om duidelijke afspraken voor de jaren 2017, 2018 en de resterende looptijd van de Raamovereenkomst te maken.

Algemene uitkering

Door de verwachte onderuitputting 2018 van het Rijk dient rekening gehouden te worden met een negatieve bijstelling. Dit komt in het volgende jaar tot uitdrukking wanneer de meicirculaire wordt gepubliceerd. De verwachting is dat we ongeveer € 267.000 teveel aan algemene uitkering hebben ontvangen in 2018.

Europese aanbestedingen

De volgende opdrachten zijn Europees aanbesteed:

#	Onderwerp	Aard aanbesteding	Aanvang	Eind	Looptijd in jaren (incl. evt. verlenging)	Ingeschatte last per jaar
1	Inzameling van huishoudelijk afval in gemeente Duiven	Dienst	1-1-2016	31-12-2020	4 (6)	570.000
2	Flexibele Arbeidskrachten Uitzenden	Dienst	1-1-2016	31-12-2018	3 (5)	600.000
3	Flexibele Arbeid Payroll					
4	Verwerking GFT- en restafval	Levering	1-1-2015	31-12-2019	5	450.000
5	Onderhoud van openbare verlichting	Dienst	1-1-2015	31-12-2017	3	430.000

6	Leveringsovereenkomst elektriciteit	Dienst	1-1-2016	31-12-2017	2 (4)	280.000
7	Leveren en plaatsen van minicontainers met chips en het uitvoeren van containermanagement	Levering	1-1-2016	31-12-2020	5 (7)	25.000
8	Schoonmaakonderhoud (2017 laatste contractjaar)	Dienst	1-6-2011	1-6-2014	3 (6)	70.000
9	Brandverzekering (verlengd voor 2017)	Dienst	1-1-2013	1-1-2016	3	10.000

Bij 6 leveranciers zijn de Europese aanbestedingsregels niet juist toepast voor een bedrag van in totaal circa € 331.000:

#	Onderwerp	Aanvang	Eind	Looptijd in jaren (evt. verlenging)	Ingeschatte last per jaar
1	Onderhoud bomen 2015-2017	1-1-2015	1-1-2017	3 (2)	142.000
2	Diverse inhuur	divers	31-12-2017	divers	250.000

Onzekerheid eigen bijdragen (CAK)

Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.

Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In 2018 is voor € 230.765 aan eigen bijdrage via het CAK verantwoord.

WNT 2018 vast personeel

De gemeentesecretaris staat op de loonlijst van 1stroom en wordt doorbelast aan de gemeente Duiven.

	J. van Buren	C.Papjes	M. Gijsberts
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris	Griffier
Deeltijdfactor in fte	0,8 fte	1,0 fte	0 fte
Aanvang en einde dienstverband	Heel 2018	Heel 2018	N.v.t.
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Nee	N.v.t.
Bezoldiging			
Beloning + belastbare onkostenvergoeding	53.666	102.999	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	8.336	16.851	N.v.t.
Sub totaal bedrag	62.001	119.850	

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	151.200	189.000	N.v.t
Minus onverschuldigd totaal bedrag	-		
Totale bezoldiging 2018	62.001	119.850	N.v.t
Reden waarom de overschrijding al of niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t
Gegevens 2017			
Aanvang en einde dienstverband	Heel 2017	Heel 2017	Heel 2017
Deeltijd factor in fte	0,8 fte	1,0 fte	0,7 fte
Dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	144.800	181.000	126.700
Beloning en belastbare onkostenvergoeding	50.014	110.245	59.654
Beloningen betaalbaar op termijn	6.645	16.223	14.508
Totale bezoldiging 2017	56.659	126.468	74.162

Bijlagen behorende bij de jaarrekening

- 1 SISA
- 2 Baten en lasten per taakveld

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat													
Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019													
EZK	F1	Toelichting (jaar T) ten laste van de Rijksmiddelen (automatisch berekend) Aard controle N.v.l. Indicatornummer: F1 / 01		Projectnaam / OVHS-nummer Aard controle N.v.l. Indicatornummer: F1 / 02		Besteding (jaar T) ten laste van de Rijksmiddelen per woning Aard controle R Indicatornummer: F1 / 03		De bestemming gewijzigd Aard controle R Indicatornummer: F1 / 04		Indien woning verplaatst: conform de ingediende persoonsgegevens Aard controle R Indicatornummer: F1 / 05		Eindverantwoordings Ja/Neen Aard controle R Indicatornummer: F1 / 06	
		1	€ 0	Groenestraat 2 6923 CE Groenese UNVHS180596RBJOU Cumulatieve besteding ten laste van de Rijksmiddelen tot en met (Jaar T) Vermeld bedrag € 3.500, € 6.500 of € 10.000.	€ 0	Indien (een deel van) de uitkering voor het standaardbedrag voor gemeenschappelijke uitvoeringskosten is verantwoord als onderdeel van de cumulatieve besteding ten laste van de Rijksmiddelen tot met (Jaar T). Vermeld bedrag € 3.500, € 6.500 of € 10.000.	Neen				Neen		
		1	€ 0	Groenestraat 2 6923 CE Groenese UNVHS180596RBJOU	€ 0								
SZW	G2	Gebouwdde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, gemeentede el 2016 Gemeente Alle gemeenten verantwoordten hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (Jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.		Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW)		Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW)		Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW)		Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)		Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			€ 0	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	
		€ 0	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WvWk (exclusief Rijk) Gemeente L5 Wet werk en inkomen kunstenaars (WvWk)	Besteding (jaar T) Loontoesubsidie o.g.v. art. 10a Participatiewet Gemeente L7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loontoesubsidie o.g.v. art. 10a Participatiewet Gemeente L7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loontoesubsidie o.g.v. art. 10a Participatiewet Gemeente L7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loontoesubsidie o.g.v. art. 10a Participatiewet Gemeente L7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loontoesubsidie o.g.v. art. 10a Participatiewet Gemeente L7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loontoesubsidie o.g.v. art. 10a Participatiewet Gemeente L7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loontoesubsidie o.g.v. art. 10a Participatiewet Gemeente L7 Participatiewet (PW)	
			€ 0	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	

SiCa-bilaga 2018

SisA bijlage verantwoordinginformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisA - d.d. 10 januari 2019							
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, totaal 2017 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar Lichaam o.g.v. Wv verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar Lichaam uit SisA (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T-1) IOAW Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T-1) IOAZ Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
		Aard controle n.v.t. Indicatnummer: G2A / 01	Aard controle R Indicatnummer: G2A / 02	Aard controle R Indicatnummer: G2A / 03	Aard controle R Indicatnummer: G2A / 04	Aard controle R Indicatnummer: G2A / 05	Aard controle R Indicatnummer: G2A / 06
1	06022B	Gemeente Duiven	€ 5.804.473	€ 287.522	€ 697.893	€ 9.122	€ 10.681
2							
3							
		Hiervoor verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordinginformatie voor de gemeente inruilen Aard controle n.v.t. Indicatnummer: G2A / 07	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatnummer: G2A / 08	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatnummer: G2A / 09	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatnummer: G2A / 10	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.6 Wet werk en inkomens (WWIK) Aard controle R Indicatnummer: G2A / 11	Besteding (jaar T-1) Loonkosten subsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatnummer: G2A / 12
1	06022B	Gemeente Duiven	€ 0	€ 31.933	€ 0	€ 0	€ 62.736
		Hiervoor verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordinginformatie voor de gemeente inruilen Aard controle n.v.t. Indicatnummer: G2A / 13	Baten (jaar T-1) Loonkosten subsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatnummer: G2A / 14				


Stolwijk & Kelderman
 accountants fiscalisten
 Voor identificatiedoeleinden
 For identification purposes

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019							
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Ne		
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09		
			€ 0	€ 0	Nee		
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05
			000226 Gemeente Duiven	€ 38.661	€ 17.000	€ 757	€ 24.914
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01	Besteding (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
			000226 Gemeente Duiven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 15.374

SISA-bijlage 2018



Baten en Lasten per Taakveld

TV	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo
01	Bestuur	41.248	1.702.107	-1.660.859
02	Burgerzaken	468.989	617.704	- 148.715
03	Beheer overige gebouwen en gronden	1.030.195	744.966	285.229
04	Overhead	347.898	7.501.996	- 7.154.098
05	Treasury	977.554	280.855	696.699
061	OZB-woningen	3.298.117	315.959	2.982.158
062	OZB-niet woningen	2.137.304	54.424	2.082.879
064	Belastingen overig	546.160	138.677	407.483
07	Algemene Uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	32.597.099	0	32.597.099
08	Overige baten en lasten (excl. mutaties reserves)	6.295	254.231	-247.936
09	Vennootschapsbelasting	0	0	0
11	Crisisbeheersing en brandweer	0	824.590	-824.590
12	Openbare orde en veiligheid	34.640	411.043	-376.403
Programma 1 Bestuur		41.485.499	12.846.553	28.638.946
41	Openbaar basisonderwijs	0	105.498	- 105.498
42	Onderwijshuisvesting	0	1.275.810	- 1.275.810
43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.091	1.156.401	- 1.149.310
51	Sportbeleid en activering	0	300.697	- 300.697
52	Sportaccommodaties	253.037	1.162.183	- 909.146
53	Cultuurpresentatie, -productie en participatie	54.595	398.620	- 344.025
54	Musea	0	72.054	- 72.054
55	Cultureel erfgoed	0	23.585	- 23.585
56	Media	0	285.568	- 285.568
57	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	19.869	1.540.629	-1.520.760
61	Samenkracht en burgerparticipatie	130.357	2.584.405	-2.454.048
62	Wijkteams	0	0	0
63	Inkomensregelingen	6.155.439	8.788.008	- 2.632.569
64	Begeleide participatie	0	2.654.237	- 2.654.237
65	Arbeidsparticipatie	188.940	1.089.742	- 900.802
66	Maatwerkvoorzieningen Wmo	85.041	1.168.336	-1.083.295
671	Maatwerkdienstverlening 18+	256.505	4.006.329	-3.749.824
672	Maatwerkdienstverlening 18-	0	7.104.200	- 7.104.200
681	Geëscaleerde zorg 18+	0	141.300	- 141.300
682	Geëscaleerde zorg 18-	0	507.855	- 507.855
71	Volksgezondheid	0	624.438	- 624.438
Programma 2 Maatschappij		7.150.872	34.989.895	-27.839.023
21	Verkeer en vervoer	289.438	2.873.712	-2.584.274
22	Parkeren	1.126	0	1.126
25	Openbaar vervoer	0	0	0
31	Economische ontwikkeling	0	0	0

32	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.691.065	1.866.094	- 175.029
33	Bedrijfsloket en -regelingen	- 1.309	8.712	- 10.020
34	Economische promotie	228.818	314.197	-85.379
72	Riolering	2.105.370	1.826.961	278.409
73	Afval	2.635.155	2.280.754	354.401
74	Milieubeheer	19.046	462.210	-443.164
75	Begraafplaatsen	53.679	80.510	-26.831
81	Ruimtelijke ordening	1.357.591	803.023	554.568
82	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.105.995	1.628.113	-522.118
83	Wonen en bouwen	807.138	907.531	-100.393
Programma 3 Omgeving		10.293.112	13.051.815	-2.758.704
010	Mutaties reserves	3.626.306	2.984.921	641.386
Totaal na bestemming		62.555.788	63.873.184	- 1.317.395

Bedragen in €

Bijlagen niet behorende tot de jaarrekening

- 1 Kerngegevens
- 2 Beleidsnota's per programma
- 3 Producten per programma

Kerngegevens**Sociale structuur****1 januari 2018****1 januari 2019***Inwoners:*

- < 20 jaar	5.856	5.667
- van 20 - 64 jaar	15.076	15.022
- van 65 jaar en ouder	4.491	4.656
Totaal	25.423	25.345

Bijstandsgerechtigden:

- IOAW	47	50
- IOAZ	1	2
- BBZ	1	0
- WWB	399	383
Totaal	448	435

Fysieke structuur

Oppervlakte gemeente (in ha)	3.516	3.516
Binnenwater (in ha)	126	126
Land (in ha)	3.390	3.390

Woningen	10.707	10.724
Bijzondere woongebouwen	5	5
Aantal woonruimten	10.712	10.729

Wegen, paden etc. binnen en buiten de bebouwde kom (in m² x 1.000)

- Weg - gemiddeld belast	224	226
- Weg - licht belast	328	332
- Weg in woongebied	628	631
- Weg in verblijfsgebied	336	343
- Fietspaden	150	148

Openbaar groen (in m ² x 1.000)	1.516	1.516
--	-------	-------

Sportcomplexen (in m ² x 1.000)	185	185
--	-----	-----

Bermen (in m ² x 1.000)	309	309
------------------------------------	-----	-----

Bermen (in m ¹ x 1.000)	125	125
------------------------------------	-----	-----

Lichtmasten	5.714	5.650
-------------	-------	-------

Financiële structuur**Jaarrekening 2017****Jaarrekening 2018**

	Totaal	per inwoner	Totaal	per inwoner
Gewone uitgaven/inkomsten	64.805.752	2.549	63.533.959	2.506
Opbrengsten belastingen/retributies	11.514.403	453	11.488.813	453
- OZB	5.551.778	218	5.435.420	214
- Hondenbelasting	172.686	7	178.968	7
- Afvalstoffenheffing/Reinigingsrechten	1.993.648	78	2.160.399	85
- Rioolrecht	1.984.402	78	2.096.364	83
- Rioolaansluitrecht	2.766	0	8.656	0
- Toeristenbelasting	174.179	7	162.057	6

Financiële structuur	Jaarrekening 2017		Jaarrekening 2018	
- Precariobelasting	264.725	10	266.069	10
- Reclamebelasting	52.750	2	53.063	2
- Marktgelden	5.429	0	-1.309	0
- Begraafrechten	64.203	3	54.805	2
- Leges bouwvergunningen	593.402	23	525.635	21
- Overige leges	654.435	26	548.686	22
Algemene Uitkering Gemeentefonds	20.719.168	815	21.770.697	859
Vaste schuld	47.046.557	1.850	39.569.035	1.561
- waarvan voor woningbouw	5.231.600	206	0	0
Eigen financieringsmiddelen	45.945.380	1.807	52.911.576	2.087
- Algemene Reserve	12.026.130	473	15.023.799	593
- Bestemmingsreserves	17.263.970	679	18.668.786	737
- Voorzieningen	16.655.280	655	19.218.991	758
Boekwaarde geactiveerde uitgaven	74.778.000	2.941	67.591.000	2.667
- waarvan voor woningbouw	5.246.000	206	0	0
Boekwaarde voorraad bouwgronden	22.400.000	881	22.779.000	899
Financieringstekort	4.186.063	165	-2.110.611	83

Beleidsnota's per programma

Programma Bestuur

- Kaderstellende nota "Communicatie als beleid".
- Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019.
- Evenementenbeleid (2014).
- Regionaal crisisplan (2013).
- Reclamenota (2009).
- Bibob-beleid (2008).
- Horecasanctiebeleid (2005).
- Brandveiligheidsbeleid bestaande bouw (2003).
- Prostitutiebeleid (2000).
- Coffeeshopbeleid (1998).

Programma Maatschappij

- Verordening onderwijshuisvesting 2009.
- De Toekomstvisie "Duiven kiest voor kwaliteit" (2006).
- Cultuurnota 2002-2005.
- Kaderstellende nota vernieuwend sportbeleid 2005-2010 (2005).
- Duiven Pro Sport Eindmeting 2008 (2009).
- Nota Bewegen, Ontmoeten, Sport en Spelen (2016).
- Beelden uit Duiven (2007).
- Arbeidsmarktbeleid gemeente Duiven / Reïntegratie (2004).
- Debiteurenbeleidsplan WWB (2004).
- Regeling uitvoering langdurigheidtoeslag (2004).
- Nota "Oud worden in Duiven, Groessen en Loo" (2002).
- Nota "Snelbinder wonen, welzijn en zorg in de gemeente Duiven" (2003).
- Beleidsnota "Bijzondere bijstand" (2004).
- Regionale nota "Zorgen voor gezondheid" (2004).
- Kadernotitie "Wet maatschappelijke ondersteuning Duiven" (2005).
- Notitie "Indicatiestelling gemeente Duiven" (2006).
- Beslisnotitie "Het WWZ-loket in Duiven en Westervoort" (2006).
- Beleidsnotitie "Maatschappelijke ondersteuning gemeente Duiven" (2006).
- Beleidskader "Wijkgericht werken 2003-2006" (2003).
- Nota "Accommodatiebeleid" (2001).
- Nota "Vrijwilligerscentrale en Welzijnskoepel" (2003).
- De Toekomstvisie "Duiven kiest voor kwaliteit" (2006).
- Actieve Inwoners, sterke regio! Nota arbeidsmarktbeleid Duiven-Zevenaar (2007).
- Reïntegratieverordening 2007.
- Beleidsagenda WMO (2008) 'Met elkaar en voor elkaar'.

Programma Omgeving

- "Mobiliteitsplan Duiven" 2016 - 2026.
- Watertakenplan de Liemers (2016).
- Beleidsplan wegen – Miwegen (2011).
- Nota civiele kunstwerken (2002).
- Beleids- en beheerplan openbare verlichting (2011).
- Structuurvisie Duiven 2009.
- Groenbeleidsplan 2004 - 2013.
- Nota Detailhandelsbeleid (2012).
- Structuurvisie Duiven (2015).
- Revitalisering bedrijventerrein Centerpoort Nieuwgraaf 2010.
- "Milieubeleidsplan Gemeente Duiven" (1998).
- Actief bodembeheer, bodembeheersplan met bijbehorende bodemkwaliteitskaarten (2000).
- Professionalisering van de Handhavingorganisatie (Milieu) "Beter verantwoord, verantwoord beter" (2004).

- “Afvalstoffenplan Gemeente Duiven” (2006).
- Nota "Duivense Interne Milieuzorg 2008-2011" (2008).
- Nota "Klimaatbeleid 2008-2011" (2008).
- Nota "Geurbeleid" (2008).
- Nota bodembeheer gemeente Duiven 2011.
- Nota "Hondenbeleid" 2012-2015 (2011).
- Nota "Geluidsbeleid" 2010-2013 (2010).
- Beleidsvisie externe veiligheid.
- Beleidsregels t.b.v. verdeling geluid- en geurruimte bedrijventerrein Roelofshoeve (2008).
- ‘Beleidsregels planologische afwijkingmogelijkheden’(‘kruimelgevallen’)
- "Landschapsontwikkelingsplan 2014.
- “Welstandsnota en daarbij door de raad vastgestelde Beeldkwaliteitsplannen” (2007).
- Alle vigerende bestemmingsplannen.
- “Brandveiligheidsbeleid bestaande bouw” (2003).
- Bouwbeleidsplan “Beter verantwoord, verantwoord beter” (2004).
- Professionalisering van de Handhavingorganisatie (Brandveiligheid) “Beter verantwoord, verantwoord beter”.
- Structuurvisie (2015).
- Handboek Archeologie (actualisatie 2014).
- Ontwikkelingskader Buitengebied (2012).
- Woningbouwopgave gemeente Duiven 2015-2020 e.v. (2015).
- "Addendum Welstandsnota licht en led" (2016).
- Nota Grondbeleid (2008).
- Detailhandelsnota (2012).

Producten per programma

TV	Omschrijving	Portefeuillehouder	Team	Wettelijk/Autonom
Programma 1 Bestuur				
01	Bestuur	Burgemeester	ADV	Wettelijke taak
02	Burgerzaken	Burgemeester	BB	Wettelijke taak
03	Beheer overige gebouwen en gronden	Wethouder Spaargaren	TH	Wettelijke taak
04	Overhead	Wethouder Goossen	FIN	Autonom
05	Treasury	Wethouder Goossen	FIN	Autonom
061	OZB-woningen	Wethouder Goossen	BB	Autonom
062	OZB-niet woningen	Wethouder Goossen	BB	Autonom
064	Belastingen overig	Wethouder Goossen	BB	Autonom
07	Algemene Uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	Wethouder Goossen	FIN	Wettelijke taak
08	Overige baten en lasten (excl. mutaties reserves)	Wethouder Goossen	FIN	Autonom
09	Vennootschapsbelasting	Wethouder Goossen	FIN	Autonom
11	Crisisbeheersing en brandweer	Burgemeester	ADV	Wettelijke taak
12	Openbare orde en veiligheid	Burgemeester	ADV	Autonom
Programma 2 Maatschappij				
41	Openbaar basisonderwijs	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
42	Onderwijshuisvesting	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
51	Sportbeleid en activering	Wethouder Goossen	SD	Autonom
52	Sportaccommodaties	Wethouder Goossen	SD	Autonom
53	Cultuurpresentatie, -productie en participatie	Wethouder Tiedink	SD	Autonom
54	Musea	Wethouder Tiedink	SD	Autonom
55	Cultureel erfgoed	Wethouder Tiedink	SD	Autonom
56	Media	Wethouder Goossen	SD	Wettelijke taak
57	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Wethouder Spaargaren	R&B	Autonom
61	Samenkracht en burgerparticipatie	Wethouder Goossen	SD	Autonom
62	Wijkteams	Wethouder Knuiman	WT	Wettelijke taak
63	Inkomensregelingen	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
64	Begeleide participatie	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
65	Arbeidsparticipatie	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
66	Maatwerkvoorzieningen Wmo	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
671	Maatwerkdienstverlening 18+	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
672	Maatwerkdienstverlening 18-	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
681	Geëscaleerde zorg 18+	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
682	Geëscaleerde zorg 18-	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
71	Volksgezondheid	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
Programma 3 Omgeving				
21	Verkeer en vervoer	Wethouder Spaargaren	R&B	Wettelijke taak
22	Parkeren	Wethouder Spaargaren	R&B	Autonom
25	Openbaar vervoer	Wethouder Spaargaren	R&B	Autonom

31	Economische ontwikkeling	Wethouder Spaargaren	RO	Autonoom
32	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wethouder Spaargaren	RO	Wettelijke taak
33	Bedrijfsloket en -regelingen	Burgemeester	RO	Autonoom
34	Economische promotie	Burgemeester	RO	Autonoom
72	Riolering	Wethouder Spaargaren	R&B	Wettelijke taak
73	Afval	Wethouder Spaargaren	R&B	Wettelijke taak
74	Milieubeheer	Wethouder Spaargaren	OZ	Wettelijke taak
75	Begraafplaatsen	Burgemeester	BEH/BUITEN	Wettelijke taak
81	Ruimtelijke ordening	Wethouder Spaargaren	RO	Wettelijke taak
82	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Wethouder Spaargaren	RO	Wettelijke taak
83	Wonen en bouwen	Wethouder Goossen	RO	Wettelijke taak
010	Mutaties reserves	Wethouder Goossen	FIN	Autonoom

Geactiveerde kredieten*Programma Bestuur***Aanpassing winkelruimtes**

Beschikbaar krediet 01-01-2018	64.259	De werkzaamheden zijn afgerond. Krediet is
Werkelijke uitgaven 2018	64.259	afgewikkeld.
Saldo 31-12-2018	0	

Ipads raadsleden

Beschikbaar krediet 01-01-2018	17.000	de Ipads zijn aangeschaft. Krediet is afgewikkeld.
Werkelijke uitgaven 2018	14.372	
Saldo 31-12-2018	2.628	

Gemeentehuis vervangingsrenovatie Dakleien

Beschikbaar krediet 01-01-2018	257.500	De werkzaamheden zijn in voorbereiding. De
Werkelijke uitgaven 2018	2.232	werkzaamheden worden in 2019 uitgevoerd.
Saldo 31-12-2018	255.268	krediet overboeken.

Verbouwing gemeentewerf

Beschikbaar krediet 01-01-2018	49.000	De verbouwing is uitgevoerd. Krediet is
Werkelijke uitgaven 2018	52.020	afgewikkeld.
Saldo 31-12-2018	-3.020	

Stalling materieel gemeentewerf

Beschikbaar krediet 01-01-2018	30.000	De werkzaamheden zijn in voorbereiding.
Werkelijke uitgaven 2018	0	Uitvoering in 2019. Krediet overboeken
Saldo 31-12-2018	30.000	

*Programma Maatschappij***Toplaagrenovatie DUKO veld 1**

Beschikbaar krediet 01-01-2018	1.128	De werkzaamheden zijn afgerond. Krediet is
Werkelijke uitgaven 2018	484	afgewikkeld
Saldo 31-12-2018	644	

Verlichting DUKO

Beschikbaar krediet 01-01-2018	15.000	De werkzaamheden zijn uitgevoerd. Krediet is
Werkelijke uitgaven 2018	15.000	afgewikkeld.
Saldo 31-12-2018	0	

Toplaagrenovatie Loo veld 1 2016

Beschikbaar krediet 01-01-2018	120.000	De werkzaamheden zijn uitgesteld naar 2019.
Werkelijke uitgaven 2018	0	Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2018	120.000	

Toplaagrenovatie Groessen veld 4 2016

Beschikbaar krediet 01-01-2018	10.000	De werkzaamheden zijn uitgesteld naar 2019.
Werkelijke uitgaven 2018	0	Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2018	10.000	

Toplaagrenovatie Loo handbalveld 2016

Beschikbaar krediet 01-01-2018	17.500	De werkzaamheden worden in 2019 afgerond.
Werkelijke uitgaven 2018	4.888	Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2018	12.612	

Vervangen bomen Welleveldsestraat

Beschikbaar krediet 01-01-2018	78.000	De werkzaamheden worden afgerond in 2019.
Werkelijke uitgaven 2018	45.185	Krediet overboeken
Saldo 31-12-2018	32.815	

Vervangen bomen Bingerdenallee/Hunnenschansallee

Beschikbaar krediet 01-01-2018	120.000	De werkzaamheden worden in 2019 uitgevoerd.
Werkelijke uitgaven 2018	2.367	Krediet overboeken
Saldo 31-12-2018	117.633	

Dakbeveiliging diverse schoolgebouwen 2015

beschikbaar krediet 01-01-2018	30.000	De dakbeveiliging bij Bernadetteschool en
Werkelijke uitgaven 2018	21.880	Joannesschool is gereed. Restant krediet wordt
Saldo 31-12-2018	8.120	ingezet voor de Groene Ring. De werkzaamheden
		worden in 2019 uitgevoerd. Krediet overboeken

Toplaagrenovatie kunstgras DVV 2017

Beschikbaar krediet 01-01-2018	220.000	Voorbereiding renovatie is uitgesteld naar 2019.
Werkelijke uitgaven 2018	0	Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2018	220.000	

Toplaagrenovatie Nieuweling veld 1 en 2

Beschikbaar krediet 01-01-2018	220.000	Werk is afgerond. In deze renovatie zijn kosten
Werkelijke uitgaven 2018	259.982	verantwoord van € 30.000 welke nog ten laste van
Saldo 31-12-2018	-39.982	de Algemene Reserve dienen te worden gebracht.

Hekwerken Nieuweling

Beschikbaar krediet 01-01-2018	12.500	De werkzaamheden worden in 2019 uitgevoerd.
Werkelijke uitgaven 2018	0	Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2018	12.500	

Verlichting Duko

Beschikbaar krediet 01-01-2018	17.500	De werkzaamheden zijn uitgevoerd.
Werkelijke uitgaven 2018	20.000	
Saldo 31-12-2018	-2.500	

Renovatie kruising Husselarijstraat/Loostraat

Beschikbaar krediet 01-01-2018	29.750	De werkzaamheden zijn uitgevoerd. Krediet is
Werkelijke uitgaven 2018	29.750	afgewikkeld.
Saldo 31-12-2018	0	

Renovatie tuin gemeentehuis

Beschikbaar krediet 01-01-2018	27.550	De werkzaamheden zijn uitgevoerd. Krediet is
Werkelijke uitgaven 2018	27.550	afgewikkeld.
Saldo 31-12-2018	0	

Renovatie rotonde zilveren huis

Beschikbaar krediet 01-01-2018	40.030	De werkzaamheden zijn uitgevoerd. Krediet is
Werkelijke uitgaven 2018	39.318	afgewikkeld.
Saldo 31-12-2018	712	

Wijkhuis van Droo realiseren extra spreekruimte

Beschikbaar krediet 01-01-2018	22.000	De werkzaamheden zijn uitgevoerd. Krediet is
Werkelijke uitgaven 2018	24.620	afgewikkeld. Voor aanvullende werkzaamheden
Saldo 31-12-2018	-2.620	wordt nog een bedrag van € 2.984 in rekening
		gebracht bij de huurder.

Voorbereiding integraal huisvestingplan primair onderwijs

Beschikbaar krediet 01-01-2018	300.000	Er is gestart met de voorbereiding. Het vervolg zal
Werkelijke uitgaven 2018	0	in 2019 plaatsvinden. Krediet overboeken
Saldo 31-12-2018	300.000	

*Programma Omgeving***Vervangen civiele kunstwerken**

Beschikbaar krediet 01-01-2018	25.000	De werkzaamheden zijn doorgeschoven naar
Werkelijke uitgaven 2018	0	2019. Krediet overboeken
Saldo 31-12-2018	25.000	

Aanleg fietstunnel snelfietsroute

Beschikbaar krediet 01-01-2018	674.408	De werkzaamheden voor de aanleg van de
Werkelijke uitgaven 2018	1.425	fietstunnel is in voorbereiding. Naar verwachting
Saldo 31-12-2018	672.983	start de uitvoering in 2020. Krediet overboeken.

GRP 2014 verbetermaatregelen

Beschikbaar krediet 01-01-2018	187.000	Budget wordt de komende 2 jaren ingezet om in
Werkelijke uitgaven 2018	0	projecten diverse verbeteringsmaatregelen mee te
Saldo 31-12-2018	187.000	nemen. Krediet overboeken

GRP 2014 verzakking Nieuwgraaf

Beschikbaar krediet 01-01-2018	896.794	Op Nieuwgraaf zijn verschillende ontwikkelingen.
Werkelijke uitgaven 2018	0	Er zijn een aantal gevallen van wateroverlast.
Saldo 31-12-2018	896.794	Krediet overboeken.

GRP 2014 vervanging onvoorziene huisaansluitingen

Beschikbaar krediet 01-01-2018	151.837	Dit krediet is meegenomen in het afkoppelen
Werkelijke uitgaven 2018	0	binnen project herinrichting van Schaikstraat, 't
Saldo 31-12-2018	151.837	Buske en 't Weike. Krediet overboeken.

Verbeteringsmaatregelen Groessen 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2018	360.000	Dit wordt opgepakt in het project vervangen
Werkelijke uitgaven 2018	0	riolering Groessen Tempelstraat. Werk is in
Saldo 31-12-2018	360.000	voorbereiding. Uitvoering start in 2019 en is
		gereed in 2020. Krediet overboeken.

Vervangen persleiding kruising Zuidsingel/Parallelweg 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2018	50.000	Dit krediet is nodig voor de bouw van de
Werkelijke uitgaven 2018	0	fietstunnel onder de Zuidsingel. Project is in
Saldo 31-12-2018	50.000	voorbereiding. Realisatie is naar verwachting in
		2020.

Snelfietsroute SFR12 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2018	-165.610	De bijdrage van de Provincie moet nog financieel
Werkelijke uitgaven 2018	114.973	worden afgewikkeld.
Saldo 31-12-2018	- 280.583	

Verbeteringsmaatregelen Vitaal Centrum 2016

Beschikbaar krediet 01-01-2018	589.037	Het project is afgerond
Werkelijke uitgaven 2018	518.432	
Saldo 31-12-2018	70.605	

Ombouw gescheiden stelsels GRP 2016

Beschikbaar krediet 01-01-2018	230.000	Dit budget wordt ingezet, als de gelegenheid zich voordoet, om verschillende rioolstelsels te kunnen optimaliseren. Krediet overboeken.
Werkelijke uitgaven 2018	0	
Saldo 31-12-2018	230.000	

Kruising Schapenweide-Vergertlaan

Beschikbaar krediet 01-01-2018	50.000	De werkzaamheden zijn afgerond.
Werkelijke uitgaven 2018	0	
Saldo 31-12-2018	50.000	

Fietsvoorziening Dijkgraaf

Beschikbaar krediet 01-01-2018	36.948	Het project is in voorbereiding. Uitvoering in 2019 of 2020 afhankelijk van andere ontwikkelingen Nieuwgraaf. Krediet overboeken.
Werkelijke uitgaven 2018	0	
Saldo 31-12-2018	36.948	

VRI Westsingel/Rijksweg

Beschikbaar krediet 01-01-2018	150.000	Werkzaamheden zijn nog niet uitgevoerd. Uitvoering naar verwachting in 2020. Krediet overboeken
Werkelijke uitgaven 2018	0	
Saldo 31-12-2018	150.000	

Vervanging armaturen 2018

Beschikbaar krediet 01-01-2018	110.000	De armaturen zijn vervangen. Krediet is afgewikkeld.
Werkelijke uitgaven 2018	119.796	
Saldo 31-12-2018	-9.796	

VRI Vergertlaan-Oostsingel 2017

Beschikbaar krediet 01-01-2018	33.907	Werk is afgerond. Restant zal in 2019 worden uitbetaald aan de provincie zijnde bijdrage van de gemeente conform gemaakte afspraken in overeenkomst.
Werkelijke uitgaven 2018	22.857	
Saldo 31-12-2018	11.050	

Vergroten capaciteit kruispunt Vergertlaan-Oostsingel 2017

Beschikbaar krediet 01-01-2018	10.000	De werkzaamheden zijn uitgevoerd.
Werkelijke uitgaven 2018	11.806	
Saldo 31-12-2018	-1.806	

Fietsoversteken Duiven 2017

Beschikbaar krediet 01-01-2018	13.020	Uitvoering naar verwachting in 2020. Krediet overboeken
Werkelijke uitgaven 2018	0	
Saldo 31-12-2018	13.020	

Speeltoestellen 2017

Beschikbaar krediet 01-01-2018	20.000	Dit budget zal worden ingezet bij initiatieven uit de samenleving. Krediet overboeken.
Werkelijke uitgaven 2018	1.210	
Saldo 31-12-2018	18.790	

Speeltoestellen 2018

Beschikbaar krediet 01-01-2018	20.000	Dit budget zal worden ingezet bij initiatieven uit de samenleving. Krediet overboeken.
Werkelijke uitgaven 2018	12.648	
Saldo 31-12-2018	7.352	

Incidentele vervanging riolering 2018

Beschikbaar krediet 01-01-2018	100.000	Dit budget is ingezet voor de incidentele vervanging van riolen. Krediet is afgewikkeld.
Werkelijke uitgaven 2018	95.469	
Saldo 31-12-2018	4.531	

GRP verbetermaatregel Vitaal Centrum 2017

Beschikbaar krediet 01-01-2018	210.197	Het project is afgerond.
--------------------------------	---------	--------------------------

Werkelijke uitgaven 2018	0	
Saldo 31-12-2018	210.197	
GRP ombouw gescheiden stelsels 2017		
Beschikbaar krediet 01-01-2018	230.000	Wordt meegenomen in project Herinrichting
Werkelijke uitgaven 2018	0	diverse straten Groessen. Krediet overboeken
Saldo 31-12-2018	230.000	
Incidentele vervanging rioolgemalen 2018		
Beschikbaar krediet 01-01-2018	100.000	Dit budget is ingezet voor de incidentele
Werkelijke uitgaven 2018	117.747	vervanging van rioolgemalen. Krediet is
Saldo 31-12-2018	-17.747	afgewikkeld.
Renoveren 3 BBB 2018		
Beschikbaar krediet 01-01-2018	60.000	Nog niet gereed. Wordt in 2e helft 2019 opgestart.
Werkelijke uitgaven 2018	0	Krediet overboeken
Saldo 31-12-2018	60.000	
Renoveren Voermanstraat 2018		
Beschikbaar krediet 01-01-2018	45.000	De werkzaamheden zijn uitgevoerd. Kosten zijn
Werkelijke uitgaven 2018	94.050	hoger geworden dan geraamd. Dit komt o.a.
Saldo 31-12-2018	-49.050	omdat het leidingwerk onder de grond en de putdeksel vervangen moesten worden.
Vervangen riolering Groessen tempelstraat e.o.2018		
Beschikbaar krediet 01-01-2018	540.000	Werk is in voorbereiding. Uitvoering start in 2019
Werkelijke uitgaven 2018	2.000	en is naar verwachting gereed in 2020. Krediet
Saldo 31-12-2018	538.000	overboeken
Renoveren drukunits2018		
Beschikbaar krediet 01-01-2018	40.000	Wordt jaarlijks bekeken of units nog meekunnen.
Werkelijke uitgaven 2018	0	Naar verwachting moeten er 2019 en 2020
Saldo 31-12-2018	40.000	een aantal vervangen worden. In 2018 niets
		vervangen. Krediet overboeken.
Glascontainers Thuvinestraat		
Beschikbaar krediet 01-01-2018	40.000	Werk is in voorbereiding. Plaatsing in 2019.
Werkelijke uitgaven 2018	0	Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2018	40.000	
Vervangingen afvalaanbiedstation 2018		
Beschikbaar krediet 01-01-2018	47.500	Dit budget wordt ingezet voor aanschaf containers
Werkelijke uitgaven 2018	0	afvalaanbiedstation. Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2018	47.500	
Vervanging tussenschotten duobakken 2015		
Beschikbaar krediet 01-01-2017	1.688	De werkzaamheden zijn afgerond. Krediet is
Werkelijke uitgaven 2017	1.688	afgewikkeld.
Saldo 31-12-2017	0	
Duopakken/papiercontainers 2016		
Beschikbaar krediet 01-01-2018	12.982	Dit budget zal worden ingezet voor de aanschaf
Werkelijke uitgaven 2018	0	en vervanging van containers. Krediet
Saldo 31-12-2018	12.982	overboeken.
Vervanging afvalaanbiedstation 2016		

Beschikbaar krediet 01-01-2018	11.025	Dit budget wordt ingezet voor aanschaf containers
Werkelijke uitgaven 2018	0	afvalaanbiedstation. Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2018	11.025	

Vervanging afvalaanbiedstation 2017

Beschikbaar krediet 01-01-2018	8.000	Dit budget wordt ingezet voor aanschaf containers
Werkelijke uitgaven 2018	0	afvalaanbiedstation. Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2018	8.000	

Containers restafval/gft/papier 2017

Beschikbaar krediet 01-01-2018	10.441	Dit budget zal worden ingezet voor de aanschaf
Werkelijke uitgaven 2018	0	en vervanging van containers. Krediet
Saldo 31-12-2018	10.441	overboeken.

Minicontainers restafval/gft/papier 2018

Beschikbaar krediet 01-01-2018	68.982	Dit budget zal worden ingezet bij initiatieven uit de
Werkelijke uitgaven 2018	0	samenleving. Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2018	68.982	

Renovatie begraafplaats 't Heilige Lant

Beschikbaar krediet 01-01-2018	150.000	Werk is in voorbereiding. Uitvoering voorjaar
Werkelijke uitgaven 2018	0	2019. Krediet overboeken
Saldo 31-12-2018	150.000	

Zoutopslagtank

Beschikbaar krediet 01-01-2018	25.000	De vervanging van de zoutopslagtank is nog niet
Werkelijke uitgaven 2018	0	noodzakelijk en wordt doorgeschoven. Krediet
Saldo 31-12-2018	25.000	overboeken

Controleverklaring en besluiten

- 1 Controleverklaring
- 2 Besluit tot vaststelling van de jaarrekening

Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Duiven

Besluit tot vaststelling van de jaarrekening

Nr. Z/19/052702/wethouder Goossen

Jaarstukken 2018.

Gelezen de door Burgemeester en Wethouders opgestelde jaarstukken over 2018 en onder voorbehoud van het verslag als bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet, nog op te stellen door Stolwijk Kelderman Accountants. En gelet op de desbetreffende bepalingen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording.

De raad besluit

- Het saldo voor bestemming vast te stellen op € 1.958.781 negatief.
- Een bedrag van gesaldeerd € 641.386 aan de reserves te onttrekken zoals onder mutaties reserves is aangegeven.
- Het daarna ontstane negatieve saldo van € 1.317.395 te onttrekken aan de Algemene Reserve.
- De Jaarstukken 2018 vast te stellen onder voorbehoud van de accountantsverklaring.

Aldus besloten in de openbare vergadering van Gemeenteraad van Duiven d.d. 17 september 2019,

de griffier,

de voorzitter,

G.J. (Josien) van Buren-van den Berg

drs. H.B.I (Rik) de Lange

